

Chas. D. McCarthy M. D.
Malden

D. IMPERATORIS
MARCI ANTONINI
COMMENTARIORUM
QUOS SIBI IPSI SCRIPSIT
LIBRI XII.

AD
OPTIMORUM LIBRORUM FIDEM
DILIGENTER RECOGNITI.
'UM SELECTA VARIETATE LECTIONIS ET
ADNOTATIONIBUS CRITICIS.
CURAVIT

IO. MATTH. SCHULTZ.

EDITIO C. TAUCHNITII STEREOTYPA
NOVIS CHARTIS IMPRESSA.

LIPSIAE
SUMPTIBUS OTTONIS HOLTZE.
1879.

LECTORI BENEVOLO

S. P. D.

IO. MATTH. SCHVLTZ.

Quem Tibi secundis meis curis correctiorem et emendatiorem trado libellum — certe ut correctior et emendatior prodiret operam dedi — eum iam ante viginti annos, captus singularibus eius dotibus et iuvenil quodam fervore incitatus, emendare et illustrare constitueram tantoque studio subsidia critica undique comparaveram, ut in eam rem plus facerem impensarum, quam meae ferebant fortunae, ideoque cogerer iniquissimo tempore, quo nec praeparatum mihi erat otium, neque animus curis vacuus, opus semel susceptum properantius absolvere. Ita accidit, quod non poterat non accidere: cura in his D. Antonini reliquiis recognoscendis et emendandis posita non omni ex parte id effectum est, quod spectaveram. Quamquam

enim Editionum antiquarum typis exscriptarum et Codicum manu scriptorum auxilio multifariam mea opella correctiores prodierunt, quam inde a Gatakeri temporibus legebantur, tamen omnia emendandi impetu transverse actus tribus quatuorve in locis tam iratam expertus sum D. Criticam, ut sanissima a me primum corrumperentur. Atque haec peccata mea quam clamose monstrata sint, quot quantasque temeritatis illius iuvenilis poenas et dederim et ad hunc usque diem luam, exponere neque iuvat, nec, si recte iudico, huius est loci. Id, quod ad rem pertinet, praeterire non possum, me per decem fere annos rarius hunc scriptorem in manus sumsisse, non solum quod ad alia agenda avocarer, sed maxime propterea, quod palam significatum esset, virum quendam κριτικώτατον in hoc scriptore recensendo et τεχνικῶς emendando occupatum esse. Qua de re certior factus quum facile intelligerem, talem virum, qualem se ipse, ni fallor, digito monstrarat, in critica veterum scriptorum tractatione diu et cum laude versatum, si sarcinulis a me collectis in otio et ex artis regulis usus fuisset, multo melius de his commentariis Antoninianis meriturum, quam ego, sine duce, sine monitore in hoc literarum stadium ingressus, vel diligen-

tissima opera mereri possem, consilium eos porro illustrandi prorsus abieci, etsi multa iam habebam collecta et consignata, quibus adiuvaretur intelligentia eorum locorum, quae interpretis potius, quam critici, curam flagitare viderentur. Post quum vitae consilia eversa, fortunas perturbatas viderem, adversis rebus adflictus, curisque quotidianis pressus et tantum non oppressus identidem redibam ad libellum, cui olim in simili vitae statu tantum solatii debueram, quantum nulli alii, meque ipse obsecrans, ne immemor essem sanctissimorum praeceptorum: ipsa adeo praeposita (προηγούμενα), ideoque etiam vitae consilia, etsi per se honesta, μεθ' ὑπεξαιρέσεως tantum esse sectanda; hunc quoque vitae esse fructum, ut sensui asperum, ita menti salubrem, pati et perpeti didicisse; semper inter homines fuisse semperque futuros, qui nunc palam optimum quemque conviciis proscindant, nunc clam absentes rodant amicos; nostrum esse, illorum peccata apud ipsos relinquere, nec ad nos transferre; cunctos, etiam nigros illos, quos poeta Romanum cavere iubet, invitos peccare et pro veris bonis venari opinata; non curandum, quid alii de nobis sentiant aut dicant aut scribant, sed diligenter studendum ne quis, etiamsi ingenium et acumen et iudi-

cium subactum in nobis desideret, si modo verus esse velit, supinae socordiae et indiligentiae nos reos faciat—horum igitur et similium praeceptorum ne immemor essem, me obsecrans, paulatim animum revocavi ad libri illius studium temporibus remissum, nunquam prorsus intermissum. Sed quoties redibam ad libellum mihi inter paucos carum, toties me pudebat pigebatque piaculi aliquando in Manes D. Antonini a me commissi, ideoque, postquam tredecim annos frustra exspectaveram recensionem commentariorum Antonini omnibus numeris absolutam, atque consilium ceperam eos in scholis publicis interpretandi, cogitare coepi de editione illorum emendatiore, eaque et parvo parabili et scholis academicis accommodata, quae selectam varietatem lectionis et breves notas criticas contineret, ex quibus intelligi posset, quid in contextu, quem vocant, Antonini sive Editionum antiquissimarum typis exscriptarum sive Codicum manu scriptorum fide niteretur, quidve a Criticorum ingenio profectum esset. Nam quum praeter Codicem Palatinum, quem typis exscribi curavit Guil. Xylander, sed non admodum diligenter, quod neminem, qui notas et interpretationem doctissimi viri cum Graecis contulerit, latebit, unius tantum Codicis, qui to-

tum opus complecteretur, Vaticani, eiusque non optimae notae, lectiones innotuissent, multaque exstarent in parvi voluminis libello aperte a librariis corrupta, quae Criticorum, inprimis Xylandri, Iac. et Mer. Casaubonorum, Gatakeri, Reiskii, Mori, arte persanata videbantur, nefas habebam, non uti paratis, omnesque emendationes a doctorum ingenio profectas a contextu procul habere. Constitueram igitur VV. DD. coniecturas in ordinem recipere eas, quae omnes veritatis numeros implere videbantur iis in locis, ubi Edd. antt. et Codd. lectio sensu prorsus cassa simulque ita comparata esset, ut una tantum ratione emendari posset. Contra ubi contextus quidem manifesto depravatus esset, sed ita, ut aliae atque aliae ad eum emendandum viae pari fere probabilitate possent iniri, vulgatam et tralatitiam lectionem servandam putabam et in notis indicandum, quid Criticis visum esset de restituenda lectionis veritate. Haec dum lente agebam, allata mihi est Editio novissima Parisiensis, anno saeculi, quod agimus, XVI. curata ab Adamantino Coraio, Smyrnaeo, Medicinae Doctore et Criticorum in Galliis principe, qui voluit hos commentarios constituere Partem quartam *Παρέργων τῆς Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης*, quam nobilissimo consilio et laudabili diligentia

in usum Graecorum suorum inde ab aliquot annis adornare coeperat. Gaudebam, mihi divinitus quasi datum, cuius vestigiis insistens non facile a fine proposito aberrarem. Neque tamen mihi iurandum existimabam in verba magistri, etsi me magis in critico antiquos scriptores tractandi genere exercitati, neque tam saepe, quam Coraius, virorum doctorum coniecturis in ipso contextu locum dare ausus sum. In eo autem praestantissimi illius Critici exemplum secutus sum, quod in notis, quas ad libelli calcem adieci, non omnes, quas VV. DD. proposuere, coniecturas, sed eas tantum memoravi, quae maiorem veri speciem habere videbantur, interque has omnes doctissimi Smyrnaei, ita ut haec editio coniuncta cum ea, quam ante duodevicesimum annum curavi, omnia fere exhibeat, quae VV. DD. ad emendandum hunc librum ad haec usque tempora tentaverunt. His VV. DD. coniecturis uno alteroque loco addidi meas, longe plures consulto premendas censui, partim quod videndum arbitrabar, an repetita lectione placerent, partim quod persuasum habebam, non novis coniecturis onerandum libellum hac supellectile iam nimis onustum. Ceterum alius isque commodior his aliisque, quae ad illustrandum hoc opusculum faciant, locus erit

in Commentationibus Antoninianis, in quibus difficiliora loca tractare coepi, si quando mihi contigerit, ut eas absolvam earumque redemtorem reperiam.

Ad hanc autem opellam nostram, quam ut aequi bonique consulas, Te, Lector Benevole, iterum iterumque rogatum volumus, quod attinet, gavisi sumus, Carolum Tauchnitzium, typographum et bibliopolam Lipsiensem, de antiquorum scriptorum reliquiis emendatius vulgandis meritissimum, conditionem nostram accepisse, ut eius sumtibus hic liber nunc prodiret. Speciminibus typographicis corrigendis ipse praefui, mihique ea in re satis diligenter versatus videor: metuo tamen, ne me, parum huic operae adsuetum neque admodum oculatum, nonnulla effugerint vitia

Dabam Lipsiae a. d. VIII. Kal. Iul. cIɔIɔcccxx.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

ΤΩΝ ΕΙΣ ΕΑΥΤΟΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ Α.

ΠΑΡΑ τοῦ πάππου Οὐήρου, τὸ καλόηθες καὶ ἀόργητον.

β΄. Παρὰ τῆς δόξης καὶ μνήμης, τῆς περὶ τοῦ γεννήσαντος, τὸ αἰδῆμον καὶ ἀῤῥενικόν.

γ΄. Παρὰ τῆς μητρὸς, τὸ θεοσεβὲς καὶ μεταδοτικόν· καὶ ἐφεκτικὸν οὐ μόνον τοῦ κακοποιεῖν, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐπὶ ἐννοίας γίνεσθαι τοιαύτης. Ἔτι δὲ τὸ λιτὸν κατὰ τὴν δίαιταν καὶ πόῤῥω τῆς πλουσιακῆς διαγωγῆς.

δ΄. Παρὰ τοῦ προπάππου, τὸ μὴ εἰς δημοσίας διατριβὰς φοιτῆσαι· καὶ τὸ ἀγαθοῖς διδασκάλοις κατ᾽ οἶκον χρήσασθαι, καὶ τὸ γνῶναι, ὅτι εἰς τὰ τοιαῦτα δεῖ ἐκτενῶς ἀναλίσκειν.

ε΄. Παρὰ τοῦ τροφέως, τὸ μήτε Πρασιανὸς, μήτε Βενετιανὸς, μήτε παλμουλάριος ἢ σκουτάριος γενέ-

σθαι καὶ τὸ φερέπονον καὶ ὀλιγοδεὲς καὶ αὐτουργικον· καὶ τὸ ἀπολύπραγμον. καὶ τὸ δυσπρόσδεκτον διαβολῆς.

ϛ'. Παρὰ Διογνήτου, τὸ ἀκενόσπουδον· καὶ τὸ ἀπιστητικὸν τοῖς ὑπὸ τῶν τερατευομένων καὶ γοήτων περὶ ἐπῳδῶν, καὶ περὶ δαιμόνων ἀποπομπῆς καὶ τῶν τοιούτων λεγομένοις· καὶ τὸ μὴ ὀρτυγοτροφεῖν, μηδὲ περὶ τὰ τοιαῦτα ἐπτοῆσθαι· καὶ τὸ ἀνέχεθαι παῤῥησίας· καὶ τὸ οἰκειωθῆναι φιλοσοφίᾳ καὶ τὸ ἀκοῦσαι, πρῶτον μὲν Βακχίου, εἶτα Τανδάσιδος καὶ Μαρκιανοῦ· καὶ τὸ γράψαι διαλόγους ἐν παιδί· καὶ τὸ σκίμποδος καὶ δορᾶς ἐπιθυμῆσαι, καὶ ὅσα τοιαῦτα τῆς Ἑλληνικῆς ἀγωγῆς ἐχόμενα.

ζ'. Παρὰ Ῥουστίκου, τὸ λαβεῖν φαντασίαν τοῦ χρῄζειν διορθώσεως καὶ θεραπείας τοῦ ἤθους· καὶ τὸ μὴ ἐκτραπῆναι εἰς ζῆλον σοφιστικόν, μηδὲ [τὸ] συγγράφειν περὶ τῶν θεωρημάτων, ἢ προτρεπτικὰ λογάρια διαλέγεσθαι, ἢ φαντασιοπλήκτως τὸν ἀσκητικόν, ἢ τὸν εὐεργετικὸν ἄνδρα ἐπιδείκνυσθαι· καὶ τὸ ἀποστῆναι ῥητορικῆς, καὶ ποιητικῆς, καὶ ἀστειολογίας· καὶ τὸ μὴ ἐν στολῇ κατ' οἶκον περιπατεῖν, μηδὲ τὰ τοιαῦτα ποιεῖν· καὶ τὸ τὰ ἐπιστόλια ἀφελῶς γράφειν, οἷον τὸ ὑπ' αὐτοῦ τούτου ἀπὸ Σινοέσσης τῇ μητρί μου γραφέν· καὶ τὸ πρὸς τοὺς χαλεπήναντας καὶ πλημμελήσαντας εὐανακλήτως καὶ εὐδιαλλάκτως, ἐπειδὰν τάχιστα αὐτοὶ ἐπανελθεῖν ἐθελήσωσι, διακεῖσθαι· καὶ τὸ ἀκριβῶς ἀναγινώσκειν, καὶ μὴ ἀρκεῖσθαι περινοοῦντα ὁλοσχερῶς· μηδὲ τοῖς περιλαλοῦσι ταχέως συγκατατιθεσθαι· καὶ τὸ ἐν-

τυχεῖν τοῖς Ἐπικτητείοις ὑπομνήμασιν, ὧν οἴκοθεν μετέδωκε.

η. Παρὰ Ἀπολλωνίου, τὸ ἐλεύθερον καὶ ἀναμφιβόλως ἀκύβευτον· καὶ πρὸς μηδὲν ἄλλο ἀποβλέπειν, μηδὲ ἐπ᾽ ὀλίγον, ἢ πρὸς τὸν λόγον· καὶ τὸ ἀεὶ ὅμοιον, ἐν ἀλγηδόσιν ὀξείαις, ἐν ἀποβολῇ τέκνου, ἐν μακραῖς νόσοις· καὶ τὸ ἐπὶ παραδείγματος ζῶντος ἰδεῖν ἐναργῶς, ὅτι δύναται ὁ αὐτὸς σφοδρότατος εἶναι καὶ ἀνειμένος· καὶ τὸ ἐν ταῖς ἐξηγήσεσι μὴ δυσχεραντικόν· καὶ τὸ ἰδεῖν ἄνθρωπον σαφῶς ἐλάχιςον τῶν ἑαυτοῦ καλῶν ἡγούμενον τὴν ἐμπειρίαν, καὶ τὴν ἐντρέχειαν τὴν περὶ τὸ παραδιδόναι τὰ θεωρήματα· καὶ τὸ μαθεῖν, πῶς δεῖ λαμβάνειν τὰς δοκούσας χάριτας παρὰ φίλων, μήτε ἐξηττώμενον διὰ ταῦτα, μήτε ἀναισθήτως παραπέμποντα.

θ'. Παρὰ Σέξτου, τὸ εὐμενές· καὶ τὸ παράδειγμα τοῦ οἴκου τοῦ πατρονομουμένου· καὶ τὴν ἔννοιαν τοῦ κατὰ φύσιν ζῆν· καὶ τὸ σεμνὸν ἀπλάστως· καὶ τὸ στοχαστικὸν τῶν φίλων κηδεμονικῶς· καὶ τὸ ἀνεκτικὸν τῶν ἰδιωτῶν, καὶ τὸ ἀθεώρητον τῶν οἰομένων· καὶ τὸ πρὸς πάντας εὐάρμοστον, ὥστε κολακείας μὲν πάσης προσηνεστέραν εἶναι τὴν ὁμιλίαν αὐτοῦ, αἰδεσιμώτατον δὲ αὐτοῖς ἐκείνοις παρ᾽ αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν καιρὸν εἶναι· καὶ τὸ καταληπτικῶς καὶ ὁδῷ ἐξευρετικόν τε καὶ τακτικὸν τῶν εἰς βίον ἀναγκαίων δογμάτων· καὶ τὸ μηδὲ ἔμφασίν ποτε ὀργῆς, ἢ ἄλλου τινὸς πάθους παρασχεῖν, ἀλλὰ ἅμα μὲν ἀπαθέστατον εἶναι, ἅμα δὲ φιλοστοργότατον· καὶ το

εὔφημον, καὶ τοῦτο ἀψοφητί· καὶ τὸ πολυμαθὲς ἀνεπιφάντως.

ί. Παρὰ Ἀλεξάνδρου τοῦ γραμματικοῦ, τὸ ἀνεπίπληκτον· καὶ τὸ μὴ ὀνειδιστικῶς ἐπιλαμβάνεσθαι τῶν βάρβαρον, ἢ σόλοικόν τι, ἢ ἀπηχὲς προενεγκαμένων, ἀλλ' ἐπιδεξίως αὐτὸ μόνον ἐκεῖνο, ὃ ἔδει εἰρῆσθαι, προφέρεσθαι, ἐν τρόπῳ ἀποκρίσεως, ἢ συνεπιμαρτυρήσεως, ἢ συνδιαλήψεως περὶ αὐτοῦ τοῦ πράγματος, οὐχὶ περὶ τοῦ ῥήματος, ἢ δι' ἑτέρας τινὸς τοιαύτης ἐμμελοῦς παρυπομνήσεως.

ιά. Παρὰ Φρόντωνος, τὸ ἐπιστῆσαι, οἵα ἡ τυραννικὴ βασκανία, καὶ ποικιλία, καὶ ὑπόκρισις, καὶ ὅτι ὡς ἐπίπαν οἱ καλούμενοι οὗτοι παρ' ἡμῖν εὐπατρίδαι, ἀστοργότεροί πως εἰσί.

ιβ' Παρὰ Ἀλεξάνδρου τοῦ Πλατωνικοῦ, τὸ μὴ πολλάκις, μηδὲ χωρὶς ἀνάγκης λέγειν πρός τινα, ἢ ἐν ἐπιστολῇ γράφειν, ὅτι ἄσχολός εἰμι· μηδὲ διὰ τούτου τοῦ τρόπου συνεχῶς παραιτεῖσθαι τὰ κατὰ τὰς πρὸς τοὺς συμβιοῦντας σχέσεις καθήκοντα, προβαλλόμενον τὰ περιεστῶτα πράγματα.

ιγ'. Παρὰ Κατούλου, τὸ μὴ ὀλιγώρως ἔχειν φίλου αἰτιωμένου τι, κἂν τύχῃ ἀλόγως αἰτιώμενος, ἀλλὰ πειρᾶσθαι καὶ ἀποκαθιστάναι ἐπὶ τὸ σύνηθες· καὶ τὸ περὶ τῶν διδασκάλων ἐκθύμως εὔφημον, οἷα τὰ περὶ Δομιτίου καὶ Ἀθηνοδότου ἀπομνημονευόμενα· καὶ τὸ περὶ τὰ τέκνα ἀληθινῶς ἀγαπητικόν.

ιδ'. Παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ μου Σεουήρου, τὸ φιλοίκειον, καὶ φιλάληθες, καὶ φιλοδίκαιον· καὶ τὸ δι' αὐτὸν γνῶναι Θρασέαν, Ἑλβίδιον, Κάτωνα, Δίωνα,

Βροῦτον, καὶ φαντασίαν λαβεῖν πολιτείας ἰσονόμου, κατὰ ἰσότητα καὶ ἰσηγορίαν διοικουμένης, καὶ βασιλείας τιμώσης πάντων μάλιστα τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἀρχομένων· καὶ ἔτι παρ᾽ αὐτοῦ τὸ ὁμαλὲς καὶ ὁμότονον ἐν τῇ τιμῇ τῆς φιλοσοφίας· καὶ τὸ εὐποιητικόν, καὶ τὸ εὐμετάδοτον ἐκτενῶς, καὶ τὸ εὔελπι, καὶ τὸ πιστευτικὸν περὶ τοῦ ὑπὸ τῶν φίλων φιλεῖσθαι· καὶ τὸ ἀνεπίκρυπτον πρὸς τοὺς καταγνώσεως ὑπ᾽ αὐτοῦ τυγχάνοντας· καὶ τὸ μὴ δεῖσθαι στοχασμοῦ τοὺς φίλους αὐτοῦ περὶ τοῦ, τί θέλει ἢ τί οὐ θέλει, ἀλλὰ δῆλον εἶναι.

ιέ. Παρὰ Μαξίμου, τὸ κρατεῖν ἑαυτοῦ, καὶ κατὰ μηδὲν περίφορον εἶναι· καὶ τὸ εὔθυμον ἔν τε ταῖς ἄλλαις περιστάσεσι, καὶ ἐν ταῖς νόσοις· καὶ τὸ εὔκρατον τοῦ ἤθους, καὶ μειλίχιον, καὶ γεραρόν· καὶ τὸ οὐ σχετλίως κατεργαστικὸν τῶν προκειμένων· καὶ τὸ πάντας αὐτῷ πιστεύειν, περὶ ὧν λέγοι, ὅτι οὕτως φρονεῖ, καὶ περὶ ὧν πράττοι, ὅτι οὐ κακῶς πράττει· καὶ τὸ ἀθαύμαστον, καὶ ἀνέκπληκτον, καὶ μηδαμοῦ ἐπειγόμενον, ἢ ὀκνοῦν, ἢ ἀμηχανοῦν, ἢ κατηφές, ἢ προσσεσηρός, ἢ πάλιν θυμούμενον, ἢ ὑφορώμενον· καὶ τὸ εὐεργετικόν, καὶ τὸ συγγνωμονικόν, καὶ τὸ ἀψευδές, καὶ τὸ ἀδιαστρόφου μᾶλλον, ἢ διορθουμένου φαντασίαν παρέχειν· καὶ ὅτι οὔτε ᾠήθη ἄν ποτέ τις ὑπερορᾶσθαι ὑπ᾽ αὐτοῦ, οὔτε ὑπέμεινεν ἂν κρείττονα αὑτοῦ αὑτὸν ὑπολαβεῖν· καὶ τὸ εὐχαριεντίζεσθαι.

ιϛʹ. Παρὰ τοῦ πατρός, τὸ ἥμερον, καὶ μενετικὸν ἀσαλεύτως ἐπὶ τῶν ἐξητασμένως κριθέντων· καὶ τὸ

ἀκενόδοξον περὶ τὰς δοκούσας τιμάς· καὶ τὸ φιλόπονον καὶ ἐνδελεχές· καὶ τὸ ἀκουστικὸν τῶν ἐχόντων τι κοινωφελὲς εἰσφέρειν· καὶ τὸ ἀπαρατρέπτως τοῦ κατ᾽ ἀξίαν ἀπονεμετικὸν ἑκάστῳ· καὶ τὸ ἔμπειρον, ποῦ μὲν χρεία ἐντάσεως, ποῦ δὲ ἀνέσεως· καὶ τὸ παῦσαι τὰ περὶ τοὺς ἔρωτας τῶν μειρακίων· καὶ ἡ κοινονοημοσύνη· καὶ τὸ ἐφεῖσθαι τοῖς φίλοις μήτε συνδειπνεῖν αὐτῷ πάντως, μήτε συναποδημεῖν ἐπάναγκες· ἀεὶ δὲ ὅμοιον αὐτὸν καταλαμβάνεσθαι ὑπὸ τῶν διὰ χρείας τινὰς ἀπολειφθέντων· καὶ τὸ ζητητικὸν ἀκριβῶς ἐν τοῖς συμβουλίοις, καὶ ἐπίμονον, ἀλλ᾽ οὐ τὸ προαπέστη τῆς ἐρεύνης, ἀρκεσθεὶς ταῖς προχείροις φαντασίαις· καὶ τὸ διατηρητικὸν τῶν φίλων, καὶ μηδαμοῦ ἁψίκορον, μηδὲ ἐπιμανές· καὶ τὸ αὔταρκες ἐν παντὶ, καὶ τὸ φαιδρόν· καὶ τὸ πόῤῥωθεν προνοητικόν, καὶ τῶν ἐλαχίστων προδιοικητικὸν ἀτραγῴδως· καὶ τὸ τὰς ἐπιβοήσεις καὶ πᾶσαν κολακείαν ἐπ᾽ αὐτοῦ σταλῆναι· καὶ τὸ φυλακτικὸν ἀεὶ τῶν ἀναγκαίων τῇ ἀρχῇ, καὶ ταμιευτικὸν τῆς χορηγίας, καὶ ὑπομενετικὸν τῆς ἐπὶ τῶν τοιούτων τινῶν καταιτιάσεως· καὶ τὸ μήτε περὶ [τοὺς] Θεοὺς δεισιδαίμον, μήτε περὶ ἀνθρώπους δημοκοπικὸν, ἢ ἀρεσκευτικὸν, ἢ ὀχλοχαρὲς, ἀλλὰ νῆφον ἐν πᾶσι, καὶ βέβαιον, καὶ μηδαμοῦ ἀπειρόκαλον, μηδὲ καινοτόμον. Καὶ τὸ τοῖς εἰς εὐμάρειαν βίου φέρουσί τι, ὧν ἡ τύχη παρέχει δαψίλειαν, χρηστικὸν ἀτύφως ἅμα καὶ ἀπροφασίστως, ὥστε παρόντων μὲν ἀνεπιτηδεύτως ἅπτεσθαι, ἀπόντων δὲ μὴ δεῖσθαι, καὶ τὸ μηδὲ ἄν τινα εἰπεῖν, μήτε ὅτι σοφιστὴς, μήτε ὅτι οὐερνάκλος, μήτε

ὅτι σχολαστικός, ἀλλ' ὅτι ἀνὴρ πέπειρος, τέλειος, ἀκολάκευτος, προεστάναι δυνάμενος καὶ τῶν ἑαυτοῦ καὶ ἄλλων. Πρὸς τούτοις δὲ καὶ τὸ τιμητικὸν τῶν ἀληθῶς φιλοσοφούντων, τοῖς δὲ ἄλλοις οὐκ ἐξονειδιστικόν, οὐδὲ μὴν εὐπαράγωγον ὑπ' αὐτῶν· ἔτι δὲ τὸ εὐόμιλον, καὶ εὔχαρι οὐ κατακόρως· καὶ τὸ τοῦ ἰδίου σώματος ἐπιμελητικὸν ἐμμέτρως, οὔτε ὥς ἄν τις φιλόζωος, οὔτε πρὸς καλλωπισμόν, οὔτε μὴν ὀλιγώρως· ἀλλ' ὥστε διὰ τὴν ἰδίαν προσοχὴν εἰς ὀλίγιστα ἰατρικῆς χρῄζειν, ἢ φαρμάκων καὶ ἐπιθεμάτων ἐκτός· Μάλιστα δὲ τὸ παραχωρητικὸν ἀβασκάνως τοῖς δύναμίν τινα κεκτημένοις, οἷον τὴν φραστικήν, ἢ τὴν ἐξ ἱστορίας νόμων, ἢ ἐθῶν, ἢ ἄλλων τινῶν πραγμάτων· καὶ συσπουδαστικὸν αὐτοῖς, ἵνα ἕκαστοι κατὰ τὰ ἴδια προτερήματα εὐδοκιμῶσι· πάντα δὲ κατὰ τὰ πάτρια πράσσων, οὐδ' αὐτὸ τοῦτο ἐπιτηδεύων φαίνεσθαι, τὸ τὰ πάτρια φυλάσσειν. Ἔτι δὲ τὸ μὴ εὐμετακίνητον καὶ ῥιπταστικόν, ἀλλὰ καὶ τόποις, καὶ πράγμασι τοῖς αὐτοῖς ἐνδιατριπτικόν· καὶ τὸ μετὰ τοὺς παροξυσμοὺς τῆς κεφαλαλγίας, νεαρὸν εὐθὺς καὶ ἀκμαῖον πρὸς τὰ συνήθη ἔργα· καὶ τὸ μὴ εἶναι αὐτῷ πολλὰ τὰ ἀπόῤῥητα, ἀλλὰ ὀλίγιστα καὶ σπανιώτατα, καὶ ταῦτα ὑπὲρ τῶν κοινῶν μόνον· καὶ τὸ ἔμφρον καὶ μεμετρημένον ἔν τε θεωριῶν ἐπιτελέσει, καὶ ἔργων κατασκευαῖς, καὶ διανομαῖς, καὶ τοῖς τοιούτοις ἀνθρώποις πρὸς αὐτὸ [δὲ] τὸ δέον πραχθῆναι δεδορκότος, οὐ πρὸς τὴν ἐπὶ τοῖς πραχθεῖσιν εὐδοξίαν· Οὐκ ἐν ἀωρεὶ λούστης, οὐχὶ φιλοικοδόμος, οὐ περὶ τὰς ἐδωδὰς ἐπινοητής, οὐ περὶ ἐσθήτων ὑφάς

καὶ χρόας, οὐ περὶ σωμάτων ὥρας. Ἡ ἀπὸ Λωρίου στολὴ ἀνάγουσα ἀπὸ τῆς κάτω ἐπαύλεως, καὶ τῶν ἐν Λανουβίῳ τὰ πολλά· τῷ τελώνῃ ἐν Τούσκλοις παραιτουμένῳ ὡς ἐχρήσατο, καὶ πᾶς ὁ τοιοῦτος τρόπος. Οὐδὲν ἀπηνὲς, οὐδὲ μὴν ἀδυσώπητον, οὐδὲ λάβρον, οὐδὲ, ὡς ἄν τινα εἰπεῖν ποτε, ἕως ἱδρῶτος· ἀλλὰ πάντα διειλημμένα λελογίσθαι, ὡς ἐπὶ σχολῆς, ἀταράχως, τεταγμένως, ἐῤῥωμένως, συμφώνως ἑαυτοῖς. Ἐφαρμόσειε δ' ἂν αὐτῷ τὸ περὶ τοῦ Σωκράτους μνημονευόμενον, ὅτι καὶ ἀπέχεσθαι καὶ ἀπολαύειν ἐδύνατο τούτων, ὧν πολλοὶ πρός τε τὰς ἀποχὰς ἀσθενῶς, καὶ πρὸς τὰς ἀπολαύσεις ἐνδοτικῶς ἔχουσι. Τὸ δὲ ἰσχύειν καὶ ἔτι καρτερεῖν καὶ ἐννήφειν ἑκατέρῳ, ἀνδρός ἐστιν ἄρτιον καὶ ἀήττητον ψυχὴν ἔχοντος, οἷον ἐν τῇ νόσῳ τῇ Μαξίμου.

ιζ'. Παρὰ τῶν Θεῶν, τὸ ἀγαθοὺς πάππους, ἀγαθοὺς γονέας, ἀγαθὴν ἀδελφὴν, ἀγαθοὺς διδασκάλους, ἀγαθοὺς οἰκείους, συγγενεῖς, φίλους, σχεδὸν ἅπαντας ἔχειν. Καὶ ὅτι περὶ οὐδένα αὐτῶν προέπεσον πλημμελῆσαί τι, καίτοι διάθεσιν ἔχων τοιαύτην, ἀφ' ἧς, εἰ ἔτυχε, κἂν ἔπραξά τι τοιοῦτο· τῶν Θεῶν δὲ εὐποιΐα, τὸ μηδεμίαν συνδρομὴν πραγμάτων γενέσθαι, ἥτις ἔμελλέ με ἐλέγξειν. Καὶ τὸ μὴ ἐπὶ πλέον ἐκτραφῆναι παρὰ τῇ παλλακῇ τοῦ πάππου· καὶ τὸ τὴν ὥραν διασῶσαι· καὶ τὸ μὴ πρὸ ὥρας ἀνδρωθῆναι, ἀλλ' ἔτι καὶ ἐπιλαβεῖν τοῦ χρόνου. Τὸ ἄρχοντι καὶ πατρὶ ὑποταχθῆναι, ὃς ἔμελλε πάντα τὸν τύφον ἀφαιρήσειν μου, καὶ εἰς ἔννοιαν ἄξειν τοῦ, ὅτι δυνατόν ἐστιν, ἐν αὐλῇ βιοῦντα μήτε δορυφορή-

σεων χρήζειν, μήτε ἐσθήτων σημειωτῶν, μήτε λαμπάδων, καὶ ἀνδριάντων [τοιῶνδέ τινων], καὶ τοῦ ὁμοίου κόμπου· ἀλλ᾽ ἔξεστιν ἐγγυτάτω ἰδιώτου συστέλλειν ἑαυτὸν, καὶ μὴ διὰ τοῦτο ταπεινότερον, ἢ ῥαθυμότερον ἔχειν πρὸς τὰ ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἡγεμονικῶς πραχθῆναι δέοντα. Τὸ ἀδελφοῦ τοιούτου τυχεῖν, δυναμένου μὲν διὰ ἤθους ἐπεγεῖραί με πρὸς ἐπιμέλειαν ἐμαυτοῦ, ἅμα δὲ καὶ τιμῇ καὶ στοργῇ εὐφραίνοντός με· τὸ παιδία μοι ἀφυῆ μὴ γενέσθαι, μηδὲ κατὰ τὸ σωμάτιον διάστροφα· τὸ μὴ ἐπὶ πλέον με προκόψαι ἐν ῥητορικῇ, καὶ ποιητικῇ, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιτηδεύμασιν, ἐν οἷς ἴσως ἂν κατεσχέθην, ει ᾐσθόμην ἐμαυτὸν εὐόδως προϊόντα. Τὸ φθάσαι τοὺς τροφέας ἐν ἀξιώματι καταστῆσαι, οὗ δὴ ἐδόκουν μοι ἐπιθυμεῖν, καὶ μὴ ἀναβαλέσθαι ἐλπίδι τοῦ με, ἐπεὶ νέοι ἔτι ἦσαν, ὕστερον αὐτὸ πράξειν. Τὸ γνῶναι Ἀπολλώνιον, Ῥούστικον, Μάξιμον. Τὸ φαντασθῆναι περὶ τοῦ κατὰ φύσιν βίου ἐναργῶς καὶ πολλάκις, οἷός τίς ἐστι· ὥστε, ὅσον ἐπὶ τοῖς Θεοῖς, καὶ ταῖς ἐκεῖθεν δόσεσι καὶ συλλήψεσι καὶ ἐπινοίαις, μηδὲν κωλύειν ἤδη κατὰ φύσιν ζῆν με, ἀπολείπεσθαι δὲ ἔτι τούτου παρὰ τὴν ἐμὴν αἰτίαν, καὶ παρὰ τὸ μὴ διατηρεῖν τὰς ἐκ Θεῶν ὑπομνήσεις, καὶ μονονουχὶ διδασκαλίας· τὸ ἀντισχεῖν μοι τὸ σῶμα ἐπὶ τοσοῦτον ἐν τοιούτῳ βίῳ· τὸ μήτε Βενεδίκτης ἅψασθαι, μήτε Θεοδότου, ἀλλὰ καὶ ὕστερον ἐν ἐρωτικοῖς πάθεσι γενόμενον ὑγιᾶναι· τὸ χαλεπήναντα πολλάκις Ῥουστίκῳ, μηδὲν πλέον πρᾶξαι, ἐφ᾽ ᾧ ἂν μετέγνων· τὸ μέλλουσαν νέαν τελευτᾷν τὴν τεκοῦσαν,

ὅμως οἰκῆσαι μετ' ἐμοῦ τὰ τελευταῖα ἔτη. Τὸ ὁσάκις ἐβουλήθην ἐπικουρῆσαί τινι πενομένῳ, ἢ εἰς ἄλλο τι χρῄζοντι, μηδέποτε ἀκοῦσαί με, ὅτι οὐκ ἔστι μοι χρήματα, ὅθεν γένηται· καὶ τὸ αὐτῷ ἐμοὶ χρείαν ὁμοίαν, ὡς παρ' ἑτέρου μεταλαβεῖν, μὴ συμπεσεῖν· τὸ τὴν γυναῖκα τοιαύτην εἶναι, οὑτωσὶ μὲν πειθήνιον, οὕτω δὲ φιλόστοργον, οὕτω δὲ ἀφελῆ· τὸ ἐπιτηδείων τροφέων εἰς τὰ παιδία εὐπορῆσαι. Τὸ δι' ὀνειράτων βοηθήματα δοθῆναι, ἄλλα τε, καὶ ὡς μὴ πτύειν αἷμα καὶ μὴ ἰλιγγιᾷν, καὶ τούτου ἐν Καιήτῃ ὥσπερ χρήσῃ· ὅπως τε ἐπεθύμησα φιλοσοφίας, μὴ ἐμπεσεῖν εἴς τινα σοφιστὴν, μηδὲ ἀποκαθίσαι ἐπὶ τοὺς συγγραφεῖς, ἢ συλλογισμοὺς ἀναλύειν, ἢ περὶ τὰ μετεωρολογικὰ καταγίνεσθαι. Πάντα γὰρ ταῦτα θεῶν βοηθῶν καὶ τύχης δεῖται.

Τὰ ἐν Κουάδοις πρὸς τῷ Γρανούᾳ.

ΒΙΒΛΙΟΝ Β.

ἘΩΘΕΝ προλέγειν ἑαυτῷ· Συντεύξομαι περιέργῳ, ἀχαρίστῳ, ὑβριστῇ, δολερῷ, βασκάνῳ, ἀκοινωνήτῳ. Πάντα ταῦτα συμβέβηκεν ἐκείνοις παρὰ τὴν ἄγνοιαν τῶν ἀγαθῶν καὶ κακῶν. Ἐγὼ δὲ, τεθεωρηκὼς τὴν φύσιν τοῦ ἀγαθοῦ, ὅτι καλὸν, καὶ τοῦ κακοῦ, ὅτι αἰσχρὸν, καὶ τὴν αὐτοῦ τοῦ ἁμαρτάνοντος φύσιν, ὅτι μοι συγγενὴς, οὐχὶ αἵματος ἢ σπέρματος τοῦ αὐτοῦ, ἀλλὰ νοῦ, καὶ θείας ἀπομοίρας μέτοχος, οὔτε βλαβῆναι ὑπό τινος αὐτῶν δύναμαι· αἰσχρῷ γάρ με οὐδεὶς περιβάλλει· οὔτε ὀργίζεσθαι

τῷ συγγενεῖ δύναμαι, οὔτε ἀπέχθεσθαι αὐτῷ. Γεγόναμεν γὰρ πρὸς συνεργίαν, ὡς πόδες, ὡς χεῖρες, ὡς βλέφαρα, ὡς οἱ στοῖχοι τῶν ἄνω καὶ τῶν κάτω ὀδόντων. Τὸ οὖν ἀντιπράσσειν ἀλλήλοις, παρὰ φύσιν· ἀντιπρακτικὸν δὲ τὸ ἀγανακτεῖν καὶ ἀποστρέφεσθαι.

β'. Ὅ τί ποτε τοῦτό εἰμι, σαρκία ἐστὶ καὶ πνευμάτιον, καὶ τὸ ἡγεμονικόν. Ἄφες τὰ βιβλία· μηκέτι σπῶ. Οὐ δέδοται· ἀλλ' ὡς ἤδη ἀποθνήσκων, τῶν μὲν σαρκίων καταφρόνησον· λύθρος καὶ ὀστάρια, καὶ κροκύφαντος, ἐκ νεύρων, φλεβίων, ἀρτηριῶν πλεγμάτιον· Θέασαι δὲ καὶ τὸ πνεῦμα, ὁποῖόν τί ἐστιν· ἄνεμος· οὐδὲ ἀεὶ τὸ αὐτὸ, ἀλλὰ πάσης ὥρας ἐξεμούμενον, καὶ πάλιν ῥοφούμενον. Τρίτον οὖν ἐστὶ τὸ ἡγεμονικόν. ὧδε ἀπονοήθητι· γέρων εἶ· μηκέτι τοῦτο ἐάσῃς δουλεῦσαι· μηκέτι καθ' ὁρμὴν ἀκοινώτητον νευροσπαστηθῆναι· μηκέτι τὸ εἱμαρμένον, ἢ παρὸν δυσχερᾶναι, ἢ μέλλον ὑποδύεσθαι.

γ'. Τὰ τῶν Θεῶν προνοίας μεστά. Τὰ τῆς τύχης οὐκ ἄνευ φύσεως, ἢ συγκλώσεως καὶ ἐπιπλοκῆς τῶν προνοίᾳ διοικουμένων· Πάντα ἐκεῖθεν ῥεῖ· πρόσεστι δὲ τὸ ἀναγκαῖον, καὶ τῷ ὅλῳ κόσμῳ συμφέρον, οὗ μέρος εἶ. Παντὶ δὲ φύσεως μέρει ἀγαθὸν, ὃ φέρει ἡ τοῦ ὅλου φύσις, καὶ ὃ ἐκείνης ἐστὶ σωστικόν. Σώζουσι δὲ κόσμον, ὥσπερ αἱ τῶν στοιχείων, οὕτως καὶ αἱ τῶν συγκριμάτων μεταβολαί. Ταῦτά σοι ἀρκείτω, ἀεὶ δόγματα ἔστω. Τὴν δὲ βιβλίων δίψαν ῥίψον, ἵνα μὴ γογγύζων ἀποθάνῃς, ἀλλὰ ἵλεως, ἀληθῶς καὶ ἀπὸ καρδίας εὐχάριστος τοῖς θεοῖς.

δ΄. Μέμνησο, ἐκ πόσου ταῦτα ἀναβάλλῃ, καὶ ὁποσάκις προθεσμίαν λαβὼν παρὰ τῶν θεῶν, οὐ χρῇ αὐταῖς. Δεῖ δὲ ἤδη ποτὲ αἰσθέσθαι, τίνος κόσμου μέρος εἶ, καὶ τίνος διοικοῦντος τὸν κόσμον ἀπόῤῥοια ὑπέστης· καὶ ὅτι ὅρος ἐστί σοι περιγεγραμμένος τοῦ χρόνου, ᾧ ἐὰν εἰς τὸ ἀπαιθριάσαι μὴ χρήσῃ, οἰχήσεται, καὶ οἰχήσῃ, καὶ αὖθις οὐχ ἥξεται.

ε΄. Πάσης ὥρας φρόντιζε στιβαρῶς, ὡς Ῥωμαῖος καὶ ἄῤῥην, τὸ ἐν χερσὶ μετὰ τῆς ἀκριβοῦς καὶ ἀπλάστου σεμνότητος, καὶ φιλοστοργίας, καὶ ἐλευθερίας καὶ δικαιότητος πράσσειν· καὶ σχολὴν σαυτῷ ἀπὸ πασῶν τῶν ἄλλων φαντασιῶν πορίζειν. Ποριεῖς δὲ, ἂν, ὡς ἐσχάτην τοῦ βίου, ἑκάστην πρᾶξιν ἐνεργῇς, ἀπηλλαγμένην πάσης εἰκαιότητος, καὶ ἐμπαθοῦς ἀποστροφῆς ἀπὸ τοῦ αἱροῦντος λόγου, καὶ ὑποκρίσεως, καὶ φιλαυτίας, καὶ δυσαρεστήσεως πρὸς τὰ συμμεμοιραμένα. Ὁρᾷς, πῶς ὀλίγα ἐστὶν, ὧν κρατήσας τις δύναται εὔρουν καὶ θεουδῆ βιῶσαι βίον, καὶ γὰρ οἱ θεοὶ πλέον οὐδὲν ἀπαιτήσουσι παρὰ τοῦ ταῦτα φυλάσσοντος.

ς΄. Ὕβριζε, ὕβριζε αὐτὴν, ὦ ψυχή· τοῦ δὲ τιμῆσαι σεαυτὴν οὐκέτι καιρὸν ἕξεις· εὖ γὰρ ὁ βίος ἑκάστῳ. Οὗτος δέ σοι σχεδὸν διήνυσται, μὴ αἰδουμένῃ σεαυτὴν, ἀλλ᾽ ἐν ταῖς ἄλλων ψυχαῖς τιθεμένῃ τὴν σὴν εὐμοιρίαν.

ζ. Περισπᾷ τί σε τὰ ἔξωθεν ἐμπίπτοντα· [καὶ] σχολὴν πάρεχε σεαυτῷ τοῦ προσμανθάνειν ἀγαθόν τι, καὶ παῦσαι ῥεμβόμενος. Ἤδη δὲ καὶ τὴν ἑτέραν περιφορὰν φυλακτέον. Ληροῦσι γὰρ καὶ διὰ πρά-

ξεων οἱ κεκμηκότες ἐν τῷ βίῳ, καὶ μὴ ἔχοντες σκοπὸν, ἐφ' ὃν πᾶσαν ὁρμὴν καὶ καθάπαξ φαντασίαν ἀπευθυνοῦσιν.

ή. Παρὰ μὲν τὸ μὴ ἐφιστάνειν, τί ἐν τῇ ἄλλου ψυχῇ γίγνεται, οὐ ῥᾳδίως τις ὤφθη κακοδαιμονῶν· τοὺς δὲ τοῖς τῆς ἰδίας ψυχῆς κινήμασι μὴ παρακολουθοῦντας ἀνάγκη κακοδαιμονεῖν.

θ'. Τούτων ἀεὶ δεῖ μεμνῆσθαι, τίς ἡ τῶν ὅλων φύσις, καὶ τίς ἡ ἐμὴ, καὶ πῶς αὕτη πρὸς ἐκείνην ἔχουσα, καὶ ὁποῖόν τι μέρος ὁποίου τοῦ ὅλου οὖσα, καὶ ὅτι οὐδεὶς ὁ κωλύων τὰ ἀκόλουθα τῇ φύσει, ἧς μέρος εἶ, πράσσειν τε ἀεὶ καὶ λέγειν.

ί. Φιλοσόφως ὁ Θεόφραστος, ἐν τῇ συγκρίσει τῶν ἁμαρτημάτων, ὡς ἄν τις κοινότερον τὰ τοιαῦτα συγκρίνειε, φησὶ, βαρύτερα εἶναι τὰ κατ' ἐπιθυμίαν πλημμελούμενα τῶν κατὰ θυμόν. Ὁ γὰρ θυμούμενος μετά τινος λύπης καὶ λεληθυίας συστολῆς φαίνεται τὸν λόγον ἀποστρεφόμενος· ὁ δὲ κατ' ἐπιθυμίαν ἁμαρτάνων, ὑφ' ἡδονῆς ἡττώμενος, ἀκολαστότερός πως φαίνεται καὶ θηλύτερος ἐν ταῖς ἁμαρτίαις. Ὀρθῶς οὖν καὶ φιλοσοφίας ἀξίως ἔφη, μείζονος ἐγκλήματος ἔχεσθαι τὸ μεθ' ἡδονῆς ἁμαρτανόμενον, ἤπερ τὸ μετὰ λύπης· ὅλως τε ὁ μὲν προηδικημένῳ μᾶλλον ἔοικε, καὶ διὰ λύπην ἠναγκασμένῳ θυμωθῆναι· ὁ δὲ αὐτόθεν πρὸς τὸ ἀδικεῖν ὥρμηται, φερόμενος ἐπὶ τὸ πρᾶξαί τινα κατ' ἐπιθυμίαν.

ιά. Ὡς ἤδη δυνατοῦ ὄντος ἐξιέναι τοῦ βίου, οὕτως ἕκαστα ποιεῖν καὶ διανοεῖσθαι. Τὸ δὲ ἐξ ἀνθρώπων ἀπελθεῖν, εἰ μὲν θεοὶ εἰσὶν, οὐδὲν δεινόν·

κακῷ γάρ σε οὐκ ἂν περιβάλοιεν· εἰ δὲ ἤτοι οὐκ εἰσὶν, ἢ οὐ μέλει αὐτοῖς τῶν ἀνθρωπείων, τί μοι ζῆν ἐν κόσμῳ κενῷ θεῶν, ἢ προνοίας κενῷ; Ἀλλὰ καὶ εἰσὶ, καὶ μέλει αὐτοῖς τῶν ἀνθρωπείων· καὶ τοῖς μὲν κατ᾽ ἀλήθειαν κακοῖς ἵνα μὴ περιπίπτῃ ὁ ἄνθρωπος, ἐπ᾽ αὐτῷ τὸ πᾶν ἔθεντο· τῶν δὲ λοιπῶν εἴ τι κακὸν ἦν, καὶ τοῦτο ἂν προΐδοντο, ἵνα ἐπῇ πάντῃ τὸ μὴ περιπίπτειν αὐτῷ. Ὃ δὲ χείρω μὴ ποιεῖ ἄνθρωπον, πῶς ἂν τοῦτο βίον ἀνθρώπου χείρω ποιήσειεν; Οὔτε δὲ κατ᾽ ἄγνοιαν, οὔτε εἰδυῖα μὲν, μὴ δυναμένη δὲ προφυλάξασθαι ἢ διορθώσασθαι ταῦτα, ἡ τῶν ὅλων φύσις παρεῖδεν ἄν· οὔτε ἂν τηλικοῦτον ἥμαρτεν, ἤτοι παρ᾽ ἀδυναμίαν, ἢ παρ᾽ ἀτεχνίαν, ἵνα τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ κακὰ ἐπίσης τοῖς τε ἀγαθοῖς ἀνθρώποις καὶ τοῖς κακοῖς πεφυρμένως συμβαίνῃ. Θάνατος δέ γε καὶ ζωὴ, δόξα καὶ ἀδοξία, πόνος καὶ ἡδονὴ, πλοῦτος καὶ πενία, πάντα ταῦτα ἐπίσης συμβαίνει ἀνθρώπων τοῖς τε ἀγαθοῖς καὶ τοῖς κακοῖς, οὔτε καλὰ ὄντα, οὔτε αἰσχρά. Οὔτ᾽ ἄρ᾽ ἀγαθὰ, οὔτε κακά ἐστι.

ιβ΄. Πῶς πάντα ταχέως ἐναφανίζεται, τῷ μὲν κόσμῳ αὐτὰ τὰ σώματα, τῷ δὲ αἰῶνι αἱ μνῆμαι αὐτῶν, οἷά ἐστι τὰ αἰσθητὰ πάντα, καὶ μάλιστα τὰ ἡδονῇ δελεάζοντα, ἢ τῷ πόνῳ φοβοῦντα, ἢ τῷ τύφῳ διαβεβοημένα· πῶς εὐτελῆ καὶ εὐκαταφρόνητα, καὶ ῥυπαρὰ, καὶ εὔφθαρτα, καὶ νεκρὰ, νοερᾶς δυνάμεως ἐφιστάναι. Τί εἰσιν οὗτοι, ὧν αἱ ὑπολήψεις καὶ αἱ φωναὶ τὴν εὐδοξίαν....· Τί ἐστι τὸ ἀποθανεῖν, καὶ ὅτι, ἐάν τις αὐτὸ μόνον εἰδῇ, καὶ τῷ μερισμῷ τῆς

ἐννοίας διαλύσῃ τὰ ἐμφανταζόμενα αὐτῷ, οὐκέτι ἄλλο τι ὑπολήψεται αὐτὸ εἶναι, ἢ φύσεως ἔργον· φύσεως δὲ ἔργον εἴ τις φοβεῖται, παιδίον ἐστί. τοῦτο μέντοι οὐ μόνον φύσεως ἔργον ἐστὶν, ἀλλὰ καὶ συμφέρον αὐτῇ· Πῶς ἅπτεται θεοῦ ἄνθρωπος, καὶ κατὰ τί αὐτοῦ μέρος, καὶ ὅταν πῶς ἔχῃ, διακέηται τὸ τοῦ ἀνθρώπου τοῦτο μόριον.

ιγ'. Οὐδὲν ἀθλιώτερον τοῦ πάντα κύκλῳ ἐκπεριερχομένου, καὶ τὰ νέρθεν γᾶς (φησὶν) ἐρευνῶντος, καὶ τὰ ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν πλησίον διὰ τεκμάρσεως ζητοῦντος, μὴ αἰσθομένου δὲ, ὅτι ἀρκεῖ πρὸς μόνῳ ἔνδον ἑαυτοῦ δαίμονι εἶναι, καὶ τοῦτον γνησίως θεραπεύειν. Θεραπεία δὲ αὐτοῦ, καθαρὸν πάθους διατηρεῖν, καὶ εἰκαιότητος, καὶ δυσαρεστήσεως τῆς πρὸς τὰ ἐκ θεῶν καὶ ἀνθρώπων γινόμενα. Τὰ μὲν γὰρ ἐκ θεῶν αἰδέσιμα δι' ἀρετήν· τὰ δὲ ἐξ ἀνθρώπων φίλα διὰ συγγένειαν· ἔστι δὲ ὅτε καὶ τρόπον τινὰ ἐλεεινὰ, δι' ἄγνοιαν ἀγαθῶν καὶ κακῶν· οὐκ ἐλάττων ἡ πήρωσις αὕτη τῆς στερισκούσης τοῦ διακρίνειν τὰ λευκὰ καὶ μέλανα.

ιδ'. Κἂν τρισχίλια ἔτη βιώσεσθαι μέλλῃς, καὶ τοσαυτάκις μύρια, ὅμως μέμνησο, ὅτι οὐδεὶς ἄλλον ἀποβάλλει βίον, ἢ τοῦτον, ὃν ζῇ· οὐδὲ ἄλλον ζῇ, ἢ ὃν ἀποβάλλει. Εἰς ταὐτὸ οὖν καθίσταται τὸ μήκιστον τῷ βραχυτάτῳ. Τὸ γὰρ παρὸν πᾶσιν ἶσον, εἰ καὶ τὸ ἀπολλύμενον οὐκ ἶσον· καὶ τὸ ἀποβαλλόμενον οὕτως ἀκαριαῖον ἀναφαίνεται. Οὔτε γὰρ τὸ παρῳχηκὸς, οὔτε τὸ μέλλον ἀποβάλλοι ἄν τις. Ὃ γὰρ οὐκ ἔχει, πῶς ἂν τοῦτό τις αὐτοῦ ἀφέλοιτο;

Τούτων οὖν τῶν δύο δεῖ μεμνῆσθαι· ἑνὸς μέν, ὅτι πάντα ἐξ ἀϊδίου ὁμοειδῆ καὶ ἀνακυκλούμενα, καὶ οὐδὲν διαφέρει, πότερον ἐν ἑκατὸν ἔτεσιν, ἢ ἐν διακοσίοις, ἢ ἐν τῷ ἀπείρῳ χρόνῳ τὰ αὐτά τις ὄψεται· ἑτέρου δέ, ὅτι καὶ ὁ πολυχρονιώτατος, καὶ ὁ τάχιστα τεθνηξόμενος, τὸ ἶσον ἀποβάλλει. Τὸ γὰρ παρὸν ἐστὶ μόνον, οὗ στερίσκεσθαι μέλλει, εἴπερ γε ἔχει καὶ τοῦτο μόνον, καὶ, ὃ μὴ ἔχει τις, οὐκ ἀποβάλλει.

ιέ. Ὅτι πᾶν ὑπόληψις. Δῆλα μὲν γὰρ τὰ πρὸς τοῦ Κυνικοῦ Μονίμου λεγόμενα· δῆλον δὲ καὶ τὸ χρήσιμον τοῦ λεγομένου, ἐάν τις αὐτοῦ τὸ νόστιμον μέχρι τοῦ ἀληθοῦς δέχηται.

ις΄. Ὑβρίζει ἑαυτὴν ἡ τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴ, μάλιστα μὲν, ὅταν ἀπόστημα καὶ οἷον φῦμα τοῦ κόσμου, ὅσον ἐφ᾽ ἑαυτῷ, γένηται. Τὸ γὰρ δυσχεραίνειν τινὶ τῶν γινομένων, ἀπόστασίς ἐστι τῆς φύσεως, ἧς ἐν μέρει αἱ ἑκάστου τῶν λοιπῶν φύσεις περιέχονται. Ἔπειτα δὲ, ὅταν ἄνθρωπόν τινα ἀποστραφῇ, ἢ καὶ ἐναντία φέρηται, ὡς βλάψουσα, οἷαί εἰσιν αἱ τῶν ὀργιζομένων. Τρίτον ὑβρίζει ἑαυτὴν, ὅταν ἡσσᾶται ἡδονῆς ἢ πόνου. Τέταρτον, ὅταν ὑποκρίνηται, καὶ ἐπιπλάστως καὶ ἀναλήθως τι ποιῇ ἢ λέγῃ. Πέμπτον, ὅταν πρᾶξίν τινα ἑαυτῆς καὶ ὁρμὴν ἐπ᾽ οὐδένα σκοπὸν ἀφίῃ, ἀλλὰ εἰκῇ καὶ ἀπαρακολουθήτως ὁτιοῦν ἐνεργῇ, δέον καὶ τὰ μικρότατα κατὰ τὴν ἐπὶ τὸ τέλος ἀναφορὰν γίνεσθαι· τέλος δὲ λογικῶν ζώων, τὸ ἕπεσθαι τῷ τῆς πόλεως καὶ πολιτείας τῆς πρεσβυτάτης λόγῳ καὶ θεσμῷ.

ιζ'. Τοῦ ἀνθρωπίνου βίου ὁ μὲν χρόνος, στιγμή· ἡ δὲ οὐσία, ῥέουσα· ἡ δὲ αἴσθησις, ἀμυδρά· ἡ δὲ ὅλου τοῦ σώματος σύγκρισις, εὔσηπτος· ἡ δὲ ψυχὴ, ῥόμβος· ἡ δὲ τύχη, δυστέκμαρτον, ἡ δὲ φήμη, ἄκριτον· Συνελόντι δὲ εἰπεῖν, πάντα, τὰ μὲν τοῦ σώματος, ποταμὸς, τὰ δὲ τῆς ψυχῆς, ὄνειρος καὶ τῦφος· ὁ δὲ βίος, πόλεμος καὶ ξένου ἐπιδημία· ἡ ὑστεροφημία δὲ, λήθη. Τί οὖν τὸ παραπέμψαι δυνάμενον; ἓν καὶ μόνον φιλοσοφία. Τοῦτο δὲ ἐν τῷ τηρεῖν τὸν ἔνδον δαίμονα ἀνύβριστον, καὶ ἀσινῆ, ἡδονῶν καὶ πόνων κρείσσονα, μηδὲν εἰκῆ ποιοῦντα, μηδὲ διεψευσμένως καὶ μεθ' ὑποκρίσεως, ἀνενδεῆ τοῦ ἄλλον ποιῆσαί τι, ἢ μὴ ποιῆσαι· ἔτι δὲ τὰ συμβαίνοντα καὶ ἀπονεμόμενα δεχόμενον, ὡς ἐκεῖθέν ποθεν ἐρχόμενα, ὅθεν αὐτὸς ἦλθεν· ἐπὶ πᾶσι δὲ τὸν θάνατον ἵλεῳ τῇ γνώμῃ περιμένοντα, ὡς οὐδὲν ἄλλο, ἢ λύσιν τῶν στοιχείων, ἐξ ὧν ἕκαστον ζῶον συγκρίνεται. Εἰ δὲ αὐτοῖς τοῖς στοιχείοις μηδὲν δεινὸν ἐν τῷ ἕκαστον διηνεκῶς εἰς ἕτερον μεταβάλλειν, διὰ τί ὑπίδηταί τις τὴν πάντων μεταβολὴν καὶ διάλυσιν; κατὰ φύσιν γάρ· οὐδὲν δὲ κακὸν κατὰ φύσιν.

Τὰ ἐν Καρνούντῳ.

ΒΙΒΛΙΟΝ Γ

ΟΥΧΙ τοῦτο μόνον δεῖ λογίζεσθαι, ὅτι καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀπαναλίσκεται ὁ βίος, καὶ μέρος ἔλαττον αὐτοῦ καταλείπεται· ἀλλὰ κἀκεῖνο λογιστέον, ὅτι, εἰ ἐπὶ πλέον βιώῃ τις, ἐκεῖνό γε ἄδηλον, εἰ

ἐξαρκέσει ὁμοία αὖθις ἡ διάνοια πρὸς τὴν σύνεσιν τῶν πραγμάτων, καὶ τῆς θεωρίας τῆς συντεινούσης εἰς τὴν ἐμπειρίαν τῶν τε θείων καὶ τῶν ἀνθρωπείων. Ἐὰν γὰρ παραληρεῖν ἄρξηται, τὸ μὲν διαπνεῖσθαι, καὶ τρέφεσθαι, καὶ φαντάζεσθαι, καὶ ὁρμᾷν, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα, οὐκ ἐνδεήσει· τὸ δὲ ἑαυτῷ χρῆσθαι, καὶ τοὺς τοῦ καθήκοντος ἀριθμοὺς ἀκριβοῦν, καὶ τὰ προφαινόμενα διαρθροῦν, καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ, εἰ ἤδη ἐξακτέον αὐτὸν, ἐφιστάνειν, καὶ ὅσα τοιαῦτα λογισμοῦ συγγεγυμνασμένου πάνυ χρῄζει, προαποσβέννυται. Χρὴ οὖν ἐπείγεσθαι, οὐ μόνον τῷ ἐγγυτέρω τοῦ θανάτου ἑκάστοτε γίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ τὴν ἐννόησιν τῶν πραγμάτων καὶ τὴν παρακολούθησιν προαπολήγειν.

β΄. Χρὴ καὶ τὰ τοιαῦτα παραφυλάσσειν, ὅτι καὶ τὰ ἐπιγινόμενα τοῖς φύσει γινομένοις ἔχει τι εὔχαρι καὶ ἐπαγωγόν. Οἷον, ἄρτου ὀπτωμένου παραῤῥήγνυταί τινα μέρη· καὶ ταῦτα οὖν τὰ διέχοντα οὕτως, καὶ τρόπον τινὰ παρὰ τὸ ἐπάγγελμα τῆς ἀρτοποιΐας ἔχοντα, ἐπιπρέπει πως, καὶ προθυμίαν πρὸς τὴν τροφὴν ἰδίως ἀνακινεῖ. Πάλιν τε τα σῦκα, ὁπότε ὡραιότατά ἐστι, κέχηνε. Καὶ ἐν ταῖς δρυπέπεσιν ἐλαίαις, αὐτὸ τὸ ἐγγὺς τῇ σήψει, ἴδιόν τι κάλλος τῷ καρπῷ προστίθησιν. Οἱ στάχυες δὲ κάτω νεύοντες, καὶ τὸ τοῦ λέοντος ἐπισκύνιον, καὶ ὁ τῶν συνῶν ἐκ τοῦ στόματος ῥέων ἀφρὸς, καὶ πολλὰ ἕτερα, κατ᾽ ἰδίαν εἴ τις σκοποίη, πόῤῥω ὄντα τοῦ εὐειδοῦς, ὅμως, διὰ τὸ τοῖς φύσει γινομένοις ἐπακολουθεῖν, συνεπικοσμεῖ καὶ ψυχαγωγεῖ, ὥστε, εἴ τις ἔχοι

πάθος καὶ ἔννοιαν βαθυτέραν πρὸς τὰ ἐν τῷ ὅλῳ γινόμενα, σχεδὸν οὐδὲν οὐχὶ δόξει αὐτῷ καὶ τῶν κατ' ἐπακολούθησιν συμβαινόντων ἡδέως πως διασυνίστασθαι· Οὕτως δὲ καὶ θηρίων ἀληθῆ χάσματα οὐχ ἧσσον ἡδέως ὄψεται, ἢ ὅσα γραφεῖς καὶ πλάσται μιμούμενοι δεικνύουσιν· καὶ γραὸς καὶ γέροντος ἀκμήν τινα καὶ ὥραν, καὶ τὸ ἐν παισὶν ἐπαφρόδιτον, τοῖς ἑαυτοῦ σώφροσιν ὀφθαλμοῖς ὁρᾷν δυνήσεται· καὶ πολλὰ τοιαῦτα οὐ παντὶ πιθανὰ, μόνῳ δὲ τῷ πρὸς τὴν φύσιν, καὶ τὰ ταύτης ἔργα γνησίως ᾠκειωμένῳ προσπεσεῖται.

γ'. Ἱπποκράτης πολλὰς νόσους ἰασάμενος, αὐτὸς νοσήσας ἀπέθανεν. Οἱ Χαλδαῖοι πολλῶν θανάτους προηγόρευσαν, εἶτα καὶ αὐτοὺς τὸ πεπρωμένον κατέλαβεν. Ἀλέξανδρος, καὶ Πομπήϊος, καὶ Γάϊος Καῖσαρ, ὅλας πόλεις ἄρδην τοσαυτάκις ἀνελόντες, καὶ ἐν παρατάξει πολλὰς μυριάδας ἱππέων καὶ πεζῶν κατακόψαντες, καὶ αὐτοί ποτε ἐξῆλθον τοῦ βίου. Ἡράκλειτος, περὶ τῆς τοῦ κόσμου ἐκπυρώσεως τοσαῦτα φυσιολογήσας, ὕδατος τὰ ἐντὸς πληρωθεὶς, βολβίτῳ κατακεχρισμένος, ἀπέθανε. Δημόκριτον δὲ οἱ φθεῖρες· Σωκράτην δὲ ἄλλοι φθεῖρες ἀπέκτειναν. Τί ταῦτα; ἐνέβης ἔπλευσας, κατήχθης· ἔκβηθι. Εἰ μὲν ἐφ' ἕτερον βίον, οὐδὲν θεῶν κενὸν, οὐδὲ ἐκεῖ. Εἰ δὲ ἐν ἀναισθησίᾳ, παύσῃ πόνων καὶ ἡδονῶν ἀνεχόμενος, καὶ λατρεύων τοσούτῳ χείρονι τῷ ἀγγείῳ, ἢ περίεστι τὸ ὑπηρετοῦν· τὸ μὲν γὰρ νοῦς καὶ δαίμων, τὸ δε γῆ καὶ λύθρος.

δ'. Μὴ κατατρίψῃς τὸ ὑπολιπόμενον τοῦ βίου

μέρος ἐν ταῖς περὶ ἑτέρων φαντασίαις, ὁπόταν μὴ τὴν ἀναφορὰν ἐπί τι κοινωφελὲς ποιῇ. ἤτοι γὰρ ἄλλου ἔργου στέρῃ, τουτέστι φανταζόμενος, τί ὁ δεῖνα πράσσει, καὶ τίνος ἕνεκεν, καὶ τί λέγει, καὶ τί ἐνθυμεῖται, καὶ τί τεχνάζεται, καὶ ὅσα τοιαῦτα ποιεῖ ἀποῤῥέμβεσθαι τῆς τοῦ ἰδίου ἡγεμονικοῦ παρατηρήσεως. Χρὴ μὲν οὖν καὶ τὸ εἰκῆ καὶ μάτην ἐν τῷ εἱρμῷ τῶν φαντασιῶν περιΐστασθαι, πολὺ δὲ μάλιστα τὸ περίεργον, καὶ κακόηθες· καὶ ἐθιστέον ἑαυτὸν, μόνα φαντάζεσθαι, περὶ ὧν εἴ τις ἄφνω ἐπανέροιτο, Τί νῦν διανοῇ; μετὰ παῤῥησίας παραχρῆμα ἂν ἀποκρίναιο, ὅτι τὸ καὶ τό· ὡς ἐξ αὐτῶν εὐθὺς δῆλα εἶναι, ὅτι πάντα ἁπλᾶ καὶ εὐμενῆ, καὶ ζώου κοινωνικοῦ, καὶ ἀμελοῦντος ἡδονικῶν, ἢ καθάπαξ ἀπολαυστικῶν φαντασμάτων, ἢ φιλονεικίας τινὸς, ἢ βασκανίας καὶ ὑποψίας, ἢ ἄλλου τινὸς, ἐφ᾽ ᾧ ἂν ἐρυθριάσειας ἐξηγούμενος, ὅτι ἐν νῷ αὐτὸ εἶχες. Ὁ γάρ τοι ἀνὴρ ὁ τοιοῦτος, οὐκ ἔτι ὑπερτιθέμενος τὸ ὡς ἐν ἀρίστοις ἤδη εἶναι, ἱερεύς τις καὶ ὑπουργὸς θεῶν, χρώμενος καὶ τῷ ἔνδον ἱδρυμένῳ αὐτοῦ, ὃ παρέχεται τὸν ἄνθρωπον ἄχραντον ἡδονῶν, ἄτρωτον ὑπὸ παντὸς πόνου, πάσης ὕβρεως ἀνέπαφον, πάσης ἀναίσθητον πονηρίας, ἀθλητὴν ἄθλου τοῦ μεγίστου, τοῦ ὑπὸ μηδενὸς πάθους καταβληθῆναι, δικαιοσύνῃ βεβαμμένον εἰς βάθος, ἀσπαζόμενον μὲν ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς τὰ συμβαίνοντα καὶ ἀπονεμόμενα πάντα· μὴ πολλάκις δὲ, μηδὲ χωρὶς μεγάλης καὶ κοινωφελοῦς ἀνάγκης φανταζόμενον, τί ποτε ἄλλος λέγει, ἢ πράσσει, ἢ διανοεῖται.

Μόνα γὰρ τὰ ἑαυτοῦ πρὸς ἐνέργειαν ἔχει, καὶ τὰ ἑαυτῷ ἐκ τῶν ὅλων συγκλωθόμενα διηνεκῶς ἐννοεῖ· κἀκεῖνα μὲν καλὰ παρέχεται, ταῦτα δὲ ἀγαθὰ εἶναι πέπεισται. Ἡ γὰρ ἑκάστῳ νεμομένη μοῖρα συνεμφέρεταί τε καὶ συνεμφέρει. Μέμνηται δὲ, καὶ ὅτι συγγενὲς πᾶν τὸ λογικόν· καὶ ὅτι κήδεσθαι μὲν πάντων ἀνθρώπων κατὰ τὴν τοῦ ἀνθρώπου φύσιν ἐστί· δόξης δὲ οὐχὶ τῆς παρὰ πάντων ἀνθεκτέον, ἀλλὰ τῶν ὁμολογουμένως τῇ φύσει βιούντων μόνον. Οἱ δὲ μὴ οὕτως βιοῦντες, ὁποῖοί τινες οἴκοι τε καὶ ἔξω τῆς οἰκίας, καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν, οἷοι μεθ' οἵων φύρονται, μεμνημένος διατελεῖ. Οὐ τοίνυν οὐδὲ τὸν παρὰ τῶν τοιούτων ἔπαινον ἐν λόγῳ τίθεται, οἵγε οὐδὲ αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἀρέσκονται.

ε'. Μήτε ἀκούσιος ἐνέργει, μητε ἀκοινώνητος, μήτε ἀνεξέταστος, μήτε ἀνθελκόμενος· μήτε κομψεία τὴν διάνοιάν σου καλλωπιζέτω· μήτε πολυῤῥήμων, μήτε πολυπράγμων ἔσο. Ἔτι δὲ ὁ ἐν σοὶ θεὸς ἔστω προστάτης ζώου ἄῤῥενος, καὶ πρεσβύτου, καὶ πολιτικοῦ, καὶ Ῥωμαίου, καὶ ἄρχοντος, ἀνατεταχότος ἑαυτὸν, οἷος ἂν εἴη τις περιμένων τὸ ἀνακλητικὸν ἐκ τοῦ βίου εὔλυτος, μήτε ὅρκου δεόμενος, μήτε ἀνθρώπου τινὸς μάρτυρος. Ἐν δὲ τὸ φαιδρὸν καὶ τὸ ἀπροσδεὲς τῆς ἔξωθεν ὑπηρεσίας, καὶ τὸ ἀπροσδεὲς ἡσυχίας, ἣν ἄλλοι παρέχουσιν. Ὀρθὸν οὖν εἶναι χρὴ, οὐχὶ ὀρθούμενον.

ς'. Εἰ μέν τι κρεῖττον εὑρίσκεις ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ δικαιοσύνης, ἀληθείας, σωφροσύνης, ἀνδρίας, καὶ καθάπαξ τοῦ ἀρκεῖσθαι ἑαυτῇ τὴν διάνοιάν σου,

ἐν οἷς κατὰ τον λόγον τὸν ὀρθὸν πράσσοντά σε παρέχεται, καὶ τῇ εἱμαρμένῃ, ἐν τοῖς ἀπροαιρέτως ἀπονεμομένοις· εἰ τούτου, φημί, κρεῖσσόν τι ὁρᾷς, ἐπ᾿ ἐκεῖνο ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς τραπόμενος, τοῦ ἀρίστου εὑρισκομένου ἀπόλαυε. Εἰ δὲ μηδὲν κρεῖττον φαίνεται αὐτοῦ τοῦ ἐνιδρυμένου ἐν σοὶ δαίμονος, τάς τε ἰδίας ὁρμὰς ὑποτεταχότος ἑαυτῷ, καὶ τὰς φαντασίας ἐξετάζοντος, καὶ τῶν αἰσθητικῶν πείσεων, ὡς ὁ Σωκράτης ἔλεγεν, ἑαυτὸν ἀφειλκυκότος, καὶ τοῖς θεοῖς ὑποτεταχότος ἑαυτὸν, καὶ τῶν ἀνθρώπων προκηδομένου· εἰ τούτου πάντα τὰ ἄλλα μικρότερα καὶ εὐτελέστερα εὑρίσκεις, μηδενὶ χώραν δίδου ἑτέρῳ, πρὸς ὃ ῥέψας ἅπαξ καὶ ἀποκλίνας, οὐκ ἔτι ἀπερισπάστως τὸ ἀγαθὸν ἐκεῖνον τὸ ἴδιον καὶ τὸ σὸν προτιμᾶν δυνήσῃ· ἀντικαθῆσθαι γὰρ τῷ λογικῷ καὶ ποιητικῷ ἀγαθῷ, οὐ θέμις, οὐδ᾿ ὁτιοῦν ἑτερογενὲς, οἷον τὸν παρὰ πολλῶν ἔπαινον, ἢ ἀρχὰς, ἢ ἀπολαύσεις ἡδονῶν. Πάντα ταῦτα, κἂν πρὸς ὀλίγον ἐναρμόζειν δόξῃ, κατεκράτησεν ἄφνω, καὶ παρήνεγκεν. Σὺ δὲ, φημὶ, ἁπλῶς καὶ ἐλευθερίως ἑλοῦ τὸ κρεῖττον, καὶ τούτου ἀντέχου. — Κρεῖττον δὲ τὸ συμφέρον. — Εἰ μὲν τὸ ὡς λογικῷ, τοῦτο τήρει· εἰ δὲ τὸ ὡς ζώῳ, ἀπόφηναι, καὶ ἀτύφως φύλασσε τὴν κρίσιν· μόνον ὅπως ἀσφαλῶς τὴν ἐξέτασιν ποιήσῃ.

ζ. Μὴ τιμήσῃς ποτὲ ὡς συμφέρον σεαυτῷ, ὃ ἀναγκάσει σέ ποτε τὴν πίστιν παραβῆναι, τὴν αἰδῶ ἐγκαταλιπεῖν, μισῆσαί τινα, ὑποπτεῦσαι, καταράσασθαι, ὑποκρίνασθαι, ἐπιθυμῆσαί τινος τοίχων καὶ παραπετασμάτων δεομένου. Ὁ γὰρ τὸν ἑαυτοῦ νοῦν

καὶ δαίμονα, καὶ τὰ ὄργια τῆς τούτου ἀρετῆς προελόμενος, τραγῳδίαν οὐ ποιεῖ, οὐ στενάζει, οὐκ ἐρημίας, οὐ πολυπληθείας δεήσεται· τὸ μέγιστον, ζήσει, μήτε διώκων, μήτε φεύγων· πότερον δὲ ἐπὶ πλέον διάστημα χρόνου τῷ σώματι περιεχομένῃ τῇ ψυχῇ, ἢ ἐπ' ἔλασσον χρήσεται, οὐδ' ὁτιοῦν αὐτῷ μέλει· κἂν γὰρ ἤδη ἀπαλλάσσεσθαι δέῃ, οὕτως εὐλύτως ἄπεισιν, ὡς ἄλλο τι τῶν αἰδημόνως καὶ κοσμίως ἐνεργεῖσθαι δυναμένων ἐνεργήσων. τοῦτο μόνον παρ' ὅλον τὸν βίον εὐλαβούμενος, τὸ τὴν διάνοιαν ἔν τινι ἀνοικείῳ νοεροῦ πολιτικοῦ ζώου τροπῇ γενέσθαι.

η'. Οὐδὲν ἂν ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ κεκολασμένου καὶ ἐκκεκαθαρμένου πυῶδες, οὐδὲ μὴν μεμολυσμένον, οὐδὲ ὕπουλον εὕροις. Οὐδὲ ἀσυντελῆ τὸν βίον αὐτοῦ ἡ πεπρωμένη καταλαμβάνει, ὡς ἄν τις εἴποι τὸν τραγῳδὸν, πρὸ τοῦ τελέσαι καὶ διαδραματίσαι, ἀπαλλάσσεσθαι. Ἔτι δὲ οὐδὲν δοῦλον, οὐδὲ κομψὸν, οὐδὲ προσδεδεμένον, οὐδὲ ἀπεσχισμένον, οὐδὲ ὑπεύθυνον, οὐδὲ ἐμφωλεῦον.

θ'. Τὴν ὑποληπτικὴν δύναμιν σέβου. Ἐν ταύτῃ τὸ πᾶν, ἵνα ὑπόληψις τῷ ἡγεμονικῷ σοῦ μηκέτι ἐγγένηται ἀνακόλουθος τῇ φύσει, καὶ τῇ τοῦ λογικοῦ ζώου κατασκευῇ. Αὕτη δὲ ἐπαγγέλλεται ἀπροπτωσίαν, καὶ τὴν πρὸς ἀνθρώπους οἰκείωσιν, καὶ τὴν τοῖς θεοῖς ἀκολουθίαν.

ι. Πάντα οὖν ῥίψας, ταῦτα μόνον τὰ ὀλίγα σύνεχε· καὶ ἔτι συμμνημόνευε, ὅτι μόνον ζῇ ἕκαστος τὸ παρὸν τοῦτο, τὸ ἀκαριαῖον· τὰ δὲ ἄλλα, ἢ βεβίωται, ἢ ἐν ἀδήλῳ. Μικρὸν μὲν οὖν ὃ ζῇ ἕκαστος, μι-

κρὸν δὲ τὸ τῆς γῆς γωνίδιον, ὅπου ζῇ· μικρὸν δὲ καὶ ἡ μηκίστη ὑστεροφημία, καὶ αὐτὴ δὴ κατὰ διαδοχὴν ἀνθρωπαρίων τάχιστα τεθνηξομένων, καὶ οὐκ εἰδότων οὐδὲ ἑαυτούς. οὔτιγε τὸν πρόπαλαι τεθνηκότα.

ιά. Τοῖς δὲ εἰρημένοις παραστήμασιν ἓν ἔτι προσέστω, τὸ ὅρον ἢ ὑπογραφὴν ἀεὶ ποιεῖσθαι τοῦ ὑποπίπτοντος φανταστοῦ, ὥστε αὐτὸ ὁποῖόν ἐστι κατ᾽ οὐσίαν γυμνὸν, ὅλον δι᾽ ὅλων διηρημένως βλέπειν, καὶ τὸ ἴδιον ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τὰ ὀνόματα ἐκείνων, ἐξ ὧν συνεκρίθη, καὶ εἰς ἃ ἀναλυθήσεται, λέγειν παρ᾽ ἑαυτῷ. Οὐδὲν γὰρ οὕτως μεγαλοφροσύνης ποιητικὸν, ὡς τὸ ἐλέγχειν ὁδῷ καὶ ἀληθείᾳ ἕκαστον τῶν τῷ βίῳ ὑποπιπτόντων δύνασθαι καὶ τὸ ἀεὶ οὕτως εἰς αὐτὰ ὁρᾷν, ὥστε συνεπιβάλλειν, ὁποίῳ τινὶ τῷ κόσμῳ, ὁποίαν τινὰ τοῦτο χρείαν παρεχόμενον, τίνα μὲν ἔχει ἀξίαν ὡς πρὸς τὸ ὅλον, τίνα δὲ ὡς πρὸς τὸν ἄνθρωπον, πολίτην ὄντα πόλεως τῆς ἀνωτάτης, ἧς αἱ λοιπαὶ πόλεις ὥσπερ οἰκίαι εἰσίν· τί ἐστὶ, καὶ ἐκ τίνων συγκέκριται, καὶ πόσον χρόνον πέφυκε παραμένειν τοῦτο, τὸ τὴν φαντασίαν μοι νῦν ποιοῦν· καὶ τίνος ἀρετῆς πρὸς αὐτὸ χρεία, οἷον ἡμερότητος, ἀνδρείας, ἀληθείας, πίστεως, ἀφελείας, αὐταρκείας, τῶν λοιπῶν. Διὸ δεῖ ἐφ᾽ ἑκάστου λέγειν, τοῦτο μὲν παρὰ θεοῦ ἥκει· τοῦτο δὲ κατὰ τὴν σύλληξιν, καὶ τὴν συμμηρυομένην σύγκλωσιν, καὶ τὴν τοιαύτην σύντευξίν τε καὶ τύχην· τοῦτο δὲ παρὰ τοῦ συμφύλου καὶ συγγενοῦς καὶ κοινωνοῦ, ἀγνοοῦντος μέντοι, ὅ τι αὐτῷ κατὰ φύσιν ἐστίν. Ἀλλ᾽ ἐγὼ οὐκ

ἀγνοῶ· διὰ τοῦτο χρῶμαι αὐτῷ κατὰ τὸν τῆς κοινωνίας φυσικὸν νόμον εὔνως καὶ δικαίως· ἅμα μέντοι τοῦ κατ᾽ ἀξίαν ἐν τοῖς μέσοις συστοχάζομαι.

ιβʹ. Ἐὰν τὸ παρὸν ἐνεργῇς, ἑπόμενος τῷ ὀρθῷ λόγῳ ἐσπουδασμένως, ἐῤῥωμένως, εὐμενῶς, καὶ μηδὲν παρεμπόρευμα, ἀλλὰ τὸν ἑαυτοῦ δαίμονα καθαρὸν ἑστῶτα τηρῇς, ὡς εἰ καὶ ἤδη ἀποδοῦναι δέοι· ἐὰν τοῦτο συνάπτῃς, μηδὲν περιμένων, μηδὲ φεύγων, ἀλλὰ τῇ παρούσῃ κατὰ φύσιν ἐνεργείᾳ, καὶ τῇ, ὧν λέγεις καὶ φθέγγῃ, ἡρωϊκῇ ἀληθείᾳ ἀρκούμενος, εὐζωήσεις. Ἔστι δὲ οὐδεὶς ὁ τοῦτο κωλῦσαι δυνάμενος.

ιγʹ. Ὥσπερ οἱ ἰατροὶ ἀεὶ τὰ ὄργανα καὶ σιδήρια πρόχειρα ἔχουσι πρὸς τὰ αἰφνίδια τῶν θεραπευμάτων· οὕτω τὰ δόγματα σὺ ἕτοιμα ἔχε πρὸς τὸ τὰ θεῖα καὶ ἀνθρώπινα εἰδέναι, καὶ πᾶν καὶ τὸ μικρότατον οὕτω ποιεῖν, ὡς τῆς ἀμφοτέρων πρὸς ἄλληλα συνδέσεως μεμνημένον. Οὔτε γὰρ ἀνθρώπινόν τι ἄνευ τῆς ἐπὶ τὰ θεῖα συναναφορᾶς εὖ πράξεις, οὔτε ἔμπαλιν.

ιδʹ. Μηκέτι πλανῶ· οὔτε γὰρ τὰ ὑπομνημάτιά σου μέλλεις ἀναγινώσκειν, οὔτε τὰς τῶν ἀρχαίων Ῥωμαίων καὶ Ἑλλήνων πράξεις, καὶ τὰς ἐκ τῶν συγγραμμάτων ἐκλογάς, ἃς εἰς τὸ γῆρας σαυτῷ ἀπετίθεσο· σπεῦδε οὖν εἰς τέλος, καὶ τὰς κενὰς ἐλπίδας ἀφεὶς, σαυτῷ βοήθει, εἴ τί σοι μέλει σεαυτοῦ, ἕως ἔξεστιν.

ιέ. Οὐκ ἴσασι, πόσα σημαίνει τὸ κλέπτειν, τὸ σπείρειν, τὸ ὠνεῖσθαι, τὸ ἡσυχάζειν, τὸ ὁρᾷν τὰ

πρακτέα, ὃ οὐκ ὀφθαλμοῖς γίνεται, ἀλλ' ἑτέρᾳ τινὶ ὄψει.

ις'. Σῶμα, ψυχὴ, νοῦς· σώματος αἰσθήσεις, ψυχῆς ὁρμάι, νοῦ δόγματα. Τὸ μὲν τυποῦσθαι φανταστικῶς, καὶ τῶν βοσκημάτων· τὸ δὲ νευροσπαστεῖσθαι ὁρμητικῶς, καὶ τῶν θηρίων, καὶ τῶν ἀνδρογύνων, καὶ Φαλάριδος, καὶ Νέρωνος· τὸ δὲ τὸν νοῦν ἡγεμόνα ἔχειν ἐπὶ τὰ φαινόμενα καθήκοντα, καὶ τῶν θεοὺς μὴ νομιζόντων, καὶ τῶν τὴν πατρίδα ἐγκαταλειπόντων, καὶ τῶν ποιούντων, ἐπειδὰν κλείσωσι τὰς θύρας. Εἰ οὖν τὰ λοιπὰ κοινά ἐστι πρὸς τὰ εἰρημένα, λοιπὸν τὸ ἴδιόν ἐστι τοῦ ἀγαθοῦ φιλεῖν μὲν καὶ ἀσπάζεσθαι τὰ συμβαίνοντα, καὶ συγκλωθόμενα αὐτῷ· τὸν δὲ ἔνδον ἐν τῷ στήθει ἱδρύμενον δαίμονα μὴ φύρειν, μηδὲ θορυβεῖν ὄχλῳ φαντασιῶν, ἀλλὰ ἵλεων διατηρεῖν, κοσμίως ἑπόμενον θεῷ, μήτε φθεγγόμενόν τι παρὰ τὰ ἀληθῆ, μήτε ἐνεργοῦντα παρὰ τὰ δίκαια. Εἰ δὲ ἀπιστοῦσιν αὐτῷ πάντες ἄνθρωποι, ὅτι ἁπλῶς καὶ αἰδημόνως καὶ εὐθύμως βιοῖ, οὔτε χαλεπαίνει τινὶ τούτων, οὔτε παρατρέπεται τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἐπὶ τὸ τέλος τοῦ βίου, ἐφ' ὃ δεῖ ἐλθεῖν καθαρὸν, ἡσύχιον, εὔλυτον, ἀβιάστως τῇ ἑαυτοῦ μοίρᾳ συνηρμοσμένον.

ΒΙΒΛΙΟΝ Δ.

Τὸ ἔνδον κυριεῦον, ὅταν κατὰ φύσιν ἔχῃ, οὕτως ἕστηκε πρὸς τὰ συμβαίνοντα, ὥστε ἀεὶ πρὸς τὸ δυνατὸν καὶ διδόμενον μετατίθεσθαι ῥᾳδίως. Ὕλην γὰρ ἀποτεταγμένην οὐδεμίαν φιλεῖ· ἀλλὰ ὁρμᾷ μὲν

πρὸς τὰ ἡγούμενα μεθ' ὑπεξαιρέσεως· τὸ δὲ ἀντεισαγόμενον ὕλην ἑαυτῷ ποιεῖ· ὥσπερ τὸ πῦρ, ὅταν ἐπικρατῇ τῶν ἐπεμπιπτόντων, ὑφ' ὧν ἂν μικρός τις λύχνος ἐσβέσθη· τὸ δὲ λαμπρὸν πῦρ τάχιστα ἐξῳκείωσεν ἑαυτῷ τὰ ἐπιφορούμενα, καὶ κατηνάλωσεν, καὶ ἐξ αὐτῶν ἐκείνων ἐπὶ μεῖζον ἤρθη.

β΄. Μηδὲν ἐνέργημα εἰκῇ, μηδὲ ἄλλως, ἢ κατὰ θεώρημα συμπληρωτικὸν τῆς τέχνης, ἐνεργείσθω.

γ΄. Ἀναχωρήσεις αὑτοῖς ζητοῦσιν, ἀγροικίας, καὶ αἰγιαλοὺς, καὶ ὄρη· εἴωθας δὲ καὶ σὺ τὰ τοιαῦτα μάλιστα ποθεῖν. Ὅλον δὲ τοῦτο ἰδιωτικώτατόν ἐστιν, ἐξὸν ἧς ἂν ὥρας ἐθελήσῃς εἰς ἑαυτὸν ἀναχωρεῖν. Οὐδαμοῦ γὰρ οὔτε ἡσυχιώτερον, οὔτε ἀπραγμονέστερον, ἄνθρωπος ἀναχωρεῖ, ἢ εἰς τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν· μάλισθ' ὅστις ἔχει ἔνδον τοιαῦτα, εἰς ἃ ἐγκύψας, ἐν πάσῃ εὐμαρείᾳ εὐθὺς γίνεται· τὴν δὲ εὐμάρειαν οὐδὲν ἄλλο λέγω, ἢ εὐκοσμίαν. συνεχῶς οὖν δίδου σεαυτῷ ταύτην τὴν ἀναχώρησιν, καὶ ἀνανέου σεαυτόν· βραχέα δὲ ἔστω καὶ στοιχειώδη, ἃ εὐθὺς ἀπαντήσαντα ἀρκέσει εἰς τὸ πᾶσαν αὐτὴν ἀποκλύσαι, καὶ ἀποπέμψαι σε, μὴ δυσχεραίνοντα ἐκείνοις, ἐφ' ἃ ἐπανέρχῃ. Τίνι γὰρ δυσχεραίνεις; τῇ τῶν ἀνθρώπων κακίᾳ; ἀναλογισάμενος τὸ κρίμα, ὅτι τὰ λογικὰ ζῶα ἀλλήλων ἕνεκεν γέγονε, καὶ ὅτι τὸ ἀνέχεσθαι, μέρος τῆς δικαιοσύνης, καὶ ὅτι ἄκοντες ἁμαρτάνουσι, καὶ πόσοι ἤδη διεχθρεύσαντες, ὑποπτεύσαντες, μισήσαντες, διαδορατισθέντες ἐκτέτανται, τετέφρωνται, παύου ποτέ. Ἀλλὰ [καὶ] τοῖς ἐκ τῶν ὅλων ἀπονεμομένοις δυσχεραίνεις; ἀνανεωσά-

μενος τὸ διεζευγμένον, ἤτοι πρόνοια, ἢ ἄτομοι, ἢ ἐξ ὅσων ἀπεδείχθη, ὅτι ὁ κόσμος ὡσανεὶ πόλις. Ἀλλὰ τὰ σωματικά σου ἅψεται ἔτι; ἐννοήσας, ὅτι οὐκ ἐπιμίγνυται λείως ἢ τραχέως κινουμένῳ πνεύματι ἡ διάνοια, ἐπειδὰν ἅπαξ ἑαυτὴν ἀπολάβῃ καὶ γνωρίσῃ τὴν ἰδίαν ἐξουσίαν, καὶ λοιπὸν ὅσα περὶ πόνου καὶ ἡδονῆς ἀκήκοας καὶ συγκατέθου. Ἀλλὰ τὸ δοξάριόν σε περισπάσει; ἀπιδὼν εἰς τὸ τάχος τῆς πάντων λήθης, καὶ τὸ χάος τοῦ ἐφ᾽ ἑκάτερα ἀπείρου αἰῶνος, καὶ τὸ κενὸν τῆς ἀπηχήσεως, καὶ τὸ εὐμετάβολον, καὶ ἄκριτον τῶν εὐφημεῖν δοκούντων, καὶ τὸ στενὸν τοῦ τόπου, ἐν ᾧ περιγράφεται. Ὅλη τε γὰρ ἡ γῆ στιγμὴ, καὶ ταύτης πόστον γωνίδιον ἡ κατοίκησις αὕτη; καὶ ἐνταῦθα πόσοι, καὶ οἷοί τινες οἱ ἐπαινεσόμενοι; Λοιπὸν οὖν μέμνησο τῆς ὑποχωρήσεως τῆς εἰς τοῦτο τὸ ἀγρίδιον ἑαυτοῦ· καὶ πρὸ παντὸς μὴ σπῶ, μηδὲ κατεντείνου, ἀλλὰ ἐλεύθερος ἔσο, καὶ ὅρα τὰ πράγματα, ὡς ἀνὴρ, ὡς ἄνθρωπος, ὡς πολίτης, ὡς θνητὸν ζῶον. Ἐν δὲ τοῖς προχειροτάτοις, εἰς ἃ ἐγκύψεις, ταῦτα ἔστω τὰ δύο. Ἓν μὲν, ὅτι τὰ πράγματα οὐχ ἅπτεται τῆς ψυχῆς, ἀλλ᾽ ἔξω ἕστηκεν ἀτρεμοῦντα· αἱ δὲ ὀχλήσεις ἐκ μόνης τῆς ἔνδον ὑπολήψεως. Ἕτερον δὲ, ὅτι πάντα ταῦτα, ὅσα ὁρᾷς, ὅσον οὐδέπω μεταβάλλει, καὶ οὐκ ἔτι ἔσται· καὶ ὅσων ἤδη μεταβολαῖς αὐτὸς παρατετύχηκας, συνεχῶς διανοοῦ. Ὁ κόσμος, ἀλλοίωσις· ὁ βίος, ὑπόληψις.

δ′. Εἰ τὸ νοερὸν ἡμῖν κοινὸν, καὶ ὁ λόγος, καθ᾽ ὃν λογικοὶ ἐσμὲν, κοινός· εἰ τοῦτο, καὶ ὁ προστακτικὸς τῶν ποιητέων, ἢ μὴ, λόγος κοινός· εἰ τοῦτο,

καὶ ὁ νόμος κοινός· εἰ τοῦτο, πολῖται ἐσμέν· εἰ τοῦτο, πολιτεύματός τινος μετέχομεν· εἰ τοῦτο, ὁ κόσμος ὡσανεὶ πόλις ἐστί. Τίνος γὰρ ἄλλου φήσει τις τὸ τῶν ἀνθρώπων πᾶν γένος κοινοῦ πολιτεύματος μετέχειν; ἐκεῖθεν δὲ, ἐκ τῆς κοινῆς ταύτης πόλεως, καὶ αὐτὸ τὸ νοερὸν καὶ λογικὸν καὶ νομικὸν ἡμῖν· ἢ πόθεν; ὥσπερ γὰρ τὸ γεῶδές μοι ἀπό τινος γῆς ἀπομεμέρισται, καὶ τὸ ὑγρὸν ἀφ' ἑτέρου στοιχείου, καὶ τὸ θερμὸν καὶ πυρῶδες ἔκ τινος ἰδίας πηγῆς (οὐδὲν γὰρ ἐκ τοῦ μηδενὸς ἔρχεται, ὥσπερ μηδ' εἰς τὸ οὐκ ὂν ἀπέρχεται), οὕτω δὴ καὶ τὸ νοερὸν ἥκει ποθέν.

ε'. Ὁ θάνατος τοιοῦτος, οἷον γένεσις, φύσεως μυστήριον. σύγκρισις ἐκ τῶν αὐτῶν στοιχείων, *** εἰς ταὐτά. ὅλως δὲ οὐκ ἐφ' ᾧ ἄν τις αἰσχυνθείη· οὐ γὰρ παρὰ τὸ ἑξῆς τῷ νοερῷ ζώῳ, οὐδὲ παρὰ τὸν λόγον τῆς παρασκευῆς.

ς'. Ταῦτα οὕτως ὑπὸ τῶν τοιούτων πέφυκε γίνεσθαι, ἐξ ἀνάγκης· ὁ δὲ τοῦτο μὴ θέλων, θέλει τὴν συκῆν ὀπὸν μὴ ἔχειν. Ὅλως δ' ἐκείνου μέμνησο, ὅτι ἐντὸς ὀλιγίστου χρόνου καὶ σὺ καὶ οὗτος τεθνήξεσθε· μετὰ βραχὺ δὲ οὐδὲ ὄνομα ὑμῶν ὑπολειφθήσεται.

ζ'. Ἆρον τὴν ὑπόληψιν, ἦρται τὸ, Βέβλαμμαι. Ἆρον τὸ Βέβλαμμαι, ἦρται ἡ βλάβη.

η'. Ὃ χείρω αὐτὸν ἑαυτοῦ ἄνθρωπον οὐ ποιεῖ, τοῦτο οὐδὲ τὸν βίον αὐτοῦ χείρω ποιεῖ, οὐδὲ βλάπτει, οὔτε ἔξωθεν, οὔτε ἔνδοθεν.

θ'. Ἠνάγκασται ἡ τοῦ συμφέροντος φύσις τοῦτο ποιεῖν.

ί. Ὅτι πᾶν τὸ συμβαῖνον, δικαίως συμβαίνει· ὅ, ἐὰν ἀκριβῶς παραφυλάσσῃς, εὑρήσεις· οὐ λέγω μόνον κατὰ τὸ ἑξῆς, ἀλλ' ὅτι κατὰ τὸ δίκαιον, καὶ ὡς ἂν ὑπό τινος ἀπονέμοντος τὸ κατ' ἀξίαν. Παραφύλασσε οὖν, ὡς ἤρξω· καὶ, ὅ τι ἂν ποιῇς, σὺν τούτῳ ποίει, σὺν τῷ ἀγαθὸς εἶναι, καθ' ὃ νενόηται ἰδίως ὁ ἀγαθός. Τοῦτο ἐπὶ πάσης ἐνεργείας σῶζε.

ιά. Μὴ τοιαῦτα ὑπολάμβανε, οἷα ὁ ὑβρίζων κρίνει, ἢ οἷά σε κρίνειν βούλεται· ἀλλ' ἴδε αὐτὰ, ὁποῖα κατ' ἀλήθειάν ἐστι.

ιβ'. Δύο ταύτας ἑτοιμότητας ἔχειν ἀεὶ δεῖ· τὴν μὲν, πρὸς τὸ πρᾶξαι μόνον, ὅπερ ἂν ὁ τῆς βασιλικῆς καὶ νομοθετικῆς λόγος ὑποβάλλῃ, ἐπ' ὠφελείᾳ ἀνθρώπων· τὴν δὲ, πρὸς τὸ μεταθέσθαι, ἐὰν ἄρα τις παρῇ διορθῶν καὶ μετάγων ἀπό τινος οἰήσεως. Τὴν μέντοι μεταγωγὴν ἀεὶ ἀπό τινος πιθανότητος, ὡς δικαίου, ἢ κοινωφελοῦς, γίνεσθαι, καὶ τὰ παραπλήσια τοιαῦτα μόνον εἶναι δεῖ, οὐχ ὅτι ἡδὺ, ἢ ἔνδοξον ἐφάνη.

ιγ'. Λόγον ἔχεις; — Ἔχω — Τί οὖν οὐ χρᾷ; τούτου γὰρ τὸ ἑαυτοῦ ποιοῦντος, τί ἄλλο θέλεις;

ιδ'. Ἐνυπέστης, ὡς μέρος. Ἐναφανισθήσῃ τῷ γεννήσαντι· μᾶλλον δὲ ἀναληφθήσῃ εἰς τὸν λόγον αὐτοῦ τὸν σπερματικὸν κατὰ μεταβολήν.

ιέ. Πολλὰ λιβανωτοῦ βωλάρια ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ βωμοῦ· τὸ μὲν προκατέπεσεν, τὸ δὲ ὕστερον· διαφέρει δ' οὐδέν.

ις'. Ἐντὸς δέκα ἡμερῶν θεὸς αὐτοῖς δόξεις, οἷς

νῦν θηρίον καὶ πίθηκος, ἐὰν ἀνακάμψῃς ἐπὶ τὰ δόγματα, καὶ τὸν σεβασμὸν τοῦ λόγου.

ιζ΄. Μὴ ὡς μύρια μέλλων ἔτη ζῆν. Το χρεὼν ἐπήρτηται· ἕως ζῇς, ἕως ἔξεστιν, ἀγαθὸς γένου·

ιη΄. Ὅσην ἀσχολίαν κερδαίνει, ὁ μὴ βλέπων, τί ὁ πλησίον εἶπεν, ἢ ἔπραξεν, ἢ διενοήθη· ἀλλὰ μόνον τί αὐτὸς ποιεῖ, ἵνα αὐτὸ τοῦτο δίκαιον ᾖ, καὶ ὅσιον, ἢ κατὰ τὸν ἀγαθὸν μὴ μέλαν ἦθος περιβλέπεσθαι, ἀλλ᾽ ἐπὶ τῆς γραμμῆς τρέχειν ὀρθὸν, μὴ διεῤῥιμμένον.

ιθ΄. Ὁ περὶ τὴν ὑστεροφημίαν ἐπτοημένος, οὐ φαντάζεται, ὅτι ἕκαστος τῶν μεμνημένων αὐτοῦ τάχιστα καὶ αὐτὸς ἀποθανεῖται· εἶτα πάλιν καὶ αὐτὸς ὁ ἐκεῖνον διαδεξάμενος, μέχρι καὶ πᾶσα ἡ μνήμη ἀποσβῇ διὰ ἐπτοημένων καὶ σβεννυμένων προϊοῦσα. Ὑπόθου δ᾽, ὅτι καὶ ἀθάνατοι μὲν οἱ μεμνησόμενοι, ἀθάνατος δ᾽ ἡ μνήμη· τί οὖν τοῦτο πρὸς σέ; καὶ οὐδὲν λέγω, ὅτι πρὸς τὸν τεθνηκότα; ἀλλὰ πρὸς τὸν ζῶντα· τί ὁ ἔπαινος, πλὴν ἄρα δι᾽ οἰκονομίαν τινά; πάρες γὰρ νῦν ἀκαίρως τὴν φυσικὴν δόσιν, ἄλλου τινὸς ἐχόμενον λόγου λοιπόν.

κ΄ Πᾶν τὸ καὶ ὁπωσοῦν καλὸν, ἐξ ἑαυτοῦ καλόν ἐστι, καὶ ἐφ᾽ ἑαυτὸ καταλήγει, οὐκ ἔχον μέρος ἑαυτοῦ τὸν ἔπαινον. Οὔτε γοῦν χεῖρον, ἢ κρεῖττον γίνεται τὸ ἐπαινούμενον. Τοῦτό φημι καὶ ἐπὶ τῶν κοινότερον καλῶν λεγομένων· οἷον ἐπὶ τῶν ὑλικῶν, καὶ ἐπὶ τῶν τεχνικῶν κατασκευασμάτων· τό γε δὴ ὄντως καλὸν* τινὸς χρείαν ἔχει; οὐ μᾶλλον, ἢ νόμος, οὐ μᾶλλον, ἢ ἀλήθεια, οὐ μᾶλλον, ἢ εὔνοια, ἢ αἰδώς. Τί τούτων διὰ τὸ ἐπαινεῖσθαι καλόν ἐστιν, ἢ ψεγόμενον

φθείρεται; σμαράγδιον γὰρ ἑαυτοῦ χεῖρον γίνεται, ἐὰν μὴ ἐπαινῆται; τί δὲ χρυσὸς, ἐλέφας, πορφύρα, λύρα, μαχαίριον, ἀνθύλλιον, δενδρύφιον;

κά. Εἰ διαμένουσιν αἱ ψυχαὶ, πῶς αὐτὰς ἐξ ἀϊδίου χωρεῖ ὁ ἀήρ; — Πῶς δὲ ἡ γῆ χωρεῖ τὰ τῶν ἐκ τοσούτου αἰῶνος θαπτομένων σώματα; ὥσπερ γὰρ ἐνθάδε ἡ τούτων πρός ἥντινα ἐπιδιαμονὴν μεταβολὴ καὶ διάλυσις χώραν ἄλλοις νεκροῖς ποιεῖ· οὕτως αἱ εἰς τὸν ἀέρα μεθιστάμεναι ψυχαὶ, ἐπὶ ποσὸν συμμείνασαι, μεταβάλλουσι καὶ χέονται καὶ ἐξάπτονται, εἰς τὸν τῶν ὅλων σπερματικὸν λόγον ἀναλαμβανόμεναι, μαὶ τοῦτον τὸν τρόπον χώραν ταῖς προσσυνοικιζομέναις παρέχουσι. Τοῦτο δ' ἄν τις ἀποκρίναιτο ἐφ' ὑποθέσει τοῦ τὰς ψυχὰς διαμένειν. Χρὴ δὲ μὴ μόνον ἐνθυμεῖσθαι τὸ πλῆθος τῶν θαπτομένων οὕτωσὶ σωμάτων, ἀλλὰ καὶ τὸ τῶν ἑκάστης ἡμέρας ἐσθιομένων ζώων ὑφ' ἡμῶν τε καὶ τῶν ἄλλων ζώων. Ὅσος γὰρ ἀριθμὸς καταναλίσκεται, καὶ οὑτωσί πως θάπτεται, ἐν τοῖς τῶν τρεφομένων σώμασι; καὶ ὅμως δέχεται ἡ χώρα αὕτη, διὰ τὰς ἐξαιματώσεις, διὰ τὰς εἰς τὸ ἀερῶδες ἢ πυρῶδες ἀλλοιώσεις.

Τίς ἐπὶ τούτου ἡ ἱστορία τῆς ἀληθείας; διαίρεσις εἰς τὸ ὑλικὸν, καὶ εἰς τὸ αἰτιῶδες.

κβ'. Μὴ ἀποῤῥέμβεσθαι· ἀλλ' ἐπὶ πάσης ὁρμῆς τὸ δίκαιον ἀποδιδόναι, καὶ ἐπὶ πάσης φαντασίας σώζειν τὸ καταληπτικόν.

κγ'. Πᾶν μοι συναρμόζει, ὅ σοι εὐάρμοστόν ἐστιν, ὦ κόσμε. Οὐδέν μοι πρόωρον, οὐδὲ ὄψιμον, τὸ σοὶ εὔκαιρον. Πᾶν μοι καρπὸς, ὃ φέρουσιν αἱ σαὶ ὧραι,

ὦ φύσις· ἐκ σοῦ πάντα, ἐν σοὶ πάντα, εἰς σὲ πάντα. Ἐκεῖνος μέν φησι· Πόλι φίλη Κέκροπος· σὺ δὲ οὐκ ἐρεῖς· Ὦ πόλι φίλη Διός;

κδ΄. Ὀλίγα πρῆσσε, φησὶν, εἰ μέλλεις εὐθυμήσειν· μήποτε ἄμεινον (τὸ) τἀναγκαῖα πράσσειν, καὶ ὅσα ὁ τοῦ φύσει πολιτικοῦ ζώου λόγος αἱρεῖ, καὶ ὡς αἱρεῖ. Τοῦτο γὰρ οὐ μόνον τὴν ἀπὸ τοῦ καλῶς πράσσειν εὐθυμίαν φέρει, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ ὀλίγα πράσσειν. Τὰ πλεῖστα γὰρ, ὧν λέγομεν καὶ πράσσομεν, οὐκ ἀναγκαῖα ὄντα, ἐάν τις περιέλῃ, εὐσχολώτερος καὶ ἀταρακτότερος ἔσται. Ὅθεν δεῖ καὶ παρ᾽ ἕκαστα ἑαυτὸν ὑπομιμνήσκειν, μή τι τοῦτο οὐ τῶν ἀναγκαίων; Δεῖ δὲ μὴ μόνον πράξεις τὰς μὴ ἀναγκαίας περιαιρεῖν, ἀλλὰ και φαντασίας· οὕτως γὰρ οὐδὲ πράξεις παρέλκουσαι ἐπακολουθήσουσι.

κέ. Πείρασον, πῶς σοι χωρεῖ καὶ ὁ τοῦ ἀγαθοῦ ἀνθρώπου βίος, τοῦ ἀρεσκομένου μὲν τοῖς ἐκ τῶν ὅλων ἀπονεμομένοις, ἀρκουμένου δὲ τῇ ἰδίᾳ πράξει δικαίᾳ καὶ διαθέσει εὐμενεῖ.

κϛ΄. Ἑώρακας ἐκεῖνα; ἴδε καὶ ταῦτα. Σεαυτὸν μὴ τάρασσε· ἅπλωσον σεαυτόν. Ἁμαρτάνει τις; ἑαυτῷ ἁμαρτάνει. Συμβέβηκέ σοί τι; καλῶς· ἐκ τῶν ὅλων ἀπ᾽ ἀρχῆς σοι συγκαθείμαρτο, καὶ συνεκλώθετο πᾶν τὸ συμβαῖνον. Τὸ δ᾽ ὅλον, βραχὺς ὁ βίος· κερδαντέον τὸ παρὸν σὺν εὐλογιστίᾳ καὶ δίκῃ. Νῆφε ἀνειμένος.

κζ. Ἤτοι κόσμος διατεταγμένος, ἢ κυκεὼν, συμπεφορημένος μὲν, ἀλλὰ κόσμος. Ἦ ἐν σοὶ μέν τις

κόσμος ὑφίστασθαι δύναται; ἐν δὲ τῷ παντὶ ἀκοσμία; καὶ ταῦτα οὕτως πάντων διακεκριμένων καὶ διακεχυμένων καὶ συμπαθῶν.

κή. Μέλαν ἦθος, θῆλυ ἦθος, περισκελὲς ἦθος, θηριῶδες, παιδαριῶδες, βοσκηματῶδες, βλακικὸν, κίβδηλον, βωμολόχον, καπηλικὸν, τυραννικόν.

κθ'. Εἰ ξένος κόσμου, ὁ μὴ γνωρίζων τὰ ἐν αὐτῷ ὄντα, οὐχ ἧττον ξένος, καὶ ὁ μὴ γνωρίζων τὰ γιγνόμενα. φυγὰς, ὁ φεύγων τὸν πολιτικὸν λόγον· τυφλὸς, ὁ καταμύων τῷ νοερῷ ὄμματι· πτωχὸς, ὁ ἐνδεὴς ἑτέρου, καὶ μὴ πάντα ἔχων παρ' ἑαυτοῦ τὰ εἰς τὸν βίον χρήσιμα. ἀπόστημα κόσμου, ὁ ἀφιστάμενος καὶ χωρίζων ἑαυτὸν τοῦ τῆς κοινῆς φύσεως λόγου, διὰ τοῦ δυσαρεστεῖν τοῖς συμβαίνουσιν· ἐκείνη γὰρ φέρει τοῦτο, ἣ καὶ σὲ ἤνεγκεν· ἀπόσχισμα πόλεως, ὁ τὴν ἰδίαν ψυχὴν τῆς τῶν λογικῶν ἀποσχίζων, μιᾶς οὔσης.

λ'. Ὁ μὲν χωρὶς χιτῶνος φιλοσοφεῖ, ὁ δὲ χωρὶς βιβλίου· ἄλλος οὗτος ἡμίγυμνος. Ἄρτους οὐκ ἔχω, φησὶ, καὶ ἐμμένω τῷ λόγῳ. — Ἐγὼ δὲ τροφὰς τὰς ἐκ μαθημάτων οὐκ ἔχω, καὶ ἐμμένω.

λά. Τὸ τεχνίον, ὃ ἔμαθες, φίλει, τούτῳ προσαναπαύου· τὸ δὲ ὑπόλοιπον τοῦ βίου διέξελθε, ὡς θεοῖς μὲν ἐπιτετροφὼς τὰ σεαυτοῦ πάντα ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς, ἀνθρώπων δὲ μηδενὸς μήτε τύραννον μήτε δοῦλον ἑαυτὸν καθιστάς.

λβ'. Ἐπινόησον, λόγου χάριν, τοὺς ἐπὶ Οὐεσπασιανοῦ καιροὺς, ὄψει ταῦτα πάντα· γαμοῦντας

παιδοτροφοῦντας, νοσοῦντας, ἀποθνήσκοντας, πολεμοῦντας, ἑορτάζοντας, ἐμπορευομένους, γεωργοῦντας, κολακεύοντας, αὐθαδιζομένους, ὑποπτεύοντας, ἐπιβουλεύοντας, ἀποθανεῖν τινας εὐχομένους, γογγύζοντας ἐπὶ τοῖς παροῦσιν, ἐρῶντας, θησαυρίζοντας, ὑπατείας, βασιλείας ἐπιθυμοῦντας. οὐκοῦν ἐκεῖνος μὲν ὁ τούτων βίος οὐκ ἔτι οὐδαμοῦ. Πάλιν ἐπὶ τοὺς καιροὺς τοὺς Τραϊανοῦ μετάβηθι· πάλιν τὰ αὐτὰ πάντα. τέθνηκε κἀκεῖνος ὁ βίος. Ὁμοίως καὶ τὰς ἄλλας ἐπιγραφὰς χρόνων καὶ ὅλων ἐθνῶν ἐπιθεώρει, καὶ βλέπε, πόσοι κατενταθέντες μετὰ μικρὸν ἔπεσον, καὶ ἀνελύθησαν εἰς τὰ στοιχεῖα. Μάλιστα δὲ ἀναπολητέον ἐκείνους, οὓς αὐτὸς ἔγνως κενὰ σπωμένους, ἀφέντας ποιεῖν τὸ κατὰ τὴν ἰδίαν κατασκευήν, καὶ τούτου ἀπρὶξ ἔχεσθαι, καὶ τούτῳ ἀρκεῖσθαι. Αναγκαῖον δὲ ὧδε τὸ μεμνῆσθαι, ὅτι καὶ ἡ ἐπιστροφὴ καθ᾽ ἑκάστην πρᾶξιν ἰδίαν ἀξίαν ἔχει καὶ συμμετρίαν. Οὕτως γὰρ οὐκ ἀποδυσπετήσεις, ἐὰν μὴ ἐπὶ πλέον, ἢ προσῆκε, περὶ τὰ ἐλάσσω καταγίνῃ.

λγ΄. Αἱ πάλαι συνήθεις λέξεις, γλωσσήματα νῦν· οὕτως οὖν καὶ τὰ ὀνόματα τῶν πάλαι πολυυμνήτων, νῦν τρόπον τινὰ γλωσσήματά ἐστι, Κάμιλλος, Καίσων, Οὐόλεσος, Λεοννάτος, μετ᾽ ὀλίγον δὲ καὶ Σκιπίων, καὶ Κάτων, εἶτα καὶ Αὔγουστος, εἶτα καὶ Ἁδριανὸς, καὶ Ἀντωνῖνος. Ἐξίτηλα γὰρ πάντα καὶ μυθώδη ταχὺ γίνεται· ταχὺ δὲ καὶ παντελὴς λήθη κατέχωσεν. Καὶ ταῦτα λέγω ἐπὶ τῶν θαυμαστῶς πως λαμψάντων. Οἱ γὰρ λοιποὶ ἅμα τῷ ἐκπνεῦσαι, ἄϊστοι, ἄπυστοι. Τί δὲ καὶ ἔστιν ὅλως τὸ ἀείμνηστον;

ὅλον κενόν. Τί οὖν ἐστι, περὶ ὃ δεῖ σπουδὴν εἰσφέρεσθαι; ἓν τοῦτο, διάνοια δικαία, καὶ πράξεις κοινωνικαὶ, καὶ λόγος, οἷος μήποτε διαψεύσασθαι, καὶ διάθεσις ἀσπαζομένη πᾶν τὸ συμβαῖνον, ὡς ἀναγκαῖον, ὡς γνώριμον, ὡς ἀπ' ἀρχῆς τοιαύτης καὶ πηγῆς ῥέον.

λδʹ. Ἑκὼν σεαυτὸν τῇ Κλωθοῖ συνεπιδίδου, παρέχων συννῆσαι, οἷς τισί ποτε πράγμασι βούλεται.

λέ. Πᾶν ἐφήμερον, καὶ τὸ μνημονεῦον, καὶ τὸ μνημονευόμενον.

λςʹ. Θεώρει διηνεκῶς πάντα κατὰ μεταβολὴν γινόμενα καὶ ἐθίζου ἐννοεῖν, ὅτι οὐδὲν οὕτως φιλεῖ ἡ τῶν ὅλων φύσις, ὡς τὸ τὰ ὄντα μεταβάλλειν, καὶ ποιεῖν νέα ὅμοια. Σπέρμα γὰρ τρόπον τινὰ πᾶν τὸ ὂν τοῦ ἐξ αὐτοῦ ἐσομένου. Σὺ δὲ μόνα σπέρματα φαντάζῃ τὰ εἰς γῆν ἢ μήτραν καταβαλλόμενα· τοῦτο δὲ λίαν ἰδιωτικόν.

λζʹ. Ἤδη τεθνήξῃ, καὶ οὔπω οὔτε ἁπλοῦς, οὔτε ἀτάραχος, οὔτε ἀνύποπτος τοῦ βλαβῆναι ἂν ἔξωθεν, οὔτε ἵλεως πρὸς πάντας, οὔτε τὸ φρονεῖν ἐν μόνῳ τῷ δικαιοπραγεῖν τιθέμενος.

λή. Τὰ ἡγεμονικὰ αὐτῶν διάβλεπε, καὶ τοὺς φρονίμους, οἷα μὲν φεύγουσιν, οἷα δὲ διώκουσιν.

λθʹ. Ἐν ἀλλοτρίῳ ἡγεμονικῷ κακὸν σὸν οὐχ ὑφίσταται· οὐδὲ μὴν ἔν τινι τροπῇ καὶ ἑτεροιώσει τοῦ περιέχοντος. Ποῦ οὖν; ὅπου τὸ περὶ κακῶν ὑπολαμβάνον σοί ἐστι. Τοῦτο οὖν μὴ ὑπολαμβανέτω, καὶ πάντα εὖ ἔχει. Κἂν τὸ ἐγγυτάτω αὐτοῦ, τὸ σωμάτιον, τέμνηται, καίηται, διαπυΐσκηται, ση-

πηται, ὅμως τὸ ὑπολαμβάνον περὶ τούτων μόριον ἡσυχαζέτω· τουτέστι, κρινέτω, μήτε κακόν τι εἶναι, μήτε ἀγαθὸν, ὃ ἐπίσης δύναται κακῷ ἀνδρὶ καὶ ἀγαθῷ συμβαίνειν. Ὃ γὰρ *** καὶ τῷ κατὰ φύσιν βιοῦντι ἐπίσης συμβαίνει, τοῦτο οὔτε κατὰ φύσιν ἐστὶν, οὔτε παρὰ φύσιν.

μ'. Ὡς ἓν ζῶον τὸν κόσμον, μίαν οὐσίαν καὶ ψυχὴν μίαν ἐπέχον, συνεχῶς ἐπινοεῖν· καὶ πῶς εἰς αἴσθησιν μίαν τὴν τούτου πάντα ἀναδίδοται· καὶ πῶς ὁρμῇ μιᾷ πάντα πράσσει· καὶ πῶς πάντα πάντων τῶν γινομένων συναίτια· καὶ οἵα τις ἡ σύννησις καὶ συμμήρυσις.

μά. Ψυχάριον εἶ, βαστάζον νεκρὸν, ὡς Ἐπίκτητος ἔλεγεν.

μβ' Οὐδέν ἐστι κακὸν τοῖς ἐν μεταβολῇ γινομένοις· ὡς οὐδὲ ἀγαθὸν τοῖς ἐκ μεταβολῆς ὑφισταμένοις.

μγ'. Ποταμός τις ἐκ τῶν γινομένων καὶ ῥεῦμα βίαιον ὁ αἰών· ἅμα τε γὰρ ὤφθη ἕκαστον, καὶ παρενήνεκται, καὶ ἄλλο παραφέρεται, τὸ δὲ ἐνεχθήσεται.

μδ'. Πᾶν τὸ συμβαῖνον οὕτως σύνηθες καὶ γνώριμον, ὡς τὸ ῥόδον ἐν τῷ ἔαρι, καὶ ὀπώρα ἐν τῷ θέρει· τοιοῦτον γὰρ καὶ νόσος, καὶ θάνατος, καὶ βλασφημία, καὶ ἐπιβουλὴ, καὶ ὅσα τοὺς μωροὺς εὐφραίνει, ἢ λυπεῖ.

μέ. Τὰ ἑξῆς ἀεὶ τοῖς προηγησαμένοις οἰκείως ἐπιγίνεται· οὐ γὰρ οἷον καταρίθμησίς τίς ἐστιν ἀπηρτημένως καὶ μόνον τὸ κατηναγκασμένον ἔχουσα, ἀλλὰ συνάφεια εὔλογος· καὶ ὥσπερ συντέτακται συνηρμοσμένως τὰ ὄντα, οὕτως τὰ γινόμενα οὐ διαδο-

χὴν ψιλὴν, ἀλλὰ θαυμαστήν τινα οἰκειότητα ἐμφαίνει.

μς΄. Ἀεὶ τοῦ Ἡρακλειτείου μεμνῆσθαι· ὅτι γῆς θάνατος, ὕδωρ γενέσθαι, καὶ ὕδατος θάνατος, ἀέρα γενέσθαι, καὶ ἀέρος πῦρ, καὶ ἔμπαλιν. Μεμνῆσθαι δὲ καὶ τοῦ ἐπιλανθανομένου, ᾗ ἡ ὁδὸς ἄγει· καὶ ὅτι, ᾧ μάλιστα διηνεκῶς ὁμιλοῦσι λόγῳ τῷ τὰ ὅλα διοικοῦντι, τούτῳ διαφέρονται· καὶ οἷς καθ' ἡμέραν ἐγκυροῦσι, ταῦτα αὐτοῖς ξένα φαίνεται. καὶ, ὅτι οὐ δεῖ ὥσπερ καθεύδοντας ποιεῖν, καὶ λέγειν· καὶ γὰρ τότε δοκοῦμεν ποιεῖν καὶ λέγειν· καὶ ὅτι οὐ δεῖ παῖδας τοκέων, τοῦτ' ἔστι, κατὰ ψιλὸν, καθότι παρειλήφαμεν.

μζ΄. Ὥσπερ εἴ τίς σοι θεῶν εἶπεν, ὅτι αὔριον τεθνήξῃ, ἢ πάντως γε εἰς τρίτην, οὐκ ἔτ' ἂν παρὰ μέγα ἐποιοῦ, τὸ εἰς τρίτην μᾶλλον, ἢ αὔριον, εἴ γε μὴ ἐσχάτως ἀγεννὴς εἶ· πόσον γάρ ἐστι τὸ μεταξύ; οὕτως καὶ τὸ εἰς πολλοστὸν ἔτος μᾶλλον, ἢ αὔριον, μηδὲν μέγα εἶναι νόμιζε.

μή. Ἐννοεῖν συνεχῶς, πόσοι μὲν ἰατροὶ ἀποτεθνήκασι, πολλάκις τὰς ὀφρῦς ὑπὲρ τῶν ἀῤῥώστων συσπάσαντες· πόσοι δέ μαθηματικοὶ, ἄλλων θανάτους, ὥς τι μέγα, προειπόντες· πόσοι δὲ φιλόσοφοι, περὶ θανάτου, ἢ ἀθανασίας, μυρια διατεινάμενοι· πόσοι δὲ ἀριστεῖς, πολλοὺς ἀποκτείναντες· πόσοι δὲ τύραννοι, ἐξουσίᾳ ψυχῶν μετὰ δεινοῦ φρυάγματος ὡς ἀθάνατοι κεχρημένοι· πόσαι δὲ πόλεις ὅλαι, ἵν' οὕτως εἴπω, τεθνήκασιν, Ἑλίκη, καὶ Πομπήϊοι, καὶ Ἡρκλάνον καὶ ἄλλαι ἀναρίθμητοι. Ἔπιθι δὲ καὶ ὅσους οἶδας, ἄλλον ἐπ' ἄλλῳ· ὁ μὲν τοῦτον κηδεύ-

σας, εἶτα ἐξετάφη, ὁ δὲ ἐκεῖνον· πάντα δὲ ἐν βραχεῖ. Τὸ γὰρ ὅλον, κατιδεῖν ἀεὶ τὰ ἀνθρώπινα, ὡς ἐφήμερα καὶ εὐτελῆ· καὶ ἐχθὲς μὲν μυξάριον, αὔριον δὲ τάριχος, ἢ τέφρα. Τὸ ἀκαριαῖον οὖν τοῦτο τοῦ χρόνου κατὰ φύσιν διελθεῖν, καὶ ἵλεων καταλῦσαι, ὡς ἂν εἰ ἐλαία πέπειρος γενομένη ἔπιπτεν, εὐφημοῦσα τὴν ἐνεγκοῦσαν, καὶ χάριν εἰδυῖα τῷ φύσαντι δένδρῳ.

μθ'. Ὅμοιον εἶναι τῇ ἄκρᾳ, ᾗ διηνεκῶς τὰ κύματα προσρήσσεται· ἡ δὲ ἕστηκε, καὶ περὶ αὐτὴν κοιμίζεται τὰ φλεγμήναντα τοῦ ὕδατος. - - Ἀτυχὴς ἐγὼ, ὅτι τοῦτό μοι συνέβη. — Οὐμενοῦν· ἀλλ' Εὐτυχὴς ἐγὼ, ὅτι, τούτου μοι συμβεβηκότος, ἄλυπος διατελῶ, οὔτε ὑπὸ τοῦ παρόντος θραυόμενος, οὔτε τὸ ἐπιὸν φοβούμενος. Συμβῆναι μὲν γὰρ τὸ τοιοῦτο παντὶ ἐδύνατο· ἄλυπος δὲ οὐ πᾶς ἐπὶ τούτῳ ἂν διετέλεσε. Διὰ τί οὖν ἐκεῖνο μᾶλλον ἀτύχημα, ἢ τοῦτο εὐτύχημα; λέγεις δὲ ὅλως ἀτύχημα ἀνθρώπου, ὃ οὐκ ἔστιν ἀπότευγμα τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου; ἀπότευγμα δὲ τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου εἶναί σοι δοκεῖ, ὃ μὴ παρὰ τὸ βούλημα τῆς φύσεως αὐτοῦ ἐστι; Τί οὖν; τὸ βούλημα μεμάθηκας· μή τι οὖν τὸ συμβεβηκὸς τοῦτο κωλύσει σε δίκαιον εἶναι, μεγαλόψυχον, σώφρονα, ἔμφρονα, ἀπρόπτωτον, ἀδιάψευστον, αἰδήμονα, ἐλεύθερον, τἄλλα, ὧν παρόντων ἡ φύσις ἡ τοῦ ἀνθρώπου ἀπέχει τὰ ἴδια; Μέμνησο λοιπὸν ἐπὶ παντὸς τοῦ εἰς λύπην σε προαγομένου, τούτῳ χρῆσθαι τῷ δόγματι· οὐχ ὅτι τοῦτο ἀτύχημα, ἀλλὰ τὸ φέρειν αὐτὸ γενναίως, εὐτύχημα.

ν'. Ἰδιωτικὸν μὲν, ὅμως δὲ ἀνυστικὸν βοήθημα πρὸς θανάτου καταφρόνησιν, ἡ ἀναπόλησις τῶν γλίσχρως ἐνδιατριψάντων τῷ ζῆν. Τί οὖν αὐτοῖς πλέον, ἢ τοῖς ἀώροις; πάντως ποῦ ποτε κεῖνται, Καδικιανὸς Φάβιος, Ἰουλιανὸς, Λέπιδος, ἢ εἴ τις τοιοῦτος, οἳ πολλοὺς ἐξήνεγκαν, εἶτα ἐξηνέχθησαν· ὅλον, μικρόν ἐστι τὸ διάστημα, καὶ τοῦτο δι' ὅσων, καὶ μεθ' οἵων ἐξαντλούμενον, καὶ ἐν οἵῳ σωματίῳ; μὴ οὖν ὡς πρᾶγμα . . . . βλέπε γὰρ ὀπίσω τὸ ἀχανὲς τοῦ αἰῶνος, καὶ τὸ πρόσω ἄλλο ἄπειρον. Ἐν δὴ τούτῳ, τί διαφέρει ὁ τριήμερος τοῦ τριγερηνίου;

να'. Ἐπὶ τὴν σύντομον ἀεὶ τρέχε· σύντομος δὲ ἡ κατὰ φύσιν· ὥστε κατὰ τὸ ὑγιέστατον πᾶν λέγειν καὶ πράσσειν. Ἀπαλλάσσει γὰρ ἡ τοιαύτη πρόθεσις κόπων, καὶ στρατείας, καὶ πάσης οἰκονομίας, καὶ κομψείας.

ΒΙΒΛΙΟΝ Ε.

ὌΡΘΡΟΥ, ὅταν δυσόκνως ἐξεγείρῃ, πρόχειρον ἔστω, ὅτι ἐπὶ ἀνθρώπου ἔργον ἐγείρομαι· τί οὖν δυσκολαίνω, εἰ πορεύομαι ἐπὶ τὸ ποιεῖν, ὧν ἕνεκεν γέγονα, καὶ ὧν χάριν προῆγμαι εἰς τὸν κόσμον; ἢ ἐπὶ τοῦτο κατεσκεύασμαι, ἵνα κατακείμενος τοῖς στρωματίοις ἐμαυτὸν θάλπω; — Ἀλλὰ τοῦτο ἥδιον. — Πρὸς τὸ ἥδεσθαι οὖν γέγονας; ὅλως δὲ οὐ πρὸς ποιεῖν, ἢ πρὸς ἐνέργειαν; οὐ βλέπεις τὰ φυτάρια, τὰ στρουθάρια, τοὺς μύρμηκας, τοὺς ἀράχνας, τὰς μελίσσας τὸν καθ' αὑτὰς συγκοσμούσας κόσμον; ἔπειτα

σὺ οὐ θέλεις τὰ ἀνθρωπικὰ ποιεῖν; οὐ τρέχεις ἐπὶ τὸ κατὰ τὴν σὴν φύσιν; — Ἀλλὰ δεῖ καὶ ἀναπαύεσθαι. — Δεῖ· ἔδωκε μέντοι καὶ τούτου μέτρα ἡ φύσις· ἔδωκε [μέντοι] καὶ τοῦ ἐσθίειν καὶ πίνειν· καὶ ὅμως σὺ ὑπὲρ τὰ μέτρα, ὑπὲρ τὰ ἀρκοῦντα προχωρεῖς· ἐν ταῖς πράξεσι δὲ οὐκ ἔτι, ἀλλ' ἐντὸς τοῦ δυνατοῦ. Οὐ γὰρ φιλεῖς σεαυτόν. ἐπεί τοι καὶ τὴν φύσιν ἂν σου, καὶ τὸ βούλημα ταύτης ἐφίλεις· Ἀλλ' οἵ γε τὰς τέχνας ἑαυτῶν φιλοῦντες, συγκατατήκονται τοῖς κατ' αὐτὰς ἔργοις, ἄλουτοι καὶ ἄσιτοι· σὺ (δὲ) τὴν φύσιν τὴν σεαυτοῦ ἔλασσον τιμᾷς, ἢ ὁ τορνευτὴς τὴν τορνευτικὴν, ἢ ὁ ὀρχηστὴς τὴν ὀρχηστικὴν, ἢ ὁ φιλάργυρος τὸ ἀργύριον, ἢ ὁ κενόδοξος τὸ δοξάριον. Καὶ οὗτοι, ὅταν προσπαθῶσιν, οὔτε φαγεῖν, οὔτε κοιμηθῆναι θέλουσι μᾶλλον, ἢ ταῦτα συναύξειν, πρὸς ἃ διαφέρονται· σοὶ δὲ αἱ κοινωνικαὶ πράξεις εὐτελέστεραι φαίνονται, καὶ ἥσσονος σπουδῆς ἄξιαι;

β΄. Ὡς εὔκολον ἀπώσασθαι καὶ ἀπαλεῖψαι πᾶσαν φαντασίαν [τὴν] ὀχληρὰν, ἢ ἀνοίκειον, καὶ εὐθὺς ἐν πάσῃ γαλήνῃ εἶναι.

γ΄. Ἄξιον ἑαυτὸν κρίνε παντὸς λόγου καὶ ἔργου τοῦ κατὰ φύσιν· καὶ μή σε παρειπάτω ἡ ἐπακολουθοῦσά τινων μέμψις, ἢ λόγος, ἀλλὰ, εἰ καλὸν πεπρᾶχθαι, ἢ εἰρῆσθαι, μὴ σεαυτὸν ἀπαξίου. Ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ἴδιον ἡγεμονικὸν ἔχουσι, καὶ ἰδίᾳ ὁρμῇ χρῶνται· ἃ σὺ μὴ περιβλέπου, ἀλλ' εὐθεῖαν πέραινε, ἀκολουθῶν τῇ φύσει τῇ ἰδίᾳ καὶ τῇ κοινῇ· μία δὲ ἀμφοτέρων τούτων [ἡ] ὁδός.

δ΄. Πορεύομαι διὰ τῶν κατὰ φύσιν, μέχρι πεσὼν ἀναπαύσομαι, ἐναποπνεύσας μὲν τούτῳ, ἐξ οὗ καθ᾽ ἡμέραν ἀναπνέω, πεσὼν δὲ ἐπὶ τούτῳ, ἐξ οὗ καὶ τὸ σπερμάτιον ὁ πατήρ μου συνέλεξε, καὶ τὸ αἱμάτιον ἡ μήτηρ, καὶ τὸ γαλάκτιον ἡ τροφός· ἐξ οὗ καθ᾽ ἡμέραν τοσούτοις ἔτεσι βόσκομαι, καὶ ἀρδεύομαι, ὃ φέρει με πατοῦντα, καὶ εἰς τοσαῦτα ἀποχρώμενον αὐτῷ.

ε΄. Δριμύτητά σου οὐκ ἔχουσι θαυμάσαι. Ἔστω· ἀλλὰ ἕτερα πολλὰ, ἐφ᾽ ὧν οὐκ ἔχεις εἰπεῖν, Οὐ γὰρ πέφυκα. Ἐκεῖνα οὖν παρέχου, ἅπερ ὅλα ἐστὶν ἐπὶ σοὶ, τὸ ἀκίβδηλον, τὸ σεμνὸν, τὸ φερέπονον, τὸ ἀφιλήδονον, τὸ ἀμεμψίμοιρον, τὸ ὀλιγοδεὲς, τὸ εὐμενὲς, τὸ ἐλεύθερον, τὸ ἀπέρισσον, τὸ ἀφλύαρον, τὸ μεγαλεῖον. Οὐκ αἰσθάνῃ, πόσα ἤδη παρέχεσθαι δυνάμενος, ἐφ᾽ ὧν οὐδεμία ἀφυΐας καὶ ἀνεπιτηδειότητος πρόφασις, ὅμως ἔτι κάτω μένεις ἑκών; ἢ καὶ γογγύζειν, καὶ γλισχρεύεσθαι, καὶ κολακεύειν, καὶ τὸ σωμάτιον καταιτιᾶσθαι, καὶ ἀρεσκεύεσθαι, καὶ περπερεύεσθαι, καὶ τοσαῦτα ῥιπτάζεσθαι τῇ ψυχῇ, διὰ τὸ ἀφυῶς κατεσκευάσθαι, ἀναγκάζῃ; Οὒ, μὰ τοὺς θεούς! Ἀλλὰ τούτων μὲν πάλαι ἀπηλλάχθαι ἐδύνασο· μόνον δὲ, εἰ ἄρα, ὡς βραδύτερος, καὶ δυσπαρακολουθητότερος καταγινώσκεσθαι· καὶ τοῦτο δὲ ἀσκητέον, μὴ παρενθυμουμένῳ, μηδὲ ἐμφιληδοῦντι τῇ νωθείᾳ.

ς΄. Ὁ μέν τις ἐστὶν, ὅταν τι δεξιὸν περί τινα πράξῃ, πρόχειρος καὶ λογίσασθαι αὐτῷ τὴν χάριν. Ὁ δὲ πρὸς τοῦτο μὲν οὐ πρόχειρος, ἄλλως μέντοι παρ᾽ ἑαυ-

τῷ, ὡς περὶ χρεώστου διανοεῖται, καὶ οἶδεν, ὃ πεποίηκεν. Ὁ δέ τις τρόπον τινὰ οὐδὲ οἶδεν, ὃ πεποίηκεν· ἀλλὰ ὅμοιός ἐστιν ἀμπέλῳ βότρυν ἐνεγκούσῃ, καὶ μηδὲν ἄλλο προσεπιζητούσῃ, μετὰ τὸ ἅπαξ τὸν ἴδιον καρπὸν ἐνηνοχέναι. Ἵππος δραμὼν, κύων ἰχνεύσας, μέλισσα μέλι ποιήσασα, ἄνθρωπος δ' εὖ ποιήσας, οὐκ ἐπιβοᾶται, ἀλλὰ μεταβαίνει ἐφ' ἕτερον, ὡς ἄμπελος ἐπὶ τὸ πάλιν ἐν τῇ ὥρᾳ τὸν βότρυν ἐνεγκεῖν. — Ἐν τούτοις οὖν δεῖ εἶναι, τοῖς τρόπον τινὰ ἀπαρακολουθήτως αὐτὸ ποιοῦσι; — Ναί. — Ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο δεῖ παρακολουθεῖν· ἴδιον γὰρ (φησὶ) τοῦ κοινωνικοῦ, τὸ αἰσθάνεσθαι, ὅτι κοινωνικῶς ἐνεργεῖ, καὶ νὴ Δία, βούλεσθαι καὶ τὸν κοινωνὸν αἰσθέσθαι. — Ἀληθὲς μέν ἐστιν, ὃ λέγεις· τὸ δὲ νῦν λεγόμενον παρεκδέχῃ· διὰ τοῦτο ἔσῃ εἷς ἐκείνων, ὧν πρότερον ἐπεμνήσθην· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι λογικῇ τινι πιθανότητι παράγονται. Ἐὰν δὲ θελήσῃς συνεῖναι, τί ποτέ ἐστι τὸ λεγόμενον, μὴ φοβοῦ, μὴ παρὰ τοῦτο παραλίπῃς τι ἔργον κοινωνικόν.

ζ. Εὐχὴ Ἀθηναίων, Ὗσον, ὗσον, ὦ φίλε Ζεῦ, κατὰ τῆς ἀρούρας τῆς Ἀθηναίων καὶ τῶν πεδίων. Ἤτοι οὐ δεῖ εὔχεσθαι, ἢ οὕτως, ἁπλῶς καὶ ἐλευθέρως.

ή. Ὁποῖόν τί ἐστι τὸ λεγόμενον, ὅτι Συνέταξεν ὁ Ἀσκληπιὸς τούτῳ ἱππασίαν, ἢ ψυχρολουσίαν, ἢ ἀνυποδησίαν· τοιοῦτόν ἐστι καὶ τὸ, **Συνέταξε τούτῳ ἡ τῶν ὅλων φύσις νόσον, ἢ πήρωσιν, ἢ ἀποβολὴν, ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων.** Καὶ γὰρ ἐκεῖ τὸ Συνέτα-

ξε, τοιοῦτόν τι σημαίνει, ἔταξε τούτῳ τοῦτο, ὡς κατάλληλον πρὸς ὑγίειαν· καὶ ἐνταῦθα τὸ συμβαῖνον ἑκάστῳ τέτακταί πως αὐτῷ κατάλληλον πρὸς τὴν εἱμαρμένην. Οὕτως γὰρ καὶ *συμβαίνειν* αὐτὰ ἡμῖν λέγομεν, ὡς καὶ τοὺς τετραγώνους λίθους ἐν τοῖς τείχεσιν, ἢ ταῖς πυραμίσι, *συμβαίνειν* οἱ τεχνῖται λέγουσι, συναρμόζοντες ἀλλήλοις τῇ ποιᾷ συνθέσει. Ὅλως γὰρ ἁρμονία ἐστὶ μία. Καὶ ὥσπερ ἐκ πάντων τῶν σωμάτων ὁ κόσμος τοιοῦτον σῶμα συμπληροῦται, οὕτως ἐκ πάντων τῶν αἰτίων ἡ εἱμαρμένη τοιαύτη αἰτία συμπληροῦται. Νοοῦσι δὲ, ὃ λέγω, καὶ οἱ τέλεον ἰδιῶται· φασὶ γὰρ, *Τοῦτο ἔφερεν αὐτῷ*. Οὐκοῦν τοῦτο τούτῳ ἐφέρετο, καὶ τοῦτο τούτῳ συνετάττετο. Δεχώμεθα οὖν αὐτὰ, ὡς ἐκεῖνα, ἃ ὁ Ἀσκληπιὸς συντάττει. Πολλὰ γοῦν καὶ ἐν ἐκείνοις ἐστὶ τραχέα· ἀλλὰ ἀσπαζόμεθα τῇ ἐλπίδι τῆς ὑγιείας. Τοιοῦτόν τί σοι δοκείτω, ἄνυσις καὶ συντέλεια τῶν τῇ κοινῇ φύσει δοκούντων, οἷον ἡ σὴ ὑγίεια. Καὶ οὕτως ἀσπάζου πᾶν τὸ γινόμενον, κἂν ἀπηνέστερον δοκῇ, διὰ τὸ ἐκεῖσε ἄγειν, ἐπὶ τὴν τοῦ κόσμου ὑγίειαν, καὶ τὴν τοῦ Διὸς εὐοδίαν καὶ εὐπραγίαν. Οὐ γὰρ ἂν τοῦτό τινι ἔφερεν, εἰ μὴ τῷ ὅλῳ συνέφερεν. Οὐδὲ γὰρ ἡ τυχοῦσα φύσις φέρει τι, ὃ μὴ τῷ διοικουμένῳ ὑπ' αὐτῆς κατάλληλόν ἐστι. Οὐκοῦν κατὰ δύο λόγους στέργειν χρὴ τὸ συμβαῖνόν σοι· καθ' ἕνα μὲν, ὅτι σοὶ ἐγίνετο, καὶ σοὶ συνετάττετο, καὶ πρὸς σέ πως εἶχεν, ἄνωθεν ἐκ τῶν πρεσβυτάτων αἰτίων συγκλωθόμενον· καθ' ἕτερον δὲ, ὅτι τῷ τὸ ὅλον διοικοῦντι τῆς εὐοδίας, καὶ τῆς συντελείας,

καὶ νὴ Δία, τῆς συμμονῆς αὐτῆς καὶ τὸ ἰδίᾳ εἰς ἕκαστον ἧκον αἴτιόν ἐστι. Πηροῦται γὰρ τὸ ὁλόκληρον, ἐὰν καὶ ὁτιοῦν διακόψῃς τῆς συναφείας καὶ συνεχείας, ὥσπερ τῶν μορίων, οὕτω δὴ καὶ τῶν αἰτίων. Διακόπτεις δὲ, ὅσον ἐπὶ σοὶ, ὅταν δυσαρεστῇς, καὶ τρόπον τινὰ ἀναιρῇς.

θʹ. Μὴ σικχαίνειν, μηδὲ ἀπαυδᾷν, μηδὲ ἀποδυσπετεῖν, εἰ μὴ καταπυκνοῦταί σοι τὸ ἀπὸ δογμάτων ὀρθῶν ἕκαστα πράσσειν· ἀλλὰ ἐκκρουσθέντα, πάλιν ἐπανιέναι, καὶ ἀσμενίζειν, εἰ τὰ πλείω ἀνθρωπικώτερα, καὶ φιλεῖν τοῦτο, ἐφ᾽ ὃ ἐπανέρχῃ· καὶ μὴ ὡς πρὸς παιδαγωγὸν τὴν φιλοσοφίαν ἐπανιέναι· ἀλλ᾽ ὡς οἱ ὀφθαλμιῶντες πρὸς τὸ σπογγάριον καὶ τὸ ᾠὸν, ὡς ἄλλος πρὸς κατάπλασμα, ὡς πρὸς καταιόνησιν. Οὕτως γὰρ οὐδὲν ἐπιδείξει τὸ πειθαρχεῖν τῷ λόγῳ, ἀλλὰ προσαναπαύσῃ αὐτῷ. Μέμνησο δὲ, ὅτι φιλοσοφία μόνα θέλει, ἃ ἡ φύσις σου θέλει· σὺ δὲ ἄλλο ἤθελες οὐ κατὰ φύσιν.— Τί γὰρ τούτων προσηνέστερον;— Ἡ γὰρ ἡδονὴ οὐχὶ διὰ τοῦτο σφάλλει; ἀλλὰ θέασαι, εἰ προσηνέστερον μεγαλοψυχία, ἐλευθερία, ἁπλότης, εὐγνωμοσύνη, ὁσιότης. Αὐτῆς γὰρ φρονήσεως τί προσηνέστερον; ὅταν τὸ ἄπταιστον, καὶ εὔρουν ἐν πᾶσι τῆς παρακολουθητικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς δυνάμεως ἐνθυμηθῇς.

ιʹ. Τὰ μὲν πράγματα ἐν τοιαύτῃ τρόπον τινὰ ἐγκαλύψει ἐστὶν, ὥστε φιλοσόφοις οὐκ ὀλίγοις, οὐδὲ τοῖς τυχοῦσιν, ἔδοξε παντάπασιν ἀκατάληπτα εἶναι. Πλὴν αὐτοῖς γε τοῖς Στωϊκοῖς δυσκατάληπτα δοκεῖ· καὶ πᾶσα ἡ ἡμετέρα συγκατάθεσις μεταπτωτή· ποῦ γὰρ

ὁ ἀμετάπτωτος; Μέτιθι τοίνυν ἐπ᾽ αὐτὰ τὰ ὑποκείμενα· ὡς ὀλιγόχρονα, καὶ εὐτελῆ, καὶ δυνάμενα ἐν κτήσει κιναίδου, ἢ πόρνης, ἢ λῃστοῦ εἶναι. Μετὰ τοῦτο ἔπιθι ἐπὶ τὰ τῶν συμβιούντων ἤθη, ὧν μόλις ἐστὶ καὶ τοῦ χαριεστάτου ἀνασχέσθαι, ἵνα μὴ λέγω, ὅτι καὶ ἑαυτόν τις μόλις ὑπομένει. Ἐν τοιούτῳ οὖν ζόφῳ καὶ ῥύπῳ καὶ τοσαύτῃ ῥύσει τῆς τε οὐσίας καὶ τοῦ χρόνου, καὶ τῆς κινήσεως, καὶ τῶν κινουμένων, τί ποτ᾽ ἐστὶ τὸ ἐκτιμηθῆναι, ἢ τὸ ὅλως σπουδασθῆναι δυνάμενον, οὐδ᾽ ἐπινοῶ. Τοὐναντίον γὰρ δεῖ παραμυθούμενον ἑαυτὸν περιμένειν τὴν φυσικὴν λύσιν, καὶ μὴ ἀσχάλλειν τῇ διατριβῇ, ἀλλὰ τούτοις μόνοις προσαναπαύεσθαι· ἑνὶ μὲν τῷ, ὅτι οὐδὲν συμβήσεταί μοι, ὃ οὐχὶ κατὰ τὴν τῶν ὅλων φύσιν ἐστίν· ἑτέρῳ δέ, ὅτι ἔξεστί μοι μηδὲν πράσσειν παρὰ τὸν ἐμὸν θεὸν, καὶ δαίμονα. Οὐδεὶς γὰρ ὁ ἀναγκάσων τοῦτον παραβῆναι.

ιά. Πρὸς τί ποτε ἄρα νῦν χρῶμαι τῇ ἐμαυτοῦ ψυχῇ; παρ᾽ ἕκαστα τοῦτο ἐπανερωτᾷν ἑαυτὸν, καὶ ἐξετάζειν, τί μοί ἐστι νῦν ἐν τούτῳ τῷ μορίῳ, ὃ δὴ ἡγεμονικὸν καλοῦσι; καὶ τίνος ἄρα νῦν ἔχω ψυχήν; μήτι παιδίου; μήτι μειρακίου; μήτι γυναικαρίου; μήτι τυράννου; μήτι κτήνους; μήτι θηρίου;

ιβ΄. Ὁποῖά τινά ἐστι τὰ τοῖς πολλοῖς δοκοῦντα ἀγαθὰ, καὶ ἐντεῦθεν λάβοις. Εἰ γάρ τις ἐπινοήσειεν ὑπάρχοντά τινα ὡς ἀληθῶς ἀγαθὰ, οἷον φρόνησιν, σωφροσύνην, δικαιοσύνην, ἀνδρίαν, οὐκ ἂν ταῦτα προεπινοήσας, ἔτι ἀκοῦσαι δυνηθείη τί· ὑπὸ τῷ ἀγαθῷ γὰρ ἐφαρμόσει. Τὰ δέ γε τοῖς πολλοῖς

φαινόμενα ἀγαθὰ προεπινοήσας τις, ἐξακούσεται, καὶ ῥᾳδίως δέξεται, ὡς οἰκείως ἐπιλεγόμενον τὸ ὑπὸ τοῦ κωμικοῦ εἰρημένον. Οὕτως καὶ οἱ πολλοὶ φαντάζονται τὴν διαφοράν. Οὐ γὰρ ἂν τοῦτο μὲν οὐ προσέκοπτε καὶ ἀπηξιοῦτο· τὸ δὲ ἐπὶ τοῦ πλούτου καὶ τῶν πρὸς τρυφὴν, ἢ δόξαν, εὐκληρημάτων παρεδεχόμεθα, ὡς ἱκνουμένως καὶ ἀστείως εἰρημένον. Πρόϊθι οὖν καὶ ἐρώτα, εἰ τιμητέον καὶ ἀγαθὰ ὑποληπτέον τὰ τοιαῦτα, ὧν προεπινοηθέντων, οἰκείως ἂν ἐπιφέροιτο, τὸ τὸν κεκτημένον αὐτὰ ὑπὸ τῆς εὐπορίας οὐκ ἔχειν, ὅποι χέσῃ.

ιγ΄. Ἐξ αἰτιώδους καὶ ὑλικοῦ συνέστηκα· οὐδέτερον δὲ τούτων εἰς τὸ μὴ ὂν φθαρήσεται· ὥσπερ οὐδὲ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος ὑπέστη. Οὐκοῦν καταταχθήσεται πᾶν μέρος ἐμὸν κατὰ μεταβολὴν εἰς μέρος τι τοῦ κόσμου· καὶ πάλιν ἐκεῖνο εἰς ἕτερον μέρος τοῦ κόσμου μεταβαλεῖ· καὶ ἤδη εἰς ἄπειρον. Κατὰ τοιαύτην δὲ μεταβολὴν κἀγὼ ὑπέστην, καὶ οἱ ἐμὲ γεννήσαντες, καὶ ἐπανιόντι εἰς ἄλλο ἄπειρον. Οὐδὲν γὰρ κωλύει οὕτως φάναι, κἂν κατὰ περιόδους πεπερασμένας ὁ κόσμος διοικῆται.

ιδ΄. Ὁ λόγος καὶ ἡ λογικὴ τέχνη δυνάμεις εἰσὶν ἑαυταῖς ἀρκούμεναι, καὶ τοῖς καθ᾽ ἑαυτὰς ἔργοις. Ὁρμῶνται μὲν οὖν ἀπὸ τῆς οἰκείας ἀρχῆς· ὁδεύουσι δὲ πρὸς τὸ προκείμενον τέλος· καθ᾽ ὃ κατορθώσεις αἱ τοιαῦται πράξεις ὀνομάζονται, τὴν ὀρθότητα τῆς ὁδοῦ σημαίνουσαι.

ιε΄. Οὐδὲν τούτων ῥητέον ἀνθρώπου, ἃ ἀνθρώπῳ, καθὸ ἄνθρωπος, οὐκ ἐπιβάλλει. Οὐκ ἔστιν

ἀπαιτήματα ἀνθρώπου, οὐδὲ ἐπαγγέλλεται αὐτὰ ἡ τοῦ ἀνθρώπου φύσις, οὐδὲ τελειότητές εἰσι τῆς τοῦ ἀνθρώπου φύσεως. Οὐ τοίνυν οὐδὲ τὸ τέλος ἐν αὐτοῖς ἐστι τῷ ἀνθρώπῳ κείμενον, οὐδὲ τὸ συμπληρωτικὸν τοῦ τέλους, τὸ ἀγαθόν. Ἔτι εἴ τι τούτων ἦν ἐπιβάλλον τῷ ἀνθρώπῳ, οὐκ ἂν τὸ ὑπερφρονεῖν αὐτῶν, καὶ κατεξανίστασθαι, ἐπιβάλλον ἦν· οὐδὲ ἐπαινετὸς ἦν, ὁ ἀπροσδεῆ τούτων ἑαυτὸν παρεχόμενος· οὐδ' ἂν ὁ ἐλαττωτικὸς ἑαυτοῦ ἔν τινι τούτων ἀγαθὸς ἦν, εἴπερ ταῦτα ἀγαθὰ ἦν. Νῦν δέ, ὅσῳ περ πλείω τις ἀφαιρῶν ἑαυτοῦ τούτων, ἢ τοιούτων ἑτέρων, ἢ καὶ ἀφαιρούμενός τι τούτων ἀνέχηται, τοσῷδε μᾶλλον ἀγαθός ἐστι.

ιϛ΄. Οἷα ἂν πολλάκις φαντασθῇς, τοιαύτη σοι ἔσται ἡ διάνοια· βάπτεται γὰρ ὑπὸ τῶν φαντασιῶν ἡ ψυχή. Βάπτε οὖν αὐτὴν τῇ συνεχείᾳ τῶν τοιούτων φαντασιῶν· οἷον, ὅτι ὅπου ζῆν ἐστιν, ἐκεῖ καὶ εὖ ζῆν· ἐν αὐλῇ δὲ ζῆν ἐστιν· ἔστιν ἄρα καὶ εὖ ζῆν ἐν αὐλῇ. Καὶ πάλιν, ὅτι οὗπερ ἕνεκεν ἕκαστον κατεσκεύασται, [πρὸς ὃ δὲ κατεσκεύασται,] πρὸς τοῦτο φέρεται· πρὸς ὃ φέρεται δέ, ἐν τούτῳ τὸ τέλος αὐτοῦ· ὅπου δὲ τὸ τέλος, ἐκεῖ καὶ τὸ συμφέρον καὶ τἀγαθὸν ἑκάστου· τὸ ἄρα ἀγαθὸν τοῦ λογικοῦ ζώου, κοινωνία. Ὅτι γὰρ πρὸς κοινωνίαν γεγόναμεν, πάλαι δέδεικται. Ἢ οὐκ ἦν ἐναργές, ὅτι τὰ χείρω τῶν κρειττόνων ἕνεκεν, τὰ δὲ κρείττω ἀλλήλων; κρείττω δὲ τῶν μὲν ἀψύχων τὰ ἔμψυχα· τῶν δὲ ἐμψύχων τὰ λογικά.

ιζ΄. Τὸ τὰ ἀδύνατα διώκειν, μανικόν· ἀδύνατον δὲ, τὸ τοὺς φαύλους μὴ τοιαῦτά τινα ποιεῖν.

ιή. Οὐδὲν οὐδενὶ συμβαίνει, ὃ οὐχὶ πέφυκε φέρειν. Ἄλλῳ τὰ αὐτὰ συμβαίνει, καὶ ἤτοι ἀγνοῶν, ὅτι συμβέβηκεν, ἢ ἐπιδεικνύμενος μεγαλοφροσύνην, εὐσταθεῖ, καὶ ἀκάκωτος μένει. Δεινὸν οὖν, ἄγνοιαν καὶ ἀρέσκειαν ἰσχυροτέρας εἶναι φρονήσεως.

ιθ΄. Τὰ πράγματα αὐτὰ οὐδ᾽ ὁπωστιοῦν ψυχῆς ἅπτεται· οὐδὲ ἔχει εἴσοδον πρὸς ψυχήν· οὐδὲ τρέψαι, οὐδὲ κινῆσαι ψυχὴν δύναται· τρέπει δὲ καὶ κινεῖ αὐτὴ ἑαυτὴν μόνη· καὶ οἵων ἂν κριμάτων καταξιώσῃ ἑαυτὴν, τοιαῦτα ἑαυτῇ ποιεῖ τὰ προσυφεστῶτα.

κ΄. Καθ᾽ ἕτερον μὲν λόγον ἡμῖν ἐστιν οἰκειότατον ἄνθρωπος, καθ᾽ ὅσον εὖ ποιητέον αὐτοὺς καὶ ἀνεκτέον· καθ᾽ ὅσον δὲ ἐνίστανταί τινες εἰς τὰ οἰκεῖα ἔργα, ἕν τι τῶν ἀδιαφόρων μοι γίνεται ὁ ἄνθρωπος, οὐχ ἧσσον ἢ ἥλιος, ἢ ἄνεμος, ἢ θηρίον. Ὑπὸ τούτων δὲ ἐνέργεια μέν τις ἐμποδισθείη ἄν· ὁρμῆς δὲ καὶ διαθέσεως οὐ γίνεται ἐμπόδια, διὰ τὴν ὑπεξαίρεσιν, καὶ τὴν περιτροπήν. Περιτρέπει γὰρ καὶ μεθίστησι πᾶν τὸ τῆς ἐνεργείας κώλυμα ἡ διάνοια εἰς τὸ προηγούμενον· καὶ πρὸ ἔργου γίνεται τὸ τοῦ ἔργου τούτου ἐφεκτικόν· καὶ πρὸ ὁδοῦ, τὸ τῆς ὁδοῦ ταύτης ἐνστατικόν.

κά. Τῶν ἐν τῷ κόσμῳ τὸ κράτιστον τίμα· ἔστι δὲ τοῦτο τὸ πᾶσι χρώμενον, καὶ πάντα διέπον. Ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἐν σοὶ τὸ κράτιστον τίμα· ἔστι δὲ τοῦτο, τὸ ἐκείνῳ ὁμογενές. Καὶ γὰρ ἐπὶ σοῦ τὸ τοῖς ἄλλοις

χρώμενον, τοῦτό ἐστι, καὶ ὁ σὸς βίος ὑπὸ τούτου διοικεῖται.

κβ΄. Ὃ τῇ πόλει οὐκ ἔστι βλαβερὸν, οὐδὲ τὸν πολίτην βλάπτει. Ἐπὶ πάσης τῆς τοῦ βεβλάφθαι φαντασίας τοῦτον ἔπαγε τὸν κανόνα· εἰ ἡ πόλις ὑπὸ τούτου μὴ βλάπτεται, οὐδὲ ἐγὼ βέβλαμμαι· εἰ δὲ ἡ πόλις βλάπτεται, οὐκ ὀργιστέον τῷ βλάπτοντι τὴν πόλιν· τί τὸ παρορώμενον;

κγ΄. Πολλάκις ἐνθυμοῦ τὸ τάχος τῆς παραφορᾶς καὶ ὑπεξαγωγῆς τῶν ὄντων καὶ γινομένων. Ἥ τε γὰρ οὐσία οἷον ποταμὸς ἐν διηνεκεῖ ῥύσει· καὶ αἱ ἐνέργειαι ἐν συνεχέσι μεταβολαῖς, καὶ τὰ αἴτια ἐν μυρίαις τροπαῖς· καὶ σχεδὸν οὐδὲν ἑστὼς, καὶ τὸ πάρεγγυς· τὸ δὲ ἄπειρον τοῦ τε παρῳχηκότος καὶ μέλλοντος ἀχανὲς, ᾧ πάντα ἐναφανίζεται. Πῶς οὖν οὐ μωρὸς ὁ ἐν τούτοις φυσώμενος, ἢ σπώμενος, ἢ σχετλιάζων, ὡς ἔν τινι χρόνῳ καὶ ἐπὶ μικρὸν ἐνοχλήσαντι;

κδ΄. Μέμνησο τῆς συμπάσης οὐσίας, ἧς ὀλίγιστον μετέχεις· καὶ τοῦ σύμπαντος αἰῶνος, οὗ βραχὺ καὶ ἀκαριαῖόν σοι διάστημα ἀφώρισται· καὶ τῆς εἱμαρμένης, ἧς ποστὸν εἶ μέρος;

κέ. Ἄλλος ἁμαρτάνει τι εἰς ἐμέ; ὄψεται· ἰδίαν ἔχει διάθεσιν, ἰδίαν ἐνέργειαν. Ἐγὼ νῦν ἔχω, ὅ με θέλει νῦν ἔχειν ἡ κοινὴ φύσις, καὶ πράσσω, ὅ με νῦν πράσσειν θέλει ἡ ἐμὴ φύσις.

κς΄. Τὸ ἡγεμονικὸν καὶ κυριεῦον τῆς ψυχῆς σου μέρος ἄτρεπτον ἔστω ὑπὸ τῆς ἐν τῇ σαρκὶ λείας ἢ τραχείας κινήσεως· καὶ μὴ συγκρινέσθω, ἀλλὰ περιγραφέτω ἑαυτὸ καὶ περιοριζέτω τὰς πείσεις ἐκείνας

ἐν τοῖς μορίοις. Ὅταν δὲ ἀναδιδῶνται κατὰ τὴν ἑτέραν συμπάθειαν εἰς τὴν διάνοιαν, ὡς ἐν σώματι ἡνωμένῳ, τότε πρὸς μὲν τὴν αἴσθησιν, φυσικὴν οὖσαν, οὐ πειρατέον ἀντιβαίνειν· τὴν δὲ ὑπόληψιν, τὴν ὡς περὶ ἀγαθοῦ, ἢ κακοῦ, μὴ προστιθέτω τὸ ἡγεμονικὸν ἐξ ἑαυτοῦ.

κζ΄. Συζῆν θεοῖς. Συζῇ δὲ θεοῖς ὁ συνεχῶς δεικνὺς αὐτοῖς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἀρεσκομένην μὲν τοῖς ἀπονεμομένοις, ποιοῦσαν δὲ, ὅσα βούλεται ὁ δαίμων, ὃν ἑκάστῳ προστάτην καὶ ἡγεμόνα ὁ Ζεὺς ἔδωκεν, ἀπόσπασμα ἑαυτοῦ. Οὗτος δέ ἐστιν, ὁ ἑκάστου νοῦς καὶ λόγος.

κή. Τῷ γράσωνι μήτι ὀργίζῃ; μήτι τῷ ὀζοστόμῳ ὀργίζῃ; Τί σοι ποιήσει; τοιοῦτον στόμα ἔχει, τοιαύτας μάλας ἔχει· ἀνάγκη τοιαύτην ἀποφορὰν ἀπὸ τοιούτων γίνεσθαι.—Ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος λόγον ἔχει (φησὶ), καὶ δύναται συννοεῖν ἐφιστάνων, τί πλημμελεῖ.— Εὖ σοι γένοιτο! τοιγαροῦν καὶ σὺ λόγον ἔχεις, κίνησον λογικῇ διαθέσει λογικὴν διάθεσιν· δεῖξον, ὑπόμνησον. Εἰ γὰρ ἐπαΐει, θεραπεύσεις, καὶ οὐ χρεία ὀργῆς Οὔτε τραγῳδὸς, οὔτε πόρνη.

κθ΄. Ὡς ἐξελθὼν ζῆν διανοῇ, οὕτως ἐνταῦθα ζῆν ἔξεστιν. Ἐὰν δὲ μὴ ἐπιτρέπωσι, τότε καὶ τοῦ ζῆν ἔξιθι· οὕτως μέντοι, ὡς μηδὲν κακὸν πάσχων. Καπνὸς, καὶ ἀπέρχομαι. τί αὐτὸ πρᾶγμα δοκεῖς; μέχρι δέ με τοιοῦτον οὐδὲν ἐξάγει, μένω ἐλεύθερος, καὶ οὐδείς με κωλύσει ποιεῖν, ἃ θέλω· θέλω δὲ κατὰ φύσιν τοῦ λογικοῦ καὶ κοινωνικοῦ ζώου.

λʹ. Ὁ τοῦ ὅλου νοῦς κοινωνικός. Πεποίηκε γοῦν τὰ χείρω τῶν κρειττόνων ἕνεκεν· καὶ τὰ κρείττω ἀλλήλοις συνήρμοσεν. Ὁρᾷς, πῶς ὑπέταξε, συνέταξε, καὶ τὸ κατ᾽ ἀξίαν ἀπένειμεν ἑκάστοις, καὶ τὰ κρατιστεύοντα εἰς ὁμόνοιαν ἀλλήλων συνήγαγε.

λαʹ. Πῶς προσενήνεξαι μέχρι νῦν θεοῖς, γονεῦσιν, ἀδελφοῖς, γυναικὶ, τέκνοις, διδασκάλοις, τροφεῦσι, φίλοις, οἰκείοις, οἰκέταις; εἰ πρὸς πάντας σοι μέχρι νῦν ἐστι τὸ,

Μήτε τινὰ ῥέξαι ἐξαίσιον, μήτε εἰπεῖν.

Ἀναμιμνήσκου δὲ, καὶ δι᾽ οἵων διελήλυθας, καὶ οἷα ἤρκεσας ὑπομεῖναι. Καὶ ὅτι πλήρης ἤδη σοι ἡ ἱστορία τοῦ βίου καὶ τελεία ἡ λειτουργία· καὶ πόσα ὦπται καλά· καὶ πόσων μὲν ἡδονῶν καὶ πόνων ὑπερεῖδες· πόσα δὲ ἔνδοξα παρεῖδες· εἰς ὅσους δὲ ἀγνώμονας εὐγνώμων ἐγένου.

λβʹ. Διὰ τί συγχέουσιν ἄτεχνοι καὶ ἀμαθεῖς ψυχαὶ ἔντεχνον καὶ ἐπιστήμονα; Τίς οὖν ψυχὴ ἔντεχνος καὶ ἐπιστήμων; ἡ εἰδυῖα ἀρχὴν καὶ τέλος, καὶ τὸν διὰ τῆς οὐσίας διήκοντα λόγον, καὶ διὰ παντὸς τοῦ αἰῶνος κατὰ περιόδους τεταγμένας οἰκονομοῦντα τὸ πᾶν.

λγʹ. Ὅσον οὐδέπω σποδὸς, ἢ σκελετὸς, καὶ ἤτοι ὄνομα, ἢ οὐδὲ ὄνομα· τὸ δὲ ὄνομα, ψόφος καὶ ἀπήχημα. Τὰ δὲ ἐν τῷ βίῳ πολυτίμητα, κενὰ, καὶ σαπρὰ, καὶ μικρὰ, καὶ κυνίδια διαδακνόμενα, καὶ παιδία φιλόνεικα, γελῶντα, εἶτα εὐθὺς κλαίοντα. Πίστις δὲ καὶ αἰδὼς, καὶ δίκη καὶ ἀλήθεια,

πρὸς Ὄλυμπον ἀπὸ χθονὸς εὐρυοδείης.

Τί οὖν ἔτι τὸ ἐνταῦθα κατέχον; εἴγε τὰ μὲν αἰσθητὰ εὐμετάβλητα, καὶ οὐχ ἑστῶτα· τὰ δὲ αἰσθητήρια ἀμυδρὰ καὶ εὐπαρατύπωτα· αὐτὸ δὲ τὸ ψυχάριον ἀναθυμίασις ἀφ' αἵματος. τὸ δὲ εὐδοκιμεῖν παρὰ τοιούτοις κενόν. Τί οὖν; περιμένεις ἵλεως τὴν εἴτε σβέσιν, εἴτε μετάστασιν· Ἕως δὲ ἐκείνης ὁ καιρὸς ἐφίσταται, τί ἀρκεῖ; τί δ' ἄλλο, ἢ θεοὺς μὲν σέβειν καὶ εὐφημεῖν, ἀνθρώπους δὲ εὖ ποιεῖν, καὶ ἀνέχεσθαι αὐτῶν καὶ ἀπέχεσθαι· ὅσα δὲ ἐκτὸς ὅρων τοῦ κρεαδίου, καὶ τοῦ πνευματίου, ταῦτα μεμνῆσθαι μήτε σὰ ὄντα, μήτε ἐπὶ σοί.

λδ΄. Δύνασαι ἀεὶ εὐροεῖν, εἴγε καὶ ὁδεύειν, εἴγε καὶ ὁδῷ ὑπολαμβάνειν, καὶ πράσσειν. Δύο ταῦτα κοινὰ τῇ τε τοῦ θεοῦ, καὶ τῇ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ παντὸς λογικοῦ ζώου ψυχῇ· τὸ μὴ ἐμποδίζεσθαι ὑπ' ἄλλου· καὶ τὸ ἐν τῇ δικαϊκῇ διαθέσει καὶ πράξει ἔχειν τὸ ἀγαθὸν, καὶ ἐνταῦθα τὴν ὄρεξιν ἀπολήγειν.

λέ. Εἰ μήτε κακία ἐστὶ τοῦτο ἐμὴ, μήτε ἐνέργεια κατὰ κακίαν ἐμὴν, μήτε τὸ κοινὸν βλάπτεται, τί ὑπὲρ αὐτοῦ διαφέρομαι; τίς δὲ βλάβη τοῦ κοινοῦ;

λϛ΄. Μὴ ὁλοσχερῶς τῇ φαντασίᾳ συναρπάζεσθαι· ἀλλὰ βοηθεῖν μὲν κατὰ δύναμιν καὶ κατ' ἀξίαν· κἂν εἰς τὰ μέσα ἐλαττῶνται, μὴ μέντοι βλάβην αὐτὸ φαντάζεσθαι. Κακὸν γὰρ ἔθος. Ἀλλ' ὡς ὁ γέρων ἀπελθὼν τὸν τοῦ θρεπτοῦ ῥόμβον ἀπήτει, μεμνημένος, ὅτι ῥόμβος· οὕτως οὖν καὶ ὧδε. Ἐπεί τοι γίνῃ καλῶν ἐπὶ τῶν ἐμβόλων. Ἄνθρωπε, ἐπελάθου, τί ταῦτα ἦν; — Ναί· ἀλλὰ τούτοις περισπούδαστα. — Διὰ τοῦτ' οὖν καὶ σὺ μωρὸς γένῃ; — ἐγενό-

μην ποτὲ ὁπουδήποτε καταλειφθεὶς, εὔμοιρος ἄνθρωπος· — τὸ δὲ εὔμοιρος ἀγαθὴν μοῖραν σεαυτῷ ἀπονείμας· ἀγαθαὶ δὲ μοῖραι, ἀγαθαὶ τροπαὶ ψυχῆς, ἀγαθαὶ ὁρμαὶ, ἀγαθαὶ πράξεις.

ΒΙΒΛΙΟΝ ϛ.

Ἡ ΤΩΝ ὅλων οὐσία εὐπειθὴς καὶ εὐτρεπής· ὁ δὲ ταύτην διοικῶν λόγος οὐδεμίαν ἐν ἑαυτῷ αἰτίαν ἔχει τοῦ κακοποιεῖν· κακίαν γὰρ οὐκ ἔχει, οὐδέ τι κακῶς ποιεῖ, οὐδὲ βλάπτεταί τι ὑπ᾿ ἐκείνου. Πάντα δὲ κατ᾿ ἐκεῖνον γίνεται καὶ περαίνεται.

β΄. Μὴ διαφέρου, πότερον ῥιγῶν ἢ θαλπόμενος τὸ πρέπον ποιεῖς· καὶ πότερον νυστάζων, ἢ ἱκανῶς ὕπνου ἔχων· καὶ πότερον κακῶς ἀκούων, ἢ εὐφημούμενος· καὶ πότερον ἀποθνήσκων, ἢ πράττων τι ἀλλοῖον. Μία γὰρ τῶν βιωτικῶν πράξεων καὶ αὕτη ἐστὶ, καθ᾿ ἣν ἀποθνήσκομεν· ἀρκεῖ οὖν καὶ ἐπὶ ταύτης τὸ παρὸν εὖ θέσθαι.

γ΄. Ἔσω βλέπε· μηδενὸς πράγματος μήτε ἡ ἰδία ποιότης, μήτε ἡ ἀξία παρατρεχέτω σε.

δ΄. Πάντα τὰ ὑποκείμενα τάχιστα μεταβάλλει, καὶ ἤτοι ἐκθυμιαθήσεται, εἴπερ ἥνωται ἡ οὐσία, ἢ σκεδασθήσεται.

ε΄. Ὁ διοικῶν λόγος οἶδε, πῶς διακείμενος, καὶ τί ποιεῖ, καὶ ἐπὶ τίνος ὕλης.

ϛ΄. Ἄριστος τρόπος τοῦ ἀμύνεσθαι, τὸ μὴ ἐξομοιοῦσθαι.

ζ΄. Ἑνὶ τέρπου καὶ προσαναπαύου, τῷ ἀπὸ πρά-

ξεως κοινωνικῆς μεταβαίνειν ἐπὶ πρᾶξιν κοινωνικὴν, σὺν μνήμῃ θεοῦ.

ή. Τὸ ἡγεμονικόν ἐστι, τὸ ἑαυτὸ ἐγεῖρον καὶ τρέπον, καὶ ποιοῦν μὲν ἑαυτὸ, οἷον ἂν ᾖ καὶ θέλῃ, ποιοῦν δὲ ἑαυτῷ φαίνεσθαι πᾶν τὸ συμβαῖνον, οἷον αὐτὸ θέλει.

θ'. Κατὰ τὴν τῶν ὅλων φύσιν ἕκαστα περαίνεται, οὐ γὰρ κατ' ἄλλην γέ τινα φύσιν, ἤτοι ἔξωθεν περιέχουσαν, ἢ ἐμπεριεχομένην ἔνδον, ἢ ἔξω ἀπηρτημένην.

ί. Ἤτοι κυκεὼν, καὶ ἀντεμπλοκὴ, καὶ σκεδασμός· ἢ ἕνωσις καὶ τάξις καὶ πρόνοια. Εἰ μὲν οὖν τὰ πρότερα, τί καὶ ἐπιθυμῶ εἰκαίῳ συγκρίματι καὶ φυρμῷ τοιούτῳ ἐνδιατρίβειν; τί δέ μοι καὶ μέλει ἄλλου τινὸς, ἢ τοῦ ὅπως ποτὲ αἶα γίνεσθαι; τί δὲ καὶ ταράσσομαι; ἥξει γὰρ ἐπ' ἐμὲ ὁ σκεδασμὸς, ὅ τι ἂν ποιῶ· εἰ δὲ θάτερά ἐστι, σέβω καὶ εὐσταθῶ, καὶ θαῤῥῶ τῷ διοικοῦντι.

ιά. Ὅταν ἀναγκασθῇς ὑπὸ τῶν περιεστηκότων οἱονεὶ διαταραχθῆναι, ταχέως ἐπάνιθι εἰς ἑαυτὸν, καὶ μὴ ὑπὲρ τὰ ἀναγκαῖα ἐξίστασο τοῦ ῥυθμοῦ· ἔσῃ γὰρ ἐγκρατέστερος τῆς ἁρμονίας, τῷ συνεχῶς εἰς αὐτὴν ἐπανέρχεσθαι.

ιβ'. Εἰ μητρυιάν τε ἅμα εἶχες καὶ μητέρα, ἐκείνην τ' ἂν ἐθεράπευες, καὶ ὅμως ἡ ἐπάνοδός σοι πρὸς τὴν μητέρα συνεχὴς ἐγίνετο. Τοῦτό σοι νῦν ἐστιν ἡ αὐλὴ, καὶ (ἡ) φιλοσοφία· ὧδε πολλάκις ἐπάνιθι, καὶ προσαναπαύου ταύτῃ, δι' ἣν καὶ τὰ ἐκεῖ σοι ἀνεκτὰ φαίνεται, καὶ σὺ ἐν αὐτοῖς ἀνεκτός.

ιγ'. Οἷον δὴ τὸ φαντασίαν λαμβάνειν ἐπὶ τῶν

ὄψων καὶ τῶν τοιούτων ἐδωδίμων, ὅτι νεκρὸς οὗτος ἰχθύος, οὗτος δὲ νεκρὸς ὄρνιθος, ἢ χοίρου· καὶ πάλιν, ὅτι ὁ Φάλερνος χυλάριόν ἐστι σταφυλίου· καὶ ἡ περιπόρφυρος, τριχία προβατίου, αἱματίῳ κόγχης δεδευμένα· καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ τὴν συνουσίαν, ἐντερίου παράτριψις, καὶ μετά τινος σπασμοῦ μυξαρίου ἔκκρισις· οἷαι δὴ αὗταί εἰσιν αἱ φαντασίαι, καθικνούμεναι αὐτῶν τῶν πραγμάτων καὶ διεξιοῦσαι δι᾽ αὐτῶν, ὥστε ὁρᾷν, οἷά τινά ποτ᾽ ἐστίν· οὕτως δεῖ παρ᾽ ὅλον τὸν βίον ποιεῖν, καὶ ὅπου λίαν ἀξιόπιστα τὰ πράγματα φαντάζεται, ἀπογυμνοῦν αὐτὰ, καὶ τὴν εὐτέλειαν αὐτῶν καθορᾷν, καὶ τὴν ἱστορίαν, ἐφ᾽ ᾗ σεμνύνεται, περιαιρεῖν. Δεινὸς γὰρ ὁ τῦφος παραλογιστής· καὶ ὅτε δοκεῖς μάλιστα περὶ τὰ σπουδαῖα καταγίνεσθαι, τότε μάλιστα καταγοητεύει. Ὅρα γοῦν, ὁ Κράτης τί περὶ αὐτοῦ τοῦ Ξενοκράτους λέγει.

ιδ΄. Τὰ πλεῖστα, ὧν ἡ πληθὺς θαυμάζει, εἰς γενικώτατα ἀνάγεται, τὰ ὑπὸ ἕξεως ἢ φύσεως συνεχόμενα, λίθους, ξύλα, συκᾶς, ἀμπέλους, ἐλαίας· τὰ δὲ ὑπὸ τῶν ὀλίγῳ μετριωτέρων, εἰς τὰ ὑπὸ ψυχῆς, οἷον ποίμνας, ἀγέλας· τὰ δὲ ὑπὸ τῶν ἔτι χαριεστέρων, εἰς τὰ ὑπὸ λογικῆς ψυχῆς, οὐ μέντοι καθολικῆς, ἀλλὰ καθὸ τεχνικὴ, ἢ ἄλλως πως ἐντρεχὴς, ἢ κατὰ ψιλὸν, τὸ πλῆθος ἀνδραπόδων κεκτῆσθαι. Ὁ δὲ ψυχὴν λογικὴν καθολικὴν καὶ πολιτικὴν τιμῶν, οὐδὲν ἔτι τῶν ἄλλων ἐπιστρέφεται· πρὸ ἁπάντων δὲ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν λονικῶς καὶ κοινωνικῶς ἔχουσαν, καὶ κινουμένην διασώζει, καὶ τῷ ὁμογενεῖ εἰς τοῦτο συνεργεῖ.

ιέ. Τὰ μὲν σπεύδει γίνεσθαι, τὰ δὲ σπεύδει γεγο-

ναι· καὶ τοῦ γινομένου δὲ ἤδη τι ἀπέσβη· ῥύσεις καὶ ἀλλοιώσεις ἀνανεοῦσι τὸν κόσμον διηνεκῶς, ὥσπερ τὸν ἄπειρον αἰῶνα ἡ τοῦ χρόνου ἀδιάλειπτος φορὰ νέον ἀεὶ παρέχεται. Ἐν δὴ τούτῳ τῷ ποταμῷ τί ἄν τις τούτων τῶν παραθεόντων ἐκτιμήσειεν, ἐφ' οὗ στῆναι οὐκ ἔξεστιν; ὥσπερ εἴ τίς τι τῶν παραπετομένων στρουθαρίων φιλεῖν ἄρχοιτο· τὸ δ' ἤδη ἐξ ὀφθαλμῶν ἀπελήλυθεν. Τοιοῦτον δή τι καὶ αὐτὴ ἡ ζωὴ ἑκάστου, οἷον ἡ ἀφ' αἵματος ἀναθυμίασις, καὶ ἡ ἐκ τοῦ ἀέρος ἀνάπνευσις. Ὁποῖον γάρ ἐστι τὸ ἅπαξ ἑλκῦσαι τὸν ἀέρα καὶ ἀποδοῦναι, ὅπερ παρέκαστον ποιοῦμεν, τοιοῦτόν ἐστι καὶ τὸ τὴν πᾶσαν ἀναπνευστικὴν δύναμιν, ἣν χθὲς καὶ πρώην ἀποτεχθεὶς ἐκτήσω, ἀποδοῦναι ἐκεῖ, ὅθεν τὸ πρῶτον ἔσπασας.

ις'. Οὔτε τὸ διαπνεῖσθαι, ὡς τὰ φυτά, τίμιον, οὔτε τὸ ἀναπνεῖν, ὡς τὰ βοσκήματα καὶ τὰ θηρία, οὔτε τὸ τυποῦσθαι κατὰ φαντασίαν, οὔτε τὸ νευροσπαστεῖσθαι καθ' ὁρμήν, οὔτε τὸ συναγελάζεσθαι, οὔτε τὸ τρέφεσθαι· τοῦτο γὰρ ὅμοιον τῷ ἀποκρίνειν τὰ περιττώματα τῆς τροφῆς. Τί οὖν τίμιον; τὸ κροτεῖσθαι; οὐχί. Οὐκοῦν οὐδὲ τὸ ὑπὸ γλωσσῶν κροτεῖσθαι· αἱ γὰρ παρὰ τῶν πολλῶν εὐφημίαι, κρότος γλωσσῶν. Ἀφῆκας οὖν καὶ τὸ δοξάριον· τί καταλείπεται τίμιον; δοκῶ μέν, τὸ κατὰ τὴν ἰδίαν κατασκευὴν κινεῖσθαι, καὶ ἴσχεσθαι, ἐφ' ὃ καὶ αἱ ἐπιμέλειαι ἄγουσι καὶ αἱ τέχναι. Ἥ τε γὰρ τέχνη πᾶσα τούτου στοχάζεται, ἵνα τὸ κατασκευασθὲν ἐπιτηδείως ἔχῃ πρὸς τὸ ἔργον, πρὸς ὃ κατεσκεύασται·

ὅ τε φυτουργὸς ὁ ἐπιμελούμενος τῆς ἀμπέλου, καὶ ὁ πωλοδάμνης, καὶ ὁ τοῦ κυνὸς ἐπιμελούμενος, τοῦτο ζητεῖ. Αἱ δὲ παιδαγωγίαι, αἱ διδασκαλίαι ἐπί τι σπεύδουσιν· Ὧδε οὖν τὸ τίμιον. Καὶ τοῦτο μὲν ἂν εὖ ἔχῃ, οὐδὲν τῶν ἄλλων περιποιήσῃ σεαυτῷ. Οὐ παύσῃ καὶ ἄλλα πολλὰ τιμῶν; οὔτ' οὖν ἐλεύθερος ἔσῃ, οὔτε αὐτάρκης, οὔτε ἀπαθής. Ἀνάγκη γὰρ φθονεῖν, ζηλοτυπεῖν, ὑφορᾶσθαι τοὺς ἀφελέσθαι ἐκεῖνο δυναμένους, ἐπιβουλεύειν τοῖς ἔχουσι τὸ τιμώμενον ὑπὸ σοῦ· ὅλως πεφύρθαι ἀνάγκη τὸν ἐκείνων τινὸς ἐνδεῆ· προσέτι δὲ πολλὰ καὶ τοῖς θεοῖς μέμφεσθαι· ἡ δὲ τῆς ἰδίας διανοίας αἰδὼς καὶ τιμὴ σεαυτῷ τε ἀρεστόν σε ποιήσει, καὶ τοῖς κοινωνικοῖς εὐάρμοστον, καὶ τοῖς θεοῖς σύμφωνον, τουτέστιν, ἐπαινοῦντα, ὅσα ἐκεῖνοι διανέμουσι καὶ διατετάχασιν.

ιζ΄. Ἄνω, κάτω, κύκλῳ, φοραὶ τῶν στοιχείων. Ἡ δὲ τῆς ἀρετῆς κίνησις ἐν οὐδεμιᾷ τούτων, ἀλλὰ θειότερόν τι, καὶ ὁδῷ δυσεπινοήτῳ προϊοῦσα εὐοδεῖ.

ιη΄. Οἷον ἐστὶν, ὃ ποιοῦσι! τοὺς μὲν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ χρόνου, καὶ μεθ' ἑαυτῶν ζῶντας ἀνθρώπους εὐφημεῖν οὐ θέλουσιν· αὐτοὶ δὲ ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων εὐφημηθῆναι, οὓς οὔτε εἶδον ποτὲ, οὔτε ὄψονται, περὶ πολλοῦ ποιοῦνται. Τοῦτο δὲ ἐγγύς ἐστι τῷ λυπηθῆναι ἂν, ὅτι οὐχὶ καὶ οἱ προγενέστεροι περὶ σοῦ λόγους εὐφήμους ἐποιοῦντο.

ιθ΄. Μὴ, εἴ τι αὐτῷ σοι δυσκαταπόνητον, τοῦτο ἀνθρώπῳ ἀδύνατον ὑπολαμβάνειν· ἀλλ' εἴ τι ἀνθρώπῳ δυνατὸν καὶ οἰκεῖον, τοῦτο καὶ σεαυτῷ ἐφικτὸν νόμιζε.

κ'. Ἐν τοῖς γυμνασίοις καὶ ὄνυξι κατέδρυψέ τις, καὶ τῇ κεφαλῇ ἐῤῥαγεὶς πληγὴν ἐποίησεν. Ἀλλ' οὔτε ἐπισημαινόμεθα, οὔτε προσκόπτομεν, οὔτε ὑφορώμεθα ὕστερον, ὡς ἐπίβουλον· καίτοι φυλαττόμεθα, οὐ μέντοι ὡς ἐχθρὸν, οὐδὲ μεθ' ὑποψίας, ἀλλ' ἐκκλίσεως εὐμενοῦς. Τοιοῦτόν τι γινέσθω καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς μέρεσι τοῦ βίου· πολλὰ παρενθυμώμεθα τῶν οἷον προσγυμναζομένων. Ἔξεστι γὰρ, ὡς ἔφην, ἐκκλίνειν, καὶ μηδὲν ὑποπτεύειν, μηδὲ ἀπέχθεσθαι.

κά. Εἴ τίς με ἐλέγξαι, καὶ παραστῆσαί μοι, ὅτι οὐκ ὀρθῶς ὑπολαμβάνω ἢ πράσσω, δύναται, χαίρων μεταθήσομαι· ζητῶ γὰρ τὴν ἀλήθειαν, ὑφ' ἧς οὐδεὶς πώποτε ἐβλάβη. Βλάπτεται δὲ ὁ ἐπιμένων ἐπὶ τῆς ἑαυτοῦ ἀπάτης καὶ ἀγνοίας.

κβ'. Ἐγὼ [δὲ] ἐμαυτοῦ καθῆκον ποιῶ· τὰ ἄλλα με οὐ περισπᾷ· ἤτοι γὰρ ἄψυχα, ἢ ἄλογα, ἢ πεπλανημένα, καὶ τὴν ὁδὸν ἀγνοοῦντα.

κγ'. Τοῖς μὲν ἀλόγοις ζώοις, καὶ καθόλου πράγμασι καὶ ὑποκειμένοις, ὡς λόγον ἔχων, λόγον μὴ ἔχουσι, χρῶ μεγαλοφρόνως καὶ ἐλευθέρως· τοῖς δὲ ἀνθρώποις, ὡς λόγον ἔχουσι, χρῶ κοινωνικῶς. Ἐφ' ἅπασι δὲ θεοὺς ἐπικαλοῦ· καὶ μὴ διαφέρου πρὸς τὸ πόσῳ χρόνῳ ταῦτα πράξεις· ἀρκοῦσι γὰρ καὶ τρεῖς ὧραι τοιαῦται.

κδ'. Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν, καὶ ὁ ὀρεωκόμος αὐτοῦ, ἀποθανόντες εἰς ταὐτὸ κατέστησαν· ἤτοι γὰρ ἐλήφθησαν εἰς τοὺς αὐτοὺς τοῦ κόσμου σπερματικοὺς λόγους· ἢ διεσκεδάσθησαν ὁμοίως εἰς τὰς ἀτόμους.

κέ. Ἐνθυμήθητι, πόσα κατὰ τὸν αὐτὸν ἀκαριαῖον χρόνον ἐν ἑκάστῳ ἡμῶν ἅμα γίνεται, σωματικὰ ὁμοῦ καὶ ψυχικά· καὶ οὕτως οὐ θαυμάσεις, εἰ πολὺ πλείω, μᾶλλον δὲ πάντα τὰ γινόμενα ἐν τῷ ἑνί τε καὶ σύμπαντι, ὃ δὴ κόσμον ὀνομάζομεν, ἅμα ἐνυφίσταται.

κϛ'. Ἐάν τίς σοι προβάλῃ, πῶς γράφεται τὸ Ἀντωνίνου ὄνομα, μήτι κατεντεινόμενος προοίσῃ ἕκαστον τῶν στοιχείων; τί οὖν ἐὰν ὀργίζωνται, μήτι ἀντοργιῇ; μήτι οὐκ ἐξαριθμήσῃ πρᾴως προϊὼν ἕκαστον τῶν γραμμάτων; οὕτως οὖν καὶ ἐνθάδε μέμνησο, ὅτι πᾶν καθῆκον ἐξ ἀριθμῶν τινων συμπληροῦται. Τούτους δεῖ τηροῦντα, καὶ μὴ θορυβούμενον, μηδὲ τοῖς δυσχεραίνουσιν ἀντιδυσχεραίνοντα. περαίνειν ὁδῷ τὸ προκείμενον.

κζ. Πῶς ὠμόν ἐστι, μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς ἀνθρώποις ὁρμᾷν ἐπὶ τὰ φαινόμενα αὐτοῖς οἰκεῖα συμφέροντα; καίτοι τρόπον τινὰ οὐ συγχωρεῖς αὐτοῖς τοῦτο ποιεῖν, ὅταν ἀγανακτῇς, ὅτι ἁμαρτάνουσι. Φέρονται γὰρ πάντως ὡς ἐπὶ οἰκεῖα καὶ συμφέροντα αὐτοῖς. — Ἀλλ' οὐκ ἔχει οὕτως. — Οὐκοῦν δίδασκε, καὶ δείκνυε μὴ ἀγανακτῶν.

κή. Θάνατος, ἀνάπαυλα αἰσθητικῆς ἀντιτυπίας, καὶ ὁρμητικῆς νευροσπαστίας, καὶ διανοητικῆς διεξόδου, καὶ τῆς πρὸς τὴν σάρκα λειτουργίας.

κθ'. Αἰσχρόν ἐστιν, ἐν ᾧ βίῳ τὸ σῶμά σοι μὴ ἀπαυδᾷ, ἐν τούτῳ τὴν ψυχὴν προαπαυδᾷν.

λ'. Ὅρα, μὴ ἀποκαισαρωθῇς, μὴ βαφῇς· γίνεται γάρ. Τήρησον οὖν σεαυτὸν ἁπλοῦν, ἀγαθόν, ἀκέ-

ραιον, σεμνὸν, ἄκομψον, τοῦ δικαίου φίλον, θεοσεβῆ, εὐμενῆ, φιλόστοργον, ἐῤῥωμένον πρὸς τὰ πρέποντα ἔργα. Ἀγώνισαι, ἵνα τοιοῦτος συμμείνῃς, οἷόν σε ἠθέλησε ποιῆσαι φιλοσοφία. Αἰδοῦ θεοὺς, σῶζε ἀνθρώπους. Βραχὺς ὁ βίος· εἷς καρπὸς τῆς ἐπιγείου ζωῆς, διάθεσις ὁσία, καὶ πράξεις κοινωνικαί. Πάντα, ὡς Ἀντωνίνου μαθητής· τὸ ὑπὲρ τῶν κατὰ λόγον πρασσομένων εὔτονον ἐκείνου, καὶ τὸ ὁμαλὲς πανταχοῦ, καὶ τὸ ὅσιον, καὶ τὸ εὔδιον τοῦ προσώπου, καὶ τὸ μειλίχιον, καὶ τὸ ἀκενόδοξον, καὶ τὸ περὶ τὴν κατάληψιν τῶν πραγμάτων φιλότιμον· καὶ ὡς ἐκεῖνος οὐκ ἄν τι ὅλως παρῆκε, μὴ πρότερον εὖ μάλα κατιδὼν καὶ σαφῶς νοήσας· καὶ ὡς ἔφερεν ἐκεῖνος τοὺς ἀδίκως αὐτὸν μεμφομένους, μὴ ἀντιμεμφόμενος· καὶ ὡς ἐπ᾽ οὐδὲν ἔσπευδεν· καὶ ὡς διαβολὰς οὐκ ἐδέχετο· καὶ ὡς ἀκριβὴς ἦν ἐξεταστὴς ἠθῶν καὶ πράξεων· καὶ οὐκ ὀνειδιστὴς, οὐ ψοφοδεὴς, οὐχ ὑπόπτης, οὐ σοφιστής· καὶ ὡς ὀλίγοις ἀρκούμενος, οἷον οἰκήσει, στρωμνῇ, ἐσθῆτι, τροφῇ, ὑπηρεσίᾳ· καὶ ὡς φιλόπονος, καὶ μακρόθυμος· καὶ οἷος μὲν ἐν τῷ μέχρι ἑσπέρας διὰ τὴν λιτὴν δίαιταν, μηδὲ τοῦ ἀποκρίνειν τὰ περιττώματα παρὰ τὴν συνήθη ὥραν χρῄζων· καὶ τὸ βέβαιον καὶ ὅμοιον ἐν ταῖς φιλίαις αὐτοῦ· καὶ τὸ ἀνέχεσθαι (τῶν) ἀντιβαινόντων παῤῥησιαστικῶς ταῖς γνώμαις αὐτοῦ, καὶ χαίρειν, εἴ τίς τι δεικνύοι κρεῖττον· καὶ ὡς θεοσεβὴς χωρὶς δεισιδαιμονίας· ἵν᾽ οὕτως εὐσυνειδήτῳ σοι ἐπιστῇ ἡ τελευταία ὥρα, ὡς ἐκείνῳ.

λά. Ἀνάνηφε καὶ ἀνακαλοῦ σεαυτόν. καὶ ἐξυπνι-

σθεὶς πάλιν καὶ ἐννοήσας, ὅτι ὄνειροί σοι ἠνώχλουν, πάλιν ἐγρηγορὼς βλέπε ταῦτα, ὡς ἐκεῖνα ἔβλεπες.

λβ'. Ἐκ σωματίου εἰμὶ καὶ ψυχῆς. Τῷ μὲν οὖν σωματίῳ πάντα ἀδιάφορα· οὐδὲ γὰρ δύναται διαφέρεσθαι. Τῇ δὲ διανοίᾳ ἀδιάφορα, ὅσα μή ἐστιν αὐτῆς ἐνεργήματα. Ὅσα δέ γε αὐτῆς ἐστιν ἐνεργήματα, ταῦτα πάντα ἐπ' αὐτῇ ἐστιν. Καὶ τούτων μέντοι, ἃ περὶ μόνον τὸ παρὸν πραγματεύεται· τὰ γὰρ μέλλοντα καὶ παρῳχηκότα ἐνεργήματα αὐτῆς, καὶ αὐτὰ ἤδη ἀδιάφορα.

λγ'. Οὐκ ἔστιν ὁ πόνος τῇ χειρὶ, οὐδὲ τῷ ποδὶ παρὰ φύσιν, μέχρις ἂν ποιῇ ὁ πούς τὰ τοῦ ποδὸς, καὶ ἡ χεὶρ τὰ τῆς χειρός. Οὕτως οὖν οὐδὲ ἀνθρώπῳ, ὡς ἀνθρώπῳ, παρὰ φύσιν ἐστὶν ὁ πόνος, μέχρις ἂν ποιῇ τὰ τοῦ ἀνθρώπου. Εἰ δὲ παρὰ φύσιν αὐτῷ οὐκ ἔστιν, οὐδὲ κακὸν οὐκ ἔστιν αὐτῷ.

λδ'. Ἡλίκας ἡδονὰς ἤσθησαν λησταὶ, κίναιδοι, πατραλοῖαι, τύραννοι;

λε'. Οὐχ ὁρᾷς, πῶς οἱ βάναυσοι τεχνῖται ἁρμόζονται μὲν ἄχρι τινὸς πρὸς τοὺς ἰδιώτας, οὐδὲν ἧσσον μέντοι ἀντέχονται τοῦ λόγου τῆς τέχνης, καὶ τούτου ἀποστῆναι οὐχ ὑπομένουσιν; Οὐ δεινὸν, εἰ ὁ ἀρχιτέκτων, καὶ ὁ ἰατρὸς, μᾶλλον αἰδέσονται τὸν τῆς ἰδίας τέχνης λόγον, ἢ ὁ ἄνθρωπος τὸν ἑαυτοῦ, ὃς αὐτῷ κοινός ἐστι πρὸς τοὺς θεούς;

λϛ'. Ἡ Ἀσία, ἡ Εὐρώπη, γωνίαι τοῦ κόσμου· πᾶν πέλαγος, σταγὼν τοῦ κόσμου· Ἄθως βωλάριον τοῦ κόσμου· πᾶν τὸ ἐνεστὼς τοῦ χρόνου, στιγμὴ τοῦ αἰῶνος. Πάντα μικρά, εὔτρεπτα, ἐναφανιζόμε-

να. Πάντα ἐκεῖθεν ἔρχεται, ἀπ᾽ ἐκείνου τοῦ κοινοῦ ἡγεμονικοῦ ὁρμήσαντα, ἢ κατ᾽ ἐπακολούθησιν. Καὶ τὸ χάσμα οὖν τοῦ λέοντος, καὶ τὸ δηλητήριον, καὶ πᾶσα κακουργία, ὡς ἄκανθα, ὡς βόρβορος, ἐκείνων ἐπιγεννήματα τῶν σεμνῶν καὶ καλῶν. Μὴ οὖν αὐτὰ ἀλλότρια τούτου, οὗ σέβεις, φαντάζου· ἀλλὰ τὴν πάντων πηγὴν ἐπιλογίζου.

λζ. Ὁ τὰ νῦν ἰδὼν, πάντα ἑώρακεν, ὅσα τε ἐξ ἀϊδίου ἐγένετο, καὶ ὅσα εἰς τὸ ἄπειρον ἔσται· πάντα γὰρ ὁμογενῆ, καὶ ὁμοειδῆ.

λή. Πολλάκις ἐνθυμοῦ τὴν ἐπισύνδεσιν πάντων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ σχέσιν πρὸς ἄλληλα. Τρόπον γάρ τινα πάντα ἀλλήλοις ἐπιπέπλεκται, καὶ πάντα κατὰ τοῦτο φίλα ἀλλήλοις ἐστί· καὶ γὰρ ἄλλῳ ἄλλο ἑξῆς ἐατι· τοῦτο δὲ διὰ τὴν τονικὴν κόνησιν καὶ σύμπνοιαν, καὶ τὴν ἕνωσιν τῆς οὐσίας.

λθ΄. Οἷς συγκεκλήρωσαι πράγμασι, τούτοις συνάρμοζε σεαυτόν· καὶ οἷς συνείληχας ἀνθρώποις, τούτους φίλει, ἀλλ᾽ ἀληθινῶς.

μ΄. Ὄργανον, ἐργαλεῖον, σκεῦος πᾶν, εἰ, πρὸς ὃ κατεσκεύασται, ποιεῖ, εὖ ἔχει· καίτοι ἐκεῖ ὁ κατασκευάσας ἐκποδών. Ἐπὶ δὲ τῶν ὑπὸ φύσεως συνεχομένων ἔνδον ἐστὶ καὶ παραμένει ἡ κατασκευάσασα δύναμις· καθὸ καὶ μᾶλλον αἰδεῖσθαι αὐτὴν δεῖ, καὶ νομίζειν, ἐὰν κατὰ τὸ βούλημα ταύτης ἔχῃς καὶ διεξάγῃς, ἔχειν σοι πάντα κατὰ νοῦν. Ἔχει δὲ οὕτως καὶ τῷ παντὶ κατὰ νοῦν τὰ ἑαυτοῦ.

μά. Ὅ τι ἂν τῶν ἀπροαιρέτων ὑποστήσῃς σαυτῷ ἀγαθὸν, ἢ κακὸν, ἀνάγκη κατὰ τὴν περίπτωσιν τοῦ

τοιούτου κακοῦ, ἢ τὴν ἀπότευξιν τοῦ τοιούτου ἀγαθοῦ, μέμψασθαί σε θεοῖς· καὶ ἀνθρώπους δὲ μισῆσαι, τοὺς αἰτίους ὄντας, ἢ ὑποπτευομένους ἔσεσθαι, τῆς ἀποτεύξεως, ἢ τῆς περιπτώσεως· καὶ ἀδικοῦμεν δὴ πολλὰ, διὰ τὴν πρὸς ταῦτα διαφοράν. Ἐὰν δὲ μόνα τὰ ἐφ' ἡμῖν ἀγαθὰ καὶ κακὰ κρίνωμεν, οὐδεμία αἰτία καταλείπεται, οὔτε θεῷ ἐγκαλέσαι, οὔτε πρὸς ἄνθρωπον στῆναι στάσιν πολεμίου.

μβ'. Πάντες εἰς ἓν ἀποτέλεσμα συνεργοῦμεν, οἱ μὲν εἰδότως καὶ παρακολουθητικῶς, οἱ δὲ ἀνεπιστάτως· ὥσπερ καὶ τοὺς καθεύδοντας, οἶμαι, ὁ Ἡράκλειτος ἐργάτας εἶναι λέγει, καὶ συνεργοὺς τῶν ἐν τῷ κόσμῳ γινομένων. Ἄλλος δὲ κατ' ἄλλο συνεργεῖ· ἐκ περιουσίας δὲ καὶ ὁ μεμφόμενος, καὶ ὁ ἀντιβαίνειν πειρώμενος, καὶ ἀναιρεῖν τὰ γινόμενα. Καὶ γὰρ τοῦ τοιούτου ἔχρηζεν ὁ κόσμος. Λοιπὸν οὖν σύνες, εἰς τίνας ἑαυτὸν κατατάσσεις· ἐκεῖνος μὲν γὰρ πάντως σοι καλῶς χρήσεται ὁ τὰ ὅλα διοικῶν, καὶ παραδέξεταί σε εἰς μέρος τι τῶν συνεργῶν καὶ συνεργητικῶν. Ἀλλὰ σὺ μὴ τοιοῦτο μέρος γένῃ, οἷος ὁ εὐτελὴς καὶ γελοῖος στίχος ἐν τῷ δράματι, οὗ Χρύσιππος μέμνηται.

μγ'. Μήτι ὁ ἥλιος τὰ τοῦ ὑετοῦ ἀξιοῖ ποιεῖν; μήτι ὁ Ἀσκληπιὸς τὰ τῆς Καρποφόρου; τί δὲ τῶν ἄστρων ἕκαστον, οὐχὶ διάφορα μὲν, συνεργὰ δὲ πρὸς ταὐτόν;

μδ'. Εἰ μὲν οὖν ἐβουλεύσαντο περὶ ἐμοῦ καὶ τῶν ἐμοὶ συμβῆναι ὀφειλόντων οἱ θεοὶ, καλῶς ἐβουλεύσαντο· ἄβουλον γὰρ θεὸν οὐδὲ ἐπινοῆσαι ῥᾴδιον· κακοποιῆσαι δέ με διὰ τίνα αἰτίαν ἔμελλον ὁρμᾶν;

τί γὰρ αὐτοῖς, ἢ τῷ κοινῷ, οὗ μάλιστα προνοοῦνται, ἐκ τούτου περιεγένετο; Εἰ δὲ μὴ ἐβουλεύσαντο κατ᾽ ἰδίαν περὶ ἐμοῦ, περί γε τῶν κοινῶν πάντως ἐβουλεύσαντο, οἷς κατ᾽ ἐπακολούθησιν καὶ ταῦτα συμβαίνοντα ἀσπάζεσθαι καὶ στέργειν ὀφείλω. Εἰ δ᾽ ἄρα περὶ μηδενὸς βουλεύονται, πιστεύειν μὲν οὐχ ὅσιον, ἢ μηδὲ θύωμεν, μηδὲ εὐχώμεθα, μηδὲ ὀμνύωμεν, μηδὲ τὰ ἄλλα πράσσωμεν, ἅπερ ἕκαστα ὡς πρὸς παρόντας καὶ συμβιοῦντας τοὺς θεοὺς πράσσομεν. εἰ δὲ ἄρα περὶ μηδενὸς τῶν καθ᾽ ἡμᾶς βουλεύονται, ἐμοὶ μὲν ἔξεστι περὶ ἐμαυτοῦ βουλεύεσθαι· ἐμοὶ δὲ ἐστὶ σκέψις περὶ τοῦ συμφέροντος. συμφέρει δὲ ἑκάστῳ, τὸ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ κατασκευὴν καὶ φύσιν· ἡ δὲ ἐμὴ φύσις λογικὴ καὶ πολιτική· πόλις καὶ πατρὶς, ὡς μὲν Ἀντωνίνῳ, μοι ἡ Ῥώμη, ὡς δε ἀνθρώπῳ, ὁ κόσμος. Τὰ ταῖς πόλεσιν οὖν ταύταις ὠφέλιμα, μόνα ἐστί μοι ἀγαθά.

με. Ὅσα ἑκάστῳ συμβαίνει, ταῦτα τῷ ὅλῳ συμφέρει· ἤρκει τοῦτο. Ἀλλ᾽ ἔτι ἐκεῖνο ὡς ἐπίπαν ὄψει παραφυλάξας, ὅσα ἀνθρώπῳ, καὶ ἑτέροις ἀνθρώποις. Κοινότερον δὲ νῦν τὸ συμφέρον ἐπὶ τῶν μέσων λαμβανέσθω.

μς'. Ὥσπερ προσίσταταί σοι τὰ ἐν τῷ ἀμφιθεάτρῳ καὶ τοῖς τοιούτοις χωρίοις, ὡς ἀεὶ τὰ αὐτὰ ὁρώμενα, καὶ τὸ ὁμοειδὲς προσκορῆ τὴν θέαν ποιεῖ· τοῦτο καὶ ἐπὶ ὅλου τοῦ βίου πάσχειν· πάντα γὰρ ἄνω κάτω τὰ αὐτὰ, καὶ ἐκ τῶν αὐτῶν. Μέχρι τίνος οὖν;

μζ. Ἐννόει συνεχῶς παντοίους ἀνθρώπους, καὶ

παντοίων μὲν ἐπιτηδευμάτων, παντοδαπῶν δὲ ἐθνῶν, τεθνεῶτας· ὥστε κατιέναι τοῦτο μέχρι Φιλιστίωνος, καὶ Φοίβου, καὶ Ὀριγανίωνος. Μέτιθι νῦν ἐπὶ τὰ ἄλλα φῦλα. Ἐκεῖ δὲ μεταβαλεῖν ἡμᾶς δεῖ, ὅπου τοσοῦτοι μὲν δεινοὶ ῥήτορες, τοσοῦτοι δὲ σεμνοὶ φιλόσοφοι, Ἡράκλειτος, Πυθαγόρας, Σωκράτης· τοσοῦτοι δὲ ἥρωες πρότερον· τοσοῦτοι δὲ ὕστερον στρατηγοί, τύραννοι· ἐπὶ τούτοις δὲ Εὔδοξος, Ἵππαρχος, Ἀρχιμήδης, ἄλλαι φύσεις ὀξεῖαι, μεγαλόφρονες, φιλόπονοι, πανοῦργοι, αὐθάδεις, αὐτῆς τῆς ἐπικήρου καὶ ἐφημέρου τῶν ἀνθρώπων ζωῆς χλευασταί, οἷον Μένιππος, καὶ ὅσοι τοιοῦτοι. Περὶ πάντων τούτων ἐννόει, ὅτι πάλαι κεῖνται. Τί οὖν τοῦτο δεινὸν αὐτοῖς; τί δαὶ τοῖς μηδ᾿ ὀνομαζομένοις ὅλως; ἓν ὧδε πολλοῦ ἄξιον, τὸ μετ᾿ ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης εὐμενῆ τοῖς ψεύσταις καὶ ἀδίκοις διαβιοῦν.

μή. Ὅταν εὐφρᾶναι σεαυτὸν θέλῃς, ἐνθυμοῦ τὰ προτερήματα τῶν συμβιούντων· οἷον, τοῦ μὲν τὸ δραστήριον, τοῦ δὲ τὸ αἰδῆμον, τοῦ δὲ τὸ εὐμετάδοτον, ἄλλου δὲ ἄλλο τι. Οὐδὲν γὰρ οὕτως εὐφραίνει, ὡς τὰ ὁμοιώματα τῶν ἀρετῶν, ἐμφαινόμενα τοῖς ἤθεσι τῶν συζώντων, καὶ ἀθρόα ὡς οἷόν τε συμπίπτοντα. Διὸ καὶ πρόχειρα αὐτὰ ἑκτέον.

μθ΄. Μήτι δυσχεραίνεις, ὅτι τοσῶνδέ τινων λιτρῶν εἶ, καὶ οὐ τριακοσίων; οὕτω δὲ καὶ ὅτι μέχρι τοσῶνδε ἐτῶν βιωτέον σοι, καὶ οὐ μέχρι πλείονος· ὥσπερ γὰρ τῆς οὐσίας ὅσον ἀφώρισταί σοι στέργεις, οὕτως καὶ ἐπὶ τοῦ χρόνου.

ν΄. Πειρῶμεν πείθειν αὐτούς. Πράττε δὲ καὶ

αὐτῶν) ἀκόντων, ὅταν τῆς δικαιοσύνης ὁ λόγος οὕτως ἄγῃ. Ἐὰν μέντοι βίᾳ τις προσχρώμενος ἐνίστηται, μετάβαινε ἐπὶ τὸ εὐάρεστον καὶ ἄλυπον, καὶ συγχρῶ εἰς ἄλλην ἀρετὴν τῇ κωλύσει· καὶ μέμνησο, ὅτι μεθ᾽ ὑπεξαιρέσεως ὁρμᾷς, ὅτι καὶ τῶν ἀδυνάτων οὐκ ὠρέγου. Τίνος οὖν; τῆς τοιᾶσδέ τινος ὁρμῆς. Τούτου δὲ τυγχάνεις· ἐφ᾽ οἷς προήχθημεν, ταῦτα γίνεται.

νά. Ὁ μὲν φιλόδοξος ἀλλοτρίαν ἐνέργειαν ἴδιον ἀγαθὸν ὑπολαμβάνει· ὁ δὲ φιλήδονος, ἰδίαν πεῖσιν· ὁ δὲ νοῦν ἔχων, ἰδίαν πρᾶξιν.

νβ′. Ἔξεστι περὶ τούτου μηδὲν ὑπολαμβάνειν, καὶ μὴ ὀχλεῖσθαι τῇ ψυχῇ. αὐτὰ γὰρ τὰ πράγματα οὐκ ἔχει φύσιν ποιητικὴν τῶν ἡμετέρων κρίσεων.

νγ′, Ἔθισον σεαυτὸν πρὸς τὸ ὑφ᾽ ἑτέρου λεγόμενον γίνεσθαι ἀπαρενθυμήτως, καὶ ὡς οἷόν τε ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ λέγοντος γίνου.

νδ′. Τὸ τῷ σμήνει μὴ συμφέρον, οὐδὲ τῇ μελίσσῃ συμφέρει.

νέ. Εἰ κυβερνῶντα οἱ ναῦται, ἢ ἰατρεύοντα οἱ κάμνοντες κακῶς ἔλεγον, ἄλλῳ τινὶ ἂν προσεῖχον, ἢ πῶς αὐτὸς ἐνεργοίη τὸ τοῖς ἐμπλέουσι σωτήριον, ἢ τὸ τοῖς θεραπευομένοις ὑγιεινόν;

νς′. Πόσοι, μεθ᾽ ὧν εἰσῆλθον εἰς τὸν κόσμον ἤδη ἀπεληλύθασιν;

νζ′. Ἰκτεριῶσι τὸ μέλι πικρὸν φαίνεται· καὶ λυσσοδήκτοις τὸ ὕδωρ φοβερόν· καὶ παιδίοις τὸ σφαιρίον καλόν. Τί οὖν ὀργίζομαι; ἢ δοκεῖ σοι ἔλασσον

ἰσχύειν τὸ διεψευσμένον, ἢ τὸ χολίον τῷ ἰκτεριῶντι, καὶ ὁ ἰὸς τῷ λυσσοδήκτῳ;

νή. Κατὰ τὸν λόγον τῆς σῆς φύσεως βιοῦν σε οὐδεὶς κωλύσει· παρὰ τὸν λόγον τῆς κοινῆς φύσεως οὐδέν σοι συμβήσεται.

νθ'. Οἷοί εἰσιν, οἷς θέλουσιν ἀρέσκειν, καὶ δι' οἷα περιγινόμενα, καὶ δι' οἵων ἐνεργειῶν. Ὡς ταχέως ὁ αἰὼν πάντα καλύψει· καὶ ὅσα ἐκάλυψεν ἤδη.

ΒΙΒΛΙΟΝ Ζ.

ΤΙ' ἐστὶ κακία; — Τοῦτ' ἔστιν, ὃ πολλάκις εἶδες. Καὶ ἐπὶ παντὸς δὲ τοῦ συμβαίνοντος πρόχειρον ἔχε, ὅτι τοῦτό ἐστιν, ὃ πολλάκις εἶδες. Ὅλως ἄνω κάτω τὰ αὐτὰ εὑρήσεις, ὧν μεσταὶ αἱ ἱστορίαι αἱ παλαιαὶ, αἱ μέσαι, αἱ ὑπόγυιοι· ὧν νῦν μεσταὶ αἱ πόλεις καὶ (αἱ) οἰκίαι. Οὐδὲν καινόν· πάντα καὶ συνήθη καὶ ὀλιγοχρόνια.

β'. Τὰ δόγματα πῶς ἄλλως δύναται νεκρωθῆναι, ἐὰν μὴ αἱ κατάλληλοι αὐτοῖς φαντασίαι σβεσθῶσιν; ἃς διηνεκῶς ἀναζωπυρεῖν ἐπὶ σοί ἐστι. Δύναμαι περὶ τούτου, ὃ δεῖ, ὑπολαμβάνειν· εἰ δύναμαι, τί ταράσσομαι, τὰ ἔξω τῆς ἐμῆς διανοίας οὐδὲν ὅλως πρὸς τὴν ἐμὴν διάνοιαν. Τοῦτο πάθε, καὶ ὀρθὸς εἶ· ἀναβιῶναί σοι ἔξεστιν· ἴδε πάλιν τὰ πράγματα, ὡς ἑώρας· ἐν τούτῳ γὰρ τὸ ἀναβιῶναι·

γ'. Πομπῆς κενοσπουδία, ἐπὶ σκηνῆς δράματα, ποίμνια, ἀγέλαι, διαδορατισμοὶ, κυνιδίοις ὀστάριον ἐῤῥιμένον, ψωμίον εἰς τὰς τῶν ἰχθύων δεξαμενάς,

μυρμήκων ταλαιπωρίαι καὶ ἀχθοφορίαι, μυϊδίων ἐπτοημένων διαδρομαὶ, σιγιλλάρια νευροσπαστούμενα. Χρὴ οὖν ἐν τούτοις εὐμενῶς μὲν καὶ μὴ καταφρυαττόμενον ἑστάναι· παρακολουθεῖν μέντοι, ὅτι τοσούτου ἄξιος ἕκαστός ἐστιν, ὅσου ἄξιά ἐστι ταῦτα, περὶ ἃ ἐσπούδακεν.

δ'. Δεῖ κατὰ λέξιν παρακολουθεῖν τοῖς λεγομένοις, καὶ καθ' ἑκάστην ὁρμὴν τοῖς γινομένοις. Καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ ἑτέρου εὐθὺς ὁρᾷν, ἐπὶ τίνα σκοπὸν ἡ ἀναφορά· ἐπὶ δὲ τοῦ ἑτέρου παραφυλάσσειν, τί τὸ σημαινόμενον.

ε'. Πότερον ἐξαρκεῖ ἡ διάνοιά μου πρὸς τοῦτο, ἢ οὔ; Εἰ μὲν ἐξαρκεῖ, χρῶμαι αὐτῇ πρὸς τὸ ἔργον, ὡς ὀργάνῳ παρὰ τῆς τῶν ὅλων φύσεως δοθέντι. Εἰ δὲ μὴ ἐξαρκεῖ, ἤτοι παραχωρῶ τοῦ ἔργου τῷ δυναμένῳ κρεῖττον ἐπιτελέσαι, ἐὰν ἄλλως τοῦτο μὴ καθήκῃ· ἢ πράσσω, ὡς δύναμαι, προσπαραλαβὼν τὸν δυνάμενον κατὰ πρόσχρησιν τοῦ ἐμοῦ ἡγεμονικοῦ ποιῆσαι τὸ εἰς τὴν κοινωνίαν νῦν καίριον καὶ χρήσιμον. Ὅ τι γὰρ ἂν δι' ἐμαυτοῦ, ἢ σὺν ἄλλῳ ποιῶ, ὧδε μόνον χρὴ συντείνειν, εἰς τὸ κοινῇ χρήσιμον καὶ εὐάρμοστον.

ς'. Ὅσοι μὲν, πολυύμνητοι γενόμενοι, ἤδη λήθῃ παραδέδονται· ὅσοι δὲ, τούτους ὑμνήσαντες, πάλαι ἐκποδών.

ζ'. Μὴ αἰσχύνου βοηθούμενος· πρόκειται γάρ σοι ἐνεργεῖν τὸ ἐπιβάλλον, ὡς στρατιώτῃ ἐν τειχομαχίᾳ. Τί οὖν, ἐὰν σὺ μὲν χωλαίνων ἐπὶ τὴν ἔπαλ-

ξιν ἀναβῆναι μόνος μὴ δύνῃ, σὺν ἄλλῳ δὲ δυνατὸν ᾖ τοῦτο;

ή. Τὰ μέλλοντα μὴ ταρασσέτω· ἥξεις γὰρ ἐπ' αὐτὰ, ἐὰν δεήσῃ, φέρων τὸν αὐτὸν λόγον, ᾧ νῦν πρὸς τὰ παρόντα χρᾷ.

θ'. Πάντα ἀλλήλοις ἐπιπλέκεται καὶ ἡ σύνδεσις ἱερὰ, καὶ σχεδόν τι οὐδὲν ἀλλότριον ἄλλο ἄλλῳ. Συγκατατέτακται γὰρ, καὶ συγκοσμεῖ τὸν αὐτὸν κόσμον. Κόσμος τε γὰρ εἷς ἐξ ἁπάντων, καὶ Θεὸς εἷς διὰ πάντων, καὶ οὐσία μία, καὶ νόμος εἷς, λόγος κοινὸς πάντων τῶν νοερῶν ζώων, καὶ ἀλήθεια μία· εἴγε καὶ τελειότης μία τῶν ὁμογενῶν, καὶ τοῦ αὐτοῦ λόγου μετεχόντων ζώων.

ί. Πᾶν τὸ ἔνυλον ἐναφανίζεται τάχιστα τῇ τῶν ὅλων οὐσίᾳ· καὶ πᾶν αἴτιον εἰς τὸν τῶν ὅλων λόγον τάχιστα ἀναλαμβάνεται· καὶ παντὸς μνήμη τάχιστα ἐγκαταχώννυται τῷ αἰῶνι.

ιά. Τῷ λογικῷ ζώῳ ἡ αὐτὴ πρᾶξις κατὰ φύσιν ἐστὶ, καὶ κατὰ λόγον.

ιβ'. Ὀρθὸς, ἢ ὀρθούμενος.

ιγ'. Οἷόν ἐστιν ἐν ἡνωμένοις τὰ μέλη τοῦ σώματος, τοῦτον ἔχει τὸν λόγον ἐν διεστῶσι τὰ λογικὰ, πρὸς μίαν τινὰ συνεργίαν κατεσκευασμένα. Μᾶλλον δέ σοι ἡ τούτου νόησις προσπεσεῖται, ἐὰν πρὸς ἑαυτὸν πολλάκις λέγῃς, ὅτι μέλος εἰμὶ τοῦ ἐκ τῶν λογικῶν συστήματος. Ἐὰν δὲ [διὰ τοῦ ῥῶ στοιχείου] μέρος εἶναι ἑαυτὸν λέγῃς, οὔπω ἀπὸ καρδίας φιλεῖς τοὺς ἀνθρώπους· οὔπω σε καταληπτικῶς εὐ-

φραίνει τὸ εὐεργετεῖν· ἔτι ὡς πρέπον αὐτὸ ψιλὸν ποιεῖς· οὔπω ὡς αὐτὸν εὖ ποιῶν.

ιδʹ. Ὅ θέλει, ἔξωθεν προσπιπτέτω τοῖς παθεῖν ἐκ τῆς προσπτώσεως ταύτης δυναμένοις. Ἐκεῖνα γὰρ, ἐὰν θελήσῃ, μέμψεται τὰ παθόντα· ἐγὼ δὲ, ἐὰν μὴ ὑπολάβω, ὅτι κακὸν τὸ συμβεβηκὸς, οὔπω βέβλαμμαι. Ἔξεστι δέ μοι μὴ ὑπολαβεῖν.

ιέ. Ὅ τι ἂν τις ποιῇ, ἢ λέγῃ, ἐμὲ δεῖ ἀγαθὸν εἶναι· ὡς ἂν εἰ ὁ χρυσὸς, ἢ ὁ σμάραγδος, ἢ ἡ πορφύρα τοῦτο ἀεὶ ἔλεγεν, ὅ τι ἄν τις ποιῇ, ἢ λέγῃ, ἐμὲ δεῖ σμάραγδον εἶναι, καὶ τὸ ἐμαυτοῦ χρῶμα ἔχειν.

ιςʹ. Τὸ ἡγεμονικὸν αὐτὸ ἑαυτῷ οὐκ ἐνοχλεῖ, οἷον λέγω, οὐ φοβεῖ ἑαυτὸ, * εἰς ἐπιθυμίαν. Εἰ δέ τις ἄλλος αὐτὸ φοβῆσαι ἢ λυπῆσαι δύναται, ποιείτω. Αὐτὸ γὰρ ἑαυτὸ ὑποληπτικῶς οὐ τρέψει εἰς τοιαύτας τροπάς. Τὸ σωμάτιον μὴ πάθῃ τι, αὐτὸ μεριμνάτω, εἰ δύναται, καὶ λεγέτω, εἴ τι πάσχει· τὸ δὲ ψυχάριον, τὸ φοβούμενον, τὸ λυπούμενον, τὸ περὶ τούτων ὅλως ὑπολαμβάνον, οὐδὲν μὴ πάθῃ. οὐ γὰρ ἔξεις αὐτὸ εἰς κρίσιν τοιαύτην· ἀπροσδεές ἐστιν, ὅσον ἐφ᾽ ἑαυτῷ, τὸ ἡγεμονικὸν, ἐὰν μὴ ἑαυτῷ ἔνδειαν ποιῇ· κατὰ ταὐτὰ δὲ καὶ ἀτάραχον, καὶ ἀνεμπόδιστον, ἐὰν μὴ ἑαυτὸ ταράσσῃ καὶ ἐμποδίζῃ.

ιζʹ. Εὐδαιμονία ἐστὶ δαίμων ἀγαθὸς, ἢ ἀγαθόν. Τί οὖν ὧδε ποιεῖς, ὦ φαντασία; ἀπέρχου, τοὺς θεούς σοι! ὡς ἦλθες· οὐ γὰρ χρῄζω σου. Ἐλήλυθας δὲ κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἔθος. Οὐκ ὀργίζομαί σοι· μόνον ἄπιθι.

ιή. Φοβεῖταί τις μεταβολήν; τί γὰρ δύναται χω-

ρὶς μεταβολῆς γενέσθαι; τί δαὶ φίλτερον, ἢ οἰκειότερον τῇ τῶν ὅλων φύσει; σὺ δὲ αὐτὸς λούσασθαι δύνασαι, ἐὰν μὴ τὰ ξύλα μεταβάλῃ; τραφῆναι δὲ δύνασαι, ἐὰν μὴ τὰ ἐδώδιμα μεταβάλῃ; ἄλλο δέ τι τῶν χρησίμων δύναται συντελεσθῆναι χωρὶς μεταβολῆς; Οὐχ ὁρᾷς οὖν, ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ σὲ μεταβαλεῖν ὅμοιόν ἐστι καὶ ὁμοίως ἀναγκαῖον τῇ τῶν ὅλων φύσει;

ιθʹ. Διὰ τῆς τῶν ὅλων οὐσίας, ὡς διὰ χειμάῤῥου, διεκπορεύεται πάντα τὰ σώματα, τῷ ὅλῳ συμφυῆ καὶ συνεργά, ὡς τὰ ἡμέτερα μέρη ἀλλήλοις. Πόσους ἤδη ὁ αἰὼν Χρυσίππους, πόσους Ἐπικτήτους καταπέπωκε; τὸ δʼ αὐτὸ καὶ ἐπὶ παντὸς οὑτινοσοῦν σοι ἀνθρώπου τε καὶ πράγματος προσπιπτέτω.

κʹ. Ἐμὲ ἓν μόνον περισπᾷ, μή τι αὐτὸς ποιήσω, ὃ ἡ κατασκευὴ τοῦ ἀνθρώπου οὐ θέλει, ἢ ὡς οὐ θέλει, ἢ ὃ νῦν οὐ θέλει.

κά. Ἐγγὺς μὲν ἡ σὴ περὶ πάντων λήθη· ἐγγὺς δε ἡ πάντων περὶ σοῦ λήθη.

κβʹ. Ἴδιον ἀνθρώπου τὸ φιλεῖν καὶ τοὺς πταίοντας. Τοῦτο δὲ γίνεται, ἐὰν συμπροσπίπτῃ σοι, ὅτι καὶ συγγενεῖς, καὶ διʼ ἄγνοιαν, καὶ ἄκοντες ἁμαρτάνουσι, καὶ ὡς μετʼ ὀλίγον ἀμφότεροι τεθνήξεσθε, καὶ πρὸ πάντων, ὅτι οὐκ ἔβλαψέ σε· οὐ γὰρ τὸ ἡγεμονικόν σου χεῖρον ἐποίησεν, ἢ πρόσθεν ἦν.

κγʹ. Ἡ τῶν ὅλων φύσις ἐκ τῆς ὅλης οὐσίας, ὡς κηροῦ, νῦν μὲν ἱππάριον ἔπλασε· συγχέασα δὲ τοῦτο, εἰς δένδρου φύσιν συνεχρήσατο τῇ ὕλῃ αὐτοῦ· εἶτα εἰς ἄλλο τι· ἕκαστον δὲ τούτων πρὸς ὀλίγιστον ὑπέ-

στη. Δεινὸν δὲ οὐδὲν τὸ διαλυθῆναι τῷ κιβωτίῳ, ὥσπερ οὐδὲ τὸ συμπαγῆναι.

κδ'. Τὸ ἐπίκοτον τοῦ προσώπου λίαν παρὰ φύσιν, ὅταν πολλάκις ἐναποθνήσκειν ᾖ πρόσχημα, ἢ τὸ τελευταῖον ἀπεσβέσθη, ὥστε ὅλως ἐξαφθῆναι μὴ δύνασθαι. Αὐτῷ γε τούτῳ παρακολουθεῖν πειρῶ, ὅτι παρὰ τὸν λόγον. Εἰ γὰρ καὶ ἡ συναίσθησις τοῦ ἁμαρτάνειν οἰχήσεται, τίς ἔτι τοῦ ζῆν αἰτία;

κέ. Πάντα, ὅσα ὁρᾷς, ὅσον οὔπω μεταβαλεῖ ἡ τὰ ὅλα διοικοῦσα φύσις, καὶ ἄλλα ἐκ τῆς οὐσίας αὐτῶν ποιήσει, καὶ πάλιν ἄλλα ἐκ τῆς ἐκείνων οὐσίας, ἵνα ἀεὶ νεαρὸς ᾖ ὁ κόσμος.

κς'. Ὅταν τις ἁμάρτῃ τι εἰς σὲ, εὐθὺς ἐνθυμοῦ, τί ἀγαθὸν ἢ κακὸν ὑπολαβὼν ἥμαρτε. Τοῦτο γὰρ ἰδὼν, ἐλεήσεις αὐτὸν, καὶ οὔτε θαυμάσεις, οὔτε ὀργισθήσῃ. Ἤτοι γὰρ καὶ αὐτὸς τὸ αὐτὸ ἐκείνῳ ἀγαθὸν ἔτι ὑπολαμβάνεις, ἢ ἄλλο ὁμοειδές. Δεῖ οὖν συγγινώσκειν. Εἰ δὲ μηκέτι ὑπολαμβάνεις τὰ τοιαῦτα ἀγαθὰ καὶ κακὰ, ῥᾷον εὐμενὴς ἔσῃ τῷ παρορῶντι.

κζ'. Μὴ τὰ ἀπόντα ἐννοεῖν, ὡς ἤδη ὄντα· ἀλλὰ τῶν παρόντων τὰ δεξιώτατα ἐκλογίζεσθαι, καὶ τούτων χάριν ὑπομιμνήσκεσθαι, πῶς ἂν ἐπεζητεῖτο, εἰ μὴ παρῆν. Ἅμα μέντοι φυλάσσου, μὴ, διὰ τοῦ οὕτως ἀσμενίζειν αὐτοῖς, ἐθίσῃς ἐκτιμᾶν αὐτὰ, ὥστε, ἐάν ποτε μὴ παρῇ, ταραχθήσεσθαι.

κή. Εἰς αὑτὸν συνειλοῦ. Φύσιν ἔχει τὸ λογικὸν ἡγεμονικὸν, ἑαυτῷ ἀρκεῖσθαι δικαιοπραγοῦντι, καὶ παρ' αὐτὸ τοῦτο γαλήνην ἔχοντι.

κθ'. Ἐξάλειψον τὴν φαντασίαν. Στῆσον τὴν νευ-

ροσπαστίαν. Περίγραψον τὸ ἐνεστὼς τοῦ χρόνου. Γνώρισον τὸ συμβαῖνον, ἢ σοὶ, ἢ ἄλλῳ. Δίελε καὶ μέρισον τὸ ὑποκείμενον εἰς τὸ αἰτιῶδες καὶ ὑλικόν. Ἐννόησον τὴν ἐσχάτην ὥραν. Τὸ ἐκείνῳ ἁμαρτηθὲν ἐκεῖ κατάλιπε, ὅπου ἡ ἁμαρτία ὑπέστη.

λ'. Συμπαρεκτείνειν τὴν νόησιν τοῖς λεγομένοις. Εἰσδύεσθαι τὸν νοῦν εἰς τὰ γινόμενα καὶ ποιοῦντα.

λά. Φαίδρυνον σεαυτὸν ἁπλότητι καὶ αἰδοῖ καὶ τῇ πρὸς τὸ ἀνὰ μέσον ἀρετῆς καὶ κακίας ἀδιαφορίᾳ. Φίλησον τὸ ἀνθρώπινον γένος. Ἀκολούθησον θεῷ. Ἐκεῖνος μέν φησιν, ὅτι Πάντα νομιστί. Ἔτι εἰ δαίμονα τὰ στοιχεῖα· ἀρκεῖ δὲ μεμνῆσθαι, ὅτι τὰ πάντα νομιστὶ ἔχει· ἤδη λίαν ὀλίγα.

λβ'. Περὶ θανάτου· εἰ σκεδασμὸς, ἢ ἄτομοι, ἢ κένωσις, ἤτοι σβέσις, ἢ μετάστασις.

λγ'. Περὶ πόνου· τὸ μὲν ἀφόρητον ἐξάγει· τὸ δὲ χρονίζον, φορητόν· καὶ ἡ διάνοια τὴν ἑαυτῆς γαλήνην κατὰ ἀπόληψιν διατηρεῖ, καὶ οὐ χεῖρον τὸ ἡγεμονικὸν γέγονε. Τὰ δὲ κακούμενα μέρη ὑπὸ τοῦ πόνου, εἴ τι δύναται, περὶ αὐτοῦ ἀποφηνάσθω.

λδ'. Περὶ δόξης· ἴδε τὰς διανοίας αὐτῶν, οἷαι, καὶ οἷα μὲν φεύγουσαι, οἷα δὲ διώκουσαι. Καὶ ὅτι, ὡς αἱ θῖνες ἄλλαι ἐπ' ἄλλαις ἐπιφορούμεναι κρύπτουσι τὰς προτέρας, οὕτως ἐν τῷ βίῳ τὰ πρότερα ὑπὸ τῶν ἐπενεχθέντων τάχιστα ἐκαλύφθη.

λέ. [Πλατωνικόν]. „Ὧι οὖν ὑπάρχει διάνοια μεγαλοπρεπὴς, καὶ θεωρία παντὸς μὲν χρόνου, πάσης δὲ οὐσίας, ἆρα (οἷόν τε) οἴει τούτῳ μέγα τι „δοκεῖν εἶναι τὸν ἀνθρώπινον βίον; Ἀδύνατον, ἦ

„δ᾽ ὅς. Οὐκοῦν καὶ θάνατον οὐ δεινόν τι ἡγήσεται „ὁ τοιοῦτος. Ἥκιστά γε".

λς΄. [Ἀντισθενικόν]. „Βασιλικὸν, εὖ μὲν πράττειν, „κακῶς δὲ ἀκούειν".

λζ΄. Αἰσχρόν ἐστι, τὸ μὲν πρόσωπον ὑπήκοον εἶναι καὶ σχηματίζεσθαι, καὶ κατακοσμεῖσθαι, ὡς κελεύει ἡ διάνοια, αὐτὴν δ᾽ ὑφ᾽ ἑαυτῆς μὴ σχηματίζεσθαι καὶ κατακοσμεῖσθαι.

λή. Τοῖς πράγμασιν γὰρ οὐχὶ θυμοῦσθαι χρεών·
Μέλει γὰρ αὐτοῖς οὐδέν.

λθ΄. Ἀθανάτοις τε θεοῖς καὶ ἡμῖν χάρματα δοίης!

μ΄. Βίον θερίζειν, ὥστε κάρπιμον στάχυν,
Καὶ τὸν μὲν εἶναι, τὸν δὲ μή.

μά. Εἰ δ᾽ ἠμελήθην ἐκ θεῶν καὶ παῖδ᾽ ἐμὼ,
Ἔχει λόγον καὶ τοῦτο.

μβ΄. Τὸ γὰρ εὖ μετ᾽ ἐμοῦ καὶ τὸ δίκαιον:

μγ΄. Μὴ συνεπιθρηνεῖν, μὴ σφύζειν.

μδ΄. [Πλατωνικά]. „Ἐγὼ δὲ τούτῳ ἂν δίκαιον λό„γον ἀντείποιμι· ὅτι οὐ καλῶς λέγεις, ὦ ἄνθρωπε, „εἰ οἴει, δεῖν κίνδυνον ὑπολογίζεσθαι τοῦ ζῆν ἢ „τεθνάναι ἄνδρα, ὅτου τι καὶ σμικρὸν ὄφελός „(ἐστιν)· ἀλλ᾽ οὐκ ἐκεῖνο μόνον σκοπεῖν, ὅταν πράτ„τῃ, πότερον δίκαια ἢ ἄδικα πράττει, καὶ ἀνδρὸς „ἀγαθοῦ ἔργα ἢ κακοῦ".

μέ. „Οὕτω γὰρ ἔχει, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῇ ἀλη„θείᾳ, οὗ ἄν τις αὑτὸν τάξῃ ἡγησάμενος βέλτιστον „εἶναι, ἢ ὑπ᾽ ἄρχοντος ταχθῇ, ἐνταῦθα δεῖ, ὡς ἐμοὶ „δοκεῖ, μένοντα κινδυνεύειν, μηδὲν ὑπολογιζόμενον, „μήτε θάνατον, μήτε ἄλλο (τι) μηδὲν πρὸ τοῦ αἰ„σχροῦ".

μς'. „Ἀλλ', ὦ μακάριε, ὅρα, μὴ ἄλλο τι τὸ γεν„ναῖον, καὶ τὸ ἀγαθὸν ᾖ, ἢ τὸ σώζειν τε καὶ σώζε„σθαι· μὴ γὰρ τοῦτο μέν, τὸ ζῆν ὁποσονδὴ χρόνον, „τόν γε ὡς ἀληθῶς ἄνδρα, ἐατέον ἐστὶ, καὶ οὐ φι„λοψυχητέον, ἀλλ' ἐπιτρέψαντα περὶ τούτων τῷ θεῷ, „καὶ πιστεύσαντα ταῖς γυναιξὶν, ὅτι τὴν εἱμαρμένην „οὐδ' ἂν εἷς ἐκφύγοι, τὸ ἐπὶ τούτῳ σκεπτέον, τίνα „ἂν τρόπον, τοῦτον, ὃν μέλλει χρόνον βιῶναι, ὡς „ἄριστα βιῴη".

μζ'. Περισκοπεῖν ἄστρων δρόμους, ὥσπερ συμπεριθέοντα· καὶ τὰς τῶν στοιχείων εἰς ἄλληλα μεταβολὰς συνεχῶς ἐννοεῖν. Ἀποκαθαίρουσι γὰρ αἱ τούτων φαντασίαι τὸν ῥύπον τοῦ χαμαὶ βίου.

μή. Καλὸν τὸ τοῦ Πλάτωνος. Καὶ δὴ περὶ ἀνθρώπων τοὺς λόγους ποιούμενον, ἐπισκοπεῖν δεῖ καὶ τὰ ἐπίγεια, ὥσπερ ποθὲν ἄνωθεν, κατὰ ἀγέλας, στρατεύματα, γεώργια, γάμους, διαλύσεις, γενέσεις, θανάτους, δικαστηρίων θόρυβον, ἐρήμους χώρας, βαρβάρων ἔθνη ποικίλα, ἑορτὰς, θρήνους, ἀγορὰς, τὸ παμμιγὲς, καὶ τὸ ἐκ τῶν ἐναντίων συγκοσμούμενον.

μθ'. Τὰ προγεγονότα ἀναθεωρεῖν· τὰς τοσαύτας τῶν ἡγεμονιῶν μεταβολάς. Ἔξεστι καὶ τὰ ἐσόμενα προεφορᾶν. Ὁμοειδῆ γὰρ πάντως ἔσται, καὶ οὐχ οἷόν τε ἐκβῆναι τοῦ ῥυθμοῦ τῶν νῦν γινομένων· ὅθεν καὶ ἴσον, τὸ τεσσαράκοντα ἔτεσιν ἱστορῆσαι τὸν ἀνθρώπινον βίον, τῷ ἐπὶ ἔτη μύρια. Τί γὰρ πλέον ὄψει;

ν'. Καὶ τὰ ἐκ γῆς μὲν

Φύντ' εἰς γαῖαν· τὰ δ' ἀπ' αἰθερίου
Βλαστόντα γονῆς εἰς εὐράνιον
Πόλον ἦλθε πάλιν.

Ἢ τοῦτο διάλυσις τῶν ἐν ταῖς ἀτόμοις ἀντεμπλοκῶν καὶ τοιοῦτός τις σκορπισμὸς τῶν ἀπαθῶν στοιχείων.

νά. Καὶ

Σίτοισι καὶ ποτοῖσι καὶ μαγεύμασι
Παρεκτρέποντες ὀχετὸν, ὥστε μὴ θανεῖν.
. . . .
Θεόθεν δὲ πνέοντ' οὖρον
Ἀνάγκη τλῆναι καμάτοις ἀνοδύρτοις.

νβ'. Καββαλικώτερος, ἀλλ' οὐχὶ κοινωνικώτερος, οὐδὲ αἰδημονέστερος, οὐδὲ εὐμενέστερος πρὸς τὰ τῶν πλησίον παροράματα.

νγ'. Ὅπου ἔργον ἐπιτελεῖσθαι δύναται κατὰ τὸν κοινὸν θεοῖς καὶ ἀνθρώποις λόγον, ἐκεῖ οὐδὲν δεινόν· ὅπου γὰρ ὠφελείας τυχεῖν ἔξεστι διὰ τῆς εὐοδούσης καὶ κατὰ τὴν κατασκευὴν προϊούσης ἐνεργείας, ἐκεῖ οὐδεμίαν βλάβην ὑφορατέον.

νδ'. Πανταχοῦ καὶ διηνεκῶς ἐπὶ σοί ἐστι, καὶ τῇ παρούσῃ συμβάσει θεοσεβῶς εὐαρεστεῖν, καὶ τοῖς παροῦσιν ἀνθρώποις κατὰ δικαιοσύνην προσφέρεσθαι, καὶ τῇ παρούσῃ φαντασίᾳ ἐμφιλοτεχνεῖν, ἵνα μή τι ἀκατάληπτον παρεισρυῇ.

νέ. Μὴ περιβλέπου ἀλλότρια ἡγεμονικὰ, ἀλλ' ἐκεῖ βλέπε κατ' εὐθὺ, ἐπὶ τί σε ἡ φύσις ὁδηγεῖ, ἥ τε τοῦ ὅλου διὰ τῶν συμβαινόντων σοι, καὶ ἡ σὴ διὰ τῶν πρακτέων ὑπὸ σοῦ. Πρακτέον δὲ ἑκάστῳ τὸ ἑξῆς τῇ κατασκευῇ· κατεσκεύασται δὲ τὰ μὲν λοιπὰ τῶν

λογικῶν ἕνεκεν, ὥσπερ καὶ ἐπὶ παντὸς ἄλλου τὰ χείρω τῶν κρειττόνων ἕνεκεν, τὰ δὲ λογικὰ ἀλλήλων ἕνεκεν. Τὸ μὲν οὖν προηγούμενον ἐν τῇ τοῦ ἀνθρώπου κατασκευῇ τὸ κοινωνικόν ἐστι. Δεύτερον δὲ τὸ ἀνένδοτον πρὸς τὰς σωματικὰς πείσεις· λογικῆς γὰρ καὶ νοερᾶς κινήσεως ἴδιον, περιορίζειν ἑαυτὴν, καὶ μήποτε ἡττᾶσθαι μήτε αἰσθητικῆς, μήτε ὁρμητικῆς κινήσεως· ζωώδεις γὰρ ἑκάτεραι· ἡ δὲ νοερὰ ἐθέλει πρωτιστεύειν, καὶ μὴ κατακρατεῖσθαι ὑπ᾽ ἐκείνων. Δικαίως γε· πέφυκε γὰρ χρηστικὴ πᾶσιν ἐκείνοις. Τρίτον ἐν τῇ λογικῇ κατασκευῇ τὸ ἀπρόπτωτον καὶ ἀνεξαπάτητον. Τούτων οὖν ἐχόμενον τὸ ἡγεμονικὸν εὐθέα περαινέτω, καὶ ἔχει τὰ ἑαυτοῦ.

νς΄. Ὡς ἀποτεθνηκότα δεῖ, καὶ μέχρι νῦν βεβιωκότα, τὸ λοιπὸν ἐκ τοῦ περιόντος ζῆσαι κατὰ τὴν φύσιν.

νζ΄. Μόνον φιλεῖν τὸ ἑαυτῷ συμβαῖνον καὶ συγκλωθόμενον. Τί γὰρ ἁρμοδιώτερον;

νη΄. Ἐφ᾽ ἑκάστου συμβάματος ἐκείνους πρὸ ὀμμάτων ἔχειν, οἷς τὰ αὐτὰ συνέβαινεν, ἔπειτα ἤχθοντο, ἐξενίζοντο, ἐμέμφοντο· νῦν οὖν ἐκεῖνοι ποῦ; οὐδαμοῦ· τί οὖν καὶ σὺ θέλεις ὁμοίως; οὐχὶ δὲ τὰς μὲν ἀλλοτρίας τροπὰς καταλιπεῖν τοῖς τρέπουσι καὶ τρεπομένοις; αὐτὸς δὲ περὶ τὸ πῶς χρῆσθαι αὐτοῖς ὅλος γίνεσθαι; χρήσῃ γὰρ καλῶς· καὶ ὕλη σου ἔσται· μόνον πρόσεχε, καὶ θέλε σεαυτῷ καλὸς εἶναι ἐπὶ παντὸς, οὗ πράσσεις· καὶ μέμνησο ἀμφοτέρων, ὅτι καὶ διάφορον ἐφ᾽ οὗ ἡ πρᾶξις.

νθ΄. Ἔνδον βλέπε. Ἔνδον ἡ πηγὴ τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ ἀεὶ ἀναβλύειν δυναμένη, ἐὰν ἀεὶ σκάπτῃς.

ξ'. Δεῖ καὶ τὸ σῶμα πεπηγέναι, καὶ μὴ διεῤῥίφθαι, μήτε ἐν κινήσει, μήτε ἐν σχέσει. Οἷον γάρ τι ἐπὶ τοῦ προσώπου παρέχεται ἡ διάνοια, συνετὸν αὐτὸ καὶ εὔσχημον συντηροῦσα, τοιοῦτο καὶ ἐπὶ ὅλου τοῦ σώματος ἀπαιτητέον. Πάντα δὲ ταῦτα σὺν τῷ ἀνεπιτηδεύτῳ φυλακτέα.

ξά. Ἡ βιωτικὴ τῇ παλαιστικῇ ὁμοιοτέρα, ἤπερ τῇ ὀρχηστικῇ, κατὰ τὸ πρὸς τὰ ἐμπίπτοντα, καὶ οὐ προεγνωσμένα, ἕτοιμος καὶ ἀπτὼς ἑστάναι.

ξβ'. Συνεχῶς ἐφιστάναι, τίνες εἰσὶν οὗτοι, ὑφ᾽ ὧν μαρτυρεῖσθαι θέλεις, καὶ τίνα ἡγεμονικὰ ἔχουσιν. Οὔτε γὰρ μέμψῃ τοῖς ἀκουσίως πταίουσιν, οὔτε ἐπιμαρτυρήσεως δεήσῃ, ἐμβλέπων εἰς τὰς πηγὰς τῆς ὑπολήψεως καὶ ὁρμῆς αὐτῶν.

ξγ'. Πᾶσα ψυχὴ, φησὶν, ἄκουσα στέρεται ἀληθείας· οὕτως οὖν καὶ δικαιοσύνης, καὶ σωφροσύνης, καὶ εὐμενείας, καὶ παντὸς τοῦ τοιούτου. Ἀναγκαιότατον δὲ τὸ διηνεκῶς τούτου μεμνῆσθαι· ἔσῃ γὰρ πρὸς πάντας πρᾳότερος.

ξδ'. Ἐπὶ μὲν παντὸς πόνου πρόχειρον ἔστω, ὅτι οὐκ αἰσχρὸν, οὐδὲ τὴν διάνοιαν τὴν κυβερνῶσαν χείρω ποιεῖ· οὔτε γὰρ, καθὸ ὑλική ἐστιν, οὔτε καθὸ κοινωνικὴ, διαφθείρει αὐτήν· ἐπὶ μέντοι τῶν πλείστων πόνων καὶ τὸ τοῦ Ἐπικούρου σοι βοηθείτω, ὅτι οὔτε ἀφόρητον, οὔτε αἰώνιον, ἐὰν τῶν ὅρων μνημονεύῃς, καὶ μὴ προσδοξάζῃς· κἀκείνου δὲ μέμνησο, ὅτι πολλὰ, πόνῳ τὰ αὐτὰ ὄντα, λανθάνει δυσχεραινόμενα· οἷον τὸ νυστάζειν, καὶ τὸ καυματίζεσθαι,

καὶ τὸ ἀνορεκτεῖν· ὅταν οὖν τινι τούτων δυσαρεστῇς, λέγε ἑαυτῷ, ὅτι πόνῳ ἐνδίδως.

ξέ. Ὅρα, μήποτέ (τι) τοιοῦτον πάθῃς πρὸς τοὺς ἀπανθρώπους, οἷον οἱ ἄνθρωποι πρὸς τοὺς ἀνθρώπους.

ξς'. Πόθεν ἴσμεν, εἰ μὴ Τηλαύγης Σωκράτους τὴν διάθεσιν κρείσσων ἦν· οὐ γὰρ ἀρκεῖ, εἰ Σωκράτης ἐνδοξότερον ἀπέθανε, καὶ ἐντρεχέστερον τοῖς σοφισταῖς διελέγετο, καὶ καρτερικώτερον ἐν τῷ πάγῳ διενυκτέρευεν, καὶ τὸν Σαλαμίνιον κελευσθεὶς ἄγειν, γεννικώτερον ἔδοξεν ἀντιβῆναι, καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐβρενθύετο· περὶ οὗ καὶ μάλιστ' ἄν τις ἐπιστήσειεν, εἴπερ ἀληθὲς ἦν· ἀλλ' ἐκεῖνο δεῖ σκοπεῖν, ποίαν τινα τὴν ψυχὴν εἶχε Σωκράτης, καὶ εἰ ἐδύνατο ἀρκεῖσθαι τῷ δίκαιος εἶναι τὰ πρὸς ἀνθρώπους, καὶ ὅσιος τὰ πρὸς θεοὺς, μήτε εἰκῇ πρὸς τὴν κακίαν ἀγανακτῶν, μηδὲ μὴν δουλεύων τινὸς ἀγνοίᾳ, μήτε τῶν ἀπονεμομένων ἐκ τοῦ ὅλου ὡς ξένον τι δεχόμενος, ἢ ὡς ἀφόρητον ὑπομένων, μήτε τοῖς τοῦ σαρκιδίου πάθεσιν ἐμπαρέχων συμπαθῆ τὸν νοῦν.

ξζ. Ἡ φύσις οὐχ οὕτως συνεκέρασέ (σε) τῷ συγκρίματι, ὡς μὴ ἐφεῖσθαι περιορίζειν ἑαυτὸν, καὶ τὰ ἑαυτοῦ ὑφ' ἑαυτῷ ποιεῖσθαι· λίαν γὰρ ἐνδέχεται θεῖον ἄνδρα γενέσθαι, καὶ ὑπὸ μηδενὸς γνωρισθῆναι. Τούτου μέμνησο ἀεὶ, καὶ ἔτι ἐκείνου, ὅτι ἐν ὀλιγίστοις κεῖται τὸ εὐδαιμόνως βιῶσαι. Καὶ μὴ, ὅτι ἀπήλπισας διαλεκτικὸς καὶ φυσικὸς ἔσεσθαι, διὰ τοῦτο ἀπογνῷς, καὶ ἐλεύθερος, καὶ αἰδήμων, καὶ κοινωνικὸς, καὶ εὐπειθὴς Θεῷ.

ξη΄. Ἀβιάστως διαζῆσαι ἐν πλείστῃ θυμηδίᾳ, κἂν πάντες καταβοῶσιν ἅτινα βούλονται, κἂν τὰ θηρία διασπᾷ τὰ μελύδρια τοῦ περιτεθραμμένου τούτου φυράματος. Τί γὰρ κωλύει, ἐν πᾶσι τούτοις τὴν διάνοιαν σώζειν ἑαυτὴν ἐν γαλήνῃ, καὶ κρίσει περὶ τῶν περιεστηκότων ἀληθεῖ, καὶ χρήσει τῶν ὑποβεβλημένων ἑτοίμῃ; ὥστε τὴν μὲν κρίσιν λέγειν τῷ προσπίπτοντι, Τοῦτο ὑπάρχεις κατ᾽ οὐσίαν, κἂν κατὰ δόξαν ἀλλοῖον φαίνῃ· τὴν δὲ χρῆσιν λέγειν τῷ ὑποπίπτοντι, Σὲ ἐζήτουν· ἀεὶ γάρ μοι τὸ παρὸν ὕλη ἀρετῆς λογικῆς καὶ πολιτικῆς, καὶ τὸ σύνολον τέχνης ἀνθρώπου, ἢ θεοῦ. Πᾶν γὰρ τὸ συμβαῖνον, θεῷ, ἢ ἀνθρώπῳ ἐξοικειοῦται, καὶ οὔτε καινὸν, οὔτε δυσμεταχείριστον, ἀλλὰ γνώριμον καὶ εὐεργές.

ξθ΄. Τοῦτο ἔχει ἡ τελειότης τοῦ ἤθους, τὸ πᾶσαν ἡμέραν ὡς τελευταίαν διεξάγειν, καὶ μήτε σφύζειν, μήτε ναρκᾶν, μήτε ὑποκρίνεσθαι.

ό. Οἱ θεοὶ, ἀθάνατοι ὄντες, οὐ δυσχεραίνουσιν, ὅτι ἐν τοσούτῳ αἰῶνι δεήσει αὐτοὺς πάντως ἀεὶ τοιούτων ὄντων καὶ τοσούτων φαύλων ἀνέχεσθαι· προσέτι δὲ καὶ κήδονται αὐτῶν παντοίως. Σὺ δὲ, ὅσον οὐδέπω λήγειν μέλλων, ἀπαυδᾷς; καὶ ταῦτα, εἷς ὢν τῶν φαύλων;

οά. Γελοῖόν ἐστι, τὴν μὲν ἰδίαν κακίαν μὴ φεύγειν, ὃ καὶ δυνατόν ἐστι· τὴν δὲ τῶν ἄλλων φεύγειν ὅπερ ἀδύνατον.

οβ΄. Ὃ ἂν ἡ λογικὴ καὶ πολιτικὴ δύναμις εὑρίσκῃ μήτε νοερὸν, μήτε κοινωνικὸν, εὐλόγως καταδεέστερον ἑαυτῆς κρίνει·

ογ'. Ὅταν σὺ εὖ πεποιηκὼς ᾖς, καὶ ἄλλος εὖ πεπονθὼς, τί ἔτι ζητεῖς τρίτον παρὰ ταῦτα, ὥσπερ οἱ μωροὶ, τὸ καὶ δόξαι εὖ πεποιηκέναι, ἢ τὸ ἀμοιβῆς τυχεῖν;

οδ'. Οὐδεὶς κάμνει ὠφελούμενος. Ὠφέλεια δὲ πρᾶξις κατὰ φύσιν. Μὴ οὖν κάμνε ὠφελούμενος, ἐν ᾧ ὠφελεῖς.

οέ. Ἡ τοῦ ὅλου φύσις ἐπὶ τὴν κοσμοποιΐαν ὥρμησε· νῦν δὲ ἤτοι πᾶν τὸ γινόμενον κατ' ἐπακολούθησιν γίνεται, ἢ ἀλόγιστα καὶ τὰ κυριώτατά ἐστιν, ἐφ' ἃ ποιεῖται ἰδίαν ὁρμὴν τὸ τοῦ κόσμου ἡγεμονικόν. Εἰς πολλά σε γαληνότερον ποιήσει τοῦτο μνημονευόμενον.

ΒΙΒΛΙΟΝ Η.

ΚΑΙ τοῦτο πρὸς τὸ ἀκενόδοξον φέρει, ὅτι οὐκ ἔτι δύνασαι τὸν βίον ὅλον, ἢ τόν γε ἀπὸ νεότητος, φιλόσοφον βεβιωκέναι· ἀλλὰ πολλοῖς τε ἄλλοις, καὶ αὐτὸς σεαυτῷ δῆλος γέγονας, πόῤῥω φιλοσοφίας ὤν. Πέφυρσαι οὖν· ὥστε τὴν μὲν δόξαν τὴν τοῦ φιλοσόφου κτήσασθαι, οὐκέτι σοι ῥᾴδιον· ἀνταγωνίζεται δὲ καὶ ἡ ὑπόθεσις. Εἴπερ οὖν ἀληθῶς ἑώρακας, ποῦ κεῖται τὸ πρᾶγμα, τὸ μὲν, τί δόξεις, ἄφες· ἀρκέσθητι δὲ, εἰ κἂν τὸ λοιπὸν τοῦ βίου, ὅσον δήποτε ἡ σὴ φύσις θέλει βιώσειν. Κατανόησον οὖν, τί θέλει, καὶ μηδὲν ἄλλο σε περισπάτω· πεπείρασαι γὰρ, περὶ πόσα πλανηθεὶς, οὐδαμοῦ εὗρες τὸ εὖ ζῆν. οὐκ ἐν συλλογισμοῖς, οὐκ ἐν πλούτῳ, οὐκ ἐν δόξῃ, οὐκ ἐν

ἀπολαύσει, οὐδαμοῦ. Ποῦ οὖν ἐστιν; ἐν τῷ ποιεῖν, ἃ ἐπιζητεῖ ἡ τοῦ ἀνθρώπου φύσις· πῶς οὖν ταῦτα ποιήσει; ἐὰν δόγματα ἔχῃ, ἀφ᾽ ὧν αἱ πράξεις. Τίνα δόγματα; τὰ περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν· ὡς οὐδενὸς μὲν ἀγαθοῦ ὄντος ἀνθρώπῳ, ὃ οὐχὶ ποιεῖ δίκαιον, σώφρονα, ἀνδρεῖον, ἐλεύθερον, οὐδενὸς δὲ κακοῦ, ὃ οὐχὶ ποιεῖ τἀναντία τοῖς εἰρημένοις.

β'. Καθ᾽ ἑκάστην πρᾶξιν ἐρώτα σεαυτόν, Πῶς μοι αὕτη ἔχει; μὴ μετανοήσω ἐπ᾽ αὐτῇ; μικρὸν καὶ τέθνηκα, καὶ πάντ᾽ ἐκ μέσου. Τί πλέον ἐπιζητῶ, εἰ τὸ παρὸν ἔργον ζώου νοεροῦ, καὶ κοινωνικοῦ καὶ ἰσονόμου θεῷ;

γ'. Ἀλέξανδρος [δὲ] καὶ Γάϊος καὶ Πομπήϊος, τί πρὸς Διογένη καὶ Ἡράκλειτον καὶ Σωκράτην; Οἱ μὲν γὰρ εἶδον τὰ πράγματα, καὶ τὰς ὕλας, καὶ τὰ ἡγεμονικὰ ἦν αὐτῶν ταὐτά· ἐκεῖ δὲ ὅσων πρόνοια· καὶ δουλεία πόσων;

δ'. Ὅτι οὐδὲν ἧττον τὰ αὐτὰ ποιήσουσι, κἂν σὺ διαῤῥαγῇς.

ε'. Τὸ πρῶτον μὴ ταράσσου· πάντα γὰρ κατὰ τὴν τοῦ ὅλου φύσιν· καὶ ὀλίγου χρόνου οὐδεὶς οὐδαμοῦ ἔσῃ· ὥσπερ οὐδὲ Ἁδριανὸς, οὐδὲ Αὔγουστος. Ἔπειτα ἀτενίσας εἰς τὸ πρᾶγμα, ἴδε αὐτὸ, καὶ συμμνημονεύσας, ὅτι ἀγαθόν σε ἄνθρωπον εἶναι δεῖ, καὶ τί τοῦ ἀνθρώπου ἡ φύσις ἀπαιτεῖ, πρᾶξον τοῦτο ἀμετατρεπτί, καὶ εἰπὲ, ὡς δικαιότατον φαίνεταί σοι· μόνον εὐμενῶς, καὶ αἰδημόνως, καὶ ἀνυποκρίτως.

ς'. Ἡ τῶν ὅλων φύσις τοῦτο ἔργον ἔχει, τὰ ὧδε ὄντα ἐκεῖ μετατιθέναι, μεταβάλλειν, αἴρειν ἔνθεν,

καὶ ἐκεῖ φέρειν. Πάντα τροπαί· οὐχ ὥστε φοβηθῆναι, μή τι καινόν· πάντα συνήθη· ἀλλὰ καὶ ἴσαι αἱ ἀπονεμήσεις.

ζ. Ἀρκεῖται πᾶσα φύσις ἑαυτῇ εὐοδούσῃ· φύσις δὲ λογικὴ εὐοδεῖ, ἐν μὲν φαντασίαις, μήτε ψευδεῖ, μήτε ἀδήλῳ συγκατατιθεμένη· τὰς ὁρμὰς δὲ ἐπὶ τὰ κοινωνικὰ ἔργα μόνα ἀπευθύνουσα· τὰς ὀρέξεις δὲ καὶ ἐκκλίσεις τῶν ἐφ᾽ ἡμῖν μόνον πεποιημένη· τὸ δὲ ὑπὸ τῆς κοινῆς φύσεως ἀπονεμόμενον πᾶν ἀσπαζομένη. Μέρος γὰρ αὐτῆς ἐστιν, ὡς ἡ τοῦ φύλλου φύσις τῆς τοῦ φυτοῦ φύσεως· πλὴν ὅτι ἐκεῖ μὲν ἡ τοῦ φύλλου φύσις μέρος ἐστὶ φύσεως καὶ ἀναισθήτου καὶ ἀλόγου, καὶ ἐμποδίζεσθαι δυναμένης, ἡ δὲ τοῦ ἀνθρώπου φύσις μέρος ἐστὶν ἀνεμποδίστου φύσεως καὶ νοερᾶς καὶ δικαίας· εἴγε ἴσους καὶ κατ᾽ ἀξίαν τοὺς μερισμοὺς χρόνων, οὐσίας, αἰτίου, ἐνεργείας, συμβάσεως, ἑκάστοις ποιεῖται. σκόπει δέ, μὴ εἰ τὸ πρὸς τὸ ἓν ἴσον εὑρήσεις ἐπὶ παντός, ἀλλὰ εἰ συλλήβδην τὰ πάντα τοῦδε πρὸς ἀθρόα τὰ τοῦ ἑτέρου.

η. Ἀναγινώσκειν οὐκ ἔξεστιν. Ἀλλὰ ὕβριν ἀνείργειν ἔξεστιν· ἀλλὰ ἡδονῶν καὶ πόνων καθυπερτερεῖν ἔξεστιν· ἀλλὰ τοῦ δοξαρίου ὑπεράνω εἶναι ἔξεστιν· ἀλλὰ ἀναισθήτοις καὶ ἀχαρίστοις μὴ θυμοῦσθαι, προσέτι κήδεσθαι αὐτῶν, ἔξεστιν.

θ΄. Μηκέτι σου μηδεὶς ἀκούσῃ καταμεμφομένου τὸν ἐν αὐλῇ βίον, μηδὲ τὸν σεαυτοῦ.

ι. Ἡ μετάνοιά ἐστιν ἐπίληψίς τις ἑαυτοῦ, ὡς χρήσιμόν τι παρεικότος· τὸ δὲ ἀγαθὸν χρήσιμόν τι δεῖ εἶναι, καὶ ἐπιμελητέον αὐτοῦ τῷ καλῷ κἀγαθῷ ἀνδρί·

οὐδεὶς δ᾽ ἂν καλὸς καὶ ἀγαθὸς ἀνὴρ μετανοήσειεν, ἐπὶ τῷ ἡδονήν τινα παρεικέναι· οὔτε ἄρα χρήσιμον, οὔτε ἀγαθὸν ἡδονή.

ιά. Τοῦτο τί ἐστιν αὐτὸ καθ᾽ ἑαυτὸ τῇ ἰδίᾳ κατασκευῇ; τί μὲν τὸ οὐσιῶδες αὐτοῦ καὶ ὑλικόν; τί δὲ τὸ αἰτιῶδες; τί δὲ ποιεῖ ἐν τῷ κόσμῳ; πόσον δὲ χρόνον ὑφίσταται;

ιβ΄. Ὅταν ἐξ ὕπνου δυσχερῶς ἐγείρῃ, ἀναμιμνήσκου, ὅτι κατὰ τὴν κατασκευήν σου ἐστὶ, καὶ κατὰ τὴν ἀνθρωπικὴν φύσιν, τὸ πράξεις κοινωνικὰς ἀποδιδόναι, τὸ δὲ καθεύδειν, κοινὸν καὶ τῶν ἀλόγων ζώων· ὃ δὲ κατὰ φύσιν ἑκάστῳ, τοῦτο οἰκειότερον καὶ προσφυέστερον, καὶ δὴ καὶ προσηνέστερον.

ιγ΄. Διηνεκῶς καὶ ἐπὶ πάσης, εἰ οἷόν τε, φαντασίας φυσιολογεῖν, παθολογεῖν, διαλεκτικεύεσθαι.

ιδ΄. Ὧι ἂν ἐντυγχάνῃς, εὐθὺς σαυτῷ πρόλεγε· οὗτος τίνα δόγματα ἔχει περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν; εἰ γὰρ περὶ ἡδονῆς καὶ πόνου, καὶ τῶν ποιητικῶν ἑκατέρου, καὶ περὶ δόξης, ἀδοξίας, θανάτου, ζωῆς, τοιάδε τινὰ δόγματα ἔχει, οὐδὲν θαυμαστὸν, ἢ ξένον μοι δόξει, ἐὰν τάδε τινὰ ποιῇ· καὶ μεμνήσομαι, ὅτι ἀναγκάζεται οὕτως ποιεῖν.

ιέ. Μέμνησο, ὅτι, ὥσπερ αἰσχρόν ἐστι ξενίζεσθαι, εἰ ἡ συκῆ σῦκα φέρει, οὕτως, εἰ ὁ κόσμος τάδε τινὰ φέρει, ὧν ἐστι φορός· καὶ ἰατρῷ δὲ καὶ κυβερνήτῃ αἰσχρὸν ξενίζεσθαι, εἰ πεπύρεχεν οὗτος, ἢ εἰ ἀντίπνοια γέγονεν.

ις΄. Μέμνησο, ὅτι καὶ τὸ μετατίθεσθαι καὶ ἕπεσθαι τῷ διορθοῦντι ὁμοίως ἐλεύθερόν ἐστι. Σὴ γὰρ

ἐνέργεια κατὰ τὴν σὴν ὁρμὴν καὶ κρίσιν, καὶ δὴ καὶ κατὰ νοῦν τὸν σὸν περαινομένη.

ιζ. Εἰ μὲν ἐπὶ σοὶ, τί αὐτὸ ποιεῖς; εἰ δὲ ἐπ' ἄλλῳ, τίνι μέμφῃ; ταῖς ἀτόμοις, ἢ τοῖς θεοῖς; ἀμφότερα μανιώδη. Οὐδενὶ μεμπτέον. Εἰ μὲν γὰρ δύνασαι, διόρθωσον· εἰ δὲ τοῦτο μὴ δύνασαι, τό γε πρᾶγμα αὐτό· εἰ δὲ μηδὲ τοῦτο, πρὸς τί ἔτι σοι φέρει τὸ μέμψασθαι; εἰκῇ γὰρ οὐδὲν ποιητέον.

ιη. Ἔξω τοῦ κόσμου τὸ ἀποθανὸν οὐ πίπτει. Εἰ ὧδε μένει, καὶ μεταβάλλει ὧδε καὶ διαλύεται εἰς τὰ ἴδια, ἃ στοιχεῖα ἐστι τοῦ κόσμου καὶ σά. Καὶ αὐτὰ δὲ μεταβάλλει, καὶ οὐ γογγύζει.

ιθ'. Ἕκαστον πρός τι γέγονεν, ἵππος, ἄμπελος· τί θαυμάζεις; καὶ ὁ Ἥλιος ἐρεῖ, πρός τι ἔργον γέγονα, καὶ οἱ λοιποὶ θεοὶ. Σὺ οὖν πρὸς τί; τὸ ἥδεσθαι; ἴδε, εἰ ἀνέχεται ἡ ἔννοια.

κ'. Ἡ φύσις ἐστόχασται ἑκάστου, οὐδέν τι ἔλασσον τῆς ἀπολήξεως, ἢ τῆς ἀρχῆς τε καὶ διεξαγωγῆς, ὡς ὁ ἀναβάλλων τὴν σφαῖραν· τί οὖν ἀγαθὸν τῷ σφαιρίῳ ἀναφερομένῳ, ἢ κακὸν καταφερομένῳ, ἢ καὶ πεπτωκότι; τί δὲ ἀγαθὸν τῇ πομφόλυγι συνεστώσῃ, ἢ κακὸν διαλυθείσῃ; τὰ ὅμοια δὲ καὶ ἐπὶ λύχνου.

κα. Ἔκστρεψον, καὶ θέασαι, οἷόν ἐστι, γηράσαν δὲ οἷον γίνεται, νοσῆσαν δὲ, πορνεῦσαν.

Βραχύβιον καὶ ὁ ἐπαινῶν καὶ ὁ ἐπαινούμενος, καὶ ὁ μνημονεύων, καὶ ὁ μνημονευόμενος. Προσέτι δὲ καὶ ἐν γωνίᾳ τούτου τοῦ κλίματος, καὶ οὐδὲ ἐνταῦθα πάντες συμφωνοῦσι, καὶ οὐδὲ αὐτός τις ἑαυτῷ· καὶ ὅλη δὲ ἡ γῆ στιγμή.

κβ΄. Πρόσεχε τῷ ὑποκειμένῳ, ἢ τῷ δόγματι, ἢ τῇ ἐνεργείᾳ, ἢ τῷ σημαινομένῳ.

Δικαίως ταῦτα πάσχεις· μᾶλλον δὲ θέλεις ἀγαθὸς αὔριον γενέσθαι, ἢ σήμερον εἶναι.

κγ΄. Πράσσω τι; πράσσω ἐπ᾽ ἀνθρώπων εὐποιΐαν ἀναφέρων· συμβαίνει τί μοι; δέχομαι, ἐπὶ τοὺς θεοὺς ἀναφέρων, καὶ τὴν πάντων πηγὴν, ἀφ᾽ ἧς πάντα τὰ γινόμενα συμμηρύεται.

κδ΄. Ὁποῖόν σοι φαίνεται τὸ λούεσθαι, ἔλαιον, ἱδρὼς, ῥύπος, ὕδωρ γλοιῶδες, πάντα σικχαντά· τοιοῦτον πᾶν μέρος τοῦ βίου, καὶ πᾶν ὑποκείμενον.

κέ. Λούκιλλα Οὐῆρον, εἶτα Λούκιλλα· Σέκουνδα Μάξιμον, εἶτα Σέκουνδα· Ἐπιτύγχανος Διότιμον, εἶτα Ἐπιτύγχανος· Φαυστίναν Ἀντωνῖνος, εἶτα Ἀντωνῖνος· Τοιαῦτα πάντα. Κέλερ Ἀδριανὸν, εἶτα Κέλερ. Οἱ δὲ δριμεῖς ἐκεῖνοι, ἢ προγνωστικοὶ, ἢ τετυφωμένοι, ποῦ; οἷον, δριμεῖς μὲν, Χάραξ καὶ Δημήτριος ὁ Πλατωνικὸς, καὶ Εὐδαίμων, καὶ εἴ τις τοιοῦτος. Πάντα ἐφήμερα, τεθνηκότα πάλαι· ἔνιοι μὲν οὐδὲ ἐπ᾽ ὀλίγον μνημονευθέντες· οἱ δὲ εἰς μύθους μεταβαλόντες· οἱ δὲ ἤδη καὶ ἐκ μύθων ἐξίτηλοι. Τούτων οὖν μεμνῆσθαι, ὅτι δεήσει ἤτοι σκεδασθῆναι τὸ συγκριμάτιόν σου, ἢ σβεσθῆναι τὸ πνευμάτιον, ἢ μεταστῆναι, καὶ ἀλλαχοῦ καταταχθῆναι.

κϛ΄. Εὐφροσύνη ἀνθρώπου, ποιεῖν τὰ ἴδια ἀνθρώπου. Ἴδιον δὲ ἀνθρώπου, εὔνοια πρὸς τὸ ὁμόφυλον· ὑπερόρασις τῶν αἰσθητικῶν κινήσεων, διά

κρισις τῶν πιθανῶν φαντασιῶν, ἐπιθεώρησις τῆς τῶν ὅλων φύσεως καὶ τῶν κατ᾽ αὐτὴν γινομένων·

κζ΄. Τρεῖς σχέσεις· ἡ μὲν πρὸς τὸ αἴτιον τὸ περικείμενον· ἡ δὲ πρὸς τὴν θείαν αἰτίαν, ἀφ᾽ ἧς συμβαίνει πᾶσι πάντα· ἡ δὲ πρὸς τοὺς συμβιοῦντας.

κή. Ὁ πόνος ἤτοι τῷ σώματι κακόν· οὐκοῦν ἀποφαινέσθω· ἢ τῇ ψυχῇ· ἀλλ᾽ ἔξεστιν αὐτῇ, τὴν ἰδίαν αἰθρίαν καὶ γαλήνην διαφυλάσσειν, καὶ μὴ ὑπολαμβάνειν, ὅτι κακόν. Πᾶσα γὰρ κρίσις, καὶ ὁρμὴ, καὶ ὄρεξις, καὶ ἔκκλισις, ἔνδον, καὶ οὐδὲν κακὸν ὧδε ἀναβαίνει.

κθ΄. Ἐξάλειφε τὰς φαντασίας, συνεχῶς σεαυτῷ λέγων· νῦν ἐπ᾽ ἐμοί ἐστιν, ἵνα ἐν ταύτῃ τῇ ψυχῇ μηδεμία πονηρία ᾖ, μηδὲ ἐπιθυμία, μηδὲ ὅλως ταραχή τις· ἀλλὰ βλέπων πάντα, ὁποῖά ἐστι, χρῶμαι ἑκάστῳ κατ᾽ ἀξίαν. Μέμνησο ταύτης τῆς ἐξουσίας κατὰ φύσιν.

λ΄. Λαλεῖν, καὶ ἐν συγκλήτῳ, καὶ πρὸς πάνθ᾽ ὀντινοῦν κοσμίως, μὴ περιτρανῶς· ὑγιεῖ λόγῳ χρῆσθαι.

λά. Αὐλὴ Αὐγούστου, γυνὴ, θυγάτηρ, ἔγγονοι, πρόγονοι, ἀδελφὴ, Ἀγρίππας, συγγενεῖς, οἰκεῖοι, φίλοι, Ἄρειος, Μαικήνας, ἰατροὶ, θύται· ὅλης αὐλῆς θάνατος. Εἶτα ἔπιθι τὰ ἄλλα, μὴ καθ᾽ ἑνὸς ἀνθρώπου θάνατον, οἷον Πομπηΐων· κἀκεῖνο δὲ τὸ ἐπιγραφόμενον τοῖς μνήμασιν, ἜΣΧΑΤΟΣ ΤΟΥ͂ ἸΔΊΟΥ ΓΈΝΟΥΣ· ἐπιλογίζεσθαι, πόσα ἐσπάσθησαν οἱ πρὸ αὐτῶν, ἵνα διάδοχόν τινα καταλίπωσιν· εἶτα, ἀνάγκη ἔσχατόν τινα γενέσθαι· πάλιν ὧδε ὅλου γένους θάνατον.

λβ'. Συντιθέναι δεῖ τὸν βίον κατὰ μίαν πρᾶξιν· καὶ εἰ ἑκάστη τὸ ἑαυτῆς παρέχει, ὡς οἷόν τε, ἀρκεῖσθαι· ἵνα δὲ τὸ ἑαυτῆς παρέχῃ, οὐδὲ εἷς σε κωλῦσαι δύναται. — Ἀλλ' ἐνστήσεταί τι ἔξωθεν. — Οὐδέν εἴς γε τὸ δικαίως καὶ σωφρόνως καὶ εὐλογίστως· ἄλλο δέ τι ἴσως ἐνεργητικὸν κωλυθήτεται; ἀλλὰ τῇ πρὸς αὐτὸ τὸ κώλυμα εὐαρεστήσει, καὶ τῇ ἐπὶ τὸ διδόμενον εὐγνώμονι μεταβάσει, εὐθὺς ἄλλη πρᾶξις ἀντικαθίσταται, ἐναρμόσουσα εἰς τὴν σύνθεσιν, περὶ ἧς ὁ λόγος.

λγ'. Ἀτύφως μὲν λαβεῖν, εὐλύτως δὲ ἀφεῖναι.

λδ'. Εἴ ποτε εἶδες χεῖρα ἀποκεκομμένην, ἢ πόδα, ἢ κεφαλὴν [ἀποτετμημένην], χωρίς πού ποτε ἀπὸ τοῦ λοιποῦ σώματος κειμένην, τοιοῦτον ἑαυτὸν ποιεῖ, ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ, ὁ μὴ θέλων τὸ συμβαῖνον, καὶ ἀποσχίζων ἑαυτὸν, ἢ ὁ ἀκοινώνητόν τι πράσσων. Ἀπέῤῥιψαί πού ποτε ἀπὸ τῆς κατὰ φύσιν ἑνώσεως· ἐπεφύκεις γὰρ μέρος· νῦν δὲ σεαυτὸν ἀπέκοψας. Ἀλλ' ὧδε κομψὸν ἐκεῖνο, ὅτι ἔξεστί σοι πάλιν ἑνῶσαι σεαυτόν. Τοῦτο ἄλλῳ μέρει οὐδενὶ θεὸς ἐπέτρεψεν, χωρισθέντι καὶ διακοπέντι, πάλιν συνελθεῖν. Ἀλλὰ σκέψαι τὴν χρηστότητα, ᾗ τετίμηκε τὸν ἄνθρωπον· καὶ γὰρ ἵνα τὴν ἀρχὴν μὴ ἀποῤῥαγῇ ἀπὸ τοῦ ὅλου, ἐπ' αὐτῷ ἐποίησε· καὶ ἀποῤῥαγέντι πάλιν ἐπανελθεῖν, καὶ συμφῦναι, καὶ τὴν τοῦ μέρους τάξιν ἀπολαβεῖν ἐποίησεν.

λέ. Ὥσπερ τὰς ἄλλας δυνάμεις ἕκαστος τῶν λογικῶν σχεδὸν ὅσον ἡ τῶν λογικῶν φύσις, οὕτως καὶ ταύτην παρ' αὐτῆς εἰλήφαμεν. Ὃν τρόπον γὰρ ἐκεί-

νῃ πᾶν τὸ ἐνιστάμενον καὶ ἀντιβαῖνον ἐπιπεριτρέπει καὶ κατατάσσει εἰς τὴν εἱμαρμένην, καὶ μέρος ἑαυτῆς ποιεῖ, οὕτως καὶ τὸ λογικὸν ζῶον δύναται πᾶν κώλυμα ὕλην ἑαυτοῦ ποιεῖν, καὶ χρῆσθαι αὐτῷ, ἐφ᾽ οἷον ἂν καὶ ὥρμησε.

λς΄. Μή σε συγχείτω ἡ τοῦ ὅλου βίου φαντασία. Μὴ συμπερινόει, ἐπίπονα οἷα καὶ ὅσα πιθανὸν ἐπιγεγενῆσθαι· ἀλλὰ καθ᾽ ἕκαστον τῶν παρόντων ἐπερώτα σεαυτὸν, Τί τοῦ ἔργου τὸ ἀφόρητον καὶ ἀνύποιστον; αἰσχυνθήσῃ γὰρ ὁμολογῆσαι. Ἔπειτα ἀναμίμνησκε σεαυτὸν, ὅτι οὔτε τὸ μέλλον, οὔτε τὸ παρῳχηκὸς βαρεῖ σε, ἀλλὰ ἀεὶ τὸ παρόν. Τοῦτο δὲ κατασμικρύνεται, ἐὰν αὐτὸ μόνον περιορίσῃς, καὶ ἀπελέγχῃς τὴν διάνοιαν, εἰ πρὸς τοῦτο ψιλὸν ἀντέχειν μὴ δύναται.

λζ΄. Μήτι νῦν παρακάθηται τῇ τοῦ κυρίου σορῷ Πάνθεια, ἢ Πέργαμος; τί δὲ, τῇ Ἀδριανοῦ Χαυρίας, ἢ Διότιμος; γελοῖον. Τί δὲ, εἰ παρεκάθηντο, ἔμελλον αἰσθάνεσθαι; τί δὲ, εἰ ᾐσθάνοντο, ἔμελλον ἡσθήσεσθαι; τί δὲ, εἰ ἥδοντο, ἔμελλον οὗτοι ἀθάνατοι εἶναι; Οὐ καὶ τούτους πρῶτον μὲν γραίας καὶ γέροντας γενέσθαι οὕτως εἵμαρτο, εἶτα ἀποθανεῖν; τί οὖν ὕστερον ἔμελλον ἐκεῖνοι ποιεῖν, τούτων ἀποθανόντων; Γράσος πᾶν τοῦτο καὶ λύθρος ἐν θυλάκῳ.

λη΄. Εἰ δύνασαι ὀξὺ βλέπειν, βλέπε, κρίνων, φησὶ, σοφωτάτοις.

λθ΄. Δικαιοσύνης κατεξαναστατικὴν ἀρετὴν οὐχ ὁρῶ ἐν τῇ τοῦ λογικοῦ ζώου κατασκευῇ· ἡδονῆς δὲ ὁρῶ, τὴν ἐγκράτειαν.

μ'. Ἐὰν ἀφέλῃς τὴν σὴν ὑπόληψιν περὶ τοῦ λυπεῖν σε δοκοῦντος, αὐτὸς ἐν τῷ ἀσφαλεστάτῳ ἕστηκας. — Τίς αὐτός; — Ὁ λόγος. — Ἀλλ' οὐκ εἰμὶ λόγος. — Ἔστω. Οὐκοῦν ὁ μὲν λόγος αὐτὸς ἑαυτὸν μὴ λυπείτω. Εἰ δέ τι ἄλλο σοι κακῶς ἔχει, ὑπολαβέτω αὐτὸ περὶ αὑτοῦ.

μά. Ἐμποδισμὸς αἰσθήσεως, κακὸν ζωτικῆς φύσεως. Ἐμποδισμὸς ὁρμῆς, ὁμοίως κακὸν ζωτικῆς φύσεως. Ἔστι δέ τι ἄλλο ὁμοίως ἐμποδιστικὸν καὶ κακὸν τῆς φυτικῆς κατασκευῆς. Οὕτως τοίνυν ἐμποδισμὸς νοῦ, κακὸν νοερᾶς φύσεως. Πάντα δὴ ταῦτα ἐπὶ σεαυτὸν μετάφερε. Πόνος, (ἢ) ἡδονὴ ἅπτεταί σου; ὄψεται ἡ αἴσθησις. Ὁρμήσαντι ἔνστημα ἐγένετο; εἰ μὲν ἀνυπεξαιρέτως ὥρμας, ἤδη ὡς λογικοῦ κακόν. Εἰ δὲ τὸ κοινὸν λαμβάνεις, οὔπω βέβλαψαι, οὐδὲ ἐμπεπόδισαι. Τὰ μέντοι τοῦ νοῦ ἴδια οὐδεὶς ἄλλος εἴωθεν ἐμποδίζειν· τούτου γὰρ οὐ πῦρ, οὐ σίδηρος, οὐ τύραννος, οὐ βλασφημία, οὐχ ὁτιοῦν ἅπτεται· ὅταν γένηται σφαῖρος, κυκλοτερὴς μένει.

μβ'. Οὐκ εἰμὶ ἄξιος ἐμαυτὸν λυπεῖν· οὐδὲ γὰρ ἄλλον πώποτε ἑκὼν ἐλύπησα.

μγ'. Εὐφραίνει ἄλλον ἄλλο· ἐμὲ δὲ, ἐὰν ὑγιὲς ἔχω τὸ ἡγεμονικὸν, μὴ ἀποστρεφόμενον μήτε ἄνθρωπόν τινα, μήτε τι τῶν ἀνθρώποις συμβαινόντων· ἀλλὰ πᾶν εὐμενέσιν ὀφθαλμοῖς ὁρῶν τε καὶ δεχόμενον, καὶ χρώμενον ἑκάστῳ κατ' ἀξίαν.

μδ'. Τοῦτον ἰδοὺ τὸν χρόνον σεαυτῷ χάρισαι. Οἱ τὴν ὑστεροφημίαν μᾶλλον διώκοντες οὐ λογίζονται,

ὅτι ἄλλοι τοιοῦτοι μέλλουσιν ἐκεῖνοι εἶναι, οἷοί εἰσιν οὗτοι, οὓς βαροῦνται· κἀκεῖνοι δὲ θνητοί. Τί δὲ ὅλως πρὸς σὲ, ἂν ἐκεῖνοι φωναῖς τοιαύταις ἀπηχῶσιν, ἢ ὑπόληψιν τοιαύτην περὶ σοῦ ἔχωσιν;

με. Ἆρόν με καὶ βάλε, ὅπου θέλεις. Ἐκεῖ γὰρ ἕξω τὸν ἐμὸν δαίμονα ἵλεων, τουτ' ἔστιν, ἀρκούμενον, εἰ ἔχοι καὶ ἐνεργοίη κατὰ τὸ ἑξῆς τῇ ἰδίᾳ κατασκευῇ. Ἆρα τοῦτο ἄξιον, ἵνα δι' αὐτὸ κακῶς μοι ἔχῃ ἡ ψυχὴ, καὶ χεῖρον ἑαυτῆς ᾖ, ταπεινουμένη, ὀρεγομένη, συνδυομένη, πτυρομένη; καὶ τί εὑρήσεις τούτου ἄξιον;

μς'. Ἀνθρώπῳ οὐδενὶ συμβαίνειν τι δύναται, ὃ οὐκ ἔστιν ἀνθρωπικὸν σύμπτωμα· οὐδὲ βοΐ, ὃ οὐκ ἔστι βοϊκόν· οὐδὲ ἀμπέλῳ, ὃ οὐκ ἔστιν ἀμπελικόν· οὐδὲ λίθῳ, ὃ οὐκ ἔστι λίθῳ ἴδιον. Εἰ οὖν ἑκάστῳ συμβαίνει, ὃ καὶ εἴωθε, καὶ πέφυκε, τί ἂν δυσχεραίνοις; οὐ γὰρ ἀφόρητόν σοι ἔφερεν ἡ κοινὴ φύσις.

μζ'. Εἰ μὲν διά τι τῶν ἐκτὸς λυπῇ, οὐκ ἐκεῖνό σοι ἐνοχλεῖ, ἀλλὰ τὸ σὸν περὶ αὐτοῦ κρίμα. Τοῦτο δὲ ἤδη ἐξαλεῖψαι ἐπὶ σοί ἐστιν. Εἰ δὲ λυπεῖ σέ τι τῶν ἐν τῇ σῇ διαθέσει, τίς ὁ κωλύων διορθῶσαι τὸ δόγμα; ὅμως δὲ καὶ εἰ λυπῇ, ὅτι οὐχὶ τόδε τι ἐνεργεῖς, ὑγιές σοι φαινόμενον, τί οὐχὶ μᾶλλον ἐνεργεῖς, ἢ λυπῇ;—Ἀλλὰ ἰσχυρότερόν τι ἐνίσταται.—Μὴ οὖν λυποῦ· οὐ γὰρ παρὰ σὲ ἡ αἰτία τοῦ μὴ ἐνεργεῖσθαι.—Ἀλλὰ οὐκ ἄξιον ζῆν, μὴ ἐνεργουμένου τούτου.—Ἄπιθι οὖν ἐκ τοῦ ζῆν εὐμενὴς, ᾗ καὶ ὁ ἐνεργῶν ἀποθνήσκει, ἅμα ἵλεως τοῖς ἐνισταμένοις.

μη'. Μέμνησο, ὅτι ἀκαταμάχητον γίνεται τὸ ἡγε-

μονικόν, ὅταν εἰς ἑαυτὸ συστραφὲν ἀρκεσθῇ ἑαυτῷ, μὴ ποιοῦντι, ὃ μὴ θέλει, κἂν ἀλόγως παρατάξηται. Τί οὖν, ὅταν καὶ μετὰ λόγου, καὶ περιεσκεμμένως, κρίνῃ περί τινος; Διὰ τοῦτο ἀκρόπολίς ἐστιν ἡ ἐλευθέρα παθῶν διάνοια· οὐδὲν γὰρ ὀχυρώτερον ἔχει ἄνθρωπος, ἐφ' ὃ καταφυγὼν ἀνάλωτος λοιπὸν ἂν εἴη. Ὁ μὲν οὖν μὴ ἑωρακὼς τοῦτο, ἀμαθής· ὁ δὲ ἑωρακὼς καὶ μὴ καταφεύγων, ἀτυχής.

μθ'. Μηδὲν πλέον σαυτῷ λέγε, ὧν αἱ προηγούμεναι φαντασίαι ἀναγγέλλουσιν. Ἤγγελται, ὅτι ὁ δεῖνά σε κακῶς λέγει. Ἤγγελται τοῦτο· τὸ δὲ, ὅτι βέβλαψαι, οὐκ ἤγγελται. Βλέπω, ὅτι νοσεῖ τὸ παιδίον. Βλέπω· ὅτι δὲ κινδυνεύει, οὐ βλέπω. Οὕτως οὖν μένε ἀεὶ ἐπὶ τῶν πρώτων φαντασιῶν, καὶ μηδὲν αὐτὸς ἔνδοθεν ἐπίλεγε, καὶ οὐδέν σοι γίνεται· μᾶλλον δὲ ἐπίλεγε, ὡς γνωρίζων ἕκαστα τῶν ἐν τῷ κόσμῳ συμβαινόντων.

ν'. Σίκυος πικρός· ἄφες. Βάτοι ἐν τῇ ὁδῷ· ἔκκλινον. Ἀρκεῖ. Μὴ προσεπείπῃς· Τί δὲ καὶ ἐγίνετο ταῦτα ἐν τῷ κόσμῳ; ἐπεὶ καταγελασθήσῃ ὑπὸ ἀνθρώπου φυσιολόγου, ὡς ἂν καὶ ὑπὸ τέκτονος καὶ σκυτέως γελασθείης, καταγινώσκων, ὅτι ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ ξέσματα καὶ περιτμήματα τῶν κατασκευαζομένων ὁρᾷς. Καίτοι ἐκεῖνοί γε ἔχουσι, ποῦ αὐτὰ ῥίψωσιν· ἡ δὲ τῶν ὅλων φύσις ἔξω οὐδὲν ἔχει· ἀλλὰ τὸ θαυμαστὸν τῆς τέχνης ταύτης ἐστὶν, ὅτι, περιορίσασα ἑαυτὴν, πᾶν τὸ ἔνδον, διαφθείρεσθαι καὶ γηράσκειν καὶ ἄχρηστον εἶναι δοκοῦν, εἰς ἑαυτὴν μεταβάλλει, καὶ ὅτι πάλιν ἄλλα νεαρὰ ἐκ τού-

των αὐτῶν ποιεῖ· ἵνα μήτε οὐσίας ἔξωθεν χρήζῃ, μήτε, ὅπου ἐκβάλῃ τὰ σαπρότερα, προσδέηται. Ἀρκεῖται οὖν καὶ χώρᾳ τῇ ἑαυτῆς, καὶ ὕλῃ τῇ ἑαυτῆς, καὶ τέχνῃ τῇ ἰδίᾳ.

να΄. Μήτε ἐν ταῖς πράξεσιν ἐπισύρειν· μήτε ἐν ταῖς ὁμιλίαις φύρειν· μήτε ἐν ταῖς φαντασίαις ἀλᾶσθαι· μήτε τῇ ψυχῇ καθάπαξ συνέλκεσθαι, ἢ ἐκθόρνυσθαι· μήτε ἐν τῷ βίῳ ἀσχολεῖσθαι. Κτείνουσι, κρεανομοῦσι, κατάραις ἐλαύνουσι. Τί οὖν ταῦτα πρὸς τὸ τὴν διάνοιαν μένειν καθαρὰν, φρενήρη, σώφρονα, δικαίαν; οἷον εἴ τις, παραστὰς πηγῇ διαυγεῖ καὶ γλυκείᾳ, βλασφημοίη αὐτὴν, ἡ δὲ οὐ παύεται πότιμον ἀναβλύουσα· κἂν πηλὸν ἐμβάλῃ, κἂν κοπρίαν, τάχιστα διασκεδάσει αὐτὰ, καὶ ἐκκλύσει, καὶ οὐδαμῶς βαφήσεται. Πῶς οὖν πηγὴν ἀέναον ἕξεις, [καὶ μὴ φρέαρ]; φύου σεαυτὸν πάσης ὥρας εἰς ἐλευθερίαν, μετὰ τοῦ εὐμενῶς, καὶ ἁπλῶς, καὶ αἰδημόνως.

νβ΄. Ὁ μὲν μὴ εἰδὼς, ὅ τι ἔστι κόσμος, οὐκ οἶδεν, ὅπου ἐστίν. Ὁ δὲ μὴ εἰδὼς, πρὸς ὅ τι πέφυκεν, οὐκ οἶδεν, ὅστις ἐστιν, οὐδὲ τί ἐστι κόσμος. Ὁ δὲ ἕν τι τούτων ἀπολιπὼν, οὐδ᾽ ἂν, πρὸς ὅ τι αὐτὸς πέφυκεν, εἴποι. Τίς οὖν φαίνεταί σοι ὁ τὸν τῶν κροτούντων ἔπαινον [φεύγων ἢ] διώκων, οἳ οὔθ᾽ ὅπου εἰσὶν, οὔτε οἵτινές εἰσι, γινώσκουσι;

νγ΄. Ἐπαινεῖσθαι θέλεις ὑπὸ ἀνθρώπου, τρὶς τῆς ὥρας ἑαυτῷ καταρωμένου; ἀρέσκειν θέλεις ἀνθρώπῳ, ὃς οὐκ ἀρέσκει ἑαυτῷ; Ἀρέσκει ἑαυτῷ, ὁ μετανοῶν ἐφ᾽ ἅπασι σχεδὸν, οἷς πράσσει;

νδ'. Μηκέτι μόνον συμπνεῖν τῷ περιέχοντι ἀέρι, ἀλλ' ἤδη καὶ συμφρονεῖν τῷ περιέχοντι πάντα νοερῷ. Οὐ γὰρ ἧττον ἡ νοερὰ δύναμις πάντη κέχυται καὶ διαπεφοίτηκε τῷ σπᾶσαι βουλομένῳ, ἤπερ ἡ ἀερώδης τῷ ἀναπνεῦσαι δυναμένῳ.

νέ. Γενικῶς μὲν ἡ κακία οὐδὲν βλάπτει τὸν κόσμον, ἡ δὲ κατὰ μέρος, οὐδὲν βλάπτει τὸν ἕτερον. Μόνῳ δὲ βλαβερά ἐστι τούτῳ, ᾧ ἐπιτέτραπται καὶ ἀπηλλάχθαι αὐτῆς, ὁπόταν πρῶτον οὗτος θελήσῃ.

νς'. Τῷ ἐμῷ προαιρετικῷ τὸ τοῦ πλησίον προαιρετικὸν ἐπίσης ἀδιάφορόν ἐστιν, ὡς καὶ τὸ πνευμάτιον αὐτοῦ καὶ τὸ σαρκίδιον. Καὶ γὰρ εἰ ὅτι μάλιστα ἀλλήλων ἕνεκεν γεγόναμεν, ὅμως τὰ ἡγεμονικα ἡμῶν ἕκαστον τὴν ἰδίαν κυρίαν ἔχει· ἐπεί τοι ἔμελλεν ἡ τοῦ πλησίον κακία ἐμοῦ κακὸν εἶναι· ὅπερ οὐκ ἔδοξε τῷ θεῷ, ἵνα μὴ ἐπ' ἄλλῳ ᾖ τὸ ἐμὲ ἀτυχεῖν.

νζ'. Ὁ ἥλιος κατακεχύσθαι δοκεῖ, καὶ πάντη γε κέχυται, οὐ μὴν ἐκκέχυται. Ἡ γὰρ χύσις αὕτη τάσις ἐστίν. Ἀκτῖνες γοῦν αἱ αὐγαὶ αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Ἐκτείνεσθαι λέγονται. Ὁποῖον δέ τι ἐστὶν ἀκτὶς, ἴδοις ἂν, εἰ διά τινος στενοῦ εἰς ἐσκιασμένον οἶκον τὸ ἀφ' ἡλίου φῶς εἰσδυόμενον θεάσαιο· τείνεται γὰρ κατ' εὐθὺ, καὶ ὥσπερ διαιρεῖται δὴ πρὸς τὸ στερέμνιον, ὅ τι ἂν ἀπαντήσῃ, διεῖργον τὸν ἐπέκεινα ἀέρα· ἐνταῦθα δὲ ἔστη, καὶ οὐ κατώλισθεν, οὐδὲ ἔπεσε. Τοιαύτην οὖν τὴν χύσιν καὶ διάχυσιν τῆς διανοίας εἶναι χρὴ, μηδαμῶς ἔκχυσιν, ἀλλὰ τάσιν, καὶ πρὸς τὰ ἀπαντῶντα κωλύματα μὴ βίαιον μηδὲ

ῥαγδαίαν τὴν ἐπέρεισιν ποιεῖσθαι· μηδὲ μὴν καταπίπτειν, ἀλλὰ ἵστασθαι, καὶ ἐπιλάμπειν τὸ δεχόμενον. Αὐτὸ γὰρ ἑαυτὸ στερήσει τῆς αὐγῆς, τὸ μὴ παραπέμπον αὐτήν.

νή. Ὁ τὸν θάνατον φοβούμενος, ἤτοι ἀναισθησίαν φοβεῖται, ἢ αἴσθησιν ἑτεροίαν. Ἀλλ᾽ εἴτε οὐκέτι αἴσθησιν, οὐδὲ κακοῦ τινος αἰσθήσῃ· εἴτε ἀλλοιοτέραν αἴσθησιν κτήσῃ, ἀλλοῖον ζῶον ἔσῃ, καὶ τοῦ ζῆν οὐ παύσῃ.

νθ΄. Οἱ ἄνθρωποι γεγόνασιν ἀλλήλων ἕνεκεν. Δίδασκε οὖν, ἢ φέρε

ξ΄. Ἄλλως βέλος, ἄλλως νοῦς φέρεται· ὁ μέντοι νοῦς, καὶ ὅταν εὐλαβῆται, καὶ ὅταν περὶ τὴν σκέψιν στρέφηται, φέρεται κατ᾽ εὐθὺ οὐδὲν ἧττον, καὶ ἐπὶ τὸ προκείμενον.

ξά. Εἰσιέναι εἰς τὸ ἡγεμονικὸν ἑκάστου· παρέχειν δὲ καὶ ἑτέρῳ παντὶ εἰσιέναι εἰς τὸ ἑαυτοῦ ἡγεμονικόν.

ΒΙΒΛΙΟΝ Θ.

Ὁ ἈΔΙΚΩΝ, ἀσεβεῖ. Τῆς γὰρ τῶν ὅλων φύσεως κατεσκευακυίας τὰ λογικὰ ζῶα ἕνεκεν ἀλλήλων, ὥστε ὠφελεῖν μὲν ἄλληλα κατ᾽ ἀξίαν, βλάπτειν δὲ μηδαμῶς, ὁ τὸ βούλημα ταύτης παραβαίνων, ἀσεβεῖ δηλονότι εἰς τὴν πρεσβυτάτην τῶν θεῶν. Καὶ ὁ ψευδόμενος δὲ ἀσεβεῖ περὶ τὴν αὐτὴν θεόν. Ἡ γὰρ τῶν ὅλων φύσις, ὄντων ἐστὶ φύσις. Τὰ δέ γε ὄντα πρὸς τὰ ὑπάρχοντα πάντα οἰκείως ἔχει. Ἔτι δὲ καὶ

ἀλήθεια αὕτη ὀνομάζεται, καὶ τῶν ἀληθῶν ἁπάντων πρώτη αἰτία ἐστίν. Ὁ μὲν οὖν ἑκὼν ψευδόμενος ἀσεβεῖ, καθόσον ἐξαπατῶν ἀδικεῖ· ὁ δὲ ἄκων, καθόσον διαφωνεῖ τῇ τῶν ὅλων φύσει, καὶ καθόσον ἀκοσμεῖ, μαχόμενος τῇ τοῦ κόσμου φύσει· μάχεται γὰρ ὁ ἐπὶ τἀναντία τοῖς ἀληθέσι φερόμενος παρ' ἑαυτόν· ἀφορμὰς γὰρ προειλήφει παρὰ τῆς φύσεως, ὧν ἀμελήσας οὐχ οἷός τέ ἐστι νῦν διακρίνειν τὰ ψευδῆ ἀπὸ τῶν ἀληθῶν. Καὶ μὴν ὁ τὰς ἡδονὰς ὡς ἀγαθὰ διώκων, τοὺς δὲ πόνους ὡς κακὰ φεύγων, ἀσεβεῖ. Ἀνάγκη γὰρ, τὸν τοιοῦτον μέμφεσθαι πολλάκις τῇ κοινῇ φύσει, ὡς παρ' ἀξίαν τι ἀπονεμούσῃ τοῖς φαύλοις καὶ τοῖς σπουδαίοις, διὰ τὸ πολλάκις τοὺς μὲν φαύλους ἐν ἡδοναῖς εἶναι, καὶ τὰ ποιητικὰ τούτων κτᾶσθαι· τοὺς δὲ σπουδαίους πόνῳ, καὶ τοῖς ποιητικοῖς τούτου περιπίπτειν. Ἔτι δὲ ὁ φοβούμενος τοὺς πόνους, φοβηθήσεταί ποτε καὶ τῶν ἐσομένων τι ἐν τῷ κόσμῳ· τοῦτο δὲ ἤδη ἀσεβές. Ὅ τε διώκων τὰς ἡδονὰς, οὐκ ἀφέξεται τοῦ ἀδικεῖν· τοῦτο δὲ ἐναργῶς ἀσεβές. Χρὴ δὲ, πρὸς ἃ ἡ κοινὴ φύσις ἐπίσης ἔχει (οὐ γὰρ ἂν ἀμφότερα ἐποίει, εἰ μὴ πρὸς ἀμφότερα ἐπίσης εἶχε), πρὸς ταῦτα καὶ τοὺς τῇ φύσει βουλομένους ἕπεσθαι, ὁμογνώμονας ὄντας, ἐπίσης διακεῖσθαι. Ὅστις οὖν πρὸς πόνον καὶ ἡδονὴν, ἢ θάνατον καὶ ζωὴν, ἢ δόξαν καὶ ἀδοξίαν, οἷς ἐπίσης ἡ τῶν ὅλων φύσις χρῆται, αὐτὸς οὐκ ἐπίσης ἔχει, δῆλον, ὡς ἀσεβεῖ. Λέγω δὲ τὸ χρῆσθαι τούτοις ἐπίσης τὴν κοινὴν φύσιν, ἀντὶ τοῦ συμβαίνειν ἐπίσης κατὰ τὸ ἑξῆς γινομένοις, καὶ ἐπιγινομένοις ὁρμῇ τινι

ἀρχαίᾳ τῆς προνοίας, καθ' ἣν ἀπό τινος ἀρχῆς ὥρμησεν ἐπὶ τήνδε τὴν διακόσμησιν, συλλαβοῦσά τινας λόγους τῶν ἐσομένων, καὶ δυνάμεις γονίμους ἀφορίσασα ὑποστάσεών τε, καὶ μεταβολῶν, καὶ διαδοχῶν τοιούτων.

β'. Χαριεστέρου μὲν ἂν ἦν ἀνδρὸς, ἄγευστον ψευδολογίας καὶ πάσης ὑποκρίσεως καὶ τρυφῆς καὶ τύφου γενόμενον, ἐξ ἀνθρώπων ἀπελθεῖν. Τὸ δ' οὖν κορεσθέντα γε τούτων ἀποπνεῦσαι, δεύτερος πλοῦς. Ἢ προῄρησαι προσκαθῆσθαι τῇ κακίᾳ, καὶ οὔπω σε οὐδὲ ἡ πεῖρα πείθει φεύγειν ἐκ τοῦ λοιμοῦ; λοιμὸς γὰρ διαφθορὰ διανοίας πολλῷ γε μᾶλλον, ἤπερ ἡ τοῦ περικεχυμένου τούτου πνεύματος τοιάδε τις δυσκρασία καὶ τροπή. Αὕτη μὲν γὰρ ζώων λοιμὸς, καθὸ ζῶά ἐστιν· ἐκείνη δὲ ἀνθρώπων, καθὸ ἄνθρωποί εἰσιν.

γ'. Μὴ καταφρόνει θανάτου, ἀλλὰ εὐαρέστει αὐτῷ, ὡς καὶ τούτου ἑνὸς ὄντος, ὧν ἡ φύσις ἐθέλει. Οἷον γάρ ἐστι τὸ νεάσαι, καὶ τὸ γηράσαι, καὶ τὸ αὐξῆσαι, καὶ τὸ ἀκμάσαι, καὶ ὀδόντας, καὶ γένειον, καὶ πολιὰς ἐνεγκεῖν, καὶ σπεῖραι, καὶ κυοφορῆσαι, καὶ ἀποκυῆσαι, καὶ τὰ ἄλλα τὰ φυσικὰ ἐνεργήματα, ὅσα αἱ τοῦ σοῦ βίου ὧραι φέρουσι, τοιοῦτο καὶ τὸ διαλυθῆναι. Τοῦτο μὲν οὖν κατὰ ἄνθρωπόν ἐστι λελογισμένον, μὴ ὁλοσχερῶς, μηδὲ ὠστικῶς, μηδὲ ὑπερηφάνως πρὸς τὸν θάνατον ἔχειν· ἀλλὰ περιμένειν ὡς μίαν τῶν φυσικῶν ἐνεργειῶν· ὡς νῦν περιμένεις, πότε ἔμβρυον ἐκ τῆς γαστρὸς τῆς γυναικός σου ἐξέλθῃ, οὕτως ἐκδέχεσθαι τὴν ὥραν, ἐν ᾗ τὸ

ψυχάριόν σου τοῦ ἐλύτρου τούτου ἐκπεσεῖται. Εἰ δὲ καὶ ἰδιωτικὸν παράπηγμα ἀψικάρδιον ἐθέλεις, μάλιστά σε εὔκολον πρὸς τὸν θάνατον ποιήσει ἡ ἐπίστασις ἡ ἐπὶ τὰ ὑποκείμενα, ὧν μέλλεις ἀφίστασθαι, καὶ μεθ᾽ οἵων ἠθῶν οὐκέτι ἔσται ἡ ψυχὴ συμπεφυρμένη. Προσκόπτεσθαι μὲν γὰρ αὐτοῖς ἥκιστα δεῖ, ἀλλὰ καὶ κήδεσθαι καὶ πράως φέρειν· μεμνῆσθαι μέντοι, ὅτι οὐκ ἀπ᾽ ἀνθρώπων ὁμοδογματούντων σοι ἡ ἀπαλλαγὴ ἔσται. Τοῦτο γὰρ μόνον, εἴπερ ἄρα, ἀνθεῖλκεν ἂν καὶ κατεῖχεν ἐν τῷ ζῆν, εἰ συζῆν ἐφεῖτο τοῖς τὰ αὐτὰ δόγματα περιπεποιημένοις. Νῦν δὲ ὁρᾷς, ὅσος ὁ κόπος ἐν τῇ διαφωνίᾳ τῆς συμβιώσεως, ὥστε εἰπεῖν, Θᾶττον ἔλθοις! ὦ θάνατε, μή που καὶ αὐτὸς ἐπιλάθωμαι ἐμαυτοῦ.

δ΄. Ὁ ἁμαρτάνων, ἑαυτῷ ἁμαρτάνει· ὁ ἀδικῶν, ἑαυτὸν ἀδικεῖ, κακὸν ἑαυτὸν ποιῶν.

ε΄. Ἀδικεῖ πολλάκις ὁ μὴ ποιῶν τι, οὐ μόνον ὁ ποιῶν τι.

ς΄. Ἀρκεῖ ἡ παροῦσα ὑπόληψις καταληπτική, καὶ ἡ παροῦσα πρᾶξις κοινωνική, καὶ ἡ παροῦσα διάθεσις εὐαρεστικὴ πρὸς πᾶν τὸ παρὰ τὸ ἐκ τῆς αἰτίας συμβαῖνον

ζ΄. Ἐξαλεῖψαι φαντασίαν· στῆσαι ὁρμήν· σβέσαι ὄρεξιν· ἐφ᾽ ἑαυτῷ ἔχειν τὸ ἡγεμονικόν.

η΄. Εἰς μὲν τὰ ἄλογα ζῶα μία ψυχὴ διῄρηται· εἰς δὲ τὰ λογικὰ μία νοερὰ ψυχὴ μεμέρισται. Ὥσπερ καὶ μία γῆ ἐστὶν ἁπάντων τῶν γεωδῶν, καὶ ἑνὶ φωτὶ ὁρῶμεν, καὶ ἕνα ἀέρα ἀναπνέομεν, ὅσα ὁρατικὰ καὶ ἔμψυχα πάντα.

θ΄. Ὅσα κοινοῦ τινος μετέχει, πρὸς τὸ ὁμογενὲς σπεύδει. Τὸ γεῶδες πᾶν ῥέπει ἐπὶ γῆν, τὸ ὑγρὸν πᾶν σύῤῥουν, τὸ ἀερῶδες ὁμοίως· ὥστε χρήζειν τῶν διειργόντων καὶ βίας. Τὸ πῦρ ἀνωφερὲς μὲν, διὰ τὸ στοιχειῶδες πῦρ· παντὶ δὲ πυρὶ ἐνταῦθα πρὸς τὸ συνεξάπτεσθαι ἕτοιμον οὕτως, ὥστε καὶ πᾶν τὸ ὑλικὸν, τὸ ὀλίγῳ ξηρότερον, εὐέξαπτον εἶναι, διὰ τὸ ἔλαττον ἐγκεκρᾶσθαι αὐτῷ τὸ κωλυτικὸν πρὸς ἔξαψιν. Καὶ τοίνυν πᾶν τὸ κοινῆς νοερᾶς φύσεως μέτοχον πρὸς τὸ συγγενὲς ὁμοίως σπεύδει, ἢ καὶ μᾶλλον. Ὅσῳ γάρ ἐστι κρεῖττον παρὰ τὰ ἄλλα, τοσούτῳ καὶ πρὸς τὸ συγκιρνᾶσθαι τῷ οἰκείῳ καὶ συγχεῖσθαι ἑτοιμότερον. Εὐθὺς γοῦν ἐπὶ μὲν τῶν ἀλόγων εὑρέθη σμήνη, καὶ ἀγέλαι, καὶ νεοσσοτροφίαι, καὶ οἷον ἔρωτες· ψυχαὶ γὰρ ἤδη ἦσαν ἐνταῦθα, καὶ τὸ συναγωγὸν ἐν τῷ κρείττονι ἐπιτεινόμενον εὑρίσκετο, οἷον οὔτε ἐπὶ φυτῶν ἦν, οὔτε ἐπὶ λίθων, ἢ ξύλων. Ἐπὶ δὲ τῶν λογικῶν ζώων, πολιτεῖαι, καὶ φιλίαι, καὶ οἶκοι, καὶ σύλλογοι, καὶ ἐν πολέμοις συνθῆκαι καὶ ἀνοχαί. Ἐπὶ δὲ τῶν ἔτι κρειττόνων, καὶ ἐκ διεστηκότων τρόπον τινὰ ἕνωσις ὑπέστη, οἷα ἐπὶ τῶν ἄστρων. Οὕτως ἡ ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἐπανάβασις συμπάθειαν καὶ ἐν διεστῶσιν ἐργάσασθαι δύναται. Ὅρα οὖν τὸ νῦν γινόμενον. Μόνα γὰρ τὰ νοερὰ νῦν ἐπιλέλησται τῆς πρὸς ἄλληλα σπουδῆς καὶ συννεύσεως, καὶ τὸ σύῤῥουν ὧδε μόνον οὐ βλέπεται. Ἀλλ᾽ ὅμως καίτοι φεύγοντες περικαταλαμβάνονται· κρατεῖ γὰρ ἡ φύσις· ὄψει δὲ, ὃ λέγω, παραφυλάσσων. Θᾶσσον γοῦν

εὕροι τις ἂν γεῶδές τι μηδενὸς γεώδους προσαπτόμενον, ἤπερ ἄνθρωπον ἀνθρώπου ἀπεσχισμένον.

ί. Φέρει καρπὸν καὶ ἄνθρωπος, καὶ θεός, καὶ ὁ κόσμος· ἐν ταῖς οἰκείαις ὥραις ἕκαστα φέρει. Εἰ δὲ ἡ συνήθεια κυρίως τέτριφεν ἐπὶ ἀμπέλου καὶ τῶν ὁμοίων, οὐδὲν τοῦτο. Ὁ λόγος δὲ καὶ κοινὸν καὶ ἴδιον καρπὸν ἔχει· καὶ γίνεται ἐξ αὐτοῦ τοιαῦθ' ἕτερα, ὁποῖόν τι αὐτός ἐστιν ὁ λόγος.

ιά. Εἰ μὲν δύνασαι, μεταδίδασκε· εἰ δὲ μή, μέμνησο, ὅτι πρὸς τοῦτο ἡ εὐμένειά σοι δέδοται. Καὶ οἱ θεοὶ δὲ εὐμενεῖς τοῖς τοιούτοις εἰσίν· εἰς ἔνια δὲ καὶ συνεργοῦσιν, εἰς ὑγίειαν, εἰς πλοῦτον, εἰς δόξαν· οὕτως εἰσὶ χρηστοί. Ἔξεστι δὲ καὶ σοί· ἢ εἰπέ, τίς ὁ κωλύων;

ιβ'. Πόνει, μὴ ὡς ἄθλιος, μηδὲ ὡς ἐλεεῖσθαι, ἢ θαυμάζεσθαι θέλων· ἀλλὰ μόνον ἓν θέλε, κινεῖσθαι καὶ ἴσχεσθαι, ὡς ὁ πολιτικὸς λόγος ἀξιοῖ.

ιγ'. Σήμερον ἐξῆλθον πάσης περιστάσεως· μᾶλλον δὲ ἐξέβαλον πᾶσαν περίστασιν· ἔξω γὰρ οὐκ ἦν, ἀλλὰ ἔνδον ἐν ταῖς ὑπολήψεσι.

ιδ'. Πάντα ταῦτα, συνήθη μὲν τῇ πείρᾳ· ἐφήμερα δὲ τῷ χρόνῳ· ῥυπαρὰ δὲ τῇ ὕλῃ. Πάντα νῦν, οἷα ἐπ' ἐκείνων, οὓς κατεθάψαμεν.

ιέ. Τὰ πράγματα ἔξω θυρῶν ἕστηκεν, αὐτὰ ἐφ' ἑαυτῶν, μηδὲν μήτε εἰδότα περὶ αὐτῶν, μήτε ἀποφαινόμενα. Τί οὖν ἀποφαίνεται περὶ αὐτῶν; τὸ ἡγεμονικόν.

ις'. Οὐκ ἐν πείσει, ἀλλ' ἐνεργείᾳ, τὸ τοῦ λογικοῦ

πολιτικοῦ ζώου κακὸν καὶ ἀγαθὸν, ὥσπερ οὐδὲ ἡ ἀρετὴ καὶ κακία αὐτοῦ ἐν πείσει, ἀλλὰ ἐνεργείᾳ.

ιζ'. Τῷ ἀναῤῥιφέντι λίθῳ οὐδὲν κακὸν τὸ κατενεχθῆναι, οὐδὲ ἀγαθὸν τὸ ἀνενεχθῆναι.

ιή. Δίελθε ἔσω εἰς τὰ ἡγεμονικὰ αὐτῶν, καὶ ὄψει, τίνας κριτὰς φοβῇ, οἵους καὶ περὶ αὐτῶν ὄντας κριτάς.

ιθ'. Πάντα ἐν μεταβολῇ. Καὶ αὐτὸς σὺ ἐν διηνεκεῖ ἀλλοιώσει, καὶ κατά τι φθορᾷ· καὶ ὁ κόσμος δὲ ὅλος.

κ'. Τὸ ἄλλου ἁμάρτημα ἐκεῖ δεῖ καταλιπεῖν.

κά. Ἐνεργείας ἀπόληξις, ὁρμῆς (καὶ) ὑπολήψεως παῦλα, καὶ οἷον θάνατος, οὐδὲν κακόν. Μέτιθι νῦν ἐπὶ ἡλικίαν, οἷον τὴν παιδικὴν, τὴν τοῦ μειρακίου, τὴν νεότητα, τὸ γῆρας· καὶ γὰρ τούτων πᾶσα μεταβολὴ, θάνατος. Μήτι δεινόν; μέτιθι νῦν ἐπὶ βίον τὸν ὑπὸ τῷ πάππῳ, εἶτα τὸν ὑπὸ τῇ μητρὶ, εἶτα τὸν ὑπὸ τῷ πατρί· καὶ ἄλλας δὲ πολλὰς διαφορὰς καὶ μεταβολὰς καὶ ἀπολήξεις εὑρίσκων, ἐπερώτα σεαυτὸν, Μήτι δεινόν; Οὕτως τοίνυν οὐδὲ ἡ τοῦ ὅλου βίου λῆξις, καὶ παῦλα, καὶ μεταβολή.

κβ'. Τρέχε ἐπὶ τὸ σεαυτοῦ ἡγεμονικὸν καὶ τὸ τοῦ ὅλου, καὶ τὸ τούτου. Τὸ μὲν σεαυτοῦ, ἵνα νοῦν δικαϊκὸν αὐτὸ ποιήσῃς· τὸ δὲ τοῦ ὅλου, ἵνα συμμνημονεύσῃς, τίνος μέρος εἶ· τὸ δὲ τούτου, ἵνα ἐπιστήσῃς, πότερον ἄγνοια ἢ γνώμη, καὶ ἅμα λογίσῃ, ὅτι συγγενές.

κγ'. Ὥσπερ αὐτὸς σὺ πολιτικοῦ συστήματος συμπληρωτικὸς εἶ, οὕτως καὶ πᾶσα πρᾶξίς σου συμπλη-

ρωτικὴ ἔστω ζωῆς πολιτικῆς. Ἥτις ἐὰν οὖν πρᾶξίς σου μὴ ἔχῃ τὴν ἀναφορὰν, εἴτε προσεχῶς, εἴτε πόῤῥωθεν, ἐπὶ τὸ κοινωνικὸν τέλος, αὕτη διασπᾷ τὸν βίον, καὶ οὐκ ἐᾷ ἕνα εἶναι, καὶ στασιώδης ἐστὶν, ὥσπερ ἐν δήμῳ ὁ τὸ καθ' αὑτὸν μέρος διϊστάμενος ἀπὸ τῆς τοιαύτης συμφωνίας.

κδ΄. Παιδίων ὀργαὶ, καὶ παίγνια, καὶ πνευμάτια νεκροὺς βαστάζοντα, ὥστε ἐναργέστερον προσπεσεῖν τὸ τῆς Νεκυίας.

κέ. Ἴθι ἐπὶ τὴν ποιότητα τοῦ αἰτίου, καὶ ἀπὸ τοῦ ὑλικοῦ αὐτὸ περιγράψας θέασαι· εἶτα καὶ τὸν χρόνον περιόρισον, ὅσον πλεῖστον ὑφίστασθαι πέφυκε τοῦτο τὸ ἰδίως ποιόν.

κϛ΄. Ἀνέτλης μύρια, διὰ τὸ μὴ ἀρκεῖσθαι τῷ σῷ ἡγεμονικῷ, ποιοῦντι ταῦτα οἷα κατεσκεύασται· ἀλλὰ ἅλις.

κζ΄. Ὅταν ἄλλος ψέγῃ σε, ἢ μισῇ, ἢ τοιαῦτά τινα ἐκφωνῶσιν, ἔρχου ἐπὶ τὰ ψυχάρια αὐτῶν, δίελθε ἔσω, καὶ ἴδε, ποῖοί τινές εἰσιν. Ὄψει, ὅτι οὐ δεῖ σε σπᾶσθαι, ἵνα τούτοις τί ποτε περὶ σοῦ δοκῇ. Εὐνοεῖν μέντοι αὐτοῖς δεῖ· φύσει γὰρ φίλοι. Καὶ οἱ θεοὶ δὲ παντοίως αὐτοῖς βοηθοῦσι, δι' ὀνείρων, διὰ μαντειῶν, πρὸς ταῦτα μέντοι, πρὸς ἃ ἐκεῖνοι διαφέρονται.

κή. Ταῦτά ἐστι τὰ τοῦ κόσμου ἐγκύκλια, ἄνω κάτω, ἐξ αἰῶνος εἰς αἰῶνα. Καὶ ἤτοι ἐφ' ἕκαστον ὁρμᾷ ἡ τοῦ ὅλου διάνοια· ὅπερ εἴ ἐστιν, ἀποδέχου τὸ ἐκείνης ὁρμητόν· ἢ ἅπαξ ὥρμησε, τὰ δὲ λοιπὰ κατ' ἐπακολούθησιν καὶ τὶ ἐν τίνι· τρόπον γάρ τινα

ἄτομοι, ἢ ἀμερῆ· τὸ δὲ ὅλον, εἴτε θεὸς, εὖ ἔχει πάντα· εἴτε τὸ εἰκῆ, μὴ καὶ σὺ εἰκῆ. Ἤδη πάντας ἡμᾶς γῆ καλύψει· ἔπειτα καὶ αὐτὴ μεταβαλεῖ· κἀκεῖνα εἰς ἄπειρον μεταβαλεῖ· καὶ πάλιν ἐκεῖνα εἰς ἄπειρον. Τὰς γὰρ ἐπικυματώσεις τῶν μεταβολῶν καὶ ἀλλοιώσεων ἐνθυμούμενός τις, καὶ τὸ τάχος, παντὸς θνητοῦ καταφρονήσει.

κθ'. Χειμάῤῥους ἡ τῶν ὅλων αἰτία· πάντα φέρει. Ὡς εὐτελῆ δὲ καὶ τὰ πολιτικὰ ταῦτα, καὶ, ὡς οἴεται, φιλοσόφως πρακτικὰ ἀνθρώπια! μυξῶν μεστά. Ἄνθρωπε, τί ποτε; ποίησον, ὃ νῦν ἡ φύσις ἀπαιτεῖ Ορμησον, ἐὰν διδῶται, καὶ μὴ περιβλέπου, εἴ τις εἴσεται· μηδὲ τὴν Πλάτωνος πολιτείαν ἔλπιζε· ἀλλὰ ἀρκοῦ, εἰ τὸ βραχύτατον πρόεισι· καὶ τούτου αὐτοῦ τὴν ἔκβασιν, ὡς οὐ μικρόν τί ἐστι, διανοοῦ. Δόγμα γὰρ αὐτῶν τίς μεταβάλλει; χωρὶς δὲ δογμάτων μεταβολῆς τί ἄλλο, ἢ δουλεία στενόντων, καὶ πείθεσθαι προσποιουμένων; ὕπαγε νῦν, καὶ Ἀλέξανδρον, καὶ Φίλιππον, καὶ Δημήτριον τὸν Φαληρέα μοι λέγε. Ὄψονται, εἰ εἶδον, τί ἡ κοινὴ φύσις ἤθελε, καὶ ἑαυτοὺς ἐπαιδαγώγησαν· εἰ δὲ ἐτραγῴδησαν, οὐδείς με κατακέκρικε μιμεῖσθαι. Ἁπλοῦν ἐστι καὶ αἰδῆμον τὸ φιλοσοφίας ἔργον· μή με ἄπαγε ἐπὶ σεμνοτυφίαν.

λ'. Ἄνωθεν ἐπιθεωρεῖν ἀγέλας μυρίας, καὶ τελετὰς μυρίας, καὶ πλοῦν παντοῖον ἐν χειμῶσι καὶ γαλήναις, καὶ διαφορὰς γινομένων, συγγινομένων, ἀπογινομένων. Ἐπινόει δὲ καὶ τὸν ὑπ' ἄλλων πάλαι βεβιωμένον βίον, καὶ τὸν μετά σε βιωθησόμενον, καὶ

τὸν νῦν ἐν τοῖς βαρβάροις ἔθνεσι βιούμενον· καὶ ὅσοι μὲν οὐδὲ ὄνομά σου γινώσκουσιν, ὅσοι δὲ τάχιστα ἐπιλήσονται, ὅσοι δὲ, ἐπαινοῦντες ἴσως νῦν σε, τάχιστα ψέξουσι· καὶ ὡς οὔτε ἡ μνήμη ἀξιόλογόν γε, οὔτε ἡ δόξα, οὔτε ἄλλο τι τὸ σύμπαν.

λά. Ἀταραξία μὲν, περὶ τὰ ἀπὸ τῆς ἐκτὸς αἰτίας συμβαίνοντα. Δικαιότης δὲ, ἐν τοῖς παρὰ τὴν ἐκ σοῦ αἰτίαν ἐνεργουμένοις· τουτέστιν, ὁρμὴ καὶ πρᾶξις, καταλήγουσα ἐπ᾽ αὐτὸ τὸ κοινωνικῶς πρᾶξαι, ὡς τοῦτό σοι κατὰ φύσιν ὄν.

λβ'. Πολλὰ περισσὰ περιελεῖν τῶν ἐνοχλούντων σε δύνασαι, ὅλα ἐπὶ τῇ ὑπολήψει σου κείμενα· καὶ πολλὴν εὐρυχωρίαν περιποιήσεις ἤδη σεαυτῷ, τῷ τὸν ὅλον κόσμον περιειληφέναι τῇ γνώμῃ, καὶ τὸν ἀΐδιον αἰῶνα περινοεῖν, καὶ τὴν τοῦ κατὰ μέρος ἑκάστου πράγματος ταχεῖαν μεταβολὴν ἐπινοεῖν, ὡς βραχὺ μὲν τὸ ἀπὸ γενέσεως μέχρι διαλύσεως, ἀχανὲς δὲ τὸ πρὸ τῆς γενέσεως, ὡς καὶ τὸ μετὰ τὴν διάλυσιν ὁμοίως ἄπειρον.

λγ'. Πάντα, ὅσα ὁρᾷς, τάχιστα φθαρήσεται καὶ οἱ φθειρόμενα αὐτὰ ἐπιδόντες, τάχιστα καὶ αὐτοὶ φθαρήσονται. Καὶ ὁ ἐσχατόγηρως ἀποθανὼν εἰς ἴσον καταστήσεται τῷ προώρῳ.

λδ'. Τίνα τὰ ἡγεμονικὰ τούτων, καὶ περὶ οἷα ἐσπουδάκασι, καὶ δι᾽ οἷα φιλοῦσι καὶ τιμῶσι! Γυμνὰ νόμιζε βλέπειν τὰ ψυχάρια αὐτῶν. Ὅτε δοκοῦσι βλάπτειν ψέγοντες, ἢ ὠφελεῖν ἐξυμνοῦντες, ὅση οἴησις!

λέ. Ἡ ἀποβολὴ οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν, ἢ μεταβολή

Τούτῳ δὲ χαίρει ἡ τῶν ὅλων φύσις, καθ᾽ ἣν πάντα καλῶς γίνεται, (καὶ) ἐξ αἰῶνος ὁμοειδῶς ἐγίνετο, καὶ εἰς ἄπειρον τοιαῦθ᾽ ἕτερα ἔσται. Τί οὖν λέγεις; ὅτι ἐγίνετό τε πάντα, καὶ πάντα ἀεὶ κακῶς ἔσται, καὶ οὐδεμία ἄρα δύναμις ἐν τοσούτοις θεοῖς ἐξευρέθη ποτὲ ἡ διορθώσουσα ταῦτα, ἀλλὰ κατακέκριται ὁ κόσμος ἐν ἀδιαλείπτοις κακοῖς συνέχεσθαι;

λϛ΄. Τὸ σαπρὸν τῆς ἑκάστῳ ὑποκειμένης ὕλης, ὕδωρ, κόνις, ὀστάρια, γράσος· ἢ πάλιν, πῶροι γῆς τὰ μάρμαρα· καὶ ὑποστάθμαι ὁ χρυσὸς, ὁ ἄργυρος· καὶ τριχία ἡ ἐσθής· καὶ αἷμα ἡ πορφύρα· καὶ τὰ ἄλλα πάντα τοιαῦτα. Καὶ τὸ πνευματικὸν δὲ ἄλλο τοιοῦτον, ἐκ τούτων εἰς ταῦτα μεταβάλλον.

λζ΄. Ἅλις τοῦ ἀθλίου βίου, καὶ γογγυσμοῦ, καὶ πιθηκισμοῦ. Τί ταράσσῃ; τί τούτων καινόν; τί σε ἐξίστησι; τὸ αἴτιον; ἴδε αὐτό. Ἀλλ᾽ ἡ ὕλη; ἴδε αὐτήν. Ἔξω δὲ τούτων οὐδέν ἐστιν· ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς θεοὺς ἤδη ποτὲ ἁπλούστερος καὶ χρηστότερος γένου. Ἴσον τὸ ἑκατὸν ἔτεσι, καὶ τὸ τρισὶ ταῦτα ἱστορῆσαι.

λη΄. Εἰ μὲν ἥμαρτεν, ἐκεῖ τὸ κακόν. Τάχα δ᾽ οὐχ ἥμαρτεν.

λθ΄. Ἤτοι ἀπὸ μιᾶς πηγῆς νοερᾶς πάντα, ὡς ἑνὶ σώματι, ἐπισυμβαίνει, καὶ οὐ δεῖ τὸ μέρος τοῖς ὑπὲρ τοῦ ὅλου γινομένοις μέμφεσθαι· ἢ ἄτομοι, καὶ οὐδὲν ἄλλο, ἢ κυκεὼν καὶ σκεδασμός. τί οὖν ταράσσῃ; Τῷ ἡγεμονικῷ λέγεις. τέθνηκας, ἔφθαρσαι, ὑποκρίνῃ, τεθηρίωσαι, συναγελάζῃ, βόσκῃ;

μ΄. Ἤτοι οὐδὲν δύνανται οἱ θεοὶ, ἢ δύνανται. Εἰ μὲν οὖν μὴ δύνανται, τί εὔχῃ; εἰ δὲ δύνανται,

διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον εὔχῃ διδόναι αὐτοὺς τὸ μήτε φοβεῖσθαί τι τούτων, μήτε ἐπιθυμεῖν τινος τούτων, μήτε λυπεῖσθαι ἐπί τινι τούτων μᾶλλον, ἤπερ τὸ μὴ παρεῖναί τι τούτων, ἢ τὸ παρεῖναι; πάντως γὰρ, εἰ δύνανται συνεργεῖν ἀνθρώποις, καὶ εἰς ταῦτα δύνανται συνεργεῖν. Ἀλλὰ ἴσως ἐρεῖς, ὅτι Ἐπ᾿ ἐμοὶ αὐτὰ οἱ θεοὶ ἐποίησαν. Εἶτα, οὐ κρεῖσσον χρῆσθαι τοῖς ἐπὶ σοὶ μετ᾿ ἐλευθερίας, ἢ διαφέρεσθαι πρὸς τὰ μὴ ἐπὶ σοὶ μετὰ δουλείας καὶ ταπεινότητος; τίς δέ σοι εἶπεν, ὅτι οὐχὶ καὶ εἰς τὰ ἐφ᾿ ἡμῖν οἱ θεοὶ συλλαμβάνουσιν; Ἄρξαι γοῦν περὶ τούτων εὔχεσθαι, καὶ ὄψει. Οὗτος εὔχεται· Πῶς κοιμηθῶ μετ᾿ ἐκείνης! σύ· Πῶς μὴ ἐπιθυμήσω τοῦ κοιμηθῆναι μετ᾿ ἐκείνης! Ἄλλος· Πῶς στερηθῶ ἐκείνου! σύ· Πῶς μὴ χρήζω τοῦ στερηθῆναι! Ἄλλος· Πῶς μὴ ἀποβάλω τὸ τεκνίον! σύ· Πῶς μὴ φοβηθῶ ἀποβαλεῖν! Ὅλως (δὲ) ὧδε ἐπίτρεψον τὰς εὐχὰς, καὶ θεώρει, τί γίνεται.

μά. Ὁ Ἐπίκουρος λέγει, ὅτι ἐν τῇ νόσῳ οὐκ ἦσάν μοι αἱ ὁμιλίαι περὶ τῶν τοῦ σωματίου παθῶν, οὐδὲ πρὸς τοὺς εἰσιόντας τοιαῦτά τινα, φησὶν, ἐλάλουν· ἀλλὰ τὰ προηγούμενα φυσιολογῶν διετέλουν, καὶ πρὸς αὐτῷ τούτῳ ὢν, πῶς ἡ διάνοια συμμεταλαμβάνουσα τῶν ἐν τῷ σαρκιδίῳ τοιούτων κινήσεων ἀταρακτῇ, τὸ ἴδιον ἀγαθὸν τηροῦσα. Οὐδὲ τοῖς ἰατροῖς ἐμπαρεῖχον, φησὶ, καταφρυάττεσθαι, ὥς τι ποιοῦσιν, ἀλλ᾿ ὁ βίος ἤγετο εὖ καὶ καλῶς. Ταὐτὰ οὖν ἐκείνῳ, ἐν νόσῳ, ἐὰν νοσῇς, καὶ ἐν ἄλλῃ τινὶ περιστάσει· τὸ γὰρ μὴ ἀφίστασθαι φιλοσοφίας ἐν

οἷς δήποτε τοῖς προσπίπτουσι, μηδὲ τῷ ἰδιώτῃ καὶ ἀφυσιολόγῳ συμφλυαρεῖν, πάσης αἱρέσεως κοινὸν, πρὸς μόνῳ (δὲ) τῷ νῦν πρασσομένῳ εἶναι, καὶ τῷ ὀργάνῳ, δι᾽ οὗ πράσσει.

μβ′. Ὅταν τινὸς ἀναισχυντίᾳ προσκόπτῃς, εὐθὺς πυνθάνου σεαυτοῦ, Δύνανται οὖν ἐν τῷ κόσμῳ ἀναίσχυντοι μὴ εἶναι; οὐ δύνανται. Μὴ οὖν ἀπαίτει τὸ ἀδύνατον. Εἷς γὰρ καὶ οὗτός ἐστιν ἐκείνων τῶν ἀναισχύντων, οὓς ἀνάγκη ἐν τῷ κόσμῳ εἶναι. Τὸ δ᾽ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τοῦ πανούργου, καὶ ἐπὶ τοῦ ἀπίστου, καὶ παντὸς τοῦ ὁτιοῦν ἁμαρτάνοντος, ἔστω σοι πρόχειρον. Ἅμα γὰρ τῷ ὑπομνησθῆναι, ὅτι τὸ γένος τῶν τοιούτων ἀδύνατόν ἐστι μὴ ὑπάρχειν, εὐμενέστερος ἔσῃ πρὸς τοὺς καθ᾽ ἕνα. Εὔχρηστον δὲ κἀκεῖνο εὐθὺς ἐννοεῖν, τίνα ἔδωκεν ἡ φύσις τῷ ἀνθρώπῳ ἀρετὴν πρὸς τοῦτο τὸ ἁμάρτημα. Ἔδωκε γὰρ, ὡς ἀντιφάρμακον, πρὸς μὲν τὸν ἀγνώμονα τὴν πρᾳότητα, πρὸς δὲ ἄλλον ἄλλην τινὰ δύναμιν. Ὅλως δὲ ἔξεστί σοι μεταδιδάσκειν τὸν πεπλανημένον· πᾶς γὰρ ὁ ἁμαρτάνων ἀφαμαρτάνει τοῦ προκειμένου, καὶ πεπλάνηται. Τί δὲ καὶ βέβλαψαι; εὑρήσεις γὰρ μηδένα τούτων, πρὸς οὓς καὶ παροξύνῃ, πεποιηκότα τι τοιοῦτον, ἐξ οὗ ἡ διάνοιά σου χείρων ἔμελλε γενήσεσθαι· τὸ δὲ κακόν σου καὶ τὸ βλαβερὸν ἐνταῦθα πᾶσαν τὴν ὑπόστασιν ἔχει. Τί δὲ κακὸν ἢ ξένον γέγονεν, εἰ ὁ ἀπαίδευτος τὰ τοῦ ἀπαιδεύτου πράσσει; ὅρα, μὴ σεαυτῷ μᾶλλον ἐγκαλεῖν ὀφείλῃς, ὅτι οὐ προσεδόκησας τοῦτον τοῦτο ἁμαρτήσεσθαι. Σὺ γὰρ καὶ ἀφορμὰς ἐκ τοῦ λόγου εἶχες πρὸς τὸ ἐνθυ-

μηθῆναι, ὅτι εἰκός ἐστὶ τοῦτον τοῦτο ἁμαρτήσεσθαι, καὶ ὅμως ἐπιλαθόμενος θαυμάζεις, εἰ ἡμάρτηκε. Μάλιστα δὲ, ὅταν ὡς ἀπίστῳ, ἢ ἀχαρίστῳ μέμφῃ, εἰς ἑαυτὸν ἐπιστρέφου. Προδήλως γὰρ σὸν τὸ ἁμάρτημα, εἴτε περὶ τοῦ τοιαύτην [τὴν] διάθεσιν ἔχοντος ἐπίστευσας, ὅτι τὴν πίστιν φυλάξει, εἴτε τὴν χάριν διδοὺς, μὴ καταληκτικῶς ἔδωκας, μηδὲ ὥστε ἐξ αὐτῆς τῆς σῆς πράξεως εὐθὺς ἀπειληφέναι πάντα τὸν καρπόν. Τί γὰρ πλέον θέλεις εὖ ποιήσας ἄνθρωπον; οὐκ ἀρκῇ τούτῳ, ὅτι κατὰ φύσιν τὴν σήν τι ἔπραξας, ἀλλὰ τούτου μισθὸν ζητεῖς; ὡς εἰ ὁ ὀφθαλμὸς ἀμοιβὴν ἀπήτει, ὅτι βλέπει, ἢ οἱ πόδες, ὅτι βαδίζουσιν. Ὥσπερ γὰρ ταῦτα πρὸς τόδε τι γέγονεν, ἅπερ κατὰ τὴν ἰδίαν κατασκευὴν ἐνεργοῦντα ἀπέχει τὸ ἴδιον· οὕτως καὶ ὁ ἄνθρωπος εὐεργετικὸς πεφυκὼς, ὁπόταν τι εὐεργετικὸν, ἢ ἄλλως εἰς τὰ μέσα συνεργητικὸν πράξῃ, πεποίηκε, πρὸς ὃ κατεσκεύασται, καὶ ἔχει τὸ ἑαυτοῦ.

ΒΙΒΛΙΟΝ Ι.

ΕΣΗι ποτὲ ἆρ', ὦ ψυχὴ, ἀγαθὴ, καὶ ἁπλῆ, καὶ μία, καὶ γυμνὴ, φανερωτέρα τοῦ περικειμένου σοι σώματος; γεύσῃ ποτὲ ἆρα τῆς φιλητικῆς καὶ στερκτικῆς διαθέσεως; Ἔσῃ ποτὲ ἆρα πλήρης, καὶ ἀνενδεὴς, καὶ οὐδὲν ἐπιποθοῦσα, οὐδὲ ἐπιθυμοῦσα οὐδενὸς, οὔτε ἐμψύχου, οὔτε ἀψύχου, πρὸς ἡδονῶν ἀπολαύσεις; οὐδὲ χρόνου, ἐν ᾧ ἐπὶ μακρότερον ἀπολαύσεις; οὐδὲ τόπου, ἢ χώρας, ἢ ἀέρων εὐκαιρίας, οὐδὲ ἀνθρώπων εὐαρμοστίας; ἀλλὰ ἀρκεσθήσῃ τῇ παρούσῃ καταστά-

σει, καὶ ἡσθήσῃ τοῖς παροῦσι πᾶσι, καὶ συμπείσεις σεαυτὴν, ὅτι πάντα σοι πάρεστι, πάντα σοι εὖ ἔχει, καὶ παρὰ τῶν θεῶν πάρεστι, καὶ εὖ ἕξει, ὅσα φίλον αὐτοῖς, καὶ ὅσα μέλλουσι δώσειν ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ τελείου ζώου, τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ δικαίου, καὶ καλοῦ, καὶ γεννῶντος πάντα καὶ συνέχοντος, καὶ περιέχοντος, καὶ περιλαμβάνοντος διαλυόμενα εἰς γένεσιν ἑτέρων ὁμοίων; Ἔσῃ ποτὲ ἆρα τοιαύτη, οἵα θεοῖς τε καὶ ἀνθρώποις οὕτω συμπολιτεύεσθαι, ὡς μήτε μέμφεσθαί τι αὐτοῖς, μήτε καταγινώσκεσθαι ὑπ' αὐτῶν;

β'. Παρατήρει, τί σου ἡ φύσις ἐπιζητεῖ, ὡς ὑπὸ φύσεως μόνον διοικουμένου· εἶτα ποίει αὐτὸ καὶ προσίεσο, εἰ μὴ χεῖρον μέλλει διατίθεσθαί σου ἡ ὡς ζώου φύσις. Ἑξῆς δὲ παρατηρητέον, τί ἐπιζητεῖ σου ἡ ὡς ζώου φύσις. Καὶ πᾶν τοῦτο παραληπτέον, εἰ μὴ χεῖρον μέλλει διατίθεσθαι ἡ ὡς ζώου λογικοῦ φύσις. Ἔστι δὲ τὸ λογικὸν εὐθὺς καὶ πολιτικόν. Τούτοις δὴ κανόσι χρώμενος, μηδὲν περιεργάζου.

γ'. Πᾶν τὸ συμβαῖνον ἤτοι οὕτως συμβαίνει, ὡς πέφυκας αὐτὸ φέρειν, ἢ ὡς οὐ πέφυκας αὐτὸ φέρειν. Εἰ μὲν οὖν συμβαίνει σοι, ὡς πέφυκας φέρειν, μὴ δυσχέραινε· ἀλλ' ὡς πέφυκας, φέρε. Εἰ δὲ, ὡς μὴ πέφυκας φέρειν, μὴ δυσχέραινε· φθαρήσεται γάρ σε ἀπαναλῶσαν. Μέμνησο μέντοι, ὅτι πέφυκας φέρειν πᾶν, περὶ οὗ ἐπὶ τῇ ὑπολήψει ἐστὶ τῇ σῇ, φορητὸν καὶ ἀνεκτὸν αὐτὸ ποιῆσαι, κατὰ φαντασίαν τοῦ συμφέρειν, ἢ καθήκειν σεαυτῷ τοῦτο ποιεῖν.

δ'. Εἰ μὲν σφάλλεται, διδάσκειν εὐμενῶς, καὶ τὸ

παρορώμενον δεικνύναι. Εἰ δὲ ἀδυνατεῖς, σεαυτὸν αἰτιᾶσθαι, ἢ μηδὲ σεαυτόν.

έ. Ὅ τι ἂν σοι συμβαίνῃ, τοῦτό σοι ἐξ αἰῶνος προκατεσκευάζετο καὶ ἡ ἐπιπλοκὴ τῶν αἰτίων συνέκλωθε τήν τε σὴν ὑπόστασιν ἐξ ἀϊδίου, καὶ τὴν τούτου σύμβασιν.

ς΄. Εἴτε ἄτομοι, εἴτε φύσις, πρῶτον κείσθω, ὅτι μέρος εἰμὶ τοῦ ὅλου, ὑπὸ φύσεως διοικουμένου· ἔπειτα, ὅτι ἔχω πως οἰκείως πρὸς τὰ ὁμογενῆ μέρη. Τούτων γὰρ μεμνημένος, καθότι μὲν μέρος εἰμὶ, οὐδενὶ δυσαρεστήσω τῶν ἐκ τοῦ ὅλου ἀπονεμομένων· οὐδὲν γὰρ βλαβερὸν τῷ μέρει, ὃ τῷ ὅλῳ συμφέρει. Οὐ γὰρ ἔχει τι τὸ ὅλον, ὃ μὴ συμφερει ἑαυτῷ· πασῶν μὲν φύσεων κοινὸν ἐχουσῶν τοῦτο, τῆς δὲ τοῦ κόσμου προσειληφυίας τὸ μηδὲ ὑπό τινος ἔξωθεν αἰτίας ἐναγκάζεσθαι βλαβερόν τι ἑαυτῇ γεννᾷν. Κατὰ μὲν δὴ τὸ μεμνῆσθαι, ὅτι μέρος εἰμὶ ὅλου τοῦ τοιούτου, εὐαρεστήσω παντὶ τῷ ἀποβαίνοντι. Καθόσον δὲ ἔχω πως οἰκείως πρὸς τὰ ὁμογενῆ μέρη, οὐδὲν πράξω ἀκοινώνητον· μᾶλλον δὲ στοχάσομαι τῶν ὁμογενῶν, καὶ πρὸς τὸ κοινῇ συμφέρον πᾶσαν ὁρμὴν ἐμαυτοῦ ἄξω, καὶ ἀπὸ τοὐναντίου ἀπάξω. Τούτων δὲ οὕτω περαινομένων, ἀνάγκη τὸν βίον εὐροεῖν· ὡς ἂν καὶ πολίτου βίον εὔρουν ἐπινοήσειας, προϊόντος διὰ πράξεων τοῖς πολίταις λυσιτελῶν, καὶ ὅπερ ἂν ἡ πόλις ἀπονέμῃ, τοῦτο ἀσπαζομένου.

ζ΄. Τοῖς μέρεσι τοῦ ὅλου, ὅσα φύσει περιέχεται ὑπὸ τοῦ κόσμου, ἀνάγκη φθείρεσθαι· λεγέσθω δὲ τοῦτο σημαντικῶς τοῦ ἀλλοιοῦσθαι· εἰ δὲ φύσει

κακόν τε καὶ ἀναγκαῖόν ἐστι τοῦτο αὐτοῖς, οὐκ ἂν τὸ ὅλον καλῶς διεξάγοιτο, τῶν μερῶν εἰς ἀλλοτρίωσιν ὄντων, καὶ πρὸς τὸ φθείρεσθαι διαφόρως κατεσκευασμένων. Πότερον γὰρ ἐπεχείρησεν ἡ φύσις αὐτὴ τὰ ἑαυτῆς μέρη κακοῦν, καὶ περιπτωτικὰ τῷ κακῷ, καὶ ἐξ ἀνάγκης ἔμπτωτα εἰς τὸ κακὸν ποιεῖν, ἢ ἔλαθεν αὐτὴν τοιάδε τινὰ γενόμενα; ἀμφότερα γὰρ ἀπίθανα. Εἰ δέ τις, καὶ ἀφέμενος τῆς φύσεως, κατὰ τὸ πεφυκέναι ταῦτα ἐξηγοῖτο, καὶ ὡς γελοῖον, ἅμα μὲν φάναι πεφυκέναι τὰ μέρη τοῦ ὅλου μεταβάλλειν, ἅμα δὲ ὡς ἐπί τινι τῶν παρὰ φύσιν συμβαινόντων θαυμάζειν, ἢ δυσχεραίνειν, ἄλλως τε καὶ τῆς διαλύσεως εἰς ταῦτα γινομένης, ἐξ ὧν ἕκαστον συνίσταται. Ἤτοι γὰρ σκεδασμὸς στοιχείων, ἐξ ὧν συνεκρίθη, ἢ τροπὴ, τοῦ μὲν στερεμνίου εἰς τὸ γεῶδες, τοῦ δὲ πνευματικοῦ εἰς τὸ ἀερῶδες· ὥστε καὶ ταῦτα ἀναληφθῆναι εἰς τὸν τοῦ ὅλου λόγον, εἴτε κατὰ περίοδον ἐκπυρουμένου, εἴτε ἀϊδίοις ἀμοιβαῖς ἀνανεουμένου. Καὶ τὸ στερέμνιον δὲ, καὶ τὸ πνευματικὸν μὴ φαντάζου τὸ ἀπὸ τῆς γενέσεως. Πᾶν γὰρ τοῦτο ἐχθὲς καὶ τρίτην ἡμέραν ἐκ τῶν σιτίων καὶ τοῦ ἑλκομένου ἀέρος τὴν ἐπιῤῥοὴν ἔλαβεν. Τοῦτο οὖν, ὃ ἔλαβε, μεταβάλλει, οὐχ ὃ ἡ μήτηρ ἔτεκεν. Ὑπόθου δ᾽, ὅτι ἐκείνῳ σε λίαν προσπλέκει τῷ ἰδίως ποιῷ, οὐδὲν ὄντι οἶμαι πρὸς τὸ νῦν λεγόμενον.

η. Ὀνόματα θέμενος σαυτῷ ταῦτα, ἀγαθὸς, αἰδήμων, ἀληθὴς, ἔμφρων, σύμφρων, ὑπέρφρων, πρόσεχε, μήποτε μετονομάζῃ· κἂν ἀπολλύῃς ταῦτα τὰ

ὀνόματα, ταχέως ἐπάνιε ἐπ' αὐτά. Μέμνησο δὲ, ὅτι τὸ μὲν ἔμφρον ἐβούλετό σοι σημαίνειν τὴν ἐφ' ἕκαστα διαληπτικὴν ἐπίστασιν, καὶ τὸ ἀπαρενθύμητον· τὸ δὲ σύμφρον, τὴν ἑκούσιον ἀπόδεξιν τῶν ὑπὸ τῆς κοινῆς φύσεως ἀπονεμομένων· τὸ δὲ ὑπέρφρον, τὴν ὑπέρτασιν τοῦ φρονοῦντος μορίου ὑπὲρ λείαν ἢ τραχεῖαν κίνησιν τῆς σαρκὸς, καὶ τὸ δοξάριον, καὶ τὸν θάνατον, καὶ ὅσα τοιαῦτα. Ἐὰν οὖν διατηρῇς σεαυτὸν ἐν τούτοις τοῖς ὀνόμασι, μὴ γλιχόμενος τοῦ ὑπ' ἄλλων κατὰ ταῦτα ὀνομάζεσθαι, ἔσῃ ἕτερος, καὶ εἰς βίον εἰσελεύσῃ ἕτερον. Τὸ γὰρ ἔτι τοιοῦτον εἶναι, οἷος μέχρι νῦν γέγονας, καὶ ἐν βίῳ τοιούτῳ σπαράσσεσθαι καὶ μολύνεσθαι, λίαν ἐστὶν ἀναισθήτου καὶ φιλοψύχου, καὶ ὁμοίου τοῖς ἡμιβρώτοις θηριομάχοις, οἵτινες, μεστοὶ τραυμάτων καὶ λύθρου, παρακαλοῦσιν ὅμως εἰς τὴν αὔριον φυλαχθῆναι, παραβληθησόμενοι τοιοῦτοι τοῖς αὐτοῖς ὄνυξι καὶ δήγμασιν. Ἐμβίβασον οὖν σαυτὸν εἰς τὰ ὀλίγα ταῦτα ὀνόματα. Κἂν μὲν ἐπ' αὐτῶν μένειν δύνῃ, μένε, ὥσπερ εἰς Μακάρων τινὰς νήσους μετῳκισμένος· ἐὰν δὲ αἴσθῃ, ὅτι ἐκπίπτεις, καὶ οὐ περικρατεῖς, ἄπιθι θαῤῥῶν εἰς γωνίαν τινὰ, ὅπου κρατήσεις, ἢ καὶ παντάπασιν ἔξιθι τοῦ βίου, μὴ ὀργιζόμενος, ἀλλὰ ἁπλῶς, καὶ ἐλευθέρως, καὶ αἰδημόνως, ἕν γε τοῦτο μόνον πράξας ἐν τῷ βίῳ, τὸ οὕτως ἐξελθεῖν. Πρὸς μέντοι τὸ μεμνῆσθαι τῶν ὀνομάτων μεγάλως συλλήψεταί σοι, τὸ μεμνῆσθαι θεῶν, καὶ ὅτιπερ οὐ κολακεύεσθαι οὗτοι θέλουσιν, ἀλλὰ ἐξομοιοῦσθαι ἑαυτοῖς τὰ λογικὰ πάντα· καὶ εἶναι τὴν μὲν συκῆν

τὰ συκῆς ποιοῦσαν, τὸν δὲ κύνα τὰ κυνὸς, τὴν δὲ μέλισσαν τὰ μελίσσης, τὸν δὲ ἄνθρωπον τὰ ἀνθρώποι.

θ'. Μῖμος, πόλεμος, πτοία, νάρκα, δουλεία, καθ' ἡμέραν ἀπαλείψεταί σου τὰ ἱερὰ ἐκεῖνα δόγματα, ὁπόσα ὁ φυσιολογητὸς φαντάζῃ καὶ παραπέμπεις. Δεῖ δὲ πᾶν οὕτω βλέπειν καὶ πράσσειν, ὥστε καὶ τὸ περιστατικὸν ἅμα συντελεῖσθαι, καὶ ἅμα τὸ θεωρητικὸν ἐνεργεῖσθαι, καὶ τὸ ἐκ τῆς περὶ ἑκάστων ἐπιστήμης αὔθαδες σώζεσθαι λανθάνον, οὐχὶ κρυπτόμενον. Πότε γὰρ ἁπλότητος ἀπολαύσεις; πότε δὲ σεμνότητος; πότε δὲ τῆς ἐφ' ἑκάστου γνωρίσεως, τί τε ἐστὶ κατ' οὐσίαν, καὶ τίνα χώραν ἔχει ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ ἐπὶ πόσον πέφυκεν ὑφίστασθαι, καὶ ἐκ τίνων συγκέκριται, καὶ τίσι δύναται ὑπάρχειν, καὶ τίνες δύνανται αὐτὸ διδόναι τε καὶ ἀφαιρεῖσθαι.

ι'. Ἀράχνιον μυῖαν θηράσαν μέγα φρονεῖ, ἄλλος δὲ λαγίδιον, ἄλλος δὲ ὑποχῇ ἀφύην, ἄλλος δὲ συΐδια, ἄλλος δὲ ἄρκτους, ἄλλος Σαρμάτας. Οὗτοι γὰρ οὐ λησταὶ, ἐὰν τὰ δόγματα ἐξετάζῃς;

ια'. Πῶς εἰς ἄλληλα πάντα μεταβάλλει, θεωρητικὴν μέθοδον κτῆσαι, καὶ διηνεκῶς πρόσεχε, καὶ συγγυμνάσθητι περὶ τοῦτο τὸ μέρος. Οὐδὲν γὰρ οὕτω μεγαλοφροσύνης ποιητικόν. Ἐξεδύσατο τὸ σῶμα, καὶ ἐννοήσας, ὅτι ὅσον οὐδέπω πάντα ταῦτα καταλιπεῖν ἀπιόντα ἐξ ἀνθρώπων δεήσει, ἀνῆκεν ὅλον ἑαυτὸν, δικαιοσύνῃ μὲν εἰς τὰ ὑφ' ἑαυτοῦ ἐνεργούμενα, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις συμβαίνουσι, τῇ τῶν ὅλων φύσει. Τί δ' ἐρεῖ τις, ἢ ὑπολήψεται περὶ αὐτοῦ, ἢ πράξει κατ' αὐτοῦ, οὐδ' εἰς νοῦν βάλλεται,

δύο τούτοις ἀρκούμενος αὐτὸς, δικαιοπραγεῖν τὸ νῦν πρασσόμενον, καὶ φιλεῖν τὸ νῦν ἀπονεμόμενον ἑαυτῷ· ἀσχολίας δὲ πάσας καὶ σπουδὰς ἀφῆκε, καὶ οὐδὲν ἄλλο βούλεται, ἢ εὐθεῖαν περαίνειν διὰ τοῦ νόμου, καὶ εὐθεῖαν περαίνοντι ἕπεσθαι τῷ θεῷ.

ιβ΄ Τίς ὑπονοίας χρεία, παρὸν σκοπεῖν, τί δεῖ πραχθῆναι; κἂν μὲν συνορᾷς, εὐμενῶς, ἀμεταστρεπτὶ ταύτῃ χωρεῖν· ἐὰν δὲ μὴ συνορᾷς, ἐπέχειν, καὶ συμβούλοις τοῖς ἀρίστοις χρῆσθαι· ἐὰν δὲ ἕτερά τινα πρὸς ταῦτα ἀντιβαίνῃ, προϊέναι κατὰ τὰς παρούσας ἀφορμὰς λελογισμένως, ἐχόμενον τοῦ φαινομένου δικαίου. Ἄριστον γὰρ κατατυγχάνειν τούτου· ἐπεί τοι ἥ γε ἀπόπτωσις ἀπὸ τούτου ἔστω. Σχολαῖόν τι καὶ ἅμα εὐκίνητόν ἐστι, καὶ φαιδρὸν ἅμα καὶ συνεστηκὸς, ὁ τῷ λόγῳ κατὰ πᾶν ἑπόμενος.

ιγ΄. Πυνθάνεσθαι ἑαυτοῦ, εὐθὺς ἐξ ὕπνου γινόμενον, μήτι διοίσει σοι, ἐὰν ὑπὸ ἄλλου γένηται τὰ δίκαια καὶ καλῶς ἔχοντα; οὐ διοίσει. Μήτι ἐπιλέλησαι, ὅτι οὗτοι οἱ ἐν τοῖς περὶ ἄλλων ἐπαίνοις καὶ ψόγοις φρυαττόμενοι, τοιοῦτοι μὲν ἐπὶ τῆς κλίνης εἰσὶ, τοιοῦτοι δὲ ἐπὶ τῆς τραπέζης, οἷα δὲ ποιοῦσιν, οἷα δὲ φεύγουσιν, οἷα δὲ διώκουσιν, οἷα δὲ κλέπτουσιν, οἷα δὲ ἁρπάζουσιν, οὐ χερσὶ καὶ ποσὶν, ἀλλὰ τῷ τιμιωτάτῳ ἑαυτῶν μέρει, ᾧ γίνεται, ὅταν θέλῃ (τις), πίστις, αἰδὼς, ἀλήθεια, νόμος, ἀγαθὸς δαίμων;

ιδ΄. Τῇ πάντα διδούσῃ καὶ ἀπολαμβανούσῃ φύσει ὁ πεπαιδευμένος καὶ αἰδήμων λέγει· Δὸς, ὃ θέλεις, ἀπόλαβε, ὃ θέλεις. Λέγει δὲ τοῦτο

οὐ καταθρασυνόμενος, ἀλλὰ πειθαρχῶν μόνον καὶ εὐνοῶν αὐτῇ.

ιέ. Ὀλίγον ἐστὶ τὸ ὑπολειπόμενον τοῦτο. Ζῆσον ὡς ἐν ὄρει. Οὐδὲν γὰρ διαφέρει, ἐκεῖ, ἢ ὧδε, ἐάν τις πανταχοῦ, ὡς ἐν πόλει, τῷ κόσμῳ. Ἰδέτωσαν, ἱστορησάτωσαν οἱ ἄνθρωποι ἄνθρωπον ἀληθινὸν κατὰ φύσιν ζῶντα. Εἰ μὴ φέρουσιν, ἀποκτεινάτωσαν. Κρεῖττον γὰρ, ἢ οὕτω ζῆν.

ιϛ'. Μηκέθ' ὅλως περὶ τοῦ, οἷόν τινα εἶναι τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα (δεῖ), διαλέγεσθαι, ἀλλὰ εἶναι τοιοῦτον.

ιζ'. Τοῦ ὅλου αἰῶνος, καὶ τῆς ὅλης οὐσίας συνεχῶς φαντασία, καὶ ὅτι πάντα τὰ κατὰ μέρος, ὡς μὲν πρὸς οὐσίαν, κεγχραμίς· ὡς δὲ πρὸς χρόνον, τρυπάνου περιστροφή.

ιή. Εἰς ἕκαστον τῶν ὑποκειμένων ἐφιστάντα, ἐπινοεῖν αὐτὸ ἤδη διαλυόμενον, καὶ ἐν μεταβολῇ, καὶ οἷον σήψει, ἢ σκεδάσει γινόμενον, ἢ καθότι ἕκαστον πέφυκεν ὥσπερ θνήσκειν.

ιθ'. Οἷοί εἰσιν ἐσθίοντες, καθεύδοντες, ὀχεύοντες, ἀποπατοῦντες, τὰ ἄλλα. Εἶτα οἷοι ἀνδρονομούμενοι, καὶ γαυρούμενοι, ἢ χαλεπαίνοντες, καὶ ἐξ ὑπεροχῆς ἐπιπλήττοντες. Πρὸ ὀλίγου δὲ καὶ ἐδούλευον πόσοις, καὶ δι' οἷα· καὶ μετ' ὀλίγον ἐν τοιούτοις ἔσονται.

κ'. Συμφέρει ἑκάστῳ, ὃ φέρει ἑκάστῳ ἡ τῶν ὅλων φύσις. Καὶ τότε συμφέρει, ὅτε ἐκείνη φέρει.

κά. Ἐρᾷ μὲν ὄμβρου γαῖα· ἐρᾷ δὲ ὁ σεμνὸς αἰθήρ· ἐρᾷ δὲ ὁ κόσμος ποιῆσαι, ὃ ἂν μέλλῃ

γίνεσθαι. Λέγω οὖν τῷ κόσμῳ, ὅτι σοι συνερῶ. Μήτι δ᾽ οὕτω κἀκεῖνο λέγεται, ὅτι Φιλεῖ τοῦτο γίνεσθαι;

κβ΄. Ἤτοι ἐνταῦθα ζῇς, καὶ ἤδη εἴθικας· ἢ ἔξω ὑπάγεις, καὶ τοῦτο ἤθελες· ἢ ἀποθνήσκεις, καὶ ἀπελειτούργησας. Παρὰ δὲ ταῦτα οὐδέν. Οὐκοῦν εὐθύμει.

κγ΄. Ἐναργὲς ἔστω ἀεὶ τὸ, ὅτι τοιοῦτο ἐκεῖνο ὁ ἀγρός ἐστι· καὶ πῶς πάντα ἐστὶ ταὐτὰ ἐνθάδε τοῖς ἐν ἄκρῳ τῷ ὄρει, ἢ ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ, ἢ ὅπου θέλεις. Ἀντικρυς γὰρ εὑρήσεις τὰ τοῦ Πλάτωνος· σηκὸν ἐν ὄρει, φησὶ, (τὸ τεῖχος) περιβαλλόμενος, καὶ βδάλλων βοσκήματα.

κδ΄. Τί ἐστί μοι τὸ ἡγεμονικόν μου; καὶ ποῖόν τι ἐγὼ αὐτὸ ποιῶ νῦν; καὶ πρὸς τί ποτε αὐτῷ νῦν χρῶμαι; μήτι κενὸν νοῦ ἐστι; μήτι ἀπόλυτον καὶ ἀπεσπασμένον κοινωνίας; μήτι προστετηκὸς καὶ ἀνακεκραμένον τῷ σαρκιδίῳ, ὥστε τούτῳ συντρέπεσθαι;

κέ. Ὁ τὸν κύριον φεύγων, δραπέτης· κύριος δὲ ὁ νόμος· καὶ ὁ παρανομῶν, δραπέτης. Ἅμα καὶ ὁ λυπούμενος, ἢ ὀργιζόμενος, ἢ φοβούμενος, ὃ βούλεταί τι γεγονέναι, ἢ γίνεσθαι, ἢ γενέσθαι τῶν ὑπὸ τοῦ τὰ πάντα διοικοῦντος τεταγμένων, ὅς ἐστι νόμος, νέμων, ὅσα ἑκάστῳ ἐπιβάλλει. Ὁ ἄρα φοβούμενος, ἢ λυπούμενος, ἢ ὀργιζόμενος, δραπέτης.

κϛ΄. Σπέρμα εἰς μήτραν ἀφεὶς ἀπεχώρησε, καὶ λοιπὸν ἄλλη αἰτία παραλαβοῦσα ἐργάζεται, καὶ ἀποτελεῖ βρέφος· ἐξ οἵου οἷον; πάλιν τροφὴν διὰ φά-

ρυγγος ἀφῆκε, καὶ λοιπὸν ἄλλη αἰτία παραλαβοῦσα, αἴσθησιν, καὶ ὁρμὴν, καὶ τὸ ὅλον, ζωὴν, καὶ ῥώμην, καὶ ἄλλα (ὅσα καὶ οἷα;) ποιεῖ. Ταῦτα οὖν τὰ ἐν τοιαύτῃ ἐγκαλύψει γινόμενα θεωρεῖν, καὶ τὴν δύναμιν οὕτως ὁρᾶν, ὡς καὶ τὴν βρίθουσαν, καὶ τὴν ἀνωφερῆ, ὁρῶμεν, οὐχὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς, ἀλλ' οὐχ ἧττον ἐναργῶς.

κζ'. Συνεχῶς ἐπινοεῖν, πῶς πάντα τοιαῦτα, ὁποῖα νῦν γίνεται, καὶ πρόσθεν ἐγίνετο· καὶ ἐπινοεῖν γενησόμενα. Καὶ ὅλα δράματα, καὶ σκηνὰς ὁμοειδεῖς, ὅσα ἐκ πείρας τῆς σῆς, ἢ τῆς πρεσβυτέρας ἱστορίας ἔγνως, πρὸ ὀμμάτων τίθεσθαι· οἷον αὐλὴν ὅλην Ἀδριανοῦ, καὶ αὐλὴν ὅλην Ἀντωνίνου, καὶ αὐλὴν ὅλην Φιλίππου, Ἀλεξάνδρου, Κροίσου· πάντα γὰρ ἐκεῖνα τοιαῦτα ἦν, μόνον δι' ἑτέρων.

κη'. Φαντάζου πάντα τὸν ἐφ' ᾡτινιοῦν λυπούμενον, ἢ δυσαρεστοῦντα, ὅμοιον τῷ θυομένῳ χοιριδίῳ καὶ ἀπολακτίζοντι καὶ κεκραγότι· ὅμοιος καὶ ὁ οἰμώζων ἐπὶ τοῦ κλινιδίου μόνος σιωπῇ τὴν ἔνδεσιν ἡμῶν· καὶ ὅτι μόνῳ τῷ λογικῷ ζώῳ δέδοται, τὸ ἑκουσίως ἕπεσθαι τοῖς γινομένοις· τὸ δὲ ἕπεσθαι ψιλὸν, πᾶσιν ἀναγκαῖον.

κθ'. Κατὰ μέρος ἐφ' ἑκάστου, ὧν ποιεῖς, ἐφιστάνων, ἐπερώτα σεαυτὸν, εἰ ὁ θάνατος δεινὸν διὰ τὸ τούτου στέρεσθαι.

λ'. Ὅταν προσκόπτῃς ἐπί τινος ἁμαρτίᾳ, εὐθὺς μεταβὰς, ἐπιλογίζου, τί παρόμοιον ἁμαρτάνεις· οἷον, ἀργύριον ἀγαθὸν εἶναι κρίνων, (ἢ) τὴν ἡδονὴν, ἢ τὸ δοξάριον, καὶ κατ' εἶδος. Τούτῳ γὰρ ἐπι

βάλλων, ταχέως ἐπιλήσῃ τῆς ὀργῆς· συμπίπτοντος τοῦ, ὅτι βιάζεται· τί γὰρ ποιήσει; ἤ, εἰ δύνασαι, ἄφελε αὐτοῦ τὸ βιαζόμενον.

λά. Σατύρωνα ἰδὼν, Σωκρατικὸν φαντάζου, ἢ Εὐτύχην, ἢ Ὑμένα· καὶ Εὐφράτην ἰδὼν, Εὐτυχίωνα, ἢ Σιλουανὸν φαντάζου· καὶ Ἀλκίφρονα, Τροπαιοφόρον φαντάζου· καὶ Ξενοφῶντα ἰδὼν, Κρίτωνα ἢ Σευῆρον φαντάζου· καὶ εἰς ἑαυτὸν ἀπιδὼν, τῶν Καισάρων τινὰ φαντάζου, καὶ ἐφ᾽ ἑκάστου τὸ ἀνάλογον. Εἶτα συμπροσπιπτέτω σοι· ποῦ οὖν ἐκεῖνοι; οὐδαμοῦ, ἢ ὁπουδή. Οὕτως γὰρ συνεχῶς θεάσῃ τὰ ἀνθρώπινα, καπνὸν, καὶ τὸ μηδέν· μάλιστα ἐὰν συμμνημονεύσῃς, ὅτι τὸ ἅπαξ μεταβαλὸν οὐκέτι ἔσται ἐν τῷ ἀπείρῳ χρόνῳ. Σὺ οὖν ἐν τίνι; τί δ᾽ οὐκ ἀρκεῖ σοι τὸ βραχὺ τοῦτο κοσμίως διαπερᾶσαι; Οἵαν ὕλην καὶ ὑπόθεσιν φεύγεις; τί γάρ ἐστι πάντα ταῦτα ἄλλο, πλὴν γυμνάσματα λόγου, ἑωρακότος ἀκριβῶς καὶ φυσιολόγως τὰ ἐν τῷ βίῳ; Μένε οὖν, μέχρι ἐξοικειώσῃς σαυτῷ καὶ ταῦτα, ὡς ὁ ἐῤῥωμένος στόμαχος πάντα ἐξοικειοῖ, ὡς τὸ λαμπρὸν πῦρ, ὅ τι ἂν βάλῃς, φλόγα ἐξ αὐτοῦ καὶ αὐγὴν ποιεῖ.

λβ´. Μηδενὶ ἐξέστω εἰπεῖν ἀληθεύοντι περὶ σοῦ, ὅτι οὐχ ἁπλοῦς, ἢ ὅτι οὐκ ἀγαθός· ἀλλὰ ψευδέσθω, ὅστις τούτων τι περὶ σοῦ ὑπολήψεται· πᾶν δὲ τοῦτο ἐπὶ σοί. Τίς γὰρ ὁ κωλύσων ἀγαθὸν εἶναί σε καὶ ἁπλοῦν; σὺ μόνον κρῖνον μηκέτι ζῆν, εἰ μὴ τοιοῦτος ἔσῃ. Οὐδὲ γὰρ αἱρεῖ λόγος μὴ τοιοῦτον ὄντα.

λγ´. Τί ἐστι τὸ ἐπὶ ταύτης τῆς ὕλης δυνάμενον κατὰ τὸ ὑγιέστατον πραχθῆναι, ἢ ῥηθῆναι; ὅ τι

γὰρ ἂν τοῦτο ᾖ, ἔξεστιν αὐτὸ πρᾶξαι, ἢ εἰπεῖν· καὶ μὴ προφασίζου, ὡς κωλυόμενος. Οὐ πρότερον παύσῃ στένων, πρὶν ἢ τοῦτο πάθῃς, ὅτι, οἷόν ἐστι τοῖς ἡδυπαθοῦσιν ἡ τρυφὴ, τοιοῦτό σοι τὸ ἐπὶ τῆς ὑποβαλλομένης καὶ ὑποπιπτούσης ὕλης ποιεῖν τὰ οἰκεῖα τῇ τοῦ ἀνθρώπου κατασκευῇ· ἀπόλαυσιν γὰρ δεῖ ὑπολαμβάνειν πᾶν, ὃ ἔξεστι κατὰ τὴν ἰδίαν φύσιν ἐνεργεῖν. Πανταχοῦ δὲ ἔξεστι. Τῷ μὲν οὖν κυλίνδρῳ οὐ πανταχοῦ δίδοται φέρεσθαι τὴν ἰδίαν κίνησιν, οὐδὲ τῷ ὕδατι, οὐδὲ πυρὶ, οὐδὲ τοῖς ἄλλοις, ὅσα ὑπὸ φύσεως, ἢ ψυχῆς ἀλόγου, διοικεῖται· τὰ γὰρ διείργοντα καὶ ἐνιστάμενα πολλά. Νοῦς δὲ καὶ λόγος διὰ παντὸς τοῦ ἀντιπίπτοντος οὕτως πορεύεσθαι δύναται, ὡς πέφυκε, καὶ ὡς θέλει. Ταύτην τὴν ῥᾳστώνην πρὸ ὀμμάτων τιθέμενος, καθ᾽ ἣν ἐνεχθήσεται ὁ λόγος διὰ πάντων, ὡς πῦρ ἄνω, ὡς λίθος κάτω, ὡς κύλινδρος κατὰ πρανοῦς, μηκέτι μηδὲν ἐπιζήτει. Τὰ γὰρ λοιπὰ ἐγκόμματα ἤτοι τοῦ σωματικοῦ ἐστι τοῦ νεκροῦ, ἢ χωρὶς ὑπολήψεως, καὶ τῆς αὐτοῦ τοῦ λόγου ἐνδόσεως, οὐ θραύει, οὐδὲ ποιεῖ κακὸν οὐδοτιοῦν· ἐπεί τοι καὶ ὁ πάσχων αὐτὸ, κακὸς ἂν εὐθὺς ἐγίνετο. Ἐπὶ γοῦν τῶν ἄλλων κατασκευασμάτων πάντων, ὅ τι ἂν κακόν τινι αὐτῶν συμβῇ, παρὰ τοῦτο χεῖρον γίνεται αὐτὸ τὸ πάσχον· ἐνταῦθα δὲ, εἰ δεῖ εἰπεῖν, καὶ κρείττων γίνεται ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἐπαινετώτερος, ὀρθῶς χρώμενος τοῖς προσπίπτουσιν. Ὅλως δὲ μέμνησο, ὅτι τὸν φύσει πολίτην οὐδὲν βλάπτει, ὃ πόλιν οὐ βλάπτει, οὐδέ γε πόλιν βλάπτει, ὃ νόμον οὐ βλάπτει· τούτων δὲ τῶν

καλουμένων ἀκληρημάτων οὐδὲν βλάπτει νόμον. Ὃ τοίνυν νόμον οὐ βλάπτει, οὔτε πόλιν, οὔτε πολίτην.

λδ΄. Τῷ δεδηγμένῳ ὑπὸ τῶν ἀληθῶν δογμάτων ἀρκεῖ καὶ τὸ βραχύτατον, καὶ ἐν μέσῳ κείμενον εἰς ὑπόμνησιν ἀλυπίας καὶ ἀφοβίας. Οἷον·

Φύλλα τὰ μέν τ' ἄνεμος χαμάδις χέει . . . .
. . . .
Ὣς ἀνδρῶν γενεή.

Φυλλάρια δὲ καὶ τὰ τεκνία σου· φυλλάρια δὲ καὶ ταῦτα τὰ ἐπιβοῶντα ἀξιοπίστως, καὶ ἐπευφημοῦντα, ἢ ἐκ τῶν ἐναντίων καταρώμενα, ἢ ἡσυχῇ ψέγοντα καὶ χλευάζοντα· φυλλάρια δὲ ὁμοίως καὶ τὰ διαδεξόμενα τὴν ὑστεροφημίαν. Πάντα γὰρ τὰ τοιαῦτα ἔαρος ἐπιγίγνεται ὥρῃ· εἶτα ἄνεμος καταβέβληκεν· ἔπειθ' ὕλη ἕτερα ἀντὶ τούτων φύει. Τὸ δὲ ὀλιγοχρόνιον κοινὸν ἁπάντων· ἀλλὰ σὺ πάντα, ὡς αἰώνια ἐσόμενα, φεύγεις καὶ διώκεις. Μικρὸν καὶ καταμύσεις· τὸν δὲ ἐξενεγκόντα σε ἤδη ἄλλος θρηνήσει.

λέ. Τὸν ὑγιαίνοντα ὀφθαλμὸν πάντα ὁρᾷν δεῖ τὰ ὁρατά, καὶ μὴ λέγειν, Τὰ χλωρὰ θέλω· τοῦτο γὰρ ὀφθαλμιῶντός ἐστι. Καὶ τὴν ὑγιαίνουσαν ἀκοὴν, καὶ ὄσφρησιν, εἰς πάντα δεῖ τὰ ἀκουστὰ καὶ ὀσφραντὰ ἑτοίμην εἶναι. Καὶ τὸν ὑγιαίνοντα στόμαχον πρὸς πάντα τὰ τρόφιμα ὁμοίως ἔχειν, ὡς μύλην πρὸς πάντα, ὅσα ἀλήσουσα κατεσκεύασται. Καὶ τοίνυν τὴν ὑγιαίνουσαν διάνοιαν πρὸς πάντα δεῖ τὰ συμβαίνοντα ἑτοίμην εἶναι· ἡ δὲ λέγουσα, Τὰ τεκνία σωζέσθω, καὶ πάντες, ὅ τι ἂν πρά-

ξω, ἐπαινείτωσαν, ὀφθαλμός ἐστι, τὰ χλωρὰ ζητῶν, ἢ ὀδόντες τὰ ἁπαλά.

λϛʹ. Οὐδείς ἐστιν οὕτως εὔποτμος, ᾧ ἀποθνήσκοντι οὐ παρεστήξονταί τινες, ἀσπαζόμενοι τὸ συμβαῖνον κακόν. Σπουδαῖος καὶ σοφὸς ἦν· μὴ τὸ πανύστατον ἔσται τις, ὁ καθ᾽ αὑτὸν λέγων, Ἀναπνεύσωμέν ποτε ἀπὸ τούτου τοῦ παιδαγωγοῦ. Χαλεπὸς μὲν οὐδενὶ ἡμῶν ἦν, ἀλλὰ ᾐσθανόμην, ὅτι ἡσυχῇ καταγινώσκει ἡμῶν. Ταῦτα μὲν οὖν ἐπὶ τοῦ σπουδαίου. Ἐφ᾽ ἡμῶν δὲ πόσα ἄλλα ἐστὶ, δι᾽ ἃ πολὺς ὁ ἀπαλλακτιῶν ἡμῶν; τοῦτο οὖν ἐννοήσεις ἀποθνήσκων, καὶ εὐκολώτερον ἐξελεύσῃ, λογιζόμενος· ἐκ τοιούτου βίου ἀπέρχομαι, ἐν ᾧ αὐτοὶ οἱ κοινωνοὶ, ὑπὲρ ὧν τὰ τοσαῦτα ἠγωνισάμην, ηὐξάμην, ἐφρόντισα, αὐτοὶ ἐκεῖνοι ἐθέλουσί με ὑπάγειν, ἄλλην τινὰ τυχὸν ἐκ τούτου ῥαστώνην ἐλπίζοντες. Τί ἂν οὖν τις ἀντέχοιτο τῆς ἐνταῦθα μακροτέρας διατριβῆς. Μὴ μέντοι διὰ τοῦτο ἔλαττον εὐμενὴς αὐτοῖς ἄπιθι, ἀλλὰ τὸ ἴδιον ἔθος διασώζων, φίλος, καὶ εὔνους, καὶ ἵλεως, καὶ μὴ πάλιν ὡς ἀποσπώμενος· ἀλλ᾽, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ εὐθανατοῦντος εὐκόλως τὸ ψυχάριον ἀπὸ τοῦ σώματος ἐξειλεῖται, τοιαύτην καὶ τὴν ἀπὸ τούτων ἀποχώρησιν δεῖ γενέσθαι· καὶ γὰρ τούτοις ἡ φύσις (σε) συνῆψε, καὶ συνέκρινεν. Ἀλλὰ νῦν διαλύει; διαλύομαι, ὡς ἀπὸ οἰκείων μὲν, οὐ μὴν ἀνθελκόμενος, ἀλλ᾽ ἀβιάστως· ἓν γὰρ καὶ τοῦτο τῶν κατὰ φύσιν.

λζʹ. Ἔθισον ἐπὶ παντὸς, ὡς οἷόν τε, τοῦ πρασσομένου ὑπό τινος, ἐπιζητεῖν κατὰ σαυτόν· Οὗτος

τοῦτο ἐπὶ τίνα φέρει; Ἄρχου δὲ ἀπὸ σαυτοῦ, καὶ σαυτὸν πρῶτον ἐξέταζε.

λή. Μέμνησο, ὅτι τὸ νευροσπαστοῦν ἐστιν ἐκεῖνο, τὸ ἔνδον ἐγκεκρυμμένον· ἐκεῖνο ῥητορεία, ἐκεῖνο ζωὴ, ἐκεῖνο, εἰ δεῖ εἰπεῖν, ἄνθρωπος. Μηδέποτε συμπεριφαντάζου τὸ περικείμενον ἀγγειῶδες, καὶ τὰ ὀργάνια ταῦτα τὰ περιπεπλασμένα. Ὅμοια γάρ ἐστι σκεπάρνῳ, μόνον διαφέροντα, καθότι προσφυῆ ἐστιν. Ἐπεί τοι οὐ μᾶλλόν τι τούτων ὄφελός ἐστι τῶν μορίων, χωρὶς τῆς κινούσης καὶ ἰσχούσης αὐτὰ αἰτίας, ἢ τῆς κερκίδος τῇ ὑφαντρίᾳ, καὶ τοῦ καλάμου τῷ γράφοντι, καὶ τοῦ μαστιγίου τῷ ἡνιόχῳ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΙΑ

ΤΑ ἴδια τῆς λογικῆς ψυχῆς· ἑαυτὴν ὁρᾷ, ἑαυτὴν διαρθροῖ, ἑαυτὴν, ὁποίαν ἂν βούληται, ποιεῖ, τὸν καρπὸν, ὃν φέρει, αὐτὴ καρποῦται (τοὺς γὰρ τῶν φυτῶν καρποὺς, καὶ τὸ ἀνάλογον ἐπὶ τῶν ζώων, ἄλλοι καρποῦνται), τοῦ ἰδίου τέλους τυγχάνει, ὅπου ἂν τὸ τοῦ βίου πέρας ἐπιστῇ. Οὐχ, ὥσπερ ἐπὶ ὀρχήσεως καὶ ὑποκρίσεως, καὶ τῶν τοιούτων, ἀτελὴς γίνεται ἡ ὅλη πρᾶξις, ἐάν τι ἐγκόψῃ· ἀλλ' ἐπὶ παντὸς μέρους, καὶ ὅπου ἂν καταληφθῇ, πλῆρες καὶ ἀπροσδεὲς ἑαυτῇ τὸ προτεθὲν ποιεῖ· ὥστε εἰπεῖν, Ἐγὼ ἀπέχω τὰ ἐμά. Ἔτι δὲ περιέρχεται τὸν ὅλον κόσμον, καὶ τὸ περὶ αὐτὸν κενὸν, καὶ τὸ σχῆμα αὐτοῦ, καὶ εἰς τὴν ἀπειρίαν τοῦ αἰῶνος ἐκτείνεται, καὶ τὴν περιοδικὴν παλιγγενεσίαν τῶν ὅλων ἐμπεριλαμ-

βάνει, καὶ περινοεῖ, καὶ θεωρεῖ, ὅτι οὐδὲν νεώτερον ὄψονται οἱ μεθ' ἡμᾶς, οὐδὲ περιττότερον εἶδον οἱ πρὸ ἡμῶν· ἀλλὰ τρόπον τινὰ ὁ τεσσαρακοντούτης, ἐὰν νοῦν ὁποσονοῦν ἔχῃ, πάντα τὰ γεγονότα καὶ τὰ ἐσόμενα ἑώρακε κατὰ τὸ ὁμοειδές. Ἴδιον δὲ λογικῆς ψυχῆς, καὶ τὸ φιλεῖν τοὺς πλησίον, καὶ ἀλήθεια, καὶ αἰδώς, καὶ τὸ μηδὲν ἑαυτῆς προτιμᾷν, ὅπερ ἴδιον καὶ νόμου. Οὕτως ἄρ' οὐδὲν διήνεγκε λόγος ὀρθὸς, καὶ λόγος δικαιοσύνης.

β'. Ὠδῆς ἐπιτερποῦς, καὶ ὀρχήσεως καὶ παγκρατίου καταφρονήσεις, ἐὰν τὴν μὲν ἐμμελῆ φωνὴν καταμερίσῃς εἰς ἕκαστον τῶν φθόγγων, καὶ καθ' ἕνα πύθῃ σεαυτοῦ, εἰ τούτου ἥττων εἶ· διατραπήσῃ γάρ· ἐπὶ δὲ ὀρχήσεως τὸ ἀνάλογον ποίησας καθ' ἑκάστην κίνησιν, ἢ σχέσιν· τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τοῦ παγκρατίου. Ὅλως οὖν, χωρὶς ἀρετῆς καὶ τῶν ἀπ' ἀρετῆς, μέμνησο ἐπὶ τὰ κατὰ μέρος τρέχειν, καὶ τῇ διαιρέσει αὐτῶν εἰς καταφρόνησιν ἰέναι· τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τὸν βίον ὅλον μετάφερε.

γ'. Οἵα ἐστὶν ἡ ψυχὴ ἡ ἕτοιμος, ἐὰν ἤδη ἀπολυθῆναι δέῃ τοῦ σώματος, καὶ ἤτοι σβεσθῆναι, ἢ σκεδασθῆναι, ἢ συμμεῖναι. Τὸ δὲ ἕτοιμον τοῦτο, ἵνα ἀπὸ ἰδικῆς κρίσεως ἔρχηται, μὴ κατὰ ψιλὴν παράταξιν, ὡς οἱ Χριστιανοὶ, ἀλλὰ λελογισμένως, καὶ σεμνῶς, καὶ ὥστε καὶ ἄλλον πεῖσαι, ἀτραγῴδως.

δ'. Πεποίηκά τι κοινωνικῶς; οὐκοῦν ὠφέλημαι· τοῦτο ἵνα ἀεὶ πρόχειρον ἀπαντᾷ· καὶ μηδαμοῦ παύου.

ε'. Τίς σου ἡ τέχνη; ἀγαθὸν εἶναι. Τοῦτο δὲ πῶς

καλῶς γίνεται ἢ ἐκ θεωρημάτων, τῶν μὲν περὶ τῆς τοῦ ὅλου φύσεως, τῶν δὲ περὶ τῆς ἰδίας τοῦ ἀνθρώπου κατασκευῆς;

ς´. Πρῶτον αἱ τραγῳδίαι παρήχθησαν ὑπομνηστικαὶ τῶν συμβαινόντων, καὶ ὅτι ταῦτα οὕτω πέφυκε γίνεσθαι, καὶ ὅτι, οἷς ἐπὶ τῆς σκηνῆς ψυχαγωγεῖσθε, τούτοις μὴ ἄχθεσθε ἐπὶ τῆς μείζονος σκηνῆς. Ὁρᾶτε γὰρ, ὅτι οὕτω δεῖ ταῦτα περαίνεσθαι, καὶ ὅτι φέρουσιν αὐτὰ καὶ οἱ κεκραγότες· Ἰὼ Κιθαιρών. Καὶ λέγεται δέ τινα ὑπὸ τῶν τὰ δράματα ποιούντων χρησίμως· οἷόν ἐστιν ἐκεῖνο μάλιστα,

Εἰ δ' ἠμελήθην ἐκ θεῶν καὶ παῖδ' ἐμὼ,
Ἔχει λόγον καὶ τοῦτο·

καὶ πάλιν,

Τοῖς πράγμασιν γὰρ οὐχὶ θυμοῦσθαι (χρεών)·

καὶ,

Βίον θερίζειν ὥστε κάρπιμον στάχυν·

καὶ ὅσα τοιαῦτα. Μετὰ δὲ τὴν τραγῳδίαν ἡ ἀρχαία κωμῳδία παρήχθη, παιδαγωγικὴν παῤῥησίαν ἔχουσα, καὶ τῆς ἀτυφίας οὐκ ἀχρήστως δι' αὐτῆς τῆς εὐθυῤῥημοσύνης ὑπομιμνήσκουσα· πρὸς οἷόν τι καὶ Διογένης ταυτὶ παρελάμβανε. Μετὰ ταῦτα τίς ἡ μέση κωμῳδία, καὶ λοιπὸν ἡ νέα πρὸς τί ποτε παρείληπται, ἣ κατ' ὀλίγον ἐπὶ τὴν ἐκ μιμήσεως φιλοτεχνίαν ὑπεῤῥύη, ἐπίστησον. Ὅτι μὲν γὰρ λέγεται καὶ ὑπὸ τούτων τινὰ χρήσιμα, οὐκ ἀγνοεῖται· ἀλλὰ ἡ ὅλη ἐπιβολὴ τῆς τοιαύτης ποιήσεως καὶ δραματουργίας πρὸς τίνα ποτὲ σκοπὸν ἀπέβλεψε;

ζ´. Πῶς ἐναργὲς προσπίπτει τὸ μὴ εἶναι ἄλλην

βίου ὑπόθεσιν εἰς τὸ φιλοσοφεῖν οὕτως ἐπιτήδειον, ὡς ταύτην, ἐν ᾗ νῦν ὢν τυγχάνεις;

η'. Κλάδος, τοῦ προσεχοῦς κλάδου ἀποκοπεὶς, οὐ δύναται μὴ καὶ τοῦ ὅλου φυτοῦ ἀποκεκόφθαι. Οὕτω δὴ καὶ ἄνθρωπος, ἑνὸς ἀνθρώπου ἀποσχισθεὶς, ὅλης τῆς κοινωνίας ἀποπέπτωκε. Κλάδον μὲν οὖν ἄλλος ἀποκόπτει· ἄνθρωπος δὲ αὐτὸς ἑαυτὸν τοῦ πλησίον χωρίζει, μισήσας καὶ ἀποστραφεὶς, ἀγνοεῖ δὲ, ὅτι καὶ τοῦ ὅλου πολιτεύματος ἅμα ἀποτέτμηκεν ἑαυτόν. Πλὴν ἐκεῖνό γε δῶρον τοῦ συστησαμένου τὴν κοινωνίαν Διός· ἔξεστι γὰρ πάλιν ἡμῖν συμφῦναι τῷ προσεχεῖ, καὶ πάλιν τοῦ ὅλου συμπληρωτικοῖς γενέσθαι. Πλεονάκις μέντοι γινόμενον τὸ κατὰ τὴν τοιαύτην διαίρεσιν, δυσένωτον καὶ δυσαποκατάστατον τὸ ἀποχωροῦν ποιεῖ. Ὅλως τε οὐχ ὅμοιος ὁ κλάδος, ὁ ἀπ' ἀρχῆς συμβλαστήσας, καὶ σύμπνους συμμείνας, τῷ μετὰ τὴν ἀποκοπὴν αὖθις ἐγκεντρισθέντι, ὅ τί ποτε λέγουσιν οἱ φυτουργοί· Ὁμοθαμνεῖν μὲν, μὴ ὁμοδογματεῖν δέ.

θ'. Οἱ ἐνιστάμενοι προϊόντι σοι κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον, ὥσπερ ἀπὸ τῆς ὑγιοῦς πράξεως ἀποτρέψαι σε οὐ δυνήσονται, οὕτως μηδὲ τῆς πρὸς αὐτοὺς εὐμενείας ἐκκρουέτωσαν· ἀλλὰ φύλασσε σεαυτὸν ἐπ' ἀμφοτέρων ὁμοίως, μὴ μόνον ἐπὶ τῆς εὐσταθοῦς κρίσεως καὶ πράξεως, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς πρὸς τοὺς κωλύειν ἐπιχειροῦντας, ἢ ἄλλως δυσχεραίνοντας, πρᾳότητος. Καὶ γὰρ τοῦτο ἀσθενὲς, τὸ χαλεπαίνειν αὐτοῖς, ὥσπερ τὸ ἀποστῆναι τῆς πράξεως, καὶ ἐνδοῦναι καταπλαγέντα· ἀμφότεροι γὰρ ἐπίσης λειπο

τάκται, ὁ μὲν ὑποτρέσας, ὁ δὲ ἀλλοτριωθεὶς πρὸς τὸν φύσει συγγενῆ καὶ φίλον.

ί. Οὐκ ἔστι χείρων οὐδεμία φύσις τέχνης· καὶ γὰρ αἱ τέχναι τὰς φύσεις μιμοῦνται. Εἰ δὲ τοῦτο, ἡ πασῶν τῶν ἄλλων τελεωτάτη καὶ περιληπτικωτάτη φύσις οὐκ ἂν ἀπολείποιτο τῆς τεχνικῆς εὐμηχανίας. Πᾶσαι δέ γε τέχναι τῶν κρειττόνων ἕνεκεν τὰ χείρω ποιοῦσιν· οὐκοῦν καὶ ἡ κοινὴ φύσις. Καὶ δὴ ἔνθεν μὲν γένεσις δικαιοσύνης, ἀπὸ δὲ ταύτης αἱ λοιπαὶ ἀρεταὶ ὑφίστανται· οὐ γὰρ τηρηθήσεται τὸ δίκαιον, ἐὰν ἤτοι διαφερώμεθα πρὸς τὰ μέσα, ἢ εὐεξαπάτητοι καὶ προπτωτικοὶ καὶ μεταπτωτικοὶ ὦμεν.

ιά. Εἰ οὐκ ἔρχεται ἐπὶ σὲ τὰ πράγματα, ὧν αἱ διώξεις καὶ φυγαὶ θορυβοῦσί σε, ἀλλὰ τρόπον τινὰ αὐτὸς ἐπ' ἐκεῖνα ἔρχῃ· τὸ γοῦν κρίμα τὸ περὶ αὐτῶν ἡσυχαζέτω, κἀκεῖνα μενεῖ ἀτρεμοῦντα, καὶ οὔτε διώκων οὔτε φεύγων ὀφθήσῃ.

ιβ'. Σφαῖρα ψυχῆς αὐτοειδὴς, ὅταν μήτε ἐκτείνηται ἐπί τι, μήτε ἔσω συντρέχῃ, μήτε σπείρηται, μήτε συνιζάνῃ, ἀλλὰ φωτὶ λάμπηται, ᾧ τὴν ἀλήθειαν ὁρᾷ τὴν πάντων, καὶ τὴν ἐν αὑτῇ.

ιγ'. Καταφρονήσει μου τίς; ὄψεται. Ἐγὼ δὲ ὄψομαι, ἵνα μή τι καταφρονήσεως ἄξιον πράσσων ἢ λέγων εὑρίσκωμαι. Μισήσει; ὄψεται. Ἀλλὰ ἐγὼ εὐμενὴς καὶ εὔνους παντὶ, καὶ τούτῳ αὐτῷ ἕτοιμος τὸ παρορώμενον δεῖξαι, οὐκ ὀνειδιστικῶς, οὐδὲ ὡς κατεπιδεικνύμενος, ὅτι ἀνέχομαι, ἀλλὰ γνησίως καὶ χρηστῶς, οἷος ὁ Φωκίων ἐκεῖνος, εἴ γε μὴ προσεποιεῖτο. Τὰ ἔσω γὰρ δεῖ τοιαῦτα εἶναι, καὶ ὑπὸ τῶν

θεῶν βλέπεσθαι ἄνθρωπον πρὸς μηδὲν ἀγανακτικῶς διατιθέμενον, μηδὲ δεινοπαθοῦντα. Τί γάρ σοι κακὸν, εἰ αὐτὸς νῦν ποιεῖς τὸ τῇ φύσει σου οἰκεῖον, καὶ δέχῃ τὸ νῦν τῇ τῶν ὅλων φύσει εὔκαιρον, ἄνθρωπος τεταγμένος πρὸς τὸ γίνεσθαι δι' ὅτου δὴ κοινῇ συμφέρον;

ιδ'. Ἀλλήλων καταφρονοῦντες, ἀλλήλοις ἀρεσκεύονται, καὶ ἀλλήλων ὑπερέχειν θέλοντες, ἀλλήλοις ὑποκατακλίνονται.

ιέ. Ὡς σαπρὸς καὶ κίβδηλος ὁ λέγων· Ἐγὼ προῄρημαι ἁπλῶς σοι προσφέρεσθαι; Τί ποιεῖς, ἄνθρωπε; τοῦτό οὐ δεῖ προλέγειν. Αὐτοῦ φανήσεται· ἐπὶ τοῦ μετώπου γεγράφθαι ὀφείλει εὐθὺς ἡ φωνή. Τοιοῦτον ἔχει, εὐθὺς ἐν τοῖς ὄμμασιν ἐξέχει, ὡς τῶν ἐραστῶν ἐν τῷ βλέμματι πάντα εὐθὺς γνωρίζει ὁ ἐρώμενος. Τοιοῦτον ὅλως δεῖ τὸν ἁπλοῦν καὶ ἀγαθὸν εἶναι, οἷον γράσωνα, ἵνα ὁ παραστὰς, ἅμα τῷ προσελθεῖν, θέλει οὐ θέλει, αἴσθηται. Ἐπιτήδευσις δὲ ἁπλότητος σκάλμη ἐστίν. Οὐδέν ἐστιν αἴσχιον λυκοφιλίας. Πάντων μάλιστα τοῦτο φεῦγε. Ὁ ἀγαθὸς, καὶ ἁπλοῦς, καὶ εὐμενὴς, ἐν τοῖς ὄμμασιν ἔχουσι ταῦτα, καὶ οὐ λανθάνει.

ιϛ'. Κάλλιστα διαζῆν, δύναμις αὕτη ἐν τῇ ψυχῇ, ἐὰν πρὸς τὰ ἀδιάφορα ἀδιαφορῇ. Ἀδιαφορήσει δὲ, ἐὰν ἕκαστον αὐτῶν θεωρῇ διῃρημένως, καὶ ὁλικῶς, καὶ μεμνημένος, ὅτι οὐδὲν αὐτῶν ὑπόληψιν περὶ αὐτοῦ ἡμῖν ἐμποιεῖ, οὐδὲ ἔρχεται ἐφ' ἡμᾶς· ἀλλὰ τὰ μὲν ἀτρεμεῖ, ἡμεῖς δὲ ἐσμὲν, οἱ τὰς περὶ αὐτῶν κρίσεις γεννῶντες, καὶ οἷον γράφοντες ἐν ἑαυτοῖς, ἐξὸν

μὲν μὴ γράφειν, ἐξὸν δὲ, κἄν που λάθῃ, εὐθὺς ἐξαλεῖψαι· ὅτι ὀλίγου χρόνου ἔσται ἡ τοιαύτη προσοχὴ, καὶ λοιπὸν πεπαύσεται ὁ βίος. Τί μέντοι δύσκολον ἄλλως ἔχει ταῦτα; Εἰ μὲν γὰρ κατὰ φύσιν ἐστὶ, χαῖρε αὐτοῖς, καὶ ῥάδια ἔστω σοι· εἰ δὲ παρὰ φύσιν, ζήτει, τί ἐστί σοι κατὰ τὴν σὴν φύσιν, καὶ ἐπὶ τοῦτο σπεῦδε, κἂν ἄδοξον ᾖ· παντὶ γὰρ συγγνώμη, τὸ ἴδιον ἀγαθὸν ζητοῦντι.

ιζ΄. Πόθεν ἐλήλυθεν ἕκαστον, καὶ ἐκ τίνων ἕκαστον ὑποκειμένων, καὶ εἰς τί μεταβάλλει, καὶ οἷον ἔσται μεταβαλὸν, καὶ ὡς οὐδὲν κακὸν πείσεται.

ιή. Καὶ πρῶτον, τίς ἡ πρὸς αὐτούς μοι σχέσις· καὶ ὅτι ἀλλήλων ἕνεκεν γεγόναμεν· καὶ καθ᾽ ἕτερον λόγον, προστησόμενος αὐτῶν γέγονα, ὡς κριὸς ποίμνης, ἢ ταῦρος ἀγέλης. Ἄνωθεν δὲ ἔπιθι, ἀπὸ τοῦ, Εἰ μὴ ἄτομοι, φύσις ἡ τὰ ὅλα διοικοῦσα· εἰ τοῦτο, τὰ χείρονα τῶν κρειττόνων ἕνεκεν, ταῦτα δὲ ἀλλήλων.

Δεύτερον δὲ, ὁποῖοί τινές εἰσιν ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἐν τῷ κλιναρίῳ, τἄλλα· μάλιστα δὲ, οἵας ἀνάγκας δογμάτων κειμένας ἔχουσιν· καὶ αὐτὰ δὲ ταῦτα μεθ᾽ οἵου τύφου ποιοῦσι.

Τρίτον, ὅτι, εἰ μὲν ὀρθῶς ταῦτα ποιοῦσιν, οὐ δεῖ δυσχεραίνειν· εἰ δ᾽ οὐκ ὀρθῶς, δηλονότι ἄκοντες καὶ ἀγνοοῦντες. Πᾶσα γὰρ ψυχὴ ἄκουσα στέρεται, ὥσπερ τοῦ ἀληθοῦς, οὕτως καὶ τοῦ κατ᾽ ἀξίαν ἑκάστῳ προσφέρεσθαι. Ἄχθονται γοῦν ἀκούοντες ἄδικοι, καὶ ἀγνώμονες, καὶ πλεονέκται, καὶ καθάπαξ ἁμαρτητικοὶ περὶ τοὺς πλησίον.

Τέταρτον, ὅτι καὶ αὐτὸς πολλὰ ἁμαρτάνεις, καὶ ἄλλος τοιοῦτος εἶ· καὶ εἴ τινων δὲ ἁμαρτημάτων ἀπέχῃ, ἀλλὰ τήν γε ἕξιν ποιητικὴν ἔχεις, εἰ καὶ διὰ δειλίαν, ἢ δοξοκοπίαν, ἢ τοιοῦτό τι κακὸν, ἀπέχῃ τῶν ὁμοίων ἁμαρτημάτων.

Πέμπτον, ὅτι οὐδὲ, εἰ ἁμαρτάνουσι, κατείληφας· πολλὰ γὰρ καὶ κατ᾽ οἰκονομίαν γίνεται. Καὶ ὅλως πολλὰ δεῖ πρότερον μαθεῖν, ἵνα τις περὶ ἀλλοτρίας πράξεως καταληπτικῶς τι ἀποφήνηται.

Ἕκτον, ὅτι, ὅταν λίαν ἀγανακτῇς, ἢ καὶ δυσπαθῇς, ἀκαριαῖος ὁ ἀνθρώπειος βίος, καὶ μετ᾽ ὀλίγον πάντες ἐξετάθημεν.

Ἕβδομον, ὅτι οὐχ αἱ πράξεις αὐτῶν ἐνοχλοῦσιν ἡμῖν· ἐκεῖναι γάρ εἰσιν ἐν τοῖς ἐκείνων ἡγεμονικοῖς· ἀλλὰ αἱ ἡμέτεραι ὑπολήψεις. Ἆρον γοῦν, καὶ θέλησον ἀφεῖναι τὴν ὡς περὶ δεινοῦ κρίσιν, καὶ ἀπῆλθεν ἡ ὀργή. Πῶς οὖν ἄρῃς; Λογισάμενος, ὅτι οὐκ αἰσχρόν· ἐὰν γὰρ μὴ μόνον ᾖ τὸ αἰσχρὸν κακὸν, ἀνάγκη καὶ σὲ πολλὰ ἁμαρτάνειν, καὶ λῃστὴν καὶ παντοῖον γενέσθαι.

Ὄγδοον, ὅσῳ χαλεπώτερα ἐπιφέρουσιν αἱ ὀργαὶ καὶ λῦπαι, αἱ ἐπὶ τοῖς τοιούτοις, ἤπερ αὐτά ἐστιν, ἐφ᾽ οἷς ὀργιζόμεθα καὶ λυπούμεθα.

Ἔνατον, ὅτι τὸ εὐμενὲς ἀνίκητον, ἐὰν γνήσιον ᾖ, καὶ μὴ σεσηρὸς, μηδὲ ὑπόκρισις. Τί γάρ σοι ποιήσει ὁ ὑβριστικώτατος, ἐὰν διατελῇς εὐμενὴς αὐτῷ, καὶ, εἰ οὕτως ἔτυχε, πρᾴως παραινῇς καὶ μεταδιδάσκῃς εὐσχολῶν παρ᾽ αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν καιρὸν, ὅτε κακὰ ποιεῖν σε ἐπιχειρεῖ, Μὴ, τέκνον· πρὸς

ἄλλο πεφύκαμεν. Ἐγὼ μὲν οὐ μὴ βλαβῶ, σὺ δὲ βλάπτῃ, τέκνον. Καὶ δεικνύναι εὐαφῶς καὶ ὁλικῶς, ὅτι τοῦτο οὕτως ἔχει, ὅτι οὐδὲ μέλισσαι αὐτὸ ποιοῦσιν, οὐδ' ὅσα συναγελαστικὰ πέφυκε. Δεῖ δὲ μήτε εἰρωνικῶς αὐτὸ ποιεῖν, μήτε ὀνειδιστικῶς, ἀλλὰ φιλοστόργως καὶ ἀδήκτως τῇ ψυχῇ· καὶ μὴ ὡς ἐν σχολῇ, μηδὲ ἵνα ἄλλος παραστὰς θαυμάσῃ· ἀλλ' ἤτοι πρὸς μόνον, καὶ ἐὰν ἄλλοι τινὲς περιεστήκωσι. . . .

Τούτων τῶν ἐννέα κεφαλαίων μέμνησο, ὡς παρὰ τῶν Μουσῶν δῶρα εἰληφώς· καὶ ἄρξαι ποτὲ ἄνθρωπος εἶναι, ἕως ζῇς. Φυλακτέον δὲ ἐπίσης τῷ ὀργίζεσθαι αὐτοῖς, τὸ κολακεύειν αὐτούς· ἀμφότερα γὰρ ἀκοινώνητα, καὶ πρὸς βλάβην φέρει. Πρόχειρον δὲ ἐν ταῖς ὀργαῖς, ὅτι οὐχὶ τὸ θυμοῦσθαι ἀνδρικόν, ἀλλὰ τὸ πρᾷον καὶ ἥμερον, ὥσπερ ἀνθρωπικώτερον, οὕτως καὶ ἀῤῥενικώτερον· καὶ ἰσχύος καὶ νεύρων καὶ ἀνδρείας τούτῳ μέτεστιν, οὐχὶ τῷ ἀγανακτοῦντι καὶ δυσαρεστοῦντι. Ὅσῳ γὰρ ἀπαθείᾳ τοῦτο οἰκειότερον, τοσούτῳ καὶ δυνάμει. Ὥσπερ τε ἡ λύπη ἀσθενοῦς, οὕτως καὶ ἡ ὀργή. Ἀμφότεροι γὰρ τέτρωνται, καὶ ἐνδεδώκασιν.

Εἰ δὲ βούλει, καὶ δέκατον παρὰ τοῦ Μουσηγέτου δῶρον λάβε, ὅτι τὸ μὴ ἀξιοῦν ἁμαρτάνειν τοὺς φαύλους μανικόν· ἀδυνάτου γὰρ ἐφίεται. Τὸ δὲ συγχωρεῖν ἄλλοις μὲν εἶναι τοιούτους, ἀξιοῦν δέ, μὴ εἰς σὲ ἁμαρτάνειν, ἄγνωμον καὶ τυραννικόν.

ιθ'. Τέσσαρας μάλιστα τροπὰς τοῦ ἡγεμονικοῦ παραφυλακτέον διηνεκῶς, καὶ ἐπειδὰν φωράσῃς, ἀπ-

αλειπτέον, ἐπιλέγοντα ἐφ᾽ ἑκάστου οὕτως· Τοῦτο τὸ φάντασμα οὐκ ἀναγκαῖον· τοῦτο λυτικὸν κοινωνίας· τοῦτο οὐκ ἀπὸ σαυτοῦ μέλλεις λέγειν· τὸ γὰρ μὴ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ λέγειν ἐν τοῖς ἀτοπωτάτοις νόμιζε. Τέταρτον δέ ἐστι, καθ᾽ ὃ σεαυτῷ ὀνειδιεῖς, ὅτι τοῦτο ἡττωμένου ἐστὶ καὶ ὑποκατακλινομένου τοῦ ἐν σοὶ θειοτέρου μέρους τῇ ἀτιμοτέρᾳ καὶ θνητῇ μοίρᾳ τῇ τοῦ σώματος, καὶ ταῖς τούτου παχείαις ἡδοναῖς.

κ΄. Τὸ μὲν πνευμάτιόν σου, καὶ τὸ πυρῶδες πᾶν, ὅσον ἐγκέκραται, καίτοι φύσει ἀνωφερῆ ὄντα, ὅμως πειθόμενα τῇ τῶν ὅλων διατάξει, παρακρατεῖται ἐνταῦθα ἐπὶ τοῦ συγκρίματος. Καὶ τὸ γεῶδες δὲ τὸ ἐν σοὶ πᾶν, καὶ τὸ ὑγρὸν, καίτοι κατωφερῆ ὄντα, ὅμως ἐγήγερται καὶ ἕστηκε τὴν οὐχ ἑαυτῶν φυσικὴν στάσιν. Οὕτως ἄρα καὶ τὰ στοιχεῖα ὑπακούει τοῖς ὅλοις, ἐπειδάν που καταταχθῇ, σὺν βίᾳ μένοντα, μέχρις ἂν ἐκεῖθεν πάλιν τὸ ἐνδόσιμον τῆς διαλύσεως σημήνῃ. Οὐ δεινὸν οὖν, μόνον τὸ νοερόν σου μέρος ἀπειθὲς εἶναι καὶ ἀγανακτεῖν τῇ ἑαυτοῦ χώρᾳ; καίτοι οὐδέν γε βίαιον τούτῳ ἐπιτάσσεται, ἀλλ᾽ ἃ μόνα κατὰ φύσιν ἐστὶν αὐτῷ· οὐ μέντοι ἀνέχεται, ἀλλὰ τὴν ἐναντίαν φέρεται. Ἡ γὰρ ἐπὶ τὰ ἀδικήματα, καὶ τὰ ἀκολαστήματα, καὶ τὰς ὀργὰς, καὶ τὰς λύπας, καὶ τοὺς φόβους κίνησις, οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν, ἢ ἀφισταμένου τῆς φύσεως. Καὶ ὅταν δέ τινι τῶν συμβαινόντων δυσχεραίνῃ τὸ ἡγεμονικόν, καταλείπει καὶ τότε τὴν ἑαυτοῦ χώραν. Πρὸς ὁσιότητα γὰρ καὶ θεοσέβειαν κατεσκεύασται, οὐχ ἧττον, ἢ πρὸς δικαιο-

σύνην. Καὶ γὰρ ταῦτα ἐν εἴδει ἐστὶ τῆς εὐκοινωνησίας, μᾶλλον δὲ πρεσβύτερα τῶν δικαιοπραγημάτων.

κα΄. Ὧι μὴ εἷς καὶ ὁ αὐτός ἐστιν ἀεὶ τοῦ βίου σκοπὸς, οὗτος εἷς καὶ ὁ αὐτὸς δι᾽ ὅλου τοῦ βίου εἶναι οὐ δύναται. Οὐκ ἀρκεῖ δὲ τὸ εἰρημένον, ἐὰν μὴ κἀκεῖνο προσθῇς, ὁποῖον εἶναι δεῖ τοῦτον τὸν σκοπόν. Ὥσπερ γὰρ οὐχ ἡ πάντων τῶν ὁπωσοῦν τοῖς πλείοσι δοκούντων ἀγαθῶν ὑπόληψις ὁμοία ἐστὶν, ἀλλ᾽ ἡ τῶν τοιῶνδέ τινων, τουτέστι τῶν κοινῶν· οὕτω καὶ τὸν σκοπὸν δεῖ τὸν κοινωνικὸν καὶ πολιτικὸν ὑποστήσασθαι. Ὁ γὰρ εἰς τοῦτον πάσας τὰς ἰδίας ὁρμὰς ἀπευθύνων, πάσας τὰς πράξεις ὁμοίας ἀποδώσει, καὶ κατὰ τοῦτο ἀεὶ ὁ αὐτὸς ἔσται.

κβ΄. Τὸν μῦν τὸν ὀρεινὸν, καὶ τὸν κατοικίδιον, καὶ τὴν πτοίαν τούτου καὶ διασόβησιν.

κγ΄. Σωκράτης καὶ τὰ τῶν πολλῶν δόγματα Λαμίας ἐκάλει, παιδίων δείματα.

κδ΄. Λακεδαιμόνιοι τοῖς μὲν ξένοις ἐν ταῖς θεωρίαις ὑπὸ τῇ σκιᾷ τὰ βάθρα ἐτίθεσαν· αὐτοὶ δὲ, οὗ ἔτυχεν, ἐκαθέζοντο.

κε΄. Τῷ Περδίκκᾳ ὁ Σωκράτης περὶ τοῦ μὴ ἔρχεσθαι παρ᾽ αὐτὸν, Ἵνα, ἔφη, μὴ τῷ κακίστῳ ὀλέθρῳ ἀπόλωμαι, τουτέστι, μὴ εὖ παθὼν οὐ δυνηθῶ ἀντευποιῆσαι.

κϛ΄. Ἐν τοῖς τῶν Ἐφεσίων γράμμασι παράγγελμα ἔκειτο, συνεχῶς ὑπομιμνήσκεσθαι τῶν παλαιῶν τινος τῶν ἀρετῇ χρησαμένων.

κζ΄. Οἱ Πυθαγόρειοι, ἕωθεν εἰς τὸν οὐρανὸν

ἀφορᾷν, ἵν᾽ ὑπομιμνησκώμεθα τῶν ἀεὶ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως τὸ ἑαυτῶν ἔργον διανυόντων, καὶ τῆς καθαρότητος, καὶ τῆς γυμνότητος. Οὐδὲν γὰρ προκάλυμμα ἄστρου.

κή. Οἷος ὁ Σωκράτης, τὸ κώδιον ὑπεζωσμένος, ὅτε ἡ Ξανθίππη λαβοῦσα τὸ ἱμάτιον ἔξω προῆλθε· καὶ ἃ εἶπεν ὁ Σωκράτης τοῖς ἑταίροις αἰδεσθεῖσι καὶ ἀναχωρήσασιν, ὅτε αὐτὸν εἶδον οὕτως ἐσταλμένον.

κθ΄. Ἐν τῷ γράφειν καὶ καὶ ἀναγινώσκειν οὐ πρότερον ἄρξεις, πρὶν ἀρχθῇς. Τοῦτο πολλῷ μᾶλλον ἐν τῷ βίῳ.

λ΄. Δοῦλος πέφυκας, οὐ μέτεστί σοι λόγου.

λα΄. Ἐμὸν δ᾽ ἐγέλασσε φίλον κῆρ.

λβ΄. Μέμψονται δ᾽ ἀρετὴν χαλεποῖς βάζοντες ἔπεσιν.

λγ΄. Σῦκον χειμῶνος ζητεῖν, μαινομένου· τοιοῦτος ὁ παιδίον ζητῶν, ὅτε οὐκ ἔτι δίδοται.

λδ΄. Καταφιλοῦντα τὸ παιδίον δεῖν, ἔλεγεν ὁ Ἐπίκτητος, ἔνδον ἐπιφθέγγεσθαι, Αὔριον ἴσως ἀποθανῇ. — Δύσφημα ταῦτα. — Οὐδὲν δύσφημον, ἔφη, φυσικοῦ τινος ἔργου σημαντικόν· ἢ καὶ τὸ τοὺς στάχυας θερισθῆναι δύσφημον.

λέ. Ὄμφαξ, σταφυλὴ, σταφὶς, πάντα μεταβολαὶ, οὐκ εἰς τὸ μὴ ὄν, ἀλλ᾽ εἰς τὸ νῦν μὴ ὄν.

λϛ΄. Ληστὴς προαιρέσεως οὐ γίνεται· τὸ τοῦ Ἐπικτήτου.

λζ΄. Τέχνην δὲ ἔφη περὶ τὸ συγκατατίθεσθαι εὑρεῖν, καὶ ἐν τῷ περὶ τὰς ὁρμὰς τόπῳ τὸ προσεκτικὸν

φυλάσσειν, ἵνα μεθ' ὑπεξαιρέσεως, ἵνα κοινωνικαὶ, ἵνα κατ' ἀξίαν· καὶ ὀρέξεως μὲν παντάπασιν ἀπέχεσθαι, ἐκκλίσει δὲ πρὸς μηδὲν τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν χρῆσθαι.

λή. Οὐ περὶ τοῦ τυχόντος οὖν, ἔφη, ἐστὶν ὁ ἀγὼν, ἀλλὰ περὶ τοῦ μαίνεσθαι, ἢ μή.

λθ'. Ὁ Σωκράτης ἔλεγε· Τί θέλετε; λογικῶν ψυχὰς ἔχειν, ἢ ἀλόγων; — Λογικῶν. — Τίνων λογικῶν; ὑγιῶν, ἢ φαύλων; — Ὑγιῶν. — Τί οὖν οὐ ζητεῖτε; — Ὅτι ἔχομεν. — Τί οὖν μάχεσθε καὶ διαφέρεσθε;

ΒΙΒΛΙΟΝ ΙΒ.

ΠΑΝΤΑ ἐκεῖνα, ἐφ' ἃ διὰ περιόδου εὔχῃ ἐλθεῖν, ἤδη ἔχειν δύνασαι, ἐὰν μὴ σαυτῷ φθονῇς. Τοῦτο δέ ἐστιν, ἐὰν πᾶν τὸ παρελθὸν καταλίπῃς, καὶ τὸ μέλλον ἐπιτρέψῃς τῇ προνοίᾳ, καὶ τὸ παρὸν μόνον ἀπευθύνῃς πρὸς ὁσιότητα καὶ δικαιοσύνην. Ὁσιότητα μὲν, ἵνα φιλῇς τὸ ἀπονεμόμενον· σοὶ γὰρ αὐτὸ ἡ φύσις ἔφερε, καὶ σὲ τούτῳ. Δικαιοσύνην δέ, ἵνα ἐλευθέρως καὶ χωρὶς περιπλοκῆς λέγῃς τε τἀληθῆ, καὶ πράσσῃς τὰ κατὰ νόμον, καὶ κατ' ἀξίαν· μὴ ἐμποδίζῃ δέ σε μήτε κακία ἀλλοτρία, μήτε ὑπόληψις, μήτε φωνὴ, μηδὲ μὴν αἴσθησις τοῦ περιτεθραμμένου σοι σαρκιδίου· ὄψεται γὰρ τὸ πάσχον. Ἐὰν οὖν, ὁτεδήποτε πρὸς ἐξόδῳ γένῃ, πάντα τὰ ἄλλα καταλιπὼν, μόνον τὸ ἡγεμονικόν σου καὶ τὸ ἐν σοὶ θεῖον τιμήσῃς, καὶ μὴ τὸ παύσεσθαί ποτε (τοῦ

ζῆν φοβηθῇς, ἀλλά τό γε μηδέποτε ἄρξασθαι κατὰ φύσιν ζῆν· ἔσῃ ἄνθρωπος ἄξιος τοῦ γεννήσαντος κόσμου, καὶ παύσῃ ξένος ὢν τῆς πατρίδος, καὶ θαυμάζων ὡς ἀπροσδόκητα τὰ καθ᾽ ἡμέραν γινόμενα, καὶ κρεμάμενος ἐκ τοῦδε καὶ τοῦδε.

β΄. Ὁ Θεὸς πάντα τὰ ἡγεμονικὰ γυμνὰ τῶν ὑλικῶν ἀγγείων καὶ φλοιῶν καὶ καθαρμάτων ὁρᾷ. Μόνῳ τῷ ἑαυτοῦ νοερῷ μόνων ἅπτεται τῶν ἐξ ἑαυτοῦ εἰς ταῦτα ἐῤῥυηκότων καὶ ἀπωχετευμένων. Ἐὰν δὲ καὶ σὺ τοῦτο ἐθίσῃς ποιεῖν, τὸν πολὺν περισπασμὸν σεαυτοῦ περιαιρήσεις. Ὁ γὰρ μὴ τὰ περικείμενα κρεάδια ὁρῶν, ἦπου γε ἐσθῆτα, καὶ οἰκίαν, καὶ δόξαν, καὶ τὴν τοιαύτην περιβολὴν καὶ σκηνὴν θεώμενος, ἀσχολήσεται.

γ΄. Τρία ἐστὶν, ἐξ ὧν συνέστηκας, σωμάτιον, πνευμάτιον, νοῦς. Τούτων τἄλλα, μέχρι τοῦ ἐπιμελεῖσθαι δεῖν, σά ἐστι· τὸ δὲ τρίτον μόνον κυρίως σόν. Ὃ ἐὰν χωρίσῃς ἀπὸ σεαυτοῦ, τουτέστιν, ἀπὸ τῆς σῆς διανοίας, ὅσα ἄλλοι ποιοῦσιν, ἢ λέγουσιν, ἢ ὅσα αὐτὸς ἐποίησας, ἢ εἶπας, καὶ ὅσα ὡς μέλλοντα ταράσσει, καὶ ὅσα τοῦ περικειμένου σοι σωματίου, ἢ τοῦ συμφύτου πνευματίου, ἀπροαίρετα πρόσεστιν, καὶ ὅσα ἡ ἔξωθεν περιῤῥέουσα δίνη ἑλίσσει, ὥστε, τῶν συνειμαρμένων ἐξῃρμένην (καὶ) καθαρὰν τὴν νοερὰν δύναμιν, ἀπόλυτον ἐφ᾽ ἑαυτῆς ζῆν, ποιοῦσαν τὰ δίκαια, καὶ θέλουσαν τὰ συμβαίνοντα, καὶ λέγουσαν τἀληθῆ· ἐὰν χωρίσῃς, φημὶ, τοῦ ἡγεμονικοῦ τούτου τὰ προσηρτημένα ἐκ προσπαθείας,

καὶ τοῦ χρόνου τὰ ἐπέκεινα, ἢ τὰ παρῳχηκότα, ποιήσῃς τε σεαυτὸν, οἷος ὁ Ἐμπεδόκλειος

Σφαῖρος κυκλοτερὴς, μονῇ περιηθεῖ γαίων,

μόνον τε ζῆν ἐκμελετήσῃς, ὃ ζῇς, τουτέστι, τὸ παρόν· δυνήσῃ τό γε μέχρι τοῦ ἀποθανεῖν ὑπολειπόμενον ἀταράκτως καὶ εὐγενῶς καὶ ἵλεως τῷ σαυτου δαίμονι διαβιῶναι.

δ΄. Πολλάκις ἐθαύμασα, πῶς ἑαυτὸν μὲν ἕκαστος μᾶλλον πάντων φιλεῖ, τὴν δὲ ἑαυτοῦ περὶ αὑτοῦ ὑπόληψιν ἐν ἐλάττονι λόγῳ τίθεται, ἢ τὴν τῶν ἄλλων. Ἐὰν γοῦν τινα θεὸς ἐπιστὰς, ἢ διδάσκαλος ἔμφρων, κελεύσῃ, μηδὲν καθ᾽ ἑαυτὸν ἐνθυμεῖσθαι καὶ διανοεῖσθαι, ὃ μὴ ἅμα [γε] γινώσκων ἐξοίσει, οὐδὲ πρὸς μίαν ἡμέραν τοῦτο ὑπομενεῖ. Οὕτω τοὺς πέλας μᾶλλον αἰδούμεθα, τί ποτε περὶ ἡμῶν φρονήσουσιν, ἢ ἑαυτούς.

ε΄. Πῶς ποτε πάντα καλῶς καὶ φιλανθρώπως διατάξαντες οἱ θεοὶ, τοῦτο μόνον παρεῖδον, τὸ ἐνίους τῶν ἀνθρώπων, καὶ πάνυ χρηστοὺς, καὶ πλεῖστα πρὸς τὸ θεῖον ὥσπερ συμβόλαια θεμένους, καὶ ἐπὶ πλεῖστον δι᾽ ἔργων ὁσίων καὶ ἱερουργιῶν συνήθεις τῷ θείῳ γενομένους, ἐπειδὰν ἅπαξ ἀποθάνωσι, μηκέτι αὖθις γίνεσθαι, ἀλλ᾽ εἰς τὸ παντελὲς ἀπεσβηκέναι; Τοῦτο δὲ εἴπερ καὶ οὕτως ἔχει, εὖ ἴσθι, ὅτι, εἰ ὡς ἑτέρως ἔχειν ἔδει, ἐποίησαν ἄν. Εἰ γὰρ δίκαιον ἦν, ἦν ἂν καὶ δυνατόν, καὶ εἰ κατὰ φύσιν, ἤνεγκεν ἂν αὐτὸ ἡ φύσις. Ἐκ δὴ τοῦ μὴ οὕτως ἔχειν, εἴπερ οὐχ οὕτως ἔχει, πιστούσθω σοι, τὸ μὴ δεῆσαι οὕτω γίνεσθαι. Ὁρᾷς γὰρ καὶ αὐτὸς, ὅτι τοῦτο παραζη-

των δικαιολογῇ πρὸς τὸν θεόν· οὐκ ἂν δ' οὕτω διελεγόμεθα τοῖς θεοῖς, εἰ μὴ ἄριστοι καὶ δικαιότατοί εἰσιν. Εἰ δὲ τοῦτο, οὐκ ἄν τι περιεῖδον ἀδίκως καὶ ἀλόγως ἠμελημένον τῶν ἐν τῇ διακοσμήσει.

ς'. Ἔθιζε καὶ ὅσα ἀπογινώσκεις. Καὶ γὰρ ἡ χεὶρ ἡ ἀριστερὰ, πρὸς τὰ ἄλλα διὰ τὸ ἀνέθιστον ἀργὸς οὖσα, τοῦ χαλινοῦ ἐῤῥωμενέστερον, ἢ ἡ δεξιὰ, κρατεῖ. τοῦτο γὰρ εἴθισται.

ζ'. Ὁποῖον δεῖ καταληφθῆναι ὑπὸ τοῦ θανάτου καὶ σώματι καὶ ψυχῇ· τὴν βραχύτητα τοῦ βίου, τὴν ἀχάνειαν τοῦ ὀπίσω καὶ πρόσω αἰῶνος, τὴν ἀσθένειαν πάσης ὕλης.

ή. Γυμνὰ τῶν φλοιῶν θεάσασθαι τὰ αἰτιώδη· τὰς ἀναφορὰς τῶν πράξεων· τί πόνος· τί ἡδονή· τί θάνατος· τί δόξα· τίς ὁ ἑαυτῷ ἀσχολίας αἴτιος· πῶς οὐδεὶς ὑπ' ἄλλου ἐμποδίζεται· ὅτι πάντα ὑπόληψις.

θ'. Ὅμοιον δ' εἶναι δεῖ, ἐν τῇ τῶν δογμάτων χρήσει, παγκρατιαστῇ, οὐχὶ μονομάχῳ· ὁ μὲν γὰρ τὸ ξίφος, ᾧ χρῆται, ἀποτίθεται καὶ ἀναιρεῖται· ὁ δὲ τὴν χεῖρα ἀεὶ ἔχει, καὶ οὐδὲν ἄλλο, ἢ συστρέψαι αὐτὴν, δεῖ.

ί. Ὁποῖα αὐτὰ τὰ πράγματα, ὁρᾷν, διαιροῦντα εἰς ὕλην, αἴτιον, ἀναφοράν.

ιά. Ἡλίκην ἐξουσίαν ἔχει ἄνθρωπος μὴ ποιεῖν ἄλλο, ἢ ὅπερ μέλλει ὁ θεὸς ἐπαινεῖν, καὶ δέχεσθαι πᾶν, ὃ ἂν νέμῃ αὐτῷ ὁ θεός.

ιβ'. Τὸ ἑξῆς τῇ φύσει μήτε θεοῖς μεμπτέον· οὐδὲν γὰρ ἑκόντες, ἢ ἄκοντες, ἁμαρτάνουσι. μήτε ἀν-

θρώποις· οὐδὲν γὰρ οὐχὶ ἄκοντες. Ὥστε οὐδενὶ μεμπτέον.

ιγ΄. Πῶς γελοῖος καὶ ξένος, ὁ θαυμάζων ὁτιοῦν τῶν ἐν τῷ βίῳ γινομένων;

ιδ΄. Ἤτοι ἀνάγκη εἱμαρμένη, καὶ ἀπαράβατος τάξις, ἢ πρόνοια ἱλάσιμος, ἢ φυρμὸς εἰκαιότητος ἀπροστάτητος. Εἰ μὲν οὖν ἀπαράβατος ἀνάγκη, τί ἀντιτείνεις; Εἰ δὲ πρόνοια, ἐπιδεχομένη τὸ ἱλάσκεσθαι, ἄξιον σαυτὸν ποίησον τῆς ἐκ τοῦ θείου βοηθείας. Εἰ δὲ φυρμὸς ἀνηγεμόνευτος, ἀσμένιζε, ὅτι ἐν τοιούτῳ τῷ κλύδωνι αὐτὸς ἔχεις ἐν σαυτῷ τινα νοῦν ἡγεμονικόν. Κἂν παραφέρῃ σε ὁ κλύδων, παραφερέτω τὸ σαρκίδιον, τὸ πνευμάτιον, τἄλλα· τὸν γὰρ νοῦν οὐ παροίσει.

ιε΄. Ἢ τὸ μὲν τοῦ λύχνου φῶς, μέχρι σβεσθῇ, φαίνει, καὶ τὴν αὐγὴν οὐκ ἀποβάλλει· ἡ δὲ ἐν σοὶ ἀλήθεια, καὶ δικαιοσύνη, καὶ σωφροσύνη προαποσβήσεται;

ιϛ΄. Ἐπὶ τοῦ φαντασίαν παρασχόντος, ὅτι ἥμαρτε, Τί δαὶ οἶδα, εἰ τοῦτο ἁμάρτημα; εἰ δὲ καὶ ἥμαρτεν, ὅτι (οὐ) κατέκρινεν αὐτὸς ἑαυτόν; καὶ οὕτως ὅμοιον τοῦτο τῷ καταδρύπτειν τὴν ἑαυτοῦ ὄψιν. Ὅτι ὁ μὴ θέλων τὸν φαῦλον ἁμαρτάνειν, ὅμοιος τῷ μὴ θέλοντι τὴν συκῆν ὀπὸν ἐν τοῖς σύκοις φέρειν, καὶ τὰ βρέφη κλαυθμυρίζεσθαι, καὶ τὸν ἵππον χρεμετίζειν, καὶ ὅσα ἄλλα ἀναγκαῖα. Τί γὰρ πάθῃ, τὴν ἕξιν ἔχων τοιαύτην; εἰ οὖν γοργὸς εἶ, ταύτην θεράπευσον.

ιζ΄. Εἰ μὴ καθήκει, μὴ πράξῃς· εἰ μὴ ἀληθές ἐστι, μὴ εἴπῃς. Ἡ γὰρ ὁρμή σου ἔστω.

ιη΄. Εἰς τὸ πᾶν ἀεὶ ὁρᾷν, τί ἐστιν αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ τὴν φαντασίαν σοι ποιοῦν, καὶ ἀναπτύσσειν, διαιροῦντα εἰς τὸ αἴτιον, εἰς τὸ ὑλικὸν, εἰς τὴν ἀναφορὰν, εἰς τὸν χρόνον, ἐντὸς οὗ πεπαῦσθαι αὐτὸ δεήσει.

ιθ΄. Αἴσθου ποτὲ, ὅτι κρεῖττόν τι καὶ δαιμονιώτερον ἔχεις ἐν σαυτῷ τῶν τὰ πάθη ποιούντων, καὶ καθάπαξ τῶν νευροσπαστούντων σε. Τί μου νῦν ἐστιν ἡ διάνοια; μὴ φόβος; μὴ ὑποψία; μὴ ἐπιθυμία; μὴ ἄλλο τι τοιοῦτον;

κ΄. Πρῶτον, τὸ μὴ εἰκῆ, μηδὲ ἄνευ ἀναφορᾶς. Δεύτερον, τὸ μὴ ἐπ᾽ ἄλλο τι, ἢ ἐπὶ τὸ κοινωνικὸν τέλος τὴν ἀναγωγὴν ποιεῖσθαι.

κα΄. Ὅτι μετ᾽ οὐ πολὺ οὐδεὶς οὐδαμοῦ ἔσῃ, οὐδὲ τούτων τὶ, ἃ νῦν βλέπεις, οὐδὲ τούτων τὶς τῶν νῦν βιούντων. Πάντα γὰρ μεταβάλλειν καὶ τρέπεσθαι καὶ φθείρεσθαι πέφυκεν, ἵνα ἕτερα ἐφεξῆς γίνηται.

κβ΄. Ὅτι πάντα ὑπόληψις· καὶ αὐτὴ ἐπὶ σοί. Ἆρον οὖν, ὅτε θέλεις, τὴν ὑπόληψιν, καὶ ὥσπερ κάμψαντι τὴν ἄκραν, γαλήνη, σταθερὰ πάντα, καὶ κόλπος ἀκύμων.

κγ΄. Μία καὶ ἡτισοῦν ἐνεργεια, κατὰ καιρὸν παυσαμένη, οὐδὲν κακὸν πάσχει, καθ᾽ ὃ πέπαυται· οὐδὲ ὁ πράξας τὴν πρᾶξιν ταύτην, κατ᾽ αὐτὸ τοῦτο, καθ᾽ ὃ πέπαυται, κακόν τι πέπονθεν. Ὁμοίως οὖν τὸ ἐκ πασῶν τῶν πράξεων σύστημα, ὅπερ ἐστὶν ὁ βίος, ἐὰν ἐν καιρῷ παύσηται, οὐδὲν κακὸν πάσχει κατ᾽ αὐτὸ τοῦτο, καθ᾽ ὃ πέπαυται· οὐδὲ ὁ κατα-

παύσας ἐν καιρῷ τὸν εἱρμὸν τοῦτον, κακῶς διετέθη. Τὸν δὲ καιρὸν, καὶ τὸν ὅρον δίδωσιν ἡ φύσις, ποτὲ μὲν καὶ ἡ ἰδία, ὅταν ἐν γήρᾳ, πάντως δὲ ἡ τῶν ὅλων· ἧς τῶν μερῶν μεταβαλλόντων, νεαρὸς ἀεὶ καὶ ἀκμαῖος ὁ σύμπας κόσμος διαμένει. Καλὸν δὲ ἀεὶ πᾶν καὶ ὡραῖον τὸ συμφέρον τῷ ὅλῳ. Ἡ οὖν κατάπαυσις τοῦ βίου ἑκάστῳ οὐ κακὸν μὲν, ὅτι οὐδὲ αἰσχρόν· εἴπερ καὶ ἀπροαίρετον, καὶ οὐκ ἀκοινώνητον· ἀγαθὸν δὲ, εἴπερ τῷ ὅλῳ καίριον καὶ συμφέρον, καὶ συμφερόμενον. Οὕτω γὰρ καὶ θεοφόρητος, ὁ φερόμενος κατὰ ταὐτὰ θεῷ, καὶ ἐπὶ ταὐτὰ τῇ γνώμῃ φερόμενος.

κδ´. Τρία ταῦτα δεῖ πρόχειρα ἔχειν. Ἐπὶ μὲν ὧν ποιεῖς, εἰ μήτε εἰκῇ, μήτε ἄλλως, ἢ ὡς ἂν ἡ δίκη αὐτὴ ἐνήργησεν· ἐπὶ δὲ τῶν ἔξωθεν συμβαινόντων, ὅτι ἤτοι κατ᾽ ἐπιτυχίαν, ἢ κατὰ πρόνοιαν· οὔτε δὲ τῇ ἐπιτυχίᾳ μεμπτέον, οὔτε τῇ προνοίᾳ ἐγκλητέον. Δεύτερον, τὸ ὁποῖον ἕκαστον ἀπὸ σπέρματος μέχρι ψυχώσεως, καὶ ἀπὸ ψυχώσεως μέχρι τοῦ τὴν ψυχὴν ἀποδοῦναι, καὶ ἐξ οἵων ἡ σύγκρισις, καὶ εἰς οἷα ἡ λύσις. Τρίτον, εἰ ἄφνω μετέωρος ἐξαρθεὶς κατασκέψαιο τὰ ἀνθρώπεια, καὶ τὴν πολυτροπίαν, ὅση, καταvοήσαις, συνιδὼν ἅμα καὶ ὅσον τὸ περιοικοῦν ἐναερίων καὶ ἐναιθερίων· ὅτι, ὁσάκις ἂν ἐξαρθῇς, ταὐτὰ ὄψει, τὸ ὁμοειδὲς καὶ τὸ ὀλιγοχρόνιον. Ἐπὶ τούτοις ὁ τῦφος;

κε´. Βάλε ἔξω τὴν ὑπόληψιν· σέσωσαι. Τίς οὖν ὁ κωλύων ἐκβάλλειν;

κς´. Ὅταν δυσφορῇς ἐπί τινι, ἐπελάθου τοῦ, ὅτι

πάντα κατὰ τὴν τῶν ὅλων φύσιν γίνεται, καὶ τοῦ, ὅτι τὸ ἁμαρτανόμενον ἀλλότριον, καὶ ἐπὶ τούτοις τοῦ, ὅτι πᾶν τὸ γινόμενον οὕτως ἀεὶ ἐγίνετο, καὶ γενήσεται, καὶ νῦν πανταχοῦ γίνεται, καὶ τοῦ, ὅση ἡ συγγένεια ἀνθρώπου πρὸς πᾶν τὸ ἀνθρώπειον γένος· οὐ γὰρ αἱματίου, ἢ σπερματίου, ἀλλὰ νοῦ κοινωνία. Ἐπελάθου δὲ καὶ τοῦ, ὅτι ὁ ἑκάστου νοῦς θεὸς, καὶ ἐκεῖθεν ἐῤῥύηκε· τοῦ, ὅτι οὐδὲν ἴδιον οὐδενὸς, ἀλλὰ καὶ τὸ τεκνίον, καὶ τὸ σωμάτιον, καὶ αὐτὸ τὸ ψυχάριον ἐκεῖθεν ἐλήλυθεν· τοῦ, ὅτι πάνθ' ὑπόληψις· τοῦ, ὅτι τὸ παρὸν μόνον ἕκαστος ζῇ, καὶ τοῦτο ἀποβάλλει.

κζ.. Συνεχῶς ἀναπολεῖν τοὺς ἐπί τινι λίαν ἀγανακτήσαντας, τοὺς ἐν μεγίσταις δόξαις, ἢ συμφοραῖς, ἢ ἔχθραις, ἢ ὁποιαισοῦν τύχαις ἀκμάσαντας· εἶτα ἐφιστάνειν, ποῦ νῦν πάντα ἐκεῖνα; καπνὸς, καὶ σποδὸς, καὶ μῦθος, ἢ οὐδὲ μῦθος. Συμπροσπιπτέτω δὲ καὶ τὸ τοιοῦτο πᾶν, οἷον Φάβιος Κατουλλῖνος ἐπ' ἀγροῦ, καὶ Λούσιος Λοῦπος ἐν τοῖς κήποις, καὶ Στερτίνιος ἐν Βαίαις, καὶ Τιβέριος ἐν Καπρίαις, καὶ Οὐήλιος Ῥοῦφος, καὶ ὅλως ἡ πρὸς ὁτιοῦν μετ' οἰήσεως διαφορά· καὶ ὡς εὐτελὲς πᾶν τὸ κατεντεινόμενον· καὶ ὅσῳ φιλοσοφώτερον τὸ ἐπὶ τῆς δοθείσης ὕλης ἑαυτὸν δίκαιον, σώφρονα, θεοῖς ἑπόμενον ἀφελῶς παρέχειν. Ὁ γὰρ ὑπὸ ἀτυφίᾳ τῦφος τυφόμενος, πάντων χαλεπώτατος.

κη. Πρὸς τοὺς ἐπιζητοῦντας, Ποῦ γὰρ ἰδὼν τοὺς θεοὺς, ἢ πόθεν κατειληφὼς, ὅτι εἰσὶν, οὕτω σέβεις; πρῶτον μὲν καὶ ὄψει ὁρατοί εἰσιν· ἔπειτα μέντοι

οὐδὲ τὴν ψυχὴν τὴν ἐμαυτοῦ ἑώρακα, καὶ ὅμως τιμῶ. Οὕτως οὖν καὶ τοὺς θεοὺς, ἐξ ὧν τῆς δυνάμεως αὐτῶν ἑκάστοτε πειρῶμαι, ἐκ τούτων, ὅτι τε εἰσὶ, καταλαμβάνω, καὶ αἰδοῦμαι.

κθ'. Σωτηρία βίου, ἕκαστον δι' ὅλου αὐτὸ τί ἐστιν ὁρᾷν, τί μὲν αὐτοῦ τὸ ὑλικὸν, τί δαὶ τὸ αἰτιῶδες· ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς τὰ δίκαια ποιεῖν, καὶ τἀληθῆ λέγειν. Τί λοιπὸν; ἢ ἀπολαύειν τοῦ ζῇν, συνάπτοντα ἄλλο ἐπ' ἄλλῳ ἀγαθὸν, ὥστε μηδὲ τὸ βραχύτατον διάστημα ἀπολείπειν

λ'. Ἓν φῶς ἡλίου, κἂν διείργηται τοίχοις, ὄρεσιν, ἄλλοις μυρίοις. Μία οὐσία κοινὴ, κἂν διείργηται ἰδίως ποιοῖς σώμασι μυρίοις. Μία ψυχὴ, κἂν φύσεσι διείργηται μυρίαις καὶ ἰδίαις περιγραφαῖς. Μία νοερὰ ψυχὴ, κἂν διακεκρίσθαι δοκῇ. Τὰ μὲν οὖν ἄλλα μέρη τῶν εἰρημένων, οἷον πνεύματα καὶ ὑποκείμενα, ἀναίσθητα καὶ ἀνοικείωτα ἀλλήλοις· καίτοι κἀκεῖνα τὸ νοοῦν συνέχει καὶ τὸ ἐπὶ τὰ αὐτὰ βρῖθον. Διάνοια δὲ ἰδίως ἐπὶ τὸ ὁμόφυλον τείνεται, καὶ συνίσταται, καὶ οὐ διείργεται τὸ κοινωνικὸν πάθος.

λα'. Τί ἐπιζητεῖς; το διαγίνεσθαι; ἀλλὰ τὸ αἰσθάνεσθαι; τὸ ὁρμᾷν; τὸ αὔξεσθαι; τὸ λήγειν αὖθις; τὸ φωνῇ χρῆσθαι; τὸ διανοεῖσθαι; τί τούτων πόθου σοι ἄξιον δοκεῖ; Εἰ δὲ ἕκαστα εὐκαταφρόνητα, πρόσιθι ἐπὶ τελευταῖον, τὸ ἕπεσθαι τῷ λόγῳ καὶ τῷ θεῷ. Ἀλλὰ μάχεται τῷ τιμᾷν ταῦτα τὸ ἄχθεσθαι, εἰ διὰ τοῦ τεθνηκέναι στερήσεταί τις αὐτῶν

λβ'. Πόστον μέρος τοῦ ἀπείρου καὶ ἀχανοῦς αἰῶ

νος ἀπομεμέρισται ἑκάστῳ; τάχιστα γὰρ ἐναφανίζεται τῷ ἀϊδίῳ. Πόστον δὲ τῆς ὅλης οὐσίας; πόστον δὲ τῆς ὅλης ψυχῆς; ἐν πόστῳ δὲ βωλαρίῳ τῆς ὅλης γῆς ἕρπεις; πάντα ταῦτα ἐνθυμούμενος, μηδὲν μέγα φαντάζου, ἢ τὸ, ὡς μὲν ἡ σὴ φύσις ἄγει, ποιεῖν, πάσχειν δὲ, ὡς ἡ κοινὴ φύσις φέρει.

λγ'. Πῶς ἑαυτῷ χρῆται τὸ ἡγεμονικόν; Ἐν γὰρ τούτῳ τὸ πᾶν ἐστι. Τὰ δὲ λοιπὰ, εἰ προαίρετά ἐστιν, ἢ ἀπροαίρετα; νεκρὰ καὶ καπνός.

λδ'. Πρὸς θανάτου καταφρόνησιν διεγερτικώτατον, ὅτι καὶ οἱ τὴν ἡδονὴν ἀγαθὸν καὶ τὸν πόνον κακὸν κρίνοντες, ὅμως τούτου κατεφρόνησαν.

λε'. Ὧι τὸ εὔκαιρον μόνον ἀγαθὸν, καὶ ᾧ τὸ πλείους κατὰ λόγον ὀρθὸν πράξεις ἀποδοῦναι τῷ ὀλιγωτέρας ἐν ἴσῳ ἐστὶ, καὶ ᾧ τὸν κόσμον θεωρῆσαι πλείονι, ἢ ἐλάσσονι χρόνῳ οὐ διαφέρει, τούτῳ οὐδὲ ὁ θάνατος φοβερόν.

λϛ'. Ἄνθρωπε, ἐπολιτεύσω ἐν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ πόλει· τί σοι διαφέρει, εἰ πέντε ἔτεσιν, (ἢ τρισί;) τὸ γὰρ κατὰ τοὺς νόμους, ἴσον ἑκάστῳ. Τί οὖν δεινὸν, εἰ τῆς πόλεως ἀποπέμπει σε οὐ τύραννος, οὐδὲ δικαστὴς ἄδικος, ἀλλ' ἡ φύσις ἡ εἰσαγαγοῦσα; οἷον εἰ κωμῳδὸν ἀπολύει τῆς σκηνῆς ὁ παραλαβὼν στρατηγός. — Ἀλλ' οὐκ εἶπον τὰ πέντε μέρη, ἀλλὰ τὰ τρία. — Καλῶς εἶπας· ἐν μέντοι τῷ βίῳ τὰ τρία ὅλον τὸ δρᾶμά ἐστι. Τὸ γὰρ τέλειον ἐκεῖνος ὁρίζει ὁ τότε μὲν τῆς συγκρίσεως, νῦν δὲ τῆς διαλύσεως αἴτιος· σὺ δὲ ἀναίτιος ἀμφοτέρων. Ἄπιθι οὖν ἵλεως. καὶ γὰρ ὁ ἀπολύων ἵλεως.

ADNOTATIONES CRITICAE

ET

SELECTA VARIETAS LECTIONIS.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΤΩΝ ΕΙΣ ΕΑΥΤΟΝ ΒΙΒΛΙΑ ΙΒ. Haec inscriptio, quoad sciam, sola Guil. Xylandri fide nititur, qui primus hoc opusculum e Codice Bibliothecae Palatinae typis exscribendum curavit Tiguri 1558., iterumque Basileae 1568. In Vat. A. nulla totius operis aut singulorum librorum comparet inscriptio. LL. MSS., qui Excerpta opusculi continent, ni fallor, omnes inscripti sunt: *ἐκ Μ. ΑΝΤ. τῶν καθ' ἑαυτὸν* aut *καθ' αὑτόν.*

In Libr. I.

Sect. 3. pro *διαγωγῆς* Is. Casaub. ad Persii Sat. 3, 16. sq. p. 237. scribendum putabat *ἀγωγῆς*, et ita scripsit, h. l. laudans ad Capitolini Vit. M. Anton. c. 2. p. 293.

Sect. 4. τὸ μὴ εἰς δημοσ. κ. τ. λ. — Fuere, qui negativam expunctam mallent propter locum Capitolini in V. M. Anton. c. 3. „frequentavit et declamatorum scholas publicas.“

Sect. 5. καὶ τὸ δυσπρόσδεκτον διαβ. — Ed. pr. et Vat. A. *δυσπρόδεκτον.* Emendarunt Mer. Casaub. et Gatak.

Sect. 6. καὶ τὸ μὴ ὀρτυγοτροφεῖν. — Sic omnes Edd., consentiente Vat. A. Suidas autem v. *ὀρτυγοκόπος* habet *ὀρτυγοκοπεῖν.*

καὶ τὸ ἀκοῦσαι, πρῶτον μὲν Βακχίου, εἶτα Τανδάσιδος καὶ Μαρκιανοῦ. Quum de viris h. l. memoratis nihil aliunde constet, haec nomina aliter atque aliter emendantur a VV. DD.

Sect. 7. μηδὲ [τὸ] συγγράφειν. — Ed. pr. *μηδὲ τοῦ συγγρ.* Vat. A. *μηδὲ τὸ συγγρ.*, quod recepi, ita tamen, ut *τὸ* uncinis includerem, quum sine articulo rectius procedere videretur oratio.

ἢ τὸν εὐεργετικὸν ἄνδρα κ. τ. λ. — Sic, teste Xyl., Cod. Palat., consentiente, ni fallor, Vat. A. Xylander emendabat *ἢ τὸν ἐνεργητικὸν ἄνδρα*, quod certe speciem veri habet et a Coraio in ordinem receptum est

καὶ εὐδιαλλάκτως est ex certa emendatione Xylandri pro *εὐδιαλέκτως*, quod et Pal. et Vat. A. habent.

καὶ μὴ ἀρκεῖσθαι περινοοῦντα ὁλοσχερῶς. — Menag. malebat *καὶ μὴ ἀρκεῖσθαι μὴ περινοοῦντα ὁλοσχερῶς.*

Sect. 8. τὸ ἐλεύθερον. — Morus malebat *τὸ ἐλευθέριον.* Infra 5, 5. iterum legitur *τὸ ἐλεύθερον*, multisque ll. *ἐλευθέρως*, ubi *ἐλευθερίως* exspectes.

μήτε ἐξηττώμενον διὰ ταῦτα. — Iunii emendationem *διὰ ταύτας (χάριτας)* recepit Coraius.

Sect. 9. Παρὰ Σέξτου est ex emend. Xylandri. Codd. Pal. et Vat. A. *π. Ξέστου* exhibent.

καὶ τὸ ἀθεώρητον τῶν οἰομένων.—Ita Ed. pr., consentiente Vat. A., nisi quod ab hoc *τῶν* ante *οἰομένων* abest. Locum haud dubie corruptum pari fere probabilitate correxerunt Gatak. et Toupius, ille: *καὶ τῶν ἀθεωρήτως οἰομένων*, hic: *καὶ τῶν ἀθεώρητόν τι οἰομένων.*

ἀλλ' ἅμα ἀπαθέστατον εἶναι. — Ed. pr. *ἀπεχθέστατον*, typographi, opinor, errore, quem ipse Xyl. in Ed. Basil. correxit.

καὶ τὸ εὔφημον, καὶ τοῦτο ἀψοφητί. — Vat. A. *καὶ τὸ ἀψοφητί.* Suidas v. *ἀπαθέστατα* habet *εὐφημότατον ἀψοφητί.*

Sect. 12. διὰ τούτου τοῦ τρόπου. — Sic Vat. A., ex quo primus id recepit Cor. pro *διὰ τοιούτου τρόπου*, quod c. Ed. pr. rell. tenent.

Sect. 13. ἀλλὰ πειρᾶσθαι καὶ ἀποκαθιστάναι. — Particulam *καὶ* Reiskio suspectam sustulit Ed. Paris.

Δομιτίου. — Utraque Ed. a Xyl. curata *Δομητίου*, eaque nominis forma in Suida reperitur.

Sect. 14. verba *κατὰ ἰσότητα καὶ ἰσηγορίαν διοικουμένης* videri possunt adscripta ad explicand. voc. *ἰσονόμου.*

τὸ ὁμαλὲς καὶ ὁμότονον primus edidit Cor. pro *τὸ ἀμελὲς καὶ ὁμ.*, in quod cum antt. Edd. consentit Vat. A. Vix tamen dubito, quin recte emendatum sit: eadem enim prorsus ratione 6, 30. iunguntur *τὸ εὔτονον* et *τὸ ὁμαλές.* Paulo ante pro *παρ᾽ αὐτοῦ* Vat. A. haud male et nescio an vulgato melius *παρὰ τοῦ αὐτοῦ.*

Sect. 15. Παρὰ Μαξίμου repositum est ex Vat. A., quod dudum VV. DD. restituendum viderant pro *Παράκλησις Μαξίμου*, quod et utraque Ed. Xyl. et aliae antt. habent.

καὶ κατὰ μηδὲν περίφορον. — Ita Ed. pr., consentiente Vat. A. Scribendum aut *παράφορον* aut *εὐπαράφορον.* posterius dedit Cor.

καὶ τὸ οὐ σχετλίως κατεργαστικόν. — Articulum, quem c. Ed. pr. reliquae omisere, ex Vat. A. recepi.

ὅτι οὐ κακῶς πράττει ex Vat. A. restitutum pro *ὅτι οὐ κ. πράττῃ.*

προσεσηρός omnes Edd. antt. VV. DD. *προσσεσηρός* malunt.

καὶ τὸ ἀδιαστρόφου. — Articulus debetur Vat. A.

καὶ τὸ εὐχαριεντίζεσθαι. — Praestat scribere *εὖ χαριεντίζεσθαι* secundum canonem Scaligeri, probatum cum ab aliis VV. DD., tum a Schaefero in Melett. Critt. I. p. 6. 68. sq.

Sect. 16. τοῦ κατ᾽ ἀξίαν ἀπονεμετικὸν ἑκάστῳ ex emendatione Reisk. primus dedit Cor. pro vulg. *εἰς τὸ κ. ἀξ. ἀπον. Εἰς*, quod ab. h. l. alienum esse etiam Morus viderat, non dubito, quin ex praegresso *ὡς*, quod

librarius bis scripserat, ortum sit et occasionem dederit *τοῦ* in *τό* depravando.

ἀλλ' οὐ τὸ προαπέστη κ. τ. λ.— Ita hic locus legitur in Ed. pr., neque ex Vat. A. varietatis quidquam enotatum. VV. DD. varie tentant. Cor. dedit *καὶ ὅτι οὔποτε προαπέστη κ. τ. λ.*, ut fere Gatak. voluerat.

ἐπ' αὐτοῦ σταλῆναι. — Morus malebat *ὑπ' αὐτοῦ σταλῆναι*, quod a Coraio probatum video, qui tamen *συσταλῆναι* praefert, iam a Xyl. propositum.

ἐπὶ τῶν τοιούτων τινῶν ex Vat. A. receptum est pro vulgato *ἐ. τ. τ. τονῶν*, ex Ed. pr. propagato.

περὶ [τοὺς] θεοὺς δεισιδαίμον. — Articulum *τούς* ignorat Vat. A., quod quum coll. 2, 13. verius videretur, eum induxi.

ὧν ἡ τύχη παρέχει δαψίλειαν. -- Vat. A. inverso ordine *δαψίλειαν παρέχει.* Mer. Casaub. et Cor. scripsere *παρεῖχε*, quod placet.

καὶ τὸ μηδὲ ἄν τινα εἰπεῖν ex Vat. A. dedi pro *καὶ τὸ μήτε ἄν τ. ε.* Morus legendum putabat *καὶ μηδέποτ' ἄν τινα εἰπεῖν.*

μήτε ὅτι οὐερνάκλος. — Edd. antt. addunt *οἰκογενής.* alterutrum e glossemate ortum VV. DD. dudum viderunt. *οἰκογενής* Vat. A. auctoritate expunxi.

εἰς ὀλίγιστα ἰατρικῆς χρήζειν, ἢ φαρμάκων καὶ ἐπιθεμάτων ἐκτός. — In his Ed. pr. fidem sequi placuit, nisi quod *ἰατρικῆς* ex Vat. A. et Suida pro *ἰατρικῶν* recepi et Suidae auctoritate *ἐπιθεμάτων* scripsi pro *ἐπιθημάτων.* Posterius etiam Cor. fecerat. Idem, retenta vulg. lectione *ἰατρικῶν*, e coniectura invexit *ἢ ἐπιθ.* pro *καὶ ἐπιθ.*

οὐδὲ μὴν εὐπαράγωγον ὑπ' αὐτῶν.—Haec verba, quae in antt. Edd. non leguntur, e Vat. A. accesserunt.

ἢ τὴν ἐξ ἱστορίας νόμων dedi ex Vat. A., expulso *τῶν* ante *τὴν*, quod delendum esse Menag. et Morus viderant.

νεαρὸν εὐθὺς -- Cor. malit *νεαρὸν αὖθις*.

καὶ ταῦτα ὑπὲρ τῶν κοινῶν μόνον. — Vat. A. *μόνων*, quod recepit Ed. Paris.

καὶ τοῖς τοιούτοις ἀνθρώποις πρὸς αὐτὸ[δὲ]τὸ δέον κ. τ. λ. — In depravatam hanc lectionem cum Cod. Pal. conspirat Vat. A., nisi quod hic post *αὐτό* omittit particulam *δέ*,a me uncinis septam. Probabiliter Morus: *καὶ τοῖς τοιούτοις, ὅ ἐστιν ἀνθρώπου (πρὸς) αὐτὸ τὸ δέον κ. τ. λ.* — Cor. tamen malit: *τοιούτοις ἄλλοις, πρὸς αὐτὸ τὸ δέον κ. τ. λ.*

οὐκ ἐν ἀωρεὶ λούστης. — Sic Ed. pr., consentiente Vat. A. Scribendum aut *οὐκ ἀωρὶ* (*ἀωρίᾳ, ἐν ἀωρίᾳ*) *λούστης*, aut cum Menag. *οὐκ ἀωριλούστης*.

Ἡ ἀπὸ Λωρίου . . . . τὰ πολλά. — Exhibui lectionem Ed. pr., in quam Vat. A. consentit. Pro *Λωρίου*, quod Xyl. in Cod. Pal. repererat, nonnullae Edd. *χωρίου* dedere. *ἀνάγουσα* corruptum esse, certissime mihi habeo persuasum. Coraio, in pluribus Salmasii vestigia legenti, locus ita constituendus videbatur: *ἡ ἐπιχώριος στολὴ καὶ ἡ κατ᾽ ἀγροὺς ἐκ τῆς κ. τ. λ. Χίτων ἐν* (aut *ἀχίτων ἐν*) *Λανουβ. κ. τ. λ.*

τῷ τελώνῃ . . . τρόπος. — Hic quoque satius duxi, intactum relinquere verborum contextum, prout in Ed. pr. e Cod. Palat. exhibitus est, quum praesertim et Vat. A. non discrepet. *τρόπος* tamen editum ex emend. Xyl. pro *τόπος*, quod etiam Vat. A. habet. Cor. probare videtur emendationem Salmasii: *τῷ φελώνῃ ἐν Τούσκλοις παραιτουμένως* aut *παραιτούμενος ἐχρήσατο.* — Qui postrema verba ad sqq. referenda putant, malunt: *πᾶς τοιοῦτος ὁ τρόπος* aut *πᾶς ὁ τρόπος τοιοῦτος.*

ὧν πολλοὶ πρός τε κ. τ. λ. — Scribendum puto *ᾧ οἱ πολλοὶ κ. τ. λ.*

καὶ ἔτι καρτερεῖν. — Aut *ἐπικαρτερεῖν* aut *ἐγκαρτερεῖν* scribendum recte monuere VV. DD.

Sect. 17. σχεδὸν ἅπαντας ἔχειν. — Xyl. Ed. utraque

— ἅπαντα σχεῖν, Vat. A. ἅπαντα ἔχειν. Nupera Ed Paris. σχ. [ἀγαθὰ] πάντα σχεῖν.

τῶν θεῶν δὲ εὐποιΐᾳ. — Sic recte Ed. pr. omninoque antt. Seriores autem εὐποιΐα.

καὶ τὸ μὴ ἐπὶ πλέον ἐκτραφῆναι. — Praepositio ἐπὶ, quam Edd. antt. ignorant, recepta est ex Vat. A., qui et τραφῆναι exhibet.

καὶ τὸ μὴ πρὸ ὥρ. — Copulativam, quam Edd. recentt. omisere, habent antt. omnes. Quod sequitur, ἐπιλαβεῖν, Moro suspectum, recte habet.

καὶ ἀνδριάντων [τοιῶνδέ τινων], καὶ τοῦ ὁμοίου κόμπου. — Verba τοιῶνδέ τινων Moro et Cor. suspecta uncinis coercui.

καὶ μὴ διὰ τοῦτο ταπεινότερον dedi auctoritate Vat. A. pro vulg. καὶ νὴ Δία κ. τ. λ. Est tamen fortasse, qui malit καὶ νὴ Δία μὴ διὰ τοῦτο κ. τ. λ.

ἐν ῥητορικῇ. — Vat. A. ἐν τῇ ῥητορικῇ.

ἐλπίδι τοῦ με, ἐπεὶ κ. τ. λ. — Ed. pr. et omnes antt. τοῦ μή, ἐπεὶ κ. τ. λ. Negativam ab h. l. alienam esse, vidit Mer. Casaub. et in με mutavit. Alii, ut Cor., μὴ delent.

καὶ ταῖς ἐκεῖθεν δόσεσι καὶ συλλήψεσι καὶ ἐπιπνοίαις. — Edd. antt. διαδόσεσι et ἐπινοίαις. δόσεσι est e Coraii, ἐπιπνοίαις e Mer. Casaub. emendatione.

κατὰ φύσιν ζῆν με, ἀπολείπεσθαι δὲ ἔτι τούτου. — Edd. antt. — ζῆν με, ἢ ἀπολείπεσθαι ἔτι — Vat. A. ζῆν με ἢ ἀπολείπεσθαι δὲ τὸ ἐπὶ τοῦτον (sic) παρὰ κ. τ. λ.

βοηθήματα δοθῆναι, ἄλλα τε καὶ ὡς. — Cor. scripsit δοθῆναί μοι. etc.

καὶ τοῦτου ἐν Καιήτῃ ὥσπερ χρήσῃ· ὅπως τε ἐπεθύμησα. — Intactum reliqui locum aperte depravatum. Cor. dedit καὶ τοῦτο. dein ὥσπερ χρησμόν in notis praefert. porro scripsit [τὸ], ὅπως τε —

μηδὲ ἀποκαθίσαι ἐπὶ τοὺς συγγραφεῖς ἢ συλλογ. κ. τ. λ. — Revocavi ex Ed. pr. ἀποκαθίσαι, quod in non-

nullis posterr. in ἀποκαθῆσαι depravatum erat. Malim porro ἐπὶ τὸ συγγράφειν, ἢ κ. τ. λ., ut legitur in Ed. noviss. Paris.

In Libr. II.

Tres priores huius libri sectiones, in Ed. pr. omninoque antiquioribus ad librum primum relatae, a Gatakero demum libro secundo tributae sunt.

Sect. 1. αἰσχρῷ γάρ με οὐδεὶς περιβάλλει. — Cor. e coniect. περιβαλεῖ.

Sect. 2. καὶ κροκύφαντος. — Ita Ed. pr., consentiente Vat. A. — κροκύφαντον Edd. recentt.

ὧδε ἀπονοήθητι legitur in Edd. antt. — Cod. Vat. A. habet ᾧ δὴ ἀπονοήθητι. Vtrumque corruptum. Gatak. emendavit ὧδε ἐπινοήθητι, idque recepit Cor. qui tamen in notis hanc proposuit coniecturam: ᾧ δὴ ἐπινοήσας, ὅτι γέρων εἶ, μηκέτι κ. τ. λ.

ἢ μέλλον ὑποδύεσθαι. — Gatak. ὑποδείσασθαι, Cor. ὑποδεῖσαι scribendum censent.

Sect. 3. ταῦτά σοι ἀρκείτω, ἀεὶ δόγματα ἔστω. — Vat. A. — εἰ δόγματά ἐστιν. Morus coniecerat, ταῦτ' ἀεὶ δ. ἔστω, quod recepit noviss. Ed. Paris.

Sect. 4. ἀναβάλλῃ Ed. pr. — posteriores ἀναβάλῃ.

ὁποσάκις προθεσμίαν λαβὼν π. τ. θ., οὐ χρᾷ αὐταῖς. — Sic Edd. antt. Mer. Casaub. et Morus προθεσμίας scribendum existimarunt. Cor., retento προθεσμίαν, scripsit αὐτοῖς, ut coniecerat Edit. Lugdun.

ᾧ ἐὰν εἰς τὸ ἀπαιθριάσαι μὴ χρήσῃ ex emend. Gatak., praeeunte Cor., dedi pro aliar. Edd. lect. ᾧ ἐὰν εἰς τὸ μὴ ἀπαιθριάσαι χρήσῃ.

οὐχ ἥξεται Edd. οὐκ ἐξέσται Vat. A. Neutrum verum puto, sed aut ἥξει σοι aut ἵξεται scribendum. Posterius etiam a Cor. propositum.

Sect. 5. συμμεμοιραμένα. — Elegans est Coraii coniectura, συμμεμηρυμένα.

Sect. 6. ὕβριζε αὐτήν. — Malim, quod habet Ed. noviss. Paris. ὕβριζε σεαυτήν.

εὖ γὰρ ὁ βίος ἑκάστῳ. — Corrupte. Sive *εἷς γάρ*, sive *βραχὺς γάρ*, sive *φεύγει γάρ* scripseris, non longe a sensu scriptoris aberraveris.

Sect. 7. Περισπᾷ τί σε — ῥεμβόμενος. — Intactam reliqui lectionem Ed. pr., nisi quod prius *καὶ*, pro quo in Vat. A. *εἰ* scriptum, uncinis sepsi. Malim tamen *καὶ παύσῃ.* — Cor. recepit coniect. Gatak. *μὴ περισπάτω σε τὰ κ. τ. λ.* — In sqq. Iunius pro *περιφοράν* reponendum censuit *παραφοράν*, a Moro et Cor. comprobatum.

κεκμηκότες ἐν τῷ βίῳ, praeeunte Cor., edidi e coniect. Mori, qui praepositionem *ἐν* reponendam vidit, quam praeced. syllaba *ἐς* hausisse videtur.

ἀπευθυνοῦσιν utraque Xyl. et omnes antt. Edd. — Gat. et posteriores *ἀπευθύνουσιν.* Illud revocavit Coraius.

Sect. 8. ἐν τῇ ἄλλου ψυχῇ recte Edd. antt. In posterioribus excidit articulus.

Sect. 9. ὁποίου τοῦ ὅλου. — An *ὁποίου του ὅλου?*

πράσσειν τε ἀεὶ καὶ λέγειν. — Pro *τε* Cor. malit *σε.*

Sect. 11. εἰ δὲ ἤτοι οὐκ εἰσὶν dedi e coniect. Gatak. pro *ἢ δὲ εἴ τι κ. τ. λ.*, quae lectio est Edd. antt. Morus malebat *εἰ δ' οὐκ εἰσίν.*

ἵνα ἐπῇ πάντῃ τὸ μὴ περιπίπτειν omnes Edd. antt., nec differt Vat. A., nisi quod *ἐπεί* habet. In Ed. Glasgu. et posterioribus *τὸ* praeponitur vocabulo *πάντῃ.* Conieceram *ἵνα ἐπῇ πάντι.* Editor Paris. scripsit *ἵνα ἐπὶ παντὶ ᾖ*, quod nescio an verum sit.

Sect. 12. ἢ τῷ τύφῳ διαβεβοημένα. — Cor., ni fallor, coniectura ductus, scripsit *τ. τ. διασεσοβημένα.*

τὴν εὐδοξίαν . . . Excidit *παρέχουσι* aut simile verbum, ut iam Gatak. observavit.

καὶ ὅταν πῶς ἔχῃ διακέηται τὸ τοῦ ἀνθρ. τοῦτο μόριον. — Ita vett. Edd., consentiente Vat. A., qui tamen *τις* pro *πῶς* exhibet et *τοῦτο* omittit. — Cor. recepit emendat. Mer. Casaub. — *ἔχῃ ἢ διακέηται.* Equi-

dem malim *καὶ ὅταν οὕτως διακέηται τὸ ἀνθρ. κ. τ. λ.* omisso *ἔχῃ*, quod ex interpretamento ortum arbitror.

Sect. 13. extr. *μέλανα* ex Vat. A. et Suida receptum pro *μέλαινα* Edd. antt.

Sect. 14. ἢ ὃν ἀποβάλλει. — Cor. malit *ἀποβαλεῖ*.

καθίσταιαι revocavi ex antt. Edd., quod in Gatak. aliisque in *καθίστηται* depravatum erat.

εἰ καὶ τὸ ἀπολλύμενον οὐκ ἴσον. — Ita Edd. antt. Vat. A. omittit *καὶ*, Suidas *εἰ*. Cor. dedit, *καὶ τὸ ἀπολλύμενον οὖν ἴσον.*

πῶς ἂν τοῦτό τις Vat. A. et Suidas pro vulg. *πῶς ἄν τις τοῦτο.*

εἴπερ γε ἔχει Vat. A. praebuit pro *ὅπερ γε ἔχει* antt. Edd.

Sect. 15. Δῆλα γὰρ τὰ πρὸς Κυνικοῦ Μονίμου λεγόμενα. — Xyl. utraque *πρὸς τὸν Κυνικὸν Μόνιμον*, quod VV. DD. emendarunt. Cor. dedit *δῆλον γὰρ τὸ πρὸς τοῦ Κυνικοῦ Μονίμου λεγόμενον*, idemque pro *αὐτοῦ τὸ νόστιμον* malit legi *αὐτὸ τὸ νόστ.*

Sect. 16. αἱ ἑκάστου τῶν λοιπῶν φύσεις. — Articulum ante *ἑκάστου* addidit Cor., idemque V. D. in fine sect. *ἐπί τι τέλος* malit.

Sect. 17. ἡ δὲ ψυχὴ, ῥόμβος· ἡ δὲ τύχη, δυστέκμαρτον. — Xyl. e Cod. Palat. etiam alteram lectionem *ῥέμβος* protulit, quam in Ed. Basil. recepit. Eandem habet Vat. A., qui etiam secundo loco *ψυχὴ* pro *τύχη* exhibet. — Ultimis huius Sect. verbis, *οὐδὲν δὲ κακὸν κατὰ φύσιν*, non dubito, quin mendi quid subsit. Reisk. post *φύσιν* putabat excidisse *ὄν*. Cor. malebat *οὐδὲν δὲ κακὸν τῶν κατὰ φύσιν* aut *οὐδὲν δὲ τῶν κατὰ φύσιν κακόν.*

In Libr. III.

Sect. 1. Ὁμοία αὖθις ἡ διάνοια. — Menag. pro *αὖθις* malebat *αὐτῇ*, quod Coraio non displicuisse video.

τῷ ἐγγυτέρῳ κ. τ. λ. — VV. DD. pro *τῷ* scribendum putant *διὰ τό*. Sunt tamen loca eaque haud

pauca, in quibus τῷ sq. infinitivo reperiatur positum pro διὰ τό. Vid. Heindorf. ad Plat. Gorg. p. 146. sq.

Sect. 2. ἐπιπρέπει πως, καὶ .... ἰδίως ἀνακινεῖ. — Vat. A. ἐπιτρέπει. — In nupera Ed. Paris. pro ἰδίως exstat ἡδέως e probabili Menag. coniectura.

ἐν ταῖς δρυπέπεσι ἐλαίαις. — Ita, teste Xyl., Cod. Pal. in contextu (idem in marg. δρυπέτεσι); ita et Vat. A.

ὥςτε, εἴ τις ἔχοι πάθος καὶ ἔννοιαν βαθυτέραν πρὸς τὰ κ. τ. λ. — Recte et scienter Morus: „Leg. εἴ τις ἔχοι βάθος (non πάθος) πρὸς τά — deletis his, καὶ ἔννοιαν βαθυτέραν, quae explicant verbum βάθος, i. e. prudentiam."

ἡδέως πως διασυνίστασθαι. — Ultima vox suspecta. Reisk. διὰ aut deleri aut in νὴ Δία mutari iussit. Corai. scripsit καὶ συνίστασθαι.

Οὕτως δὲ καὶ .... προσπεσεῖται. — Pro οὕτως, quod omnium vett. Edd. est, Ed. Paris. οὗτος, quod verum puto. Cum eod. dedi προσπεσεῖται pro προπεσεῖται, quod in illud mutandum VV. DD. dudum viderunt.

Sect. 3. αὐτὸς νοσήσας. — Priorem vocem, quam antt. Edd. ignorant, ex Vat. A. recepi. Cor. καὶ αὐτὸς νοσ. scribendum censebat.

τοσούτῳ χείρονι τῷ ἀγγείῳ, ᾗ περίεστι τὸ ὑπηρετοῦν. — Loco male adfecto nondum, si quid video, efficax remedium adhibitum. Mer. Casaub. tentabat: ὅσῳ περίεστι τὸ ὑπηρετοῦν (ὁ νοῦς, qui tum servit). Morus verba ᾗ περ. ὑπηρ. e glossemate orta ratus, que ad ἀγγεῖον adscriptum esset ὅπερ ἐστὶ τὸ ὑπηρετοῦν, post ἀγγείῳ excidisse arbitrabatur ὅσῳ κρεῖττον τὸ ἡγεμονικόν, s. κυριεῦον. Cor. nuper: ὅσῳπέρ ἐστιν υπηρετοῦν.

Sect. 4. το ὑπολιπόμενον. — Cor. e mente Reisk. ὑπολειπόμενον scripsit.

ποιῇ. ἤτοι γὰρ ἄλλου ἔργου στέρῃ, τουτέστι φανταζομενος κ. τ. λ. — Locus a librariis depravatus, cui vix

medeantur, quae Corai. proposuit: *στέρῃ φανταζόμενος* aut *στέρῃ τοιοῦτό τι φανταζόμενος.*

εἴ τις ἄφνω ἐπανέροιτο revocavi ex utraque Xyl. aliisque antt. Edd. pro *διανέροιτο,* quod, quoad sciam, a Gatak. profectum est.

ἐφ᾽ ᾧ ἂν ἐρυθριάσειας. — In Edd. Lipss. omissum *ἄν*, quod ex antt. restitui.

Ὁ γάρ τοι ἀνὴρ ὁ τοιοῦτος Corai. mutatum volebat in *ὁ γὰρ τοιοῦτος ἀνήρ.*

ἱερεύς τις καὶ ὑπουργὸς θεῶν. — Corai. *ἱερεύς τίς ἐστι κ. ὑπ.* edidit. — Paulo post ad voc. *ἡδονῶν* excidisse opinor *πασῶν.*

ἄτρωτον ὑπὸ παντὸς πόνου. — Vir eleganter doctus *ἄτρυτον* malebat.

οἷοι μεθ᾽ οἵων φύρονται. — Ita Arg., et, ni fallor, Basil. — Rell. Edd. cum Xyl. pr. *φύρωνται.* Illud restituit Coraius.

Sect. 5. ἀνατεταχότος ἑαυτὸν . . . . εὔλυτος. — Editor Paris. *ἀνατετακότος* dedit, quod non multum abest quin verum existimem. Idem cum Gatak. malit *εὐλύτως.*

ἐν δὲ τὸ φαιδρὸν καὶ τὸ ἀπροσδεὲς κ. τ. λ. — Vat. A. *ἐν δὲ τὸ φαινόμενον ἀποδεὲς* (sic) *κ. τ. λ.* Coraius malit aut cum Gatak. *ἐν δὲ τῷ φαιδρῷ* aut cum Moro *ἔτι δὲ τὸ φαιδρὸν ἔστω,* aut *ἐνέστω δὲ τῷ φαιδρῷ.* Est, qui reponat: *ἓν δὲ* (aut *γὰρ*) *τὸ φαιδρῦνον, τὸ ἀπροσδεὲς κ. τ. λ.*

Sect. 6. εἰ μέν τι κρεῖττον . . . . εἰ τούτου, φημί, κρεῖσσον — Voculam *τι*, quam vocab. *κρεῖττον* addendam viderat Menag., praeeunte Cor., recepi. In iis, quae deinceps sequuntur, eiusd. V. D. auctoritatem secutus *ἐν*, quod in antt. Edd. ante *τῇ εἱμαρμένῃ* legebatur, et olim a me uncinis inclusum erat, nunc prorsus sustuli. *κρεῖσσον* autem in *κρεῖττον* mutare nondum ausus sum, in hac spriptura, ut in vocab. **ἀνδρίας**, a vett. Edd. non discedendum ratus.

τὸ ἴδιον καὶ τὸ σὸν κ. τ. λ. — Copulativa abest a Vat. A., quo firmari possit suspicio, alterutrum e nota marginali natum.

τῷ λογικῷ καὶ ποιητικῷ ἀγαθῷ. — Cor. emend. Gatak. *πολιτικῷ* in ordinem recepit.

τὸν παρὰ πολλῶν ἔπαινον. — Legendum videtur *τὸν παρὰ τῶν πολλῶν ἔπαινον*, et ita edidit Coraius.

Sect. 7. ὡς συμφέρον σεαυτῷ recte primus dedit Coraius pro *σεαυτοῦ.*

δεήσεται Xyl. Ed. pr. Nonnullae Edd. posteriores *δείσεται* — Paulo post malim *πότερον γὰρ* pro *πότερον δέ.*

οὐδ᾽ ὁτιοῦν αὐτῷ μέλει. — Vat. A. *οὐδεπωστιοῦν.* debebat *οὐδ᾽ ὁπωστιοῦν.*

ἐνεργήσων est e certiss. emend. Mer. Casaub. pro *ἐνεργήσεων* antt. Edd., pro quo in Vat. A. *ἐνεργήσειν* legitur.

ἔν τινι ἀνοικείῳ νοεροῦ πολιτικοῦ ζώου τροπῇ γενέσθαι iam olim dederam ex Vat. A. pro eo, quod in antt. Edd. legebatur, *ἔν τινι τῶν οἰκείων νοεροῦ πολιτικοῦ ζώου τροπῇ γεν.* Lectionem Vatic. etiam a Coraio probatam video. Cur idem V. D. in notis *νοερῷ πολιτικῷ ζώῳ* scribendum pronunciarit, equidem non intelligebam, quum *ἀνοίκειος* etiam aliis in locis, ut in Polyb. 6, 10, 1., genitivum adsciscat.

Sect. 8. οὐδὲ μὴν μεμολυσμένον. — In noviss. Edit. Paris. *μὴν* consulto omissum est: quod factum nollem. Eadem prorsus ratione Noster 1, 16. *οὐδὲν ἀπηνές, οὐδὲ μὴν ἀδυσώπητον, οὐδὲ κ. τ. λ.* — Mox *ἀπαλλάσσεσθαι* scripsi, ut habet Ed. pr., pro *ἀπαλλάττεσθαι*, etsi haec forma in hoc scriptore usitatior est.

Sect. 9. ἀνακόλουθος est ex emend. Mer. Casaub. pro *ἀνακόλουθον.*

Sect. 10. et *11.* cum sect. 9. coniungendae videntur. *καὶ αὐτὴ δὴ κατὰ κ. τ. λ.* — Cor. malit: *καὶ αὕτη δέ*

οὔτιγε rescripsit Cor., e coniectura, sed ea certissima, pro vulg. *οὔτέ γε.*

Sect. 11. *ὅλον δι᾽ ὅλων διῃρημένως* retinui, prout habet Ed. Xyl., consentiente Vat. A. — Cor. e coniect. Menag. scripsit *ὅλον δι᾽ ὅλου.* quod speciosum est. Legitur tamen etiam in Arriani Diss. Epict. 3, 1, 31. *ὅλον δι᾽ ὅλων.* — Coraius porro pro *διῃρημένως* malebat *διειλημμένως.* Verum Noster infra quoque *διῃρημένως καὶ ὁλικῶς,* ubi non prius, sed posterius idem V. D. solicitavit.

ὥστε συνεπιβάλλειν. — Cor. coniecturam Mori *συμβάλλειν* comprobat. Equidem a vulg. standum arbitror.

ὁποίῳ τινὶ τῷ κόσμῳ. — Nisi fallor, aut *τῷ* delendum, aut scribendum *ὁποίῳ τῳ.* Vid. 2, 6., ubi *ὁποίου του ὅλου* legendum censeo.

τοῦτο δὲ κατὰ τὴν σύλληξιν. — Postrema vox suspecta. Corai. comprobat Mori coniect. *σύννησιν.*

ἀγνοοῦντος μέντοι, ὅ τι αὐτῷ. — Antt. Edd. *ὅτι τί αὐτῷ.* Vat. A. *ὅτι αὐτῷ,* cuius vestigia legens veram lect. restitui.

εὔνως καὶ δικαίως. — Corai. dedit *εὐνόως κ. δ.*

Sect. 12. *καὶ μηδὲν παρεμπόρευμα.* — Repet. ex antec. *ἐνεργῇς,* si quidem vera est lectio. Malim tamen, *καὶ μηδὲν παρεμπορεύῃ.*

ἐὰν τοῦτο συνάπτῃς. — Ita Edd. antt. — Cor. e Mer. Casaub. coniect. *τούτῳ* dedit.

Sect. 13. Cor. malebat *πρὸς τὸ τὰ θεῖα καὶ τἀνθρώπινα.*

Sect. 14. *ἕως ἔξεστιν,* quod coniectando praeceperant Reisk. et Cor., iam a De Ioly ex Vat. A. repositum pro *ὡς ἔξεστιν* vett. Edd.

Sect. 15. *τὸ κλέπτειν* Cor. in *τὸ συλλέγειν* mutatum velit.

Se t. 16. *καὶ Νέρωνος· τὸ δὲ τὸν νοῦν κ. τ. λ.* — Hunc locum ad mentem Gatak. ita refinxit nuperrimus Editor Paris.: *καὶ Νέρωνος, καὶ τῶν θεοὺς μὴ*

νομιζόντων, καὶ τῶν τὴν πατρίδα ἐγκαταλειπόντων, καὶ τῶν [πᾶν ὁτιοῦν] ποιούντων, ἐπειδὰν κλείσωσι τὰς θύρας. Εἰ οὖν τὰ λοιπὰ κοινά ἐστι πρὸς τὰ εἰρημένα, λοιπὸν ἴδιόν ἐστι τοῦ ἀγαθοῦ, τὸ τὸν νοῦν ἡγεμόνα ἔχειν ἐπὶ τὰ φαινόμενα καθήκοντα, [καὶ] φιλεῖν μὲν καὶ ἀσπ. κ. τ. λ. cuius vereor, ne mox poeniteat V. D. Equidem prorsus mihi nunc habeo persuasum, nihil in vulgata lect. mutandum, gratiasque ago V. D., qui me olim errantem et *ποιούντων* solicitantem in viam reduxit, admonens de elegante *v. ποιεῖν* et similium usu in re venerea.

κοσμίως ἑπόμενον θεῷ iam olim scripsi, ut exhibet Vat. A., omisso *ὡς*, quod in antt. Edd. ante *θεῷ* legebatur.

In Libr. IV.

Sect. 1. πρὸς τὰ ἡγούμενα. — Quin recte Gatak. coniecerit *προηγούμενα*, nemo facile dubitabit, qui Nostri 5, 20. cum h. l. contulerit.

ὅταν ἐπικρατῇ τῶν ἐπεμπιπτόντων utraque Ed. Xyl. Aliae *ἐμπιπτόντων*.

Sect. 3. οὐδὲν ἄλλο λέγω antt. Edd. Posteriores inde a Gatak. *λέγω οὐδὲν ἄλλο*.

εἰς τὸ πᾶσαν αὐτὴν ἀποκλύσαι. — Ita Xyl. utraque: neque e Vat. A. varietatis quidquam enotatum. Reisk. inter alia pro *αὐτὴν* reponendum censebat *λύπην*, quod recepit Coraius, idque scienter, quum solenne sit librariis, literas *α* et *λ*, *τ* et *π*, inter se permutare.

Τίνι καὶ δυσχεραίνεις; — Corai. malit *δυσχερανεῖς*, quod si quis probarit, cum etiam in sq. membro idem verbum corrigere oportebit.

Ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐκ τῶν ὅλων κ. τ. λ. — Delevit *καὶ* Editor Paris. Equidem tolerandum opinor hoc *καὶ* ut fere eiusd. potestatis ac *ἔτι* in membro sq. nam ibi *ἔτι* iam a Casaub. recte ad *ἅψεται* relatum est, quod alii sequenti *ἐννοήσας* iunxerant.

καὶ λοιπὸν ὅσα . . . συγκατέθου. — Mihi etiamnum

nihil in his mutandum videtur, nisi quod λοιπὰ malim, sed in fine tum huius tum ceterorum membror. cogitatione repetendum παύου ποτε δυσχεραίνων. Cor. malebat ad mentem Mori: ἐξουσίαν, λοιπὸν ὅσα π. π. κ. ἤδ. ἀκήκοας, τούτοις συγκατάθου.

τῶν εὐφημεῖν δοκούντων nunc, praeeunte Cor., recipiendum putavi e certiss. Gatak. emendatione pro τῶν ἐφ' ἡμῖν δοκούντων. Ead. lect. varietas est in Arriani Diss. Epict 1, 16, 15.

εἰς τοῦτο τὸ ἀγρίδιον ἑαυτοῦ primus dedit Corai. e Vat. A. pro ἀρθρίδιον, quod ex Ed. Xyl. propagatum erat.

ὅσον οὐδέπω μεταβάλλει. — μεταβαλεῖ Iun. et Cor.

καὶ ὅσων . . . . παρατετύχηκας, συνεχῶς διανοοῦ. Ὁ κόσμος κ. τ. λ. — Nescio an haec rectius, ut Reisk. maluit, sic interpungantur: . . . παρατετύχηκας; Συνεχῶς διανοοῦ· ὁ κόσμος κ. τ. λ.

Sect. 4. εἰ τὸ νοερόν. — Ita Vat. A. — In Xyl. et plerisque aliis Edd. legebatur εἰ τὸ νεορὸν, quod Ed. Lugd. et Casaub. suo iure in νοερόν mutaverunt.

Sect. 5. Ὁ θάνατος τοιοῦτος, οἷον. — Nescio an rectius scribas: τοιοῦτό τι οἷον.

στοιχείων . . . . εἰς ταὐτά. — Excidisse h. l. vocabulum quoddam, ut διάκρισις, aut, quod coll. 10, 7. malim, διάλυσις, in aperto est. — ἐφ' ᾧ pro ἐφ' ὧν debetur Coraio.

Sect. 6. Ὅλως δ' ἐκείνου μέμνησο recte scripsit Corai. pro ἐκεῖνο. Vat. A. ἐκείνῳ.

Sect. 8. Ὁ χείρω αὐτὸν ἑαυτοῦ ἄνθρωπον οὐ ποιεῖ. — Cod. a Creuzero tractatus et memoratus a V. D. ad Plotin. de Pulcr. p. 313 addit: οὐδὲ βλάπτει, quod sane speciosum est.

Sect. 9. nescio an non a praeced. seiungenda fuisset.

Sect. 10. ἀλλ' ὅτι κατὰ τὸ δίκαιον. — Cor. scripsit, quod reponendum censuerat Reisk., ἀλλ' ἔτι καὶ κατὰ τὸ δ. Nihil mutare ausus sum, quum mihi probabilius

videretur, quod V. D. nescio quis statuebat, ὅτι, loco suo motum, post μόνον esse reponendum.

Sect. 12. Τὴν μέντοι μεταγωγὴν . . . . ἐφάνη. — In his, nisi si ipse scriptor a recto orationis tramite aberraverit, nonnihil a librariis turbatum est. Coraio placebat emendatio Mori: ὡς δίκαιον καὶ κοινωφελὲς καὶ τὰ παραπλήσια τοιαῦτα, γίνεσθαι δεῖ, οὐχ ὅτι κ. τ. λ.

Sect. 14. εἰς τὸν λόγον αὐτοῦ τὸν σπερματικόν. — Recte habet αὐτοῦ, sc. γεννήσαντος, i. e. Dei s. mundi: nollemque id a Bernardo solicitatum, qui αὖ reponi malebat.

Sect. 16. ἀνακάμψῃς ἐπὶ τὰ δόγματα e Xyl. utraque aliisque Edd. antt. restitui pro eo, quod Gat. etc. dabant, ἀποκάμψῃς.

Sect. 18. Ὅσην ἀσχολίαν κερδαίνει non est solicitandum. *Κερδαίνειν* h. l. est evitare, effugere (id, quod evitasse in lucro ponendum est), quem rariorem v. Graeci pariter ac Latini *Lucrari* usum illustrarunt Wolf. in Curis Critt. et Elsner. in Obss. ad Act. Apost. 27, 21., Abresch. ad Aeschyl. p. 35., Ernesti in Cl. Cicer. Huius observationis olim immemor coniiciebam ἀχολίαν, idque ipsum aut εὐσχολίαν, quod coniecerat Gatak., reponendum opinabatur Coraius.

ὅσιον. ἢ κατὰ τὸ ἀγαθὸν μὴ κ. τ. λ. — Locus aperte corruptus, cui ut succurratur, Moro placet, ut scribatur: ὅσιον· δεῖ γὰρ τὸν ἀγαθὸν κ. τ. λ., aliis: ἢ κατὰ τὸν Ἀγάθωνα, μὴ περιβλ. κ. τ. λ.

Sect. 19. διὰ ἐπτοημένων καὶ σβεννυμένων vereor ut sana sint et miror neminem iis offensum esse.

καὶ οὐδὲν λέγω, ὅτι πρὸς τὸν τεθνηκότα. — Editor Paris. dedit καὶ οὐ λέγω, idemque pro ὅτι maluit τί.

πάρες γὰρ νῦν . . . . λοιπόν. — Locum hunc misere corruptum, ad quem e Vat. A. nihil varietatis enotatum praeter ἐχομένην pro ἐχόμενον, ita scribi posse existimabat Coraius: παρεὶς . . . . ἔχῃ, aut. παρέντες . . . ἐχόμεθα.

Sect. 20. καὶ ἐφ' ἑαυτὸ καταλήγει primus dedit Coraius pro καὶ ἐφ' ἑαυτῷ κ. Infra 9, 31. καταλήγειν ἐπί τι.

τό γε δὴ ὄντως καλὸν* τινὸς χρείαν ἔχει; οὔ· μᾶλλον κ. τ. λ. — Xyl. utraque et aliae antt. Edd. τὸ δὲ δὴ — exhibent, pro quo, praeeunte Cor., τό γε δὴ recepi ex Vat. A., qui statim perperam οὕτως pro ὄντως exhibet. Inter verba καλὸν et τινός mihi videtur excidisse ἐπαίνου. — Corai. ex emend. Gatak. scripsit, οὔ τινος χρείαν ἔχει, οὐ μᾶλλον κ. τ. λ.

πορφύρα, λύρα, μαχαίριον. — Media vox, quae a Xyl. etc. aberat, e Vat. A. recepta. Eandem vocem exhibet Cod. Creuzer. Vid. V. D. ad Plotin. de pulcr. p. 314. — Id. Cod. in antecedd. τό γε δὴ ὄντως.

Sect. 21. τῶν .... θαπτομένων σώματα revocavi ex antt. Edd. pro θαπτόμενα, quod Gatak. primus dederat.

πρὸς ἥντινα ἐπιδιαμονήν. — Mer. Casaub. bene coniec. μετὰ ποσήν τινα ἐπιδ·

προσσυνοικιζομέναις comprobatum a Coraio scripsi pro προσυνοικιζομέναις. Vat. A. turbato verbor. ordine: πρὸς ταῖς συνοικιζ.

δέχεται ἡ χώρα αὕτη. — Cor. recepit coniecturam Gatak., αὐτά. Mihi quidem non displiceret ἡ αὐτή, ita ut ad δέχεται subintelligeretur pron. αὐτά.

διὰ τὰς ἐξαιμ., διὰ τὰς — Posteriore loco male repetita praepositio videbatur Coraio, qui καί substitutum mallet.

Sect. 23. pro τὸ σοὶ εὔκαιρον malim ὅ σοι εὔκ.

Sect. 24. μήποτε ἄμεινον. — Ita, teste ipso Xyl., Cod. Palat., quicum consentit Vat. A. — Voci τἀναγκαῖα addendum videtur τὸ, quod, uncinis tamen inclusum, recepit Coraius.

οὐ μόνον τὴν. — Vat. A. μόνην, quod adscivit Cor.

μή τι τοῦτο οὐ τῶν. — Legendum videtur ex emend. Mori: μή τι τοῦτο τῶν οὐκ ἀναγκ.

Sect. 26. συμβέβηκέ σοί τι; καλῶς· ἐκ — Aut ita

interpungendum opinor, aut pro καλῶς legendum κακῶς, et post κακῶς signum interrogandi collocandum

Νῆφε ἀνειμένος e Xyl. utraque in omnes Edd. venit, praeterquam in noviss. Paris., quae *ἀνειμένως* habet, quo alludere videtur *ἀνειμέρως* in Vat. A.

Sect. 27. Pro *συμπεφορημένος* etiam Coraio *συμπεφυρμένος* non displicuisse video.

Sect. 30. *ἄλλος οὗτος*, ut coniecerat Gatak., pro *ἄλλος οὕτως*, in quod cum Edd. consentit Vat. A., nunc, praeeunte Coraio, recepi.

Sect. 32. *ὄψει ταῦτα πάντα.* — Cor. e coniect. Gat. *ταὐτά.*

ἐπὶ τοὺς καιροὺς τοὺς Τραϊανοῦ revocatum ex antt. Edd. pro *τοῦ Τραϊανοῦ*, quod inde a Gatak. editum erat.

Μάλιστα δέ — Ita Xyl. utraque et aliae vett. Edd. - - At Gatak. et posteriores *καὶ μάλιστα δέ.*

Ἀναγκαῖον δὲ ὧδε κ. τ. λ., si quid video, novam exordiuntur sententiam, a superioribus separandam.

Sect. 33. *μετ᾽ ὀλίγον δὲ καὶ Σκιπίων.* — Copulativa ex antt. Edd. restituta: itidem paulo post articulus *τὸ* ad voc. *ἀείμνηστον.*

ἀπ᾽ ἀρχῆς τοιαύτης. — VV. DD. praeferunt *ἀπ᾽ ἀρχῆς τῆς αὐτῆς.*

Sect. 36. *Θεώρει διηνεκῶς πάντα κατὰ μεταβολὴν γινόμενα* dedi, ut legitur in Vat. A., deleto *γίνεται*, quod Edd. post *γινόμενα* habent. — Coraius locum ita constituit: *Θεώρει διηνεκῶς, ὡς πάντα κατὰ μεταβολὴν γινόμενα γίνεται.*

Sect. 38. *καὶ τοὺς φρονίμους.* — Gatak. reponendum censebat, *καὶ τὰς φροντίδας*, quod Corai. non improbat. — An *καὶ τῶν φρονίμων*?

Sect. 39. *οὐδὲ μὴν ἔν τινι τροπῇ καὶ ἑτεροιώσει.* — *οὐδὲ μήν* nunc, praeeunte Edit. Par., ex emend. Gatak. scripsi pro vulg. *οὐδὲ μέν.* *ἑτεροιώσει* iam olim ex utraque Xyl. restitueram pro *ἑτερώσει*, quod in po-

steriores Edd. irrepserat. — In sqq. *τὸ σωμάτιον* V. D. nescio cui suspectum, ut ex interpr. ortum.

ἡσυχαζέτω· τουτέστι, κρινέτω κ. τ. λ. — Ita nunc edendum putavi, praeeunte Coraio, pro *τοιοῦτόν ἐςι*, quod utraque Ed. Xyl. habet, etsi Editor *τουτέστι* in interpretatione Lat. expressit.

*Ὁ γὰρ * * * καὶ τῷ κατὰ φύσιν βιοῦντι* — Inter *γὰρ* et *καὶ* excidisse verba *τῷ παρὰ φύσιν*, quae ibi reposuit Coraius, verisimillimum. — Paulo post Coraii auctoritatem secutus *τοῦτο οὔτε* scripsi pro *οὔτε τοῦτο*, quae lectio est ceterar. Edd.

Sect. 42. non dubitavi, praeeunte Coraio, dare *τοῖς ἐκ μεταβολῆς ὑφισταμένοις*, addito articulo, qui in aliis Edd. desiderabatur.

Sect. 45. ἀπηρτημένως καὶ μόνον κ. τ. λ. — Cor. malit cum Gatak., *ἀπηρτημένων*. Mihi, si *ἀπηρτημένως* retineatur, *καί* ante *μόνον* delendum videtur.

Sect. 46. καὶ ὅτι οὐ δεῖ παῖδας . . . . παρειλήφαμεν — Tutius visum est, in h. l. reddendo antt. Edd. fidem sequi, quam coniecturis indulgere. Corai. ita: *καὶ ὅτι οὐ δεῖ ὡς παῖδας τοκέων, τοῦτ' ἔστι, κατὰ ψιλὸν, [καὶ] καθότι παρειλήφαμεν.*

Sect. 47. ἢ πάντως γε — Postremam vocem e Vat. A. adscivi.

Sect. 48. καὶ Ηρκλάνον pro vulg. *κ. Ἡράκλανον* primus e Vat. dedit Coraius, monens in Indice, illam formam contractam Graecis solennem esse in nominibus Latinis.

πάντα δὲ ἐν βραχεῖ. — „*Ἴσ. γρ. δὲ ἔμβραχυ.*“ *Cor.* *Τὸ γὰρ ὅλον, κατιδεῖν ἀεὶ τὰ ἀνθρ.* — Antt. Edd. *τὸ γὰρ ὅλα κ. τ. λ.* *Ὅλον* est ex emend. Mer. Casaub., receptum a Coraio, qui praeterea pro *ἀεὶ* malebat legi *δεῖ*.

Sect. 49. οὔτε ὑπὸ τοῦ παρόντος θραυόμενος, οὔτε τὸ ἐπιὸν φοβούμενος. — Articulum *τό*, ignoratum antt. Edd., sed a pluribus Codd., qui Excerpta continent,

exhibitum, iam De Ioly restituerat.— Cor. pro *θραυόμενος* malit *θραττόμενος* i. e. *ταραττόμενος*.

τοῦτο κωλύσει σε legitur in Vat. 4., et, ut perhibet nescio quis, in Guelf. Aut ita legendum, aut *τοῦτο κωλύει σε*, quod et antt. Edd. et plurimi Codd. habent. — Gataker. primus dedit *κωλύσειε*.

ἀπρόπτωτον, ἀδιάψευστον. — Prior vox a quibusd. Codd. abest. pro posteriore in nonnullis *ἀψευδῆ*.

ὧν παρόντων plures exhibent Codd., alii *ὧν συμπαρόντων*, alii *ὧν συνόντων* et in marg. *ὧν παρόντων*. — Antt. Edd. *ἃ συμπαρόντων*, quod correctione indigere omnes viderunt.

οὐχ ὅτι τοῦτο ἀτύχημα.— VV. DD. praeferunt: *ὅτι οὐχὶ τοῦτο ἀτύχ.*

Sect. 50. ἀνυστικὸν βοήθημα dedi, Vat. A., in quo *ἀνυστιτικὸν β.* legitur, vestigia secutus, pro *ἀνυτικὸν β.* antt. Edd.

Καδικιανός.— VV. DD. *Καικιλιανός* aut *Καιδικιανός* scribendum censent.

Sect. 51. καὶ στρατείας. — Copulativam, a Gatak. aliisque omissam, ex antt. Edd. revocavi. Reisk. et Cor. emendant *καὶ τερατείας*.

In Libr. V.

Sect. 1. τί οὖν δυσκολαίνω; — Utraque Xyl. et rell. Edd. *ἔτι οὖν δ.* — *τί* ex emend. Menag. primus dedit Cor. Possit locus etiam sic interpungi: *τί οὖν; δυσκολαίνω κ. τ. λ.*

ἐμαυτὸν θάλπω revocatum ex antt. Edd., quibuscum Vat. A. consentit, pro *ἑαυτόν*, quod recentt. Edd. habent, item paulo post *τοὺς ἀράχνας* pro *τὰς ἀράχνας*.

πρὸς ποιεῖν ἢ πρὸς ἐνέργειαν; — Cor. *πρὸς [τὸ] π.* — vocum *ποιεῖν* et *ἐνέργειαν* alterutra videtur interpretamentum esse.

τὰς μελίσσας τὸν καθ' αὑτὰς συγκοσμούσας κόσμον; — Ita in Xyl. utraque et rell. Edd. antt. hic locus le-

gitur. Ego vero bene memor, me olim graviter accusatum, quod recepto in contextum interpretamento, sententiam sapientissimi Imperatoris obscurassem, nunc vulgatam servare tutius duxi. Pro συγκοσμούσας et Vat. A. et Cod. Creuzer. συγκροτούσας exhibent, quod nescio an aliis, ut elegantius, praeferendum videatur. Porro Vat. A. post μελίσσας habet verba τὸ ἴδιον ποιούσας et pro τὸν καθ᾽ αὑτάς exhibet τὸ κ. ἁ. Utrumque olim receperam, Cor. autem τὸ ἴδιον ποιούσας admisit, sed τόν retinuit. Atque mihi quidem illud additamentum, τὸ ἴδιον ποιούσας, neque tunc temporis, quum primum hunc scriptorem tractabam, ineptum videbatur, neque adeo nunc videtur. D. Antoninus, sese ipse ad agenda (πρὸς τὸ ποιεῖν) ea, quorum causa in hunc mundum venit, ὧν χάριν, inquit, προῆγμαι εἰς τὸν κόσμον, excitaturus, exemplum sibi sumit ab iis animantibus, quae, dum suo funguntur munere, quantum in ipsis est, mundum exornant: nam πάντα συγκοσμεῖ τὸν αὐτὸν κόσμον, ut ait 7, 9. Huc accedit, quod Xyl. interpr. habet verba, *singula haec suo intenta officio*, ex quibus colligi possit, in Cod. Palat. idem lectum esse, quod e Vat. A. enotatum erat, sed incuria s. ipsius Xyl. s. librarii omissum, quemadmodum 9, 1. tota ῥῆσις in utraque Xyl. excidit. Nunc tamen, quum id additamentum a Creuzeri Cod. abesse videam, paulo alienior sum ab eo defendendo.

ἔπειτα σὺ οὐ θέλεις — Prima vox, quae abest ab antt. Edd., iam olim a me e Vat. A. restituta, Cod. quoque Creuzer. firmatur.

κατὰ τὴν σὴν φύσιν. — Articulus ex antt. Edd. revocatus.

Δεῖ· ἔδωκε μέντοι. — μέντοι, quod antt. Edd. ignorant, ex Vat. A. recepi. Idem liber pro δεῖ habet φημὶ κἀγώ, quod ex eo Cor. recepit. μέντοι post alterum

ἔδωκε repetitum uncinis inclusi, quum aut prorsus delendum aut cum *δέ* commutandum videretur.

καὶ ὅμως σὺ . . . . τοῦ δυνατοῦ. — Vat. A. *οὐ προχωρεῖς, οὐδὲ ταῖς πράξεσιν οὐκ ἔτι*, quod etiamsi sic refinxeris, *οὐ προχωρεῖς; ἐν δὲ ταῖς πράξεσιν οὐκ ἔτι κ. τ. λ.*, tamen vulgato non melius videbitur.

Ἄλλ' οἵ γε primus dedit Cor., qui una literula mutata recte emendasse videtur lectionem omnium Edd. *ἄλλοι τε.* — Idem V. D. malit *ἐγκατατήκονται.* Eodem praeeunte, post *σὺ* inserui (*δέ*).

ὁ τορνευτὴς τὴν τορνευτικὴν Xyl. utraque et rell. Edd. praeter nuper. Paris., in qua e Vat. A. scriptum, *ὁ τορευτὴς τὴν τορευτικήν.*

καὶ οὗτοι. — Cor. malit *καίτοι οὗτοι* aut *καὶ οὗτοι μέν.*

πρὸς ἃ διαφέρονται iam olim dederam, secutus vestigia Vat. A., qui habet *πρὸς διαφέρονται.* Antt. Edd. *πρὸς ἃ φέρονται.*

εὐτελέστεραι φ. antt. Edd. In nonnullis posterr. syllaba *ευ* excidit.

Sect. 2. πᾶσαν φαντ. [τὴν] ὀχληράν. — Articulum, qui ab h. l. alienus est, a Cor. asteriscis notatum, uncinis sepsi.

Sect. 3. μή σε παρειπάτω ἡ ἐπακολουθοῦσα . . . . . λόγος. — Pro *παρειπάτω* V. D. malit *περισπάτω*, quod unice verum puto. — Pro *λόγος* Cor. ex emend. Iun. dedit *ψόγος*, de quorum vocabulor. confusione vid. Valken. ad Eurip. Phoen. p. 72. — Pro *ἐπακολουθοῦσα* Vat. A. *ἐπακολουθήσει*, quod fortasse ferri possit si *εἰ* pro *ἡ* legatur.

εἰ καλὸν πεπρ. recte Xyl. 1. Primum Bas. operarum errore *ἐκαλόν*, quod dein alias Edd. occupavit. — In fine Sect. articulus voc. *ὁδός* additus rectius abesset.

Sect. 4. Πορεύομαι διὰ τῶν κ. φ. Xyl. utraque et vett. Edd., consentiente Vat. A. Gatakerus primus *διὰ τὴν* dedit.

ἀποχρώμενον αὐτῷ bene restituit Cor. pro *ἀποχρώμενον ἑαυτῷ*, quae lectio est omnium Edd. antt.

Sect. 5. *ἅπερ ὅλα ἐστὶν ἐπὶ σοί* receptum e Vat. A. pro *ἐν σοί*.

μηδὲ ἐμφιληδοῦντι τῇ νωθείᾳ. — *ἐμφιληδοῦντι* e Xyl. pr. revocavit Corai. pr. *ἐμφιληδονοῦντι*, quod in Arg. et posterioribus est. *νωθείᾳ* est ex emend. Gatak. pro *νοθείᾳ*, quod alii in *νωθρείᾳ* mutatum malebant.

Sect. 6. *ἄλλως μέντοι παρ' ἑαυτῷ ὡς περὶ χρεώστου* -- Gatak. malebat: *ἀλλὰ μέντοι*, Morus: *αὐτὸς μέντοι* — Pro *παρ' ἑαυτῷ* Corai. in Append. Emendd. proponit *περὶ αὐτοῦ* sc. *τοῦ εὐεργετηθέντος*. elegans emendatio. an vera, dubito.

Ἵππος δραμὼν . . . . οὐκ ἐπιβοᾶται, ἀλλὰ μεταβαίνει — Retinendam putavi omnium Edd. lectionem, etsi eam male sanam existimabam. Vat. A. nihil varietatis habet, nisi quod *ὡς* ante *ἵππος* addit. Vide igitur, utrum locus sic restituendus sit: *Ὡς ἵππος δραμὼν . . . . . ποιήσασα, ἄνθρωπος εὖ ποιήσας· οὐκ ἐπιβοᾶται κ. τ. λ.*, an praeferenda sit ratio Coraii locum h. sic refingentis: . . . . *ποιήσασα οὐκ ἐπιβοᾶται· οὐδ' ἄνθρωπος οὖν εὖ ποιήσας, ἀλλὰ κ. τ. λ.* — In iis, quae subiiciuntur, *τὴν βότρυν*, quod antt. Edd. habent, correxit Corai.

τὸ δὲ νῦν λεγόμενον παρεκδέχῃ· διὰ τοῦτο κ. τ. λ.— Edd. antt. commate tantum post *παρεκδέχῃ* interpungunt.

ἐὰν δὲ θελήσῃς συνεῖναι. — Malim cum VV. DD. *συνιέναι*, ut in Herodot. 5, 80. e libris MSS. restitutum est. Exstat tamen hoc *συνεῖναι* et alibi et in Plat. Cratylo p. 28.

Sect. 8. *Ὁποῖόν τί ἐστι.* — Mediam vocem e Vat. A. primus adscivit Coraius. Abest a cett. Codd. et Edd.

ἔταξε τούτῳ τοῦτο, ὡς κατάλληλον πρὸς ὑγίειαν

iam olim dederam e pluribus Codd. pro eo, quod ex Ed. Xyl. in alias manaverat, *ἔταξε τοῦτο πρὸς τοῦτο, ὡς κατάλληλον εἰς ὑγίειαν.* Ex iisdem Codd. correcta sunt sqq., quae in Edd. sic legebantur, *τέτακταί πως πρὸς αὐτὸ κατάλληλον εἰς —*

συμβαίνειν αὐτὰ ἡμῖν λέγομεν. — Hoc ordine Xyl. utraque et antt. Edd. Inde a Gatak. autem edi coeptum, *αὐτὰ συμβαίνειν ἡμῖν.*

συναρμόζοντες ἀλλήλοις — recte primus recepit Cor. e compluribus Codd. pro vulg. *συναρμόζοντας.*

αἰτίων est ex Guelf. Cod. pro *αἰτιῶν.*

ἐκεῖνα ἃ ὁ Ἀσκλ. — In his *ἃ* ex emend. Gatak. additum.

διὰ τὸ ἐκεῖσε ἄγειν. — *ἐκεῖσε* pro *ἐκεῖ* nunc, praeeunte Coraio, e compluribus Codd. recepi. Ex iisdem scribi possit, *κἄν τι* (alii *τό* peccant) *ἀπηνέστατον δοκῇ, διὰ τὸ ἐκεῖσε φέρειν.*

οὐδὲ γὰρ ἡ τυχοῦσα φύσις. — A Vat. A. pariter atque omnibus Codd., qui Excerpta complectuntur, abest *τυχοῦσα*: quo omisso perit argumenti vis. Paulo ante *τοῦτό τινι* e Codd. restitutum pro *τοῦτό τι* antt. Edd.

ὅτι τῷ τὸ ὅλον διοικοῦντι. — Ita, et recte quidem, Xyl. utraque et omnino antt. Edd. In nonnullis recent. *τό* excidit.

τῆς συμμονῆς αὐτῆς καὶ τὸ ἰδίᾳ εἰς ἕκαστον ἧκον αἴτιόν ἐστι. — Verba, quae aberant ab Edd., *καὶ τὸ ἰδίᾳ εἰς ἕκαστον ἧκον* e pluribus Codd., qui Excerpta continent, nunc, a V. D. admonitus, recepi. Paris. Editor cum superioribus haec verba omisit: idem pro *αὐτῆς* malit legi *αὐτοῦ*, quod et Reiskio placuerat.

καὶ τρόπον τινὰ ἀναιρῇς. — Perhibet V. D., nescio quis, in Cod. Guelf. legi *ἀναιρεῖς*, quod aptius videri possit: *διακόπτεις . . . καὶ . . . ἀναιρεῖς.* — Paulo ante *οὕτω δὴ καί* pro *οὕτω δὲ καί*, praeeunte Cor., scripsi, auctoritatem Cod. Med. 2. secutus.

Sect. 9. καὶ ἀσμενίζειν, εἰ τὰ πλείω e verissima Menag. coniectura scripsit Corai. pro ἀσμενίζειν εἰς τὰ πλ.

οὐδὲν ἐπιδείξει τὸ πειθαρχεῖν τῷ λόγῳ. — Corrupta esse priora, nemo non intelligit. Bene ea emendavit Editor Paris., οὐδὲν ἔτι δήξῃ τῷ πειθ. τ. λ. aut οὐδὲν ἔτι δήξει τὸ πειθ. τ. λ. Posteriorem emendationem Bernardus praeceperat. — In sqq. meliorem interpunctionem ex Ed. Paris. adscivi.

διὰ τοῦτο σφάλλει. — τοῦτο coniecit Gatak. pro τούς, illudque eo minus admittere dubitavi, quum ex Xyl. interpretatione apparere videretur, eum id ipsum in Cod. suo invenisse.

Sect. 10. παντάπασιν ἀκατάληπτα εἶναι. — Iam olim auctoritate Vat. A. ἢ ante ἀκατάληπτα in Edd. intrusum deleveram.

ἐν τοσαύτῃ ῥύσει iam olim edideram pro eo, quod erat in recentt. Edd., ἐν τοιαύτῃ ῥήσει, revocato ex antt. Edd. τοσαύτῃ, et reposito e Gatak. coniectura ῥύσει, quod nunc libro Creuzer. firmatum est. — Pro ῥύπῳ Corai. coniecit ῥύμβῳ. — Paulo ante cum eod. V. D. μόλις e Vat. A. pro μόγις restitui. — In iis, quae deinceps sequuntur, Lib. Creuzer. τί ποιέ ἐστι. Idem, ut Edd., ἢ τὸ ὅλως κ. τ. λ. Erat, cui illud τό ab aliena manu esse videretur.

Sect. 11. παρ᾽ ἕκαστα recepit e Vat. A. Corai. pro παρ᾽ ἕκαστον antt. Edd.

Sect. 12. καὶ ἐντεῦθεν λάβοις intactum reliqui, quamquam valde blandiebatur Coraii correctio κἄν. Veri similius tamen mihi videbatur, ἄν post ἐντεῦθεν intercidisse ob similitudinem literarum praecedentium εν. Ceterum in loco, qui sequitur, aperte depravato, fortasse et interpolato, antt. Edd. lectionem reddidi, abs qua nihil deflectit Vat. A., nisi quod verba, ἀνδρίαν .... προεπινοήσας omittit et pro οἰκείως exhibet οἰκείω (sic). — Coraio videbatur scribendum aut, ut coniecerat Salmasius, συνηθείῃ τι τῶν ἀγαθῶν,

ὅπερ ἐφαρμόσει, aut, *συνηθείη τι, ὅπερ τῷ ἀγαθῷ οὐκ ἐφαρμόσει*, aut *συνηθείη τὸ ὑπὸ . . . εἰρημένον· τῷ ἀγαθῷ γὰρ οὐκ ἐφαρμόσει*, ut Morus censuerat. Corains porro *οὐ* ante *προσέκοπτεν* delevit, et in fine Sect. *ὅποι* aut *ὅπῃ θέσῃ*, coll. Eurip. Hercul. Fur. v. 1245., scribendum censebat. Est, qui malit: *συνηθείη το Ὑπὸ* (sc. *τῆς εὐπορίας κ. τ. λ.*) *τῷ ἀγαθῷ γὰρ ἀφαρμόσειε . . . ἐπιλεγόμενον τὸ Ὑπὸ* (sc. *τῆς κ. τ. λ.*, deletis verbis *τοῦ κομικοῦ εἰρημένον*). *Οὕτως κ. τ. λ. οὐ γὰρ ἂν νοῦτο μὲν ἐπ' ἐκείνων* (aut simile quid) *προσέκοπτεν . . τὸ αὐτὸ δὲ κ. τ. λ.* Idem nolit solicitari ultimam vocem Sect., Comicorum lasciviae propriam, quam repetere non alienum fuerit a persona Stoici, qui naturalia non turpia haberet.

Sect. 13. καὶ ἤδη εἰς ἄπειρον recte Xyl. utraque et omnino antt. Edd. Articulus *τό* primum, quoad sciam, in Ed. Glasgu. vocab. *ἄπειρον* additus. -- Versus finem Sect. Corai. pro *ἐπανιόντι* malebat *ἔτι ἰόντι.*

Sect. 15. Οὐδὲν τούτων ῥητέον ἀνθρώπου recte dant Xyl. omninoque antt. Edd., pro quo in Gatak. et porterioribus est *ἀνθρώπῳ.* Mire peccat Vat. A. *οὐδ. τούτ. τηρητέον ἀνθρώπῳ καὶ καθὸ ἄνθρ.* In iis, quae statim subiiciuntur, Corai. vulgato *οὐκ ἔστιν* praetulerit *οὐδ' ἐστίν.*

οὐδὲ τὸ συμπληρωτικόν. — Articulum ex antt. Edd. revocavi.

Ἔτι, εἴ τι τούτων. — Corai. malit: *ἐπεὶ, εἴ τι τούτων.*

ἢ καὶ ἀφαιρούμενός τι τούτων ἀνέχηται. — Edd., consentiente Vat. A., *ἀφαιρούμενά τι.* Scripsi *ἀφαιρούμενός τι* e coniectura Gatak., cui Corai. primus in contextu locum dederat. Idem *ἀνέχεται* reponendum censet.

Sect. 16. verba *πρὸς ὅδε κατεσκεύασται* uncinis inclusi, quod et a Vat. A. absunt et ex interpretamento

orta videri possunt. Corai. eadem leni mutatione sic refinxit, πρὸς τόδε κατεσκεύασται καί, quod non parum blanditur.

Sect. 18. ὃ οὐχὶ πέφυκεν φέρειν nunc scribendum censui e fide plurium Codd., qui Excerpta ex his libris servarunt. Edd. habent, ὃ οὐχὶ ἐκεῖνο πέφυκεν φέρειν, pro quo Coraius ex emend. Gatak. dederat, ὃ οὐχὶ ἐκεῖνος πέφυκεν φέρειν αὐτό.

Sect. 19. τὰ προσυφεστῶτα. — Ita Xyl. utraque et cett. Edd. antt. Vat. A. autem τὰ προεφεστῶτα, cuius vestigiis insistens olim προϋφεστῶτα edideram, motus auctoritate Schneideri, qui id in Lex. Gr. probaverat. Corai. quoque προϋφεστῶτα dedit. Nunc vero τὰ προϋφεστῶτα ab h. l. mihi aliena videntur, ideoque, quod antea vulgatum erat, restituendum censui.

Sect. 20. ἐνέργεια μέν τις revocatum est ex antt. Edd., pro quo in Gatak. et posteriores ἐνέργεια μέν τοι irrepserat.

Sect. 22. εἰ δὲ ἡ πόλις . . . . παρορώμενον; — Coraio placuisse video coniecturam Mer. Casaub., qui scribi malebat, μὴ βλάπτεται et μὴ βλάπτοντι. Equidem mihi nunc habeo persuasum, negativam non esse addendam. Praeterea coll. 10, 4. et 11, 13. opinor, post ὀργιστέον excidisse, ἀλλὰ δεικτέον, aut simile quid. D. Antoninus, εἰ δὲ ἡ πόλις, inquit, βλάπτεται, οὐκ ὀργιστέον, ἀλλὰ δεικτέον τῷ βλάπτοντι τὴν πόλιν, τί τὸ παρορώμενον.

Sect. 23 dedi prorsus ut in antt. Edd. legebatur. Corai. ad eundem fere modum, qui Mer. Casaub. placebat, scribendum censet: οὐδὲν ἐνεστώς· καὶ τὸ παρέγγυς τόδε ἄπειρον, τοῦ τε παρῳχηκότος καὶ τοῦ μέλλοντος, ἀχανές κ. τ. λ. idemque cum Reisk. in fine Sect. praetulerit ἐνοχλήσασι.

Sect. 24. πόστον εἶ μέρος; revocavi ex antt. Edd. pro πόσον εἶ μέρος;

Sect. 25. Ἄλλος ἁμαρτάνει τι εἰς ἐμέ; — Upton. ad

Arrian. Diss. Epict. 1, 4, 14. „Certissima est correctio: *Ἀλλος ἁμαρτάνει τί εἰς ἐμέ; ὄψεται.*“ quod Corai. comprobat.

Sect. 26. *περιγραφέτω ἑαυτό* pro *αὐτὸ* et *ἐξ ἑαυτοῦ* pro *ἐξ αὑτοῦ*, praeeunte Cor., dedi, posterius e tribus L. MSS.

Sect. 28. vereor, ne *ὀργίζῃ* posteriore loco ab aliena sit manu.

τοιγαροῦν καὶ σὺ λόγον ἔχεις. — Peccat Vat. A., *σύλλογον ἔχει* scribens. Nescio tamen, an praestet *ἔχων* legere pro *ἔχεις*.

Οὔτε τραγῳδός, οὔτε πόρνη. — Haec verba, si vera sunt, singularem constituunt sententiam. quare ea separatim ponenda censui. Coraio non displicet emendatio Mori, haec antecedentibus iungentis et scribentis *οὔτε τραγῳδίας, οὔτε πομπῆς.* Mihi magis arridet, quod alius V. D. in medium protulit, *οὐ χρέια οὔτε τραγῳδίας, οὔτε ὀργῆς.*

Sect. 29. *καπνός, καὶ ἀπέρχομαι* receperam e Vat. A. pro eo, quod antt. Edd. dabant, *καὶ καπνός ἐστι, ἀπέρχομαι.* Illud Corai. quoque dedit. Idem V. D. in sqq. malit *μενῶ.* — An in fine Sect. legendum: *θέλω δὲ τὰ κατὰ φύσιν?*

Sect. 31. *μήτε εἰπεῖν.* — Coraius ex Homer. *Οδ. δ'.* 690. *μήτε τι εἰπεῖν* rescripsit. — Paulo post idem praeivit in articulo *ἡ* ante *ἱστορία* inserendo. Porro *πόσα σοι ὦπται* scripsit, media voce sine librorum auctoritate addita.

Sect. 32. *διὰ τί συγχέουσιν* — Vat. A. *διατί συγχρῶσιν* — memorabilis lectio, quam, ni fallor, alii praeferent vulgatae.

Sect. 33. *τί οὖν; περιμένεις .... μετάστασιν.* — Hac interpunctione iuvandam putavi lectionem vulg., in quam cum antt. Edd. consentit Vat. A., *τί οὖν περιμένεις .... μετάστασιν;* Coraius ex emend. Uptoni et Mori scripsit, *τί οὖν οὐ περιμένεις ... μετάστασιν;*

Sect. 34. pro *δικαϊκῇ* Coraius malit *δικαίᾳ.* — Adiectivum *δικαϊκός* legitur etiam infra 6, 22., ubi quidem Vat. A. *δικανικόν* habet, sed vulgat. auctoritate Suidae firmatur.

Sect. 36. intactam prorsus reliqui, prouti eam dabant antt. Edd., quum vix sine meliorum Codd. auxilio persanari possit. Corai. pro *κἂν εἰς τὰ μέσα ἐλαττῶνται* malit, *κἂν εἰ τὰ μέσα ἐλαττοῖτο*, aut *κἂν εἰς τὰ μέσα ἐλαττοῖ τι.* Equidem punctum minus post *ἀξίαν* positum cum commate commutandum arbitror. In sqq. Editor Paris. comprobat Gatak. coniecturam, *κακὸν γὰρ οὐδέν.* malit tamen: *κακὸν γὰρ οὕτως.* Tum idem V. D., proposita aliorum emendatione, *ἐπεὶ τί γίνεται καλὸν ἐπὶ τῶν ἐμβόλων;* ipse hanc profert *ἐπεὶ τί γίνῃ ἐγκαλῶν ἐ. τ. ἐμβόλων;* — Porro recepit, quod coniectura praeceperat Mer. Casaub., *καταληφθείς*, et ea, quae deinceps sequuntur, ita fere restituenda censet: *ἐγενόμην ποτέ.* — *Ὁποῖον δή ποτε (ποιῶν) καταληφθείς.* — *εὔμοιρος ἄνθρωπος.* — *τὸ δὲ εὔμοιρος.* Denique non improbat Salmas. coniect., *ἀγαθοὶ τρόποι.* — Ex Vat. A. nihil lucis huic loco affulsit, quippe in quo scriptum *οὕτως καὶ σὺ μῶρος*, ceteris omissis, quum oculus librarii ab altero *καί* ad alterum aberrasset. Id quidem mihi nunc satis perspecte videre videor, hanc sectionem, nisi in tres, saltem in duas sectiones esse dictrahendam. Si *ἐπεί* recte habet, eo magis comprobandam puto emendationem *ἐπεὶ τί γίνεται*, quod Xylander locum ita reddidit, ac si hoc ipsum in Cod. Palat. repperisset. Quae de *εὐμόιρῳ ἀνθρώπῳ* dicuntur, ea singularem constituunt sectionem, sed unde haec exordienda sit, definire non ausim. Verba *ἐγενόμην ποτε* vereor ne addita sint a librario, cui aliquid ad sententiam absolvendam deesse videbatur, nec quidquam desiderarem, si legeretur: *Ὁπουδήποτε καταλειφθείς, εὔμοιρος ἄνθρωπος κ. τ. λ.* Neque tamen nego, illud *ἐγενομην*

ποτέ facile in *γενοίμην ποτέ* aut *γενοίμην ἄν ποτε* mutari posse.

IN Libr. VI.

Sect. 4. miror neminem *μεταβάλλει* voluisse mutari in *μεταβαλεῖ.*

Sect. 8. οἷον ἂν ᾖ καὶ θέλῃ recepi e Vat. A. pro vulg. *οἷον ἂν καὶ θέλῃ*, quod retinuit Coraius. Vide tamen, an praestet, *οἷον ἂν εἶναι θέλῃ.*

Sect. 10. καὶ πρόνοια. — Copulativa e Xyl. pr. revocata. — In seqq. Coraius malit *μέλει ἢ ἄλλου τινός. ἢ* — idemque *γενέσθαι* dedit pro *γίνεσθαι.*

Sect. 12. καὶ (ἡ) φιλοσοφία nunc, praeeunte Coraio. scripsi, quum articulo aegre h. l. carerem.

Sect. 13. οἷαι δὴ αὗταί εἰσιν omnes Codd., qui Excerpta servarunt, non *οἷαν*, quod utraque Xyl. habet, iam a Mer. Casaub. bene correctum. — In iis, quae subiiciuntur, multi Codd. *διεξιοῦσαι αὐτῶν*, omissa praepositione. — *οἷά τινά ποτ᾽ ἐστίν* ex novem ll. MSS. pro *ἅτινα π. ἐστ.* adscitum. — Pro *οὕτως δεῖ παρ᾽ ὅλον* unus liber habet *οὕτω δὴ* — unus secundam vocem prorsus omittit. — *ἀξιόπιστα τά* nunc, praeeunte Coraio, e tribus ll. MSS. pro *ἀξιοπίστατα*, quae antt. Edd. lectio est, recepi. — *ἐφ᾽ ᾗ σεμνύνεται* iam De Ioly e pluribus Codd. pro *ὑφ᾽ ᾗ* receperat. — Pro *καταγοητεύει* unus alterve Codex, *καταγοητεύῃ.* ne hoc quidem male.

Sect. 14. Corai. post *γενικώτατα* addi malit *τινά*, neque improbare videtur *τὰ μὲν ὑπὸ ἕξεως·* denique post *ψιλόν* reposuit *οἷον*, uncinis tamen inclusum, quod Morus orationi inseri iusserat. — In fine Sect. *κινουμένην* ex antt. Edd. revocatum pro *κινούμενον*, quod nescio unde in Gatak. aliasque Edd. recentt. venerat.

Sect. 15. ἀνανεοῦσι τὸν κόσμον διηνεκῶς, ὥσπερ τὸν ἄπειρον αἰῶνα ἡ κ. τ. λ. — Verissimam hanc Vat. A. lectionem reposuit De Ioly pro *ἀνανεοῦσι τὸν ἄπειρον αἰῶνα τὸν κόσμον διηνεκῶς, ὥσπερ ἡ κ. τ. λ.*, ut a Xyl.

editum erat, quodque postea, ut fit, aliter atque aliter correxerant VV. DD.

στρουθαρίων iam olim a me probatum nunc, praeeunte Coraio,. e Vat. A. recepi pro *στρουθίων.*

ὅπερ παρέκαστον. — Ita omnes Edd. praeter nuperam Paris., quae *ὃ παρ' ἕκαστα* habet.

Sect. 16. Οὔτε τὸ διαπνεῖσθαι, ὡς τὰ φυτά, τίμιον. — Hunc verborum ordinem e Vat. A. iam De Ioly restituerat. Xyl. utraque omninoque vett. Edd. *ὡς τὰ φυτὰ τίμιον οὔτε τὸ διαπνεῖσθαι*, quod quum ferri non posset, Gatak. sic refingendum censebat: *τίμιον οὔτε τὸ διαπνεῖσθαι, ὡς τὰ φυτά.*

κινεῖσθαι καὶ ἴσχεσθαι. — Posterius revocatum e Xyl. A. aliisque antt. Edd., quibuscum consentit Vat. A. Iam in Arg. (nescio an et Basil.) aliisque in *ἴσκεσθαι* erat depravatum.

τούτου στοχάζεται iam Mer. Casaub. scripsit pro *τοῦτο στοχ.*, quae lectio est utriusque Xyl.

αἱ δὲ παιδαγωγίαι, αἱ διδασκαλίαι ἐπί τι σπεύδουσιν. — Sic Xyl. utraque. Casaub. autem, Gat. aliaeque — *ἐπὶ τί σπεύδουσιν;* quibuscum facit Coraius. Idem V. D. suo arbitrio *καὶ διδασκαλίαι* dedit pro *αἱ διδ.*

περιποιήσῃ σεαυτῷ. — Ita omnes Edd. praeter nuperam Paris., in quam recepta est Reisk. coniect. *περιποιήσεις σεαυτῷ*, quae non solum Grammatices praeceptis magis convenit, sed etiam 9, 32. firmari videtur. — Infra Corai. pro *κοινωνικοῖς* malit *κοινωνοῖς*, quod verum puto. Vat. A. hanc vocem omnino praetermisit.

Sect. 17. Corai. cum Reisk. *αἱ φοραί* malit.

Sect. 18. τῷ λυπηθῆναι ἄν, ὅτι. — Corai. sustulit *ἄν.*

Sect. 20. καὶ τῇ κεφαλῇ ἐῤῥαγείς. — Reliqui vulgatam scripturam. Corai. dedit *ἐνραγείς;*

τοιοῦτόν τι γινέσθω, praeeunte Coraio, scripsi pro vulg. *τοιοῦτόν τοι γενέσθω* et in fine sect. cum eod.

V. D. *μηδὲν ὑποπτεύειν*, quod ratio linguae postulat pro *μηδὲ ὑποπτεύειν*, nisi quis *μήτε — μήτε* malit.

Sect. 22. *ἐγὼ [δὲ] ἐμαυτοῦ καθῆκον.* — Uncinis sepsi particulam *δέ*, quam asteriscis notaverat Coraius. Et profecto vacat particula, nisi statuas, priorem sententiae partem intercidisse.

Sect. 23. *ὡς λόγον ἔχων, λόγον μὴ ἔχουσι* — In his verba *ὡς λόγον ἔχων* aptum quidem sensum continent, sed alieno loco legi videntur. Mihi certe multo elegantior videretur oratio, si omissis *λόγον ἔχων* scriberetur: *ὡς λόγον μὴ ἔχουσι*, quae accurate responderent sequentibus *ὡς λόγον ἔχουσι*.

Sect. 24. *ἤτοι γὰρ ἐλήφθησαν.* — Nisi vehementer fallor, scribendum *ἀνελήφθησαν*.

Sect. 25. *ἐν τῷ ἐνί τε καὶ σύμπαντι.* — Vat. A., *ἐν τῷ ἐνί τε καὶ γεννητῷ* (sic) *καὶ σύμπαντι*, quod recepit De Ioly.

Sect. 27. Coraio placuisse video Mer. Casaub. coniecturam, *πῶς οὐκ ὠμόν ἐστι.* — *ἀγανακτῇς* quoque primus dedit Corai., in quo eum secutus sum, etsi non immemor eorum, quae Schweighaeuser. ad Cebetis Tab. p. 273. 392. et 394. observavit.

Sect. 28. *νευροσπαστίας* primus dedit Corai. pro *νευροσπαστείας*, quod est omnium Edd. antt. Ea, quam V. D. restituit, forma etiam 7, 28. legitur.

Sect. 30. *τήρησον οὖν* iam antea revocaveram e Xyl. utraque et aliis antt. Edd. pro *τήρησαι*, quod Gat. et posteriores habent.

τὸ εὔδιον τοῦ προσώπου est ex verissima Xyl. emendatione pro *τὸ εὐόδιον*, in quod vitium Vat. A. cum Palat. consentire videtur.

ἀδίκως αὐτὸν μεμφομένους. — Pronomen *αὐτόν*, quod cum Xyl. utraque etiam aliae Edd. antt. agnoscunt, a Gatak. etc. omissum, iam olim a me revocatum erat.

καὶ οἷος μὲν ἐν τῷ μέχρι κ. τ. λ. — Semper mihi vi-

sus est Is. Casaub. recte emendasse: *καὶ οἷος μένειν ἐν τῷ αὐτῷ κ. τ. λ.*, idque recepit Coraius. — In sqq. *ἀποκρίνειν* ex antt. Edd. restitutum pro *ὑποκρίνειν*. — Porro, praeeunte Edit. Paris., *τῶν* ante *ἀντιβαινόντων* et *τι* ante *δεικνύοι* recipere visum est.

Sect. 32. pro *ὅσα δέ γε* Corai. malit, *ὅσα δὲ καί*, quod mihi secus videtur. — Paulo post *τὰ περί* malim.

Sect. 33. nunc *τὰ τοῦ ποδός* dedi pro *τὸ τ. π.* Praeiverat Coraius.

Sect. 34. *οὐδὲ κακὸν οὐκ ἔστιν αὐτῷ.* — Corai. *οὐκ*, quod alii cum *οὖν* commutatum maluerant, prorsus delevit.

Sect. 36. *ἔρχεται, ἀπ' ἐκείνου*—Corai. recepit emendationem Mori, *ἢ ἀπ' ἐκ.* Equidem malim cum Mer. Casaub. *ὁρμήσαντος*, coll. infr. Sect. 44. 7, 75. 9, 28.

Sect. 38. *διὰ τὴν τοπικὴν κόνησιν* retinui ex antt. Edd., quamquam pro depravatis ea habebam. Vat. A., *τονικὴν κόνησιν.* Et *τονικὴν* quidem non de nihilo esse putabit, qui meminerit definitionis *ἕξεως* a Chrysippo prolatae. *κόνησιν* autem non dubito, quin depravatum sit et cum *σύννησιν* aut simili vocab. commutandum. Nupera Ed. Paris. habet *διὰ τὴν τοπικὴν κοίνωσιν.*

Sect. 40. pro *ἐκεῖ ὁ κατασκ.* unus eorum Codd. qui Excerpta continent, habet: *ἐκεῖνο ὁ κατασκ.*, quod placere possit. *ἐκεῖ* tamen verum puto, quum opponatur *ἐπὶ δὲ τῶν κ. τ. λ.*

ἐὰν κατὰ τὸ βούλημα ταύτης ἔχῃς καὶ διεξάγῃς. — Ita antt. Edd., nisi quod Xyl. utraque *διεξαγάγῃς* exhibet, pro quo *διεξάγῃς* e pluribus Codd. adscivi. Iidem autem Codd. *ἔχῃς καὶ* ignorant; item Vat. A. qui *ταύτης αὐτὸν διεξάγῃς*, cuius vestigiis insistens Editor Paris. dedit *ταύτης σαυτὸν διεξάγῃς*. Mihi vulgata potior visa est, qui meminissem, Arriano solemnia esse *κατὰ φύσιν* et *παρὰ φύσιν ἔχειν καὶ διεξάγειν.*

Sect. 41. *ὑποστήσῃς σαυτῷ* geminato sigmate primus dedit Cor. pro *ὑποστ. αὐτῷ.* Idem V. D. in Additam.

Emendd. observat, in iis, quae proxime sequuntur, fortasse legendum, *περίπτωσιν τῷ τοιούτῳ κακῷ*, quum substantiva verbalia constructionem verborum, a quibus derivantur, sequi soleant. In fine Sectionis *κρίνωμεν* est e coniect. Gatak. pro *κινῶμεν*. Corai. malit *στάσιν πολέμιον*.

Sect. 42. pro *εἴς μέρος τι* Cor. malit *ὥς μέρος τι*.

Sect. 44. Paris. Editor *περιεγίνετο* dedit pro *περιεγένετο*, quod cett. Edd. est.

ἅπερ ἕκαστα. — Ita omnes Edd. praeter Paris., in qua *ἃ παρ' ἕκαστα* legitur.

τῶν καθ' ἡμᾶς adscitum e Vat. A. pro *τῶν καθ' ἡμῶν*, quod cum utraque Xyl. vett. Edd. servarunt.

Sect. 45. *ὅσα ἀνθρώπῳ, καὶ ἑτέροις ἀνθρώποις*, praeeunte Coraio, nunc non dubitavi restituere e verissima Gatak. coniectura pro eo, quod ante legebatur, *ὅσα ἀνθρώπῳ ἢ ἑτέροις ἀνδρ.*

Sect. 46. *ὥσπερ - τὰ ἐν τῷ ἀμφιθεάτρῳ* — Haec lectio debetur Vat. A. pro *ὥσπερ* (quod in Gat. aliisque in *ὅσπερ* depravatum erat) — *τὰ ἀμφὶ τῷ θεάτρῳ*.

Sect. 47. pro *ἐκεῖ δὲ μεταβαλεῖν* fortasse *ἐκεῖ δὴ* scribendum censuit Coraius.

τί δαὶ τοῖς μηδ' ὀνομαζομένοις ὅλως; — Ita Xyl. utraque, e qua *δαὶ* restitueram pro vulg. *καί*. idemque recepit Corai., significans tamen, sibi non displicere Reisk. coniecturam *τί δὲ καί*. —

Sect. 48. recte *συμβιούντων* pro *συμβιώντων* rescripsit Corai. *συμβιούντων* etiam Casaub. Ed. habet.

Sect. 50. *καὶ (αὐτῶν) ἀκόντων*. — Iam Menag. viderat, *αὐτῶν* h. l. requiri, idque primus in ordinem recepit Coraius.

ὁρμᾷς, ὅτι καὶ .... οὐκ ὀρέγου. — Ita antt. Edd. Scribendum tamen aut *ὁρμᾷς .... ὀρέγῃ* aut *ὥρμας .... ὠρέγου*, ut Corai. dedit. Praeterea malim *καὶ ὅτι*, ut Gatak. emendavit.

τούτου δὲ τυγχάνεις· ἐφ' οἷς προήχθημεν, ταῦτα γί-

νεται. — Sic scripsi, maiore interpunctione post τυγχάνεις collocata, ut praeiverat Mer. Casaub., ne locum sensu prorsus cassum exhiberem. Magis placebat, quod dedit Corai. . . . τυγχάνεις, εἰ, ἐφ᾽ οἷς προήχθης, ταῦτα γίνεται.

Sect. 53. πρὸς τὸ . . . . λεγόμενον dedi, praeeunte De Ioly, ex Vat. A. — Antt. Edd. constanter τὸ . . . . λεγομένῳ, Corai. autem πρὸς τῷ . . . . λεγομένῳ, quod nescio an praestet. Vid. Schweighaeuser. ad Polyb. 1, 26, 3. 1, 29, 3.

Sect. 55. Εἰ κυβερνῶντα οἱ ναῦται, ἢ ἰατρεύοντα οἱ κάμνοντες κ. τ. λ. nunc, praeeunte Coraio, scribendum putavi e Guil. Canteri emendatione pro εἰ κυβερνῶνται . . . . ἰατρεύονται.

Sect. 56. Reiskii coniecturam προαπεληλύθασιν Coraio placuisse video.

Sect. 59. δι᾽ οἷα περιγινόμενα. — Sic antt. Edd. Cod. autem Vat. A. δι᾽ οἷα οἱ τὰ περιγ. Coraius dedit δι᾽ οἷα τὰ περιγινόμενα. Mihi οἱ τά in illo Cod. ex οἷα male repetito ortum videtur.

In Libr. VII.

Sect 1. καὶ ὀλιγοχρόνια. — Copulativa, quae in antt. Edd. desiderabatur, e Vat. A. recepta. — Paulo ante, praeeunte Coraio, articulum αἱ vocabulo οἰκίαι addidi.

Sect. 2. αἱ κατάλληλοι . . . . ἃς διηνεκῶς κ. τ. λ. — κατάλληλοι ex antt. Edd. revocatum pro κατάλληλαι, quod in posterioribus erat. ἃς pro ὡς Vat. A. auctoritate iam De Ioly dederat, ut corrigendum esse censuerat Gatak. — In sqq. Coraius, si quid video, egregie coniecit τοῦτο μάθε pro τ. πάθε.

Sect. 3. καταφρυαττόμενον e Vat. A. receptum pro simpl. φρυαττόμενον antt. Edd.

Sect. 4. τοῖς γινομένοις. — Articulum, qui in recentt. Edd. desiderabatur, ex antt. Edd. restitui. In iis,

quae statim subiiciuntur, Coraius ἡ ἀναφορα mutatum velit cum ἐφορᾷ. Non assentior.

Sect. 5. ἐὰν ἄλλως τοῦτο μὴ καθήκῃ· ἢ — Reiskii coniect., ἢ, ἐὰν ἄλλῳ τοῦτο μὴ καθήκῃ, πράσσω, Coraio non displicebat.

Sect. 7. Pro χωλαίνων quinque Codd., qui Excerpta continent, χωλεύων. quae forma, quum neutralem habeat significationem, nescio an sit praeferenda. In sqq. Guelf. habere dicitur δυνατὸν ἧς, quo alludi videtur ad δυνατὸς ἧς τοῦτο ποιεῖν, ut Reisk. emendandum censebat.

Sect. 9. Pro ἐπιπλέκεται non dubito, quin Coraius recte corrigat ἐπιπέπλεκται, quod legitur supra 6, 38.

εἷς ἐξ ἁπάντων, καὶ Θεὸς εἷς διὰ πάντων. — Antt. Edd. εἷς διὰ ἁπάντων, quod ex Vat. A. correxi. Copulativam καὶ ante Θεός, quae a Gat. etc. aberat, e Xyl. utraque restitui. — In sqq. blandiebatur Coraio coniect. Menagii, εἷς ante λόγος reponentis.

Sect. 12. Mer. Casaub. et Uptoni coniecturam, μὴ ὀρθούμενος, 3, 5. confirmari, observavit Coraius.

Sect. 13. poenitet me fere non recepisse optimam Gatak. coniect. καταληκτικῶς. cf. 4, 20. 9, 32. — In f. Sect. σαυτόν pro αὑτόν scripsit Corai. — Verba διὰ τοῦ ῥῶ στοιχείου mihi pariter, atque Gatakero semper visa sunt ex observatione marginali orta, ideoque ea uncinis inclusi.

Sect. 15. ἀεὶ ἔλεγεν, ὅτι ἄν τις ποιῇ.— Sic iam olim edideram, ut scribendum esse viderant Gatak. et Menag. pro ὅ τις ἂν ποιῇ, quod Edd. antt. habent. Vat. A. ὃ ἄν τις ποιῇ, servatis verae lect. vestigiis.

Sect. 16. Quum olim ἀπαραιτήτως in hunc locum grassatus essem, nunc antt. Edd. lectionem, etsi corruptam, repraesentare placuit. Verba εἰς ἐπιθυμίαν ab h. l. aliena esse, in aperto est. Priora autem usque ad οὐ φοβεῖ ἑαυτό sanissima esse, nunc mihi habeo persuasum. In sqq. pro εἰς ἐπιθυμίαν Coraius ex e-

mend. Salmas. scripsit, *οὐκ ἄγει εἰς ἀθυμίαν.* Alius V. D. praeferebat *εἰς λειποθυμίαν,* quae eiusd. Salm. coniectura est. Mihi, ut dicam, quod sentio, neutrum ita placet, ut recipiendum arbitrer, quum *ἄγειν εἰς ἀθυμίαν* aut *λειποθυμίαν* sequenti *λυπῆσαι* non satis accurate respondere videatur. Crederem potius, olim scriptum exstitisse, *οὐ λυπεῖ ἑαυτό,* eaque verba propter *ὁμοτέλευτον* intercidisse, si modo haberem, quid verbis *εἰς ἐπιθυμίαν* facerem eorumque originem explicare possem.

οὐδὲν μὴ πάθῃ· οὐ γὰρ ἔξεις αὐτὸ κ. τ. λ. — Ita antt. Edd., tantum inter *ἔξεις* et *ἕξεις* fluctuantes. Lectionem depravatam sic correxit Coraius *οὐδὲν μὴ πάθῃ, εἰ μὴ παράξει ἑαυτὸ κ. τ. λ.,* quod, etsi blandiebatur, in contextum recipere non ausus sum. Vide, an minore mutatione legi possit, *οὐ γὰρ ἕλξεις αὐτὸ κ. τ. λ.*

Sect. 17. δαιμὼν ἀγαθὸς, ἢ ἀγαθόν. Aut verba *ἢ ἀγαθόν* delenda, aut scribendum, ut dedit Coraius, *ἢ ἡγεμονικὸν ἀγαθόν.*

Sect. 18. pro *τὸ σὲ μεταβαλεῖν,* quae lectio est omnium Edd. et Codd., Coraius scripsit, *τὸ σὲ μεταβάλλειν.*

Sect. 19. τὰ ἡμέτερα μέρη omnes Edd. praeter nuperam Paris., quae *μέλη* habet.

Sect. 22. Ἴδιον ἀνθρώπου τὸ φιλεῖν κ. τ. λ. — Articulum *τὸ* ex uno Cod. Vat., qui Excerpta continet, prior recepit Coraius. Idem Cod. cum aliis quibusdam in iis, quae deinceps sequuntur, *τοῦτο δὲ γένοιτ᾽ ἄν.* quod vulgatum est, Vat. A. et unus e Codd. Medic. — Plures Codd. *ἐὰν προσπίπτῃ σοι.*

ἀμφότεροι τεθνήξεσθε pro *ἀ. τεθνήξετε* recte Coraius recepit e novem Codd., qui Excerpta continent. Cf. 4, 6.

Sect. 24. Si recte habet initium huius Sect. *τὸ ἐπίκοτον τοῦ προσώπου κ. τ. λ.*, item quae in fine leguntur, *Εἰ γὰρ ἡ συναίσθησις . . . αἰτία;* postrema haec omnino a superioribus separanda et pro fragmento

alius capitis habenda sunt. Quae prioribus subiunguntur, ὅταν .... δύνασθαι, ea probabiliter sic scribi posse censet Coraius: ὅταν δὲ πολλάκις γίγνηται, ἐναποθνήσκει τὸ πρόσχημα καὶ τὸ τελευταῖον ἀπεσβέσθη, ὥστε κ. τ. λ. Vide tamen, an praestet cum alio V. D. h. locum sic constituere: ὅταν πολλάκις ᾖ, ἐναποθνήσκει τὸ πρόσχημα τὸ τελευταῖον, ὥστε κ.τ.λ., ut ἀπεσβέσθη pro additamento librarii habeatur, quod ob sequens ἐξαφθῆναι adscriptum sit.

Sect. 26. τοιαῦτα ἀγαθά omnes Edd. praeter nuperam Paris., quae τὰ αὐτὰ ἀγ. habet, ut Menag. et Moro placuerat. Equidem τοιαῦτα h. l. non damnarim, quum in antecedd. non solum τὸ αὐτὸ ἐκείνῳ ἀγαθόν, sed etiam τὸ ὁμοειδές memoretur.

Sect. 27. nescio an ὡς ἤδη ὄντα depravatum sit ex ὡς ἡδέα ὄντα.

Sect. 31. ἔτι εἰ δαίμονα τὰ στοιχεῖα. — Corrupta haec esse nemo non videt, sed ut verum tetigerint VV. DD., coniicientes, τί δὲ εἰ μόνα aut ἔτι εἰ δαιμόνια, aut ἔτι μᾶλλον, εἰ διάμονα etc., admodum vereor.

ἔχει· ἤδη λίαν ὀλίγα. — Antt. Edd. ἔχει ἡ δηλίαν ὀλίγα. Corrigunt plures: εἰ μὴ λίαν ὀλίγα, quod mihi displicet. Mer. Casaub., puncto post ἔχει posito, verba ἤδη λίαν ὀλίγα ad sqq. refert.

Sect. 32. εἰ σκεδασμὸς κ. τ. λ. — Sic vett. Edd. praeter Casaub. quae ἢ σκ. habet. atque hanc secutus est Coraius, qui praeterea pro σβέσις malit ἀπόσβεσις. Ingeniosa est Mer. Casaub. coniect. ἢ σκεδασμὸς, εἰ ἄτομοι, εἰ δ' ἕνωσις, ἤτοι κ. τ. λ. Cf. 6, 10.

Sect. 33. κατὰ ἀπόληψιν. — In hanc lectionem consentiunt vett. Edd., quae quodammodo defendi potest collatis verbis, ἐπειδὰν ἅπαξ ἑαυτὴν ἀπολάβῃ (ἡ διάνοια), quae 4, 3. exstant, quamquam vel sic debebat esse κατὰ τὴν ἀπόληψιν ἑαυτῆς. Coraius e Gatak. coniectura scripsit, κατὰ ὑπόληψιν, etsi in notis καὶ ὑπόληψιν maluisse videtur.

Sect. 34. τὰς προτέρας. — Ita recte Coraius emendavit vulg. τὰ πρότερα.

Sect. 35. vocem Πλατωνικόν et similes in sqq., quae a Vat. A. absunt, uncinis inclusi, quum a librariis additae viderentur.

ᾧ οὖν ὑπάρχει διάνοια μεγαλοπρεπής. — Vulgatam lectionem, utpote per se non absurdam, retinendam esse arbitratus sum. Apud Platon. de Rep. 6. p. 486. hucusque editum: ἢ οὖν ὑπάρχει διανοίᾳ μεγαλοπρέπεια, idque ipsum in h. l. recepit Editor Paris. Idem exhibet Vat. A., nisi quod μεγαλοπρέπη peccat. Astius in Platone ex h. l. Antonini dedit ᾧ οὖν ὑπάρχει διανοίας μεγαλοπρέπεια, quum ᾧ sequenti τούτῳ melius convenire ei videretur. Vides, in Antonino, variantibus Codd., parum praesidii inesse ad vulg. Platonis lect. mutandam, quae, etsi durior, tamen, ni fallor, vera est. In sqq., praeeunte Coraio, e Platonis ll. οἷόν τε addidi.

Sect. 36. εὖ μέν pro μὲν εὖ eo minus dubitavi ex verissima Gatak. emendatione recipere, quum illo ordine eadem verba extent in Arriani Diss. Epict. 4, 6, 20.

Sect. 40. καὶ τὸν μὲν εἶναι, τὸν δὲ μή nunc, praeeunte Coraio, ut Gatak. coniecerat, dedi pro τὸ μὲν ... τὸ δὲ ... Illud enim et metrum postulat et auctoritate aliorum scriptorum, ut Plutarchi, qui hos versus suum in usum transtulerunt, firmatur.

Sect. 43. Non dubito, quin haec pariter atque proxime praecedentia ex poeta mutuatus sit D. Imperator. Porson. in Adversar. p. 313. versum ita legendum esse suspicabatur: Μηδὲ συνεπιθρηνεῖν μηδὲ συσφύζειν χρεών.

Sect. 44. ὄφελός (ἐστιν) — Postremam voculam, quam ignorant antt. Edd., Coraius primus e ll. Plat. in ordinem recepit. Pro ὅταν πράττῃ ap. Platonem Fischer. scripsit ὅ τ᾽ ἂν πρ., F. A. Wolfius ὅ τι ἂν πράττῃ, quod praestat.

Sect. 45. ἄλλο (*τι*) — Vocula *τι* e ll. Platonis recepta primum a Coraio.

Sect. 46. ἀγαθὸν ᾖ, ἢ τὸ σώζειν. — Omnes Edd. antt. *ἀγαθὸν, ἢ τὸ σώζειν.* Nupera Paris. *ἀγαθὸν ᾖ τοῦ σώζειν*, ut in Plat. Gorgia legitur. Equidem minore mutatione *η* duplicandum censui. — Pro *ἰατέον* (in Platone *εὐκτέον* editum) *ἐστὶ* dudum est quum maluerim *ἰατέον ᾖ*, quod etiam Astio placuisse nunc video.

οὐδ' ἂν εἷς primus dedit Coraius, quemadmodum in Platone legitur. Antonini Edd. antt. *οὐδεὶς ἄν.*

Sect. 48. proxime praecedenti iunxit Mer. Casaub., idque etiam Uptono ad Arrian. Diss. Epist. 2, 14, 23. placuit, qui praeterea h. l. *τοῦ Πυθαγόρου* malebat pro *τοῦ Πλάτωνος.*

ὥσπερ ποθὲν ἄνωθεν, κατὰ ἀγέλας. — Mer. Casaub. *ἄνωθεν κάτω, ἀγέλας* scripsit, quod mihi admodum arridet et ab Editore Paris. receptum est.

Sect. 50. praeeunte Coraio, versus ex Euripidis Chrysippo transscriptos ita nunc dedi descriptos, ut eos constituendos censuerat Grotius, qui eos e Philone cognoverat. In antt. Antonini Edd. sic habentur disiecta membra poetae: *Καὶ τὰ ἐκ γῆς μὲν* (Vat. A. *τὰ μὲν ἐκ τῆς* (sic)) *φῦντα εἰς γαῖαν· τὰ δ' ἀπ' αἰθερίου* (Vat. A. *τὰ δὲ π' ἀθερίου*) *βλάστοντα γένη εἰς αἰθέριον πάλιν ἦλθε πόλον.*

καὶ τοιοῦτός τις σκορπ. — Corai., ut coniecerat Gatak., *ἢ τοιουτός τις σκ.*

Sect. 51. In duobus prioribus versibus ex Euripid. Supplic. (v. 1110 sq. 1139 sq. Herm. 1114 sq. Matth.) ex Xyl. 1. et Vat. A. restitutum *ποτοῖσι* pro *πότοις*, tum, praeeunte Coraio, scriptum *μαγεύμασι* pro *μαγγανεύμασι. μαγεύμασι*, quod et metrum postulat, suppeditabat Plutarch. in Consol. ad Apollon. p. 110. C., ubi Codd. *βρωτοῖσι καὶ ποτοῖσι καὶ μαγεύμασι.* Codd.

Eurip. corrupte, *νώτοισι καὶ στρωμναῖσι καὶ μαντεύμασι.*

Sect. 52. *καββαλικώτερ' ς* iam Mer. Casaub. dederat pro *καββαλιώτερος*, quod in antt. Edd. legitur. Vat. A. *παμβαλιώτερος*.— In sqq. antt. Edd. *κοινωνικότερος*.

Sect. 54. *τῇ παρούσῃ φαντ.* debetur Casaub. pro *τῇ οὔσῃ φ.*

Sect. 55. l. 2. pro *ἐπὶ τί σε ἡ φ. ὁδηγεῖ* Coraius malebat *ἐφ' ὅ τι σε ἡ φ.*, quod blanditur. Idem V. D. l. ult. *εὐθεῖαν περαινέτω* scribendum censebat · quod probo, coll. 5, 3. 10, 11.

Sect. 57. *Μόνον φιλεῖν* omnes Edd. praeter Xyl. pr., in qua *μόνος* legitur, et nuperam Paris., quae *μόνως* habet.

Sect. 58. Coraius cum Gatak. malit *ὕλη σοι ἔσται* et paulo post *θέλε σεαυτῷ καλῶς εἶναι.* In postremis huius Sect. verbis aut corruptis aut mutilatis idem V. D. comprobat Gat. coniecturam, *καὶ μέμνησο ἐπ' ἀμφοτέρων, ὅτι ἀδιάφορον, ἐφ' οὗ ἡ πρᾶξις.*

Sect. 59. *ἔνδον βλέπε.* — Vat. A. *ἔνδον σκέπε.* Vide igitur, an olim fuerit *ἔνδον σκάπτε.*

Sect. 60. pro *συνετὸν αὐτό* Coraio placebat, ut scriberetur *συνεστὼς αὐτό.*

Sect. 62. *ἐμβλέπων εἰς τ. π.* receptum e pluribus Codd., in quibus Excerpta extant, pro eo, quod Xyl. aliique vulgarunt, *εἰ βλέπων.*

Sect. 63. *πᾶσα ψυχὴ, φησὶν, ἄκουσα.* — Hoc ordine sex Codd. ex iis, qui Exc. continent. Antt. Edd. *πᾶσα ψυχὴ ἄκουσα, φησίν* —

Sect. 64. pro *καθὸ ὑλική ἐστιν* omnino legendum videtur, ut coniecit M. Casaub. *καθὸ λογική ἐστιν*, quam coniecturam etiam Coraius comprobavit.

Sect. 65. *μήποτε (τι) τοιοῦτον* — Voculam *τι*, praeeunte Coraio, recipiendam putavi. In fine Sect. Cora-

ius ex elegantiss. Gatak. coniect. dedit: *οἷον οἱ ἀπάνθρωποι πρὸς τοὺς ἀνθρώπους.*

Sect. 66. πόθεν ἴσμεν, εἰ μὴ Τηλαύγης Σωκράτους τὴν διάθ. κρ. ἦν. — Ita primus dedit De Ioly, complurium Codd. auctoritate. — Vat. A. *εἰ μὲν* habet; tres omittunt *μή*. Antt. Edd. *εἰ τηλαύγης Σωκράτης καὶ διάθεσιν,* et nupera Paris., ut reponendum censuerat Menag., *εἰ Τηλαύγους Σωκράτης τὴν διάθ. κ. τ. λ.*

γεννικώτερον, a pluribus Codd. firmatum, iam olim revocaveram ex Ed. pr. pro *γενναιώτερον*, quod saltem inde ab Arg. Edd. occupavit.

περὶ οὗ καὶ μάλιστ᾽ ἄν τις ἐπιστήσειεν, εἴπερ ἀληθὲς ἦν. — Ita omnes Edd. antt., consentientibus Codd. et nolim illud *ἐπιστήσειεν* commutari cum *ἀπιστήσειεν,* quod Gatak. coniecit, Corai. comprobavit.

Ad *ποίαν τινὰ τὴν ψυχὴν* adscripsit Coraius: *Ἴσ. γρ. τίνα ψυχην.*

Sect. 67. συνεκέρασέ (*σε*), praeeunte Coraio, scripsi, pronomine *σε*, quod praecedens syllaba expulisse videtur, addito, ut iam Gatak. placuerat. De Ioly ad hanc Sect. traxit ultima verba Sect. praeced., *τὸν νοῦν.* qua quidem ratione haec Sect. 67. perfecta, sed prox. praecedens mutilata redditur. Fortasse tamen voces *τὸν νοῦν* sunt geminandae.

ὑφ᾽ ἑαυτῷ ποιεῖσθαι Corai. cum *ἐφ᾽ ἑ. π.* mutatum malit. Mihi vulg. placet, *suo subiicere imperio.* Sed in sqq. malim, quod id. suasit, *βιῶναι* pro *βιῶσαι.*

Sect. 68. καὶ κρίσει περὶ τῶν περιεστ. — Antt. Edd. *καὶ κρίσει τῇ περὶ τ. π.*

κἂν κατὰ δόξαν ἀλλοῖον φαίνῃ primus Coraius pro *φάνῃ*, quod omnes Edd. antt. habent, pro quo *φανῇς* malebat Menag.

Sect. 72. pro *κρίνει* Corai. malit *κρινεῖ.*

In Libr. VIII.

Sect. 1. ἀρκέσθητι δὲ, εἰ κἂν τὸ λοιπὸν τοῦ βίου, ὅσον δήποτε ἡ σὴ φύσις θέλει, βιώσειν. — Ita antt. Edd., a quibus nihil dissentit Vat. A., nisi quod ante θέλει negativam οὐ habet. Loco aperte corrupto ita succurrendum putabat Mer. Casaub., ut pro ὅσον δήποτε scriberetur ὡς, et dein βιώσεις pro βιώσειν. Rectius pro βιώσειν Corai. dedit βιώσῃ, reliqua intacta reliquit: in Notis tamen hanc proposuit coniecturam. οἷον δήποτε . . . θέλει aut ὡς ἂν δήποτε . . . θέλῃ. Equidem vereor, ut tam leni medicina locus possit persanari.

καὶ μηδὲν ἄλλο σε περισπάτω dedi ex Vat. A. pro vulg. καὶ ἄλλο μηδὲν περισπάτω.

πῶς οὖν ταῦτα ποιήσει; ἐὰν δόγματα ἔχῃ. — In his iam olim ἐάν receptum e Vat. A. pro ἐπάν, quod antt. Edd. habent. Ceterum malim, quod et Coraio placuisse video: . . . ποιήσεις; . . . ἔχῃς.

Sect. 3. init. δὲ post Ἀλέξ., a Coraio asteriscis notatum, uncinis sepsi. — Lin. penult. pro ταῦτά Vat. A. αὐτά. Xyl. τοιαῦτα legisse videtur, quod etiam Coraio placebat.

Sect. 5. πρᾶξον τοῦτο ἀμετατρεπτί. — Ita Xyl. utraque et omnino vett. Edd. usque ad Gatak., in qua ἀμεταστρεπτί legitur, ut habet etiam Vat. A. Illud, quod h. l. aptius videbatur, ut contra 10, 12. ἀμεταστρεπτί, praeeunte Coraio, revocavi.

Sect. 6. οὐχ ὥστε φοβηθῆναι, consentiente Vat. A., omnes Edd. praeter Paris., in qua ὥστε οὐ φοβηθῆναι legitur, quod aptius videri possit.

Sect. 7. καὶ ἐκκλίσεις recte restituit Coraius e Casaub., et, ni fallor, aliis antt. Edd. pro ἐγκλίσεις, quod e Gatak. in recentt. derivatum erat. Idem V. D. pro πεποιημένη reponi malebat ποιουμένη.

εἴγε ἴσους — Coraio placet ἥγε ἴσους, ut M. Casaub. et Gat. coniecerunt.

σκοπει δὲ, μὴ εἰ τὸ πρὸς τὸ ἓν ἴσον εὑρήσεις ἐπὶ παντός. — Coraius malit, fere ut M. Casaub., *μὴ εἰ ἓν πρὸς ἓν ἴσον.*

Sect. 8. in f. post *προσέτι* Corai. e coniect. Reisk. addidit *δὲ καί.*

Sect. 10. τῷ καλῷ κἀγαθῷ ἀνδρί, praeeunte Cor., e Vat. A. recipiendum putavi pro *τῷ ἀγαθῷ καὶ καλῷ ἀ.*

Sect. 14. εἰ γὰρ περὶ ἡδονῆς . . . τοιάδε τινὰ δόγματα ἔχει. — Sic Morus correxit vulg. *ἢ γὰρ . . . ἔχειν,* quam emendationem non recipere nefas videbatur. Praeiverat in ea recipienda Coraius.

Sect. 15. ὥσπερ αἰσχρόν ἐστι. — Verbum substant., quod in antt. Edd. desideratur, primus Editor Paris. ex Vat. A. et compluribus MSS., qui Excerpta continent, recepit.

Sect. 17. ταῖς ἀτόμοις ex antt. Edd. revocatum pro *τοῖς ἀτόμοις,* quod ex Arg. in Gat. aliasque irrepserat.

εἰ μὲν γὰρ δύνασαι, διόρθωσον· εἰ δὲ τοῦτο μὴ δύνασαι, τό γε πρᾶγμα αὐτό· εἰ δὲ μηδὲ τοῦτο, πρὸς τί ἔτι σοι φέρει τὸ μέμψασθαι; — Ita iam olim h. l. constitueram ad fidem Vat. A. multorumque Codd., qui Excerpta continent. In Xyl. pr. et aliis antt. Edd. locus sic mutilatus exhibebatur: *εἰ μὲν γὰρ δύνασαι, διόρθωσον τόδε πρᾶγμα αὐτό· εἰ δὲ τοῦτο μὴ δύνασαι, πρὸς τί κ. τ. λ.* Sed ex Xyl. interpretatione Latina liquet, Cod. Palat. eadem fere verba, quae alii Codd., exhibuisse.—Pro *ἔτι σοι φέρει* Codd. Hoeschel. et Paris., hic tamen, ut videtur, ab altera manu, *ἔτι συμφέρει.*

Sect. 18. στοιχεῖά ἐστι τοῦ κόσμου καὶ σα. — Verb. subst. a Vat. A. abest. Pro *σα* Corai. malit *σοῦ.*

Sect. 19. τί θαυμάζεις; καὶ ὁ ἥλιος κ. τ. λ. — Corai. in Add. ad Correctt. malebat *τί θαυμάζεις, εἰ καὶ ὁ ἥλιος κ. τ. λ.*

Sect. 21. νοσῆσαν δὲ, πορνεῦσαν. — Ultimam vocem corruptam esse, VV. DD. iam dudum viderunt:

quid pro ea sit reponendum, non una omnibus sententia. Coraius dedit νοσῆσαν δὲ καὶ πυρέξαν, de quo ips viderit.

A vocab. Βραχύβιον novam Periochen esse constituendam, recte monuerat Morus, hinc iam olim voculam δέ, quam antt. Edd. verba βραχύβ. subiiciunt, auctoritate Vat. A. exulare iussi.

Sect. 22. μᾶλλον δὲ θέλεις. — Particula δὲ aut eiicienda aut cum γὰρ commutanda.

Sect. 23. Corai. pro ἀφ ἧς malit ὑφ᾽ ἧς.

Sect. 25. verba τοιαῦτα πάντα Editor Paris. reposuit post Κέλερ, qui locus omnino commodior videtur. — Χάραξ pro Χίαραξ, voculam καὶ post ἤδη et καταταχθῆναι pro καταχθῆναι iam olim ex antt. Edd. revocaveram.

Sect. 27. πρὸς τὸ αἴτιον τὸ περικείμενον. — Depravata vox αἴτιον. Valkenar. correxit ἀγγεῖον, Corai. σωμάτιον. Ut hoc 12, 13., ita illud 10, 38. firmari videtur, neque ad sensum quidquam interest, utrum praetuleris.

Sect. 30. Erat, qui λαλεῖν pro gloss. formulae λόγῳ χρῆσθαι haberet: cui si assentiaris, interpunctio post περιτρανῶς erit tollenda. Ceterum vide, an praestet scribere περιτράνως, ut tacite scripsit Wyttenbach. in Comment. ad Plutarch. Vol. I, 1. p. 85.

Sect 31. εἶτα ἔπιθι τὰ ἄλλα. — Edd. antt. τὰς ἄλλας. Praeeunte Coraio, ausus sum reponere τὰ ἄλλα, quod Casaub. et Gatak. maluerant. In iis, quae subiiciuntur, Ed Paris. inter verba θάνατον et οἷον habet verba, ἀλλ᾽ ὅλου γένους, uncinis tamen inclusa.

Sect. 32. praeeunte Coraio, ex verissima Mori et Reisk. coniectura dedi παρέχῃ pro ἀπέχῃ et ἀλλ᾽ ἐνστήσεταί τι pro ἀλλὰ στήσεταί τι. — Morus, consentiente Coraio, malit post εὐλογίστως addi πράττειν. — Pro ἐναρμόσσουσα Ed. Paris. ἐναρμόζουσα, quod maluerat

Menag. Mihi quidem particip. fut. a loci nexu non alienum videtur.

Sect. 34. ἀποτετμημένην, quod a tribus Codd. abest, Corai. asteriscis notavit.

ἐπεφύκεις μέρος. νῦν δὲ κ. τ. λ. —Pro μέρος Editor Paris. malit μέλος, quod verum videri potest coll. 7, 13. Quum tamen paulo post sequatur μέρει, nolim temere μέλος solicitari. — Ab eod. V. D. δέ post νῦν ex uno Med. Cod. receptum.

καὶ ἀποῤῥαγέντι . . . ἀπολαβεῖν ἐποίησεν. — Antt. Edd. καὶ ἀποῤῥαγὲν κ. τ. λ. ἀποῤῥαγέντι iam Casaub. e Codd. Hoeschel. recipiendum viderat, idque a pluribus Codd. firmatum iam olim admiseram. Quod reliquum est, nescio an in fine Sect. male repetitum sit verbum ἐποίησεν.

Sect. 35. Ὥσπερ τὰς ἄλλας . . . . φυσις. — Servandam h. l. putavi antt. Edd. lectionem, etsi aperte depravatam, quum emendatio videretur incerta. E Vat. A. nihil varietatis ad h. l. enotatum, nisi quod ἑκάστω habet. τῶν λογικῶν autem quin posteriore loco ex τῶν ὅλων depravatum sit, vix dubitabitur. Iam vero sive scripseris, quod malit Coraius, ὥσπερ τὰς ἄλλας δυνάμεις ἕκαστος τῶν λογικῶν ἐκ τῆς τῶν ὅλων φύσεως, οὕτως κ. τ. λ. sive ὥσπερ τὰς ἄλλας δυνάμεις ἑκάστῳ τῶν λογικῶν διένειμε aut ἔδωκε ἡ τῶν ὅλων φύσις, οὕτως κ. τ λ., a sententia saltem auctoris non aberrabis. — In sqq. pro ἐπιπεριτρέπει Ed. Paris. περιτρέπει, quod simili loco, 5, 20., firmari videtur, et in fine Sect. ὁρμήσῃ pro vulg. ὥρμησε, quod sane ferri nequit, si ἄν propius cum οἷον coniungendum sit: sed quum ea de re dubitari possit, neque natura et constructio particulae ἄν adhuc ita sit exposita, ut nihil restet dubitationis, vulg. mutare nolui.

Sect. 36. pro ἐπιγεγενῆσθαι Coraius recepit ἐπιγενήσεσθαι, quod Gatak. coniecerat. Equidem illud sine libror. auctoritate mutari nolim.

Sect. 37. τῇ τοῦ κυρίου σορῷ. — Ita antt. Edd. Vat. A. autem τῇ τοῦ Κύρου σ. Coraius dedit τῇ τοῦ Οὐή-ρου σ. e Salmasii emendatione, de qua prope nefas videtur dubitare, coll. Lucian. Imagg. 10. ibique Schol. et Pro Imagg. 1. et Schol. In nominibus propriis tamen nil sine Codd. auctoritate in contextu, quem vocant, mutandum censeo. quare et Χαυρίας cum antt. Edd. scripsi, pro quo Χαβρίας e VV. DD. coniectura recepit Ed. Paris. — In sqq. antt. Edd. τοῦ Ἀδρ. et καὶ Διότιμος.

γράσος πᾶν τοῦτο καὶ λύθρος. — Sic nunc, praeeunte Coraio, dedi pro γράσων . . . λύθρον. γράσος enim, quod iam Gatak. reponendum viderat, firmatur 9, 36. et λύθρος, non λύθρον, legitur apud Nostrum 2, 2. 3, 3.

Sect. 38. vitio laborat satis manifesto, sed ad emendandum difficili. Coraius: Ἴσ. γρ. κρίνων φύσιν σοφωτάτως.

Sect. 41. πόνος (ἢ) ἡδονή — Mediam vocem, praeeunte Coraio, addidi.

ἤδη ὡς λογικοῦ κακόν. — Nupera Ed. Paris. ἰδίως λογικοῦ κακόν. eleganter sane. Vide tamen, an sq. οὔπω illud ἤδη tueatur.

Sect. 43. μήτε τι τῶν ἀνθρ. συμβ. — Post μήτε insertum est τι e certiss. Annot. Lugd. emendatione, et post, praeeunte Ed. Paris., scriptum ὁρῶν τε καὶ δεχόμενον, ut iam Casaub. dederat pro ὁρῶντα καὶ δεχόμενον.

Sect. 44. τοῦτον ἰδοὺ τὸν χρόνον σεαυτῷ χάρισαι. — Ita antt. Edd., nisi quod χαρίσαι exhibent, quod iam pridem mutare debueram. Corai. accentum scienter in loco, quo debebat, reposuit. Iam vulg. tolerabilis videri possit, si post χρόνον commate interpunxeris et ad χάρισαι cogitatione suppleveris αὐτόν sc. τὸν χρόνον. Coraius tamen in contextu pro ἰδού dedit ἤδη e coniect. Gatak., in notis autem proposuit ἑλοῦ.

Sect. 45. καὶ βάλε iam dudum ex antt. Edd. revocaveram pro κ. βάλου, quod Gatak. et aliae habent. In sqq. nunc primum, praeeunte Coraio, dedi κακῶς μοι ἔχῃ ἡ ψυχή pro κακῶς μου ἔχῃ ἡ ψ, quibus in verbis etiam articulus ante ψυχή in Gatak. et posterioribus desiderabatur.

καὶ χεῖρον ἑαυτῆς ᾖ . . . συνδυομένη. — Non dubium est, quin χείρων praestet. Pro συνδυομένη autem Coraio placebat Gatak. emendatio, συγχεομένη.

Sect. 47. ἢ καὶ ὁ ἐνεργῶν ἀποθνήσκει. — Corai. e coniect. Gat. ἢ καὶ —

Sect. 48. μὴ ποιοῦντι, ὃ μὴ — Tres e Codd., qui Excerpta continent, μὴ ποιοῦντι τι, Guelf., ut perhibetur, ποιοῦν τι, quod erat qui praeferret.

καὶ περιεσκεμμένως. — Copulativam e tribus Medic. et uno Paris., praeeunte Coraio, adscivi.

Sect. 50. τί δὲ καὶ ἐγίνετο. — Xyl. pr. et aliae antt. Edd. τί δαὶ καὶ ἐγ., Vat. A., τί δαὶ ἐγ., Arg. (nescio an etiam Basil.) τί δὲ καὶ ἐγ., Gatak. et posteriores τί δὴ καὶ ἐγ. Τί δὲ καὶ revocavit Coraius. Idem, Reiskio suffragatus, malebat τῆς τέχνης αὐτῆς pro τ. τ. ταύτης, et in sqq. μήτε τόπου, οὗ ἐκβάλῃ κ. τ. λ.

Sect. 51. verba καὶ μὴ φρέαρ, quae a Vat. A. absunt et e nota marginali in contextam orationem irrepsisse videntur, uncinis iam olim sepseram. φύου autem, etsi aperte corruptum, nunc intactum reliqui. Aliquando, quum Vat. A. ἂν φυλάσσεις σεαυτὸν . . . εἰς ἐλεύθερον suppeditasset, audacius correxeram, ἂν φυλάσσῃς σεαυτὸν π. ὥρ. ἐλεύθερον (debueram saltem τὸν ἐλεύθερον.) Coraius quoque ἂν φυλάσσῃς edidit, retento tamen εἰς ἐλευθερίαν. Nunc fere non dubito, quin vulg. recte habeat, si modo φύου in ἀφελοῦ mutetur.

Sect. 52. οὐδ' ἂν, πρὸς ὅ τι αὐτὸς πέφυκεν, εἴποι. — Ita pro vulg. οὐδὲ, πρ. ὅ. α. π., εἴποι primus dedit Coraius.

ἔπαινον [φεύγων ἢ] διώκων. — Antt. Edd. habent ἔπαινον φεύγων ἢ δίων ἢ οἱ κ. τ. λ. ἢ δίων ἢ depravatum videtur ex ἢ διώκων. Hoc ἢ διώκων autem erat correctio librarii, qui perperam φεύγων scripserat idque in διώκων mutandum in margine adnotaverat. Hinc verba φεύγων ἢ induxi. — In sqq. οὐθ᾽ ὅπου debetur correctioni Coraii pro vulg. οὐδ᾽ ὅπου.

Sect. 54. πάντη κέχυται καὶ διαπεφοίτηκε. — Ita Xyl. utraque et rell. Edd. antt. Atque διαπεφοίτηκε firmant praeter Vat. A., qui διαπεφύτηκε habet, plures Codd., qui Excerpta continent. Horum tamen duo pro κέχυται exhibent πέφυκε, unus tantum πάντη πέφυκε τῷ κ. τ. λ. Coraius dedit: π. κέχυται καὶ διαπέφυκε. — Idem ex uno Vat. 3. reposuit τῷ σπάσαι βουλομένῳ pro vulg. τῷ σπάσαι δυναμένῳ. Illud quum aptius videretur, recipiendum putabam, etsi vulgatum plurium Codd. auctoritate firmatum videbam.

Sect. 55. ὁπόταν πρῶτον οὗτος θελήσῃ. — Ita minima mutatione loci integritatem restituit Editoris Paris. sagacitas. Vulg. ὁπόταν πρῶτον οὕτως θ.

Sect. 56. τὰ ἡγεμονικὰ ἡμῶν ἕκαστον κ. τ. λ. — Duriorem esse hanc structuram non nego, neque tamen ausus sum contra omnium et Edd. et ll. MSS. auctoritatem sequi Paris. Doctorem, qui τὸ ἡγεμονικὸν ἡμῶν ἑκάστου scripsit.

Sect. 57. καὶ πάντη γε κέχυται. — Voculam γε, quae ab octo Codd., in quibus Excerpta ex hoc opusculo continentur, aberat, asteriscis notavit Coraius. Mihi καὶ — γε h. l. aptissimum videtur; et vereor, ne proxima syllaba κε illud γε absorpserit.

τείνεται γὰρ κατ᾽ εὐθὺ καὶ ὥσπερ διαιρεῖται δὴ πρὸς κ. τ. λ.—Omnes Edd. antt. γίνεται γὰρ κ. τ. λ. in quam lectionem etiam Codd. consentiunt. Nefas tamen videbatur, elegantissimae coniecturae Coraii, sollertissimi Critici, τείνεται γάρ, quae sua se bonitate commendat, locum in contextu negare. Neque fere dubito,

quin Reisk. recte *διερείδεται* pro *διαιρεῖται δὴ* reponendum censuerit, idemque Coraio placuisse video.

τὴν χύσιν καὶ διάχυσιν. — *χύσιν*, quod Edit. Oxon. et Reisk. restituendum viderant, praeeunte Coraio, nunc recepi pro *λύσιν*, in quod librarii coniurasse videntur.

μηδὲ μὴν καταπίπτειν. — Antt. Edd. *μηδὲ μὲν κ.* Ex duobus ll., qui Excerpta servarunt, iam olim *μηδὲ μήν* receperam.

τὸ μὴ παραπέμπον αὐτήν. — Voculam *μὴ* asteriscis notavit Coraius. Ratio in promptu est. Vulg. tamen, ni fallor, habebit, qui ei patrocinentur.

Sect. 58. καὶ τοῦ ζῆν οὐ παύσῃ. — Articulum *τοῦ*, a Gatak. etc. neglectum, iam pridem ex antt. Edd. revocaveram.

Sect. 60. ὅταν .... στρέφηται. — Ita antt. Edd. Gat. autem et posteriores *στρέφεται.* — Coniecturam meam *οὐδὲν ἧττον ἢ* (pro *καί*) Coraio non displicuisse gaudeo: mihi nunc parum placet.

Sect. 61. παρέχειν δὲ καί — nunc, praeeunte Coraio, edidi, ut iam Casaub. dederat, pro *παρέχει δὲ κ.*

In Libr. IX.

Sect. I. Καὶ ὁ ψευδόμενος δὲ ἀσεβεῖ περὶ τὴν αὐτὴν θεόν. — Haec verba, quae a Xyl. utraque et rell. Edd. antt. absunt, etsi in Cod. Palat. ea lecta fuisse e Xyl. interpretatione Lat. liquet, e Vat. A. primus restituit De Ioly.

ὡς ἀγαθὰ διώκων pro vulg. *ὡς ἀγαθὰς διώκων* ex pluribus Codd., qui Excerpta continent, restitui.

φοβηθήσεταί ποτε καὶ τῶν ἐσομ. τι — Copulativam, quam antt. Edd. ignorant, e Codd. nonnullis revocavi.

οὐ γὰρ ἂν ἀμφοτέρα. — Hoc ipso loco particulam *δυνητικήν*, quam antt. Edd. prorsus ignorant, exhibet Cod. Med., alii ante *ἐποίει*, quo eam olim reposueram. Nunc Coraium sequendum putavi, quum veri

videretur simillimum, eam a sq. syllaba αμ esse ab sorptam.

ὁμογνώμονας ὄντας. — Med. 4. ὡς ὁμογνώμονας ὄντας, quod recepit Edit. Paris.

πρὸς πόνον καὶ ἡδονὴν nunc, praeeunte Coraio, ex undecim Codd. recipere placuit pro πρ. πόνους καὶ ἡδονάς, quae antt. Edd. lectio est.

ἀντὶ τοῦ συμβαίνειν ἐπίσης κατὰ τὸ ἑξῆς γινομένοις. — Antt. Edd. ἀντὶ τοῦ κατὰ τὸ συμβ. ἐπ. κ. τ. ἑξῆς γινομένοις. ex his κατὰ τὸ, quod ex sqq. male repetitum erat a librariis ideoque a me uncinis unclusum, nunc, quum praeivisset Coraius, prorsus eiiciendum putavi. Praeterea cum eod. V. D. malim post ἐπίσης inseri articulum τοῖς.

Sect. 2. Χαριεστέρου μὲν ἂν ἦν ἀνδρός. — Particulam δυνητικήν, quoad sciam, primus addidit Coraius, quem secutus sum.

ἢ προήρησαι — Omnes Edd. antt. ἢ προῃρῆσθαι. Emendatio ἢ προήρησαι debetur Moro et primum a Coraio recepta erat. Possis quoque ἢ πρ. scribere, accentu voculae η non mutato.

Sect. 3. ὡς νῦν περιμένεις. Corai. in Addend. Correctt. coniiciebat ὡς οὖν περιμ.

εἰ δὲ καὶ ἰδιωτικὸν παράπηγμα — Ita omnes Edd., neque ex Vat. A. varietatis quidquam enotatum. Coraius dedit παράθηγμα coll. 12, 34. Elegans profecto coniectura, quam tamen recipere non ausim, quum vulgat. firmetur auctoritate Suidae v. παράπηγμα, quamquam idem v. ἀψικάρδιον habet παράπληγμα, saltem in Edit. Froben. Schneidero in Lex. vv. παράπηγμα et παράστημα h. l. παράστημα reddendum esse videbatur.

μεθ' οἵων ἔσται ἡ ψυχὴ συμπεφυρμένη. — Antt. Edd. ἡ ψυχὴ ἡ ἐμπεφυρμένη, pro quo iam olim συμπεφυρμένη legendum esse conieceram, idque nunc, praeeunte Coraio, recepi — Cum eod. V. D. in sqq.

τὰ αὐτὰ δόγματα scripsi e certa Gatak. emend. pro *τοιαῦτα δ.*, item *θᾶττον ἔλθοις* pro *θ. ἔλθῃς*, quod omnes usque ad doctiss. Editor. Paris. praetervideramus.

Sect. 4. ἑαυτὸν ἀδικεῖ. — Omnes Edd. antt. *ἑαυτὸν κακοῖ.* Vitium scienter correxit Editor Paris.

Sect. 6. πρὸς πᾶν τὸ παρὰ τὸ ἐκ τῆς αἰτίας συμβαῖνον.— Hic vulgatam lect., etsi aperte depravatam, putavi relinquendam, quum emendatio incerta videretur. Atque Coraius quidem Gatak. coniecturae, *πρὸς πᾶν τὸ παρὸν τὸ κ. τ. λ.*, in contextu locum dedit. Mihi tamen etiamnum probabilior videtur Reiskii emendatio, *πρὸς πᾶν τὸ παρὰ τῆς ἐκτὸς αἰτίας συμβαῖνον.* Vide Sect. 31. hui. l. in.

Sect. 9. καὶ συγχεῖσθαι. — Ita omnes Edd. antt. usque ad Gatak., e qua *συγκεῖσθαι* in posteriores venit, et, ni fallor, etiam *εὑρήθῃ*, pro quo certe in Casaub. legitur *εὑρέθῃ*, quod nuper Ed. Paris. revocavit.

καὶ ἐκ διεστηκότων. — Ita nupera Ed. Paris. — Antt. omnes *κ. ἐκδιεστηκότων.* Ceterum cum Coraio malim *ἐκ* prorsus expelli.

ἐργάσασθαι δύναται. — Ita Vat. A., quod primus reposuit Corai. pro *ἐργάσασθαι ἐδύνατο* antt. Edd.

Sect. 10. τέτριφεν revocatum e Xyl. pr. aliisque antt. Edd. — Arg. autem, fortasse et Basil., aliaeque posteriores *τέτροφεν.*

Sect. 11. ἢ εἰπέ nunc, Coraii exemplum secutus, non dubitavi reponere, e certa Gatak. coniectura, pro *εἰ εἰπέ.*

Sect. 14. pro *πάντα ταῦτα* Corai. cum Gatak. malit *πάντα ταὐτά*, neque dubium est, quin hoc praestet.

Sect. 17. τῷ ἀναῤῥιφέντι λ. — Ita antt. Edd. usque ad Gatak., e qua *ἀναῤῥιφθέντι* in posteriores manavit.

Sect. 21. ὁρμῆς (καὶ) ὑπολήψεως π. — Copulativa ex emend. Gatak. orationi accessit.

Sect. 22. ἵνα νοῦν δικαϊκὸν αὐτὸ ποιήσῃς. — Ita

Xyl. utraque et aliae Edd. antt. — Post primum Gatak., deinde etiam alias occupaverat ποιήσῃ. Vat. A. ἵνα νοῦν δικανικὸν αὐτῷ ποιήσε τε (sic). Δικαϊκὸν tueri videtur Suidas. Cf. 5, 34. Νοῦν ab h. l. alienum videtur, et omissum mallem. atque abest a Suida in Ed. Froben. — Coraius: Ἴσ. γρ. γοῦν, quod mihi quidem non arridet.

πότερον ἄγνοια ἢ γνώμη. — In Edit. Paris. recepta est Gatak. emendatio, πότερον ἀγνοίᾳ ἢ γνώμῃ.

Sect. 23. ἥτις ἐάν. — Hunc locum adde iis, quae Iacobsius, V. S., in Additamm. ad Athen. p 88. attulit. Antoninus, si bene memini, in aliis locis constanter ὅστις ἄν etc.

Sect. 24. pro ὀργαί Corai. malit ἔργα. — ἐναργέστερον debetur Toupio, qui correxit vulg. ἐνεργέστερον.

Sect. 26. Corai. pro ταῦτα οἷα κατασκεύασται malit ταῦτα εἰς ἃ aut τοιαῦτα εἰς οἷα κατεσκεύασται. Equidem ad κατεσκεύασται e praecedente ποιοῦντι repetendum opinor ποιεῖν et pro ταῦτα legendum τοιαῦτα.— In fine Sect. Edit. Paris. in contextu locum dedit coniecturae Bootii, ἀλλὰ ἀλλοῖα, in Notis autem ἀλλ' ἄλλοις proposuit.

Sect. 27. pro ἐκφωνῶσιν Gatak. et Corai. maluere ἐκφωνήσῃ. Vulgatam non solicitandam arbitror.

Sect. 28. ταὐτά, ut Gatak. scribendum censuerat praeeunte Coraio, dedi pro ταῦτα.

ἢ ἅπαξ ὥρμησε. — Antt. Edd. ἡ. Vitium correxit Gatak. et ipsa Xyl. interpr. habet *aut*.

τὰ δὲ λοιπὰ κατ' ἐπακολούθησιν καὶ τὶ ἓν τίνι· τρόπον γὰρ τινὰ ἄτομοι ἢ ἀμερῆ. — Loco aperte corrupto aliter atque aliter mederi studuere VV. DD. A sensu, opinor, non multum aberrabis, si mecum legeris, καὶ ἕν τι γίνεται τρόπον τινά. ἢ ἄτομοι καὶ ἀμερῆ. verba ipsa praestare non ausim Coraius, propositis aliorum coniecturis, hanc suam subiecit: καὶ τί ἐντεί-

νῃ; τρόπον γάρ τινα κ. τ. λ. — In sqq., praeeunte Ed. Paris., εἴτε θεός, pro εἴ τις θεός, e Vat. A. restitui.

μὴ καὶ σὺ εἰκῇ. Ἤδη πάντας κ. τ. λ. — Corai. in Addend. ad Correctt. coniecit: μὴ καὶ σὲ εἰκῇ δεῖ; Πάντας κ. τ. λ.

Sect. 29. ἀνθρώπια, quod Gatak. reponi volebat pro ἀνθρώπεια, primus recepit Edit. Paris.

τί ποτε; ποίησον κ. τ. λ. — Secutus sum h. l. M. Casaub., qui orationem post τί ποτε interrogandi signo distinxit. Malim tamen cum Reisk. legere, ἤδη ποτε ποίησον. — Corains, qui in contextu vulg. interpunct. intactam reliquit, in notis hanc proposuit emendationem: Ἄνθρ., τί ποτε ποιεῖς; — Ὃ νῦν ἡ φύσις ἀπαιτεῖ. — Ὅρμησον οὖν, ἕως ἂν δ.

τίς μεταβάλλει; — Ed. Paris., τίς μεταβαλεῖ; quod Reiskio placuerat.

ὕπαγε νῦν, καὶ . . . μοι λέγε. — Vat. A. ἄπαγε. — Corai. dedit, μὴ μοι λέγε, quod admodum blanditur.

Sect. 30. καὶ τὸν μετά σε βιωθησόμενον — Copulativam, quae ab Edd. aberat, e Vat. A. adscivit Edit. Paris.

Sect. 31. Ἀταραξία μὲν, περὶ τὰ . . . συμβαίνοντα. — Vat. A. περὶ τῶν . . . συμβαινόντων.

Sect. 32. σεαυτῷ, τῷ τὸν κ. τ. λ. — τῷ ignorant antt. Edd. Gatak. recte iudicaverat, syllabam τῷ esse geminandam. — ἀΐδιον pro ἴδιον, quod Xyll. habent. debetur M. Casaub. sollertiae.

Sect. 34. praepositionem διά ante οἷα asteriscis notavit Corains. Mihi, quod vulgatum est, non displicet.

Γυμνὰ νόμιζε βλέπειν τὰ ψυχάρια αὐτῶν. — Iam olim e Vat. A. verb. βλέπειν, quod ab antt. Edd. abest, receperam idem verbum hoc ipso loco in Cod. Palat. lectum fuisse, e Xyl. interpr. Latina manifestum est. Quare nondum facti me poenitebat.

Sect 35. γίνεται, (καὶ) ἐξ . . . ἐγίνετο. — Copulativam, quam omnes Edd. ignorabant, Corains in or-

dinem recepit: nec dubitanter eum secutus sum, quum *καί* a praeced. syllaba *ται* facillime absorberi potuerit.

ὅτι ἐγίνετο τε πάντα, καὶ πάντα ἀεὶ κακῶς ἔσται. — Edd. antt. *ὅτι ἐγ. τε πάντα ὃ καὶ πάντα κ. τ. λ.* — *ὃ* ab h. l. alienum esse, nemo non videt: quare uncinis id coerceri volueram: me non nolente prorsus omisit typographus. — Corai. scripsit, prout emendaverat Gatak., *καὶ ὅτι πάντα κ. τ. λ.* In notis textui subiectis censuit legendum: *πάντα κακῶς, καὶ πάντα κ. τ. λ.*, in Addend., *ὅτι ἐγίνετο τε πάντα κακῶς, καὶ ἀεὶ κακῶς ἔσται.*

Sect. 36. quin pro *τὸ πνευματικόν* reponendum sit *τὸ πνευμάτιον*, ut monuit Corai., nemo facile dubitabit.

Sect. 37. in f. pro *ταῦτα ἱστορῆσαι* malim *ταὐτὰ ἱστορ.*

Sect. 38. valde blanditur Coraii coniect., *τάχα δ' οὐδ' ἥμαρτεν.*

Sect. 39. τί οὖν ταράσσῃ; Τῷ ἡγεμονικῷ λέγεις· τέθνηκας κ. τ. λ. — In toto h. l. satis obscuro ab Edd. antt. et Codd. auctoritate discedere religioni duxi. Maiore litera scripsi *Τῷ*, quod mihi persuasum erat, inde ab hoc vocabulo novam Periochen esse ordiendam.— *τεθηρίωσαι* hunc in locum reposui ex auctoritate Vat. A., quicum consensisse Cod. Palat., e Xyl. interpr. latina colligebam. — *συναγελάζῃ*, praeeunte Coraio dedi pro vulg. *συναγελάζει.* — Corai. Edit. ita habet: *τί οὖν ταράσσῃ; τῷ ἡγεμονικῷ λέγεις· τέθνηκας κ. τ. λ.* In notis significavit Editor Clariss., se malle *λέγε* pro *λέγεις.* Idem voc. *τεθηρίωσαι* uncinis inclusit.

Sect. 40. ἢ δύνανται. — Antt. Edd. *ἢ θηρίωσαι δύνανται.* Primus De Ioly auctoritate Vat. A. ineptum emblema *θηρίωσαι* hinc expulit, quod typographorum errore in utraque Xyl. ex anteced. Sect. malum pedem huc intulerat.

ἐπί τινι τούτων μᾶλλον, ἤπερ τὸ μὴ παρεῖναι τ. τ. ἢ

τὸ παρεῖναι. — Antt. Edd. *ἐπί τινι τούτων, μᾶλλον τῷ μὴ π. τ. τ. ἢ τῷ παρ.* Equidem iam olim ex Vat. A. et pluribus Codd., qui Excerpta complectuntur, *ἤπερ* recipere non dubitaveram. Vat. A. priore loco *τό*, posteriore *τῷ* exhibet, rell. Codd utroque *τῷ*. — In sqq. *ἄρξαι οὖν* dedit Corai. pro *ἄρξαι γοῦν*.

πῶς στερηθῶ ἐκείνου; — Corai. Ed., ex multis ll. MSS., qui Excerpta continent, *πῶς μὴ στερηθῶ ἐκείνου;*

ὅλως (δὲ) ὧδε ἐπίτρεψον. — *δὲ*, praeeunte Edit. Paris., e Med. 4. adscivi. Pro *ἐπίτρεψον* Corai. scripsit *τρέψον*, in notis autem significavit, se malle *ἐπίστρεψον*.

Sect. 41. pro *τοιούτων κινήσεων* Criticus Smyrn. malebat *τούτων*. — Idem pro *ἀταρακτεῖ* dedit *ἀταρακτῇ*, in quo eius exemplum secutus sum.

καταφρυάττεσθαι, pro quo antt. Edd. *καταφράττεσθαι*, iam De Ioly e Codd. receperat.

ἥγετο εὖ κ. καλῶς est e correct. VV. DD. pro *ἤρετο* — it. in iis, quae deinceps sequuntur, *ταὐτά* pro *ταῦτα*. In sqq. placet, quod coniecerat Reisk., comprobavit Corai., legendum esse *ἐν οἵοις* pro *ἐν οἷς*. — Porro *ἀφυσιολόγῳ* scripsi, ut scribi iusserat Gatak. pro *φυσιολόγῳ*. emendationi prior locum in contextu dederat Edit. Paris. Quum tamen Vat. A. *μὴ ἰδιώτῃ* exhibeat, nescio an rectius scribatur *μὴ φυσιολόγῳ*. — Post *μόνῳ*, Cor. exemplum secutus, ex monitu Mori partic. *δὲ* orationi inserui.

Sect. 42. πᾶς γὰρ ὁ ἁμαρτάνων. — Sic duo Codd. ex eorum numero, qui Exc. complectuntur, pro *πᾶς δέ* — Illud haud cunctanter recepi, quum praesertim praeivisset Corai.

καὶ παροξύνῃ. — *καὶ*, a Coraio in ordinem receptum, debetur Cod. Paris. — In sqq. vulg. *ὀφείλεις*. Correxit vitium Ed. Paris.

τοιαύτην [τὴν] διάθεσιν. — Uncinis inclusi voculam

τὴν e praeced. syllaba male repetita natam, quam Corai. recte asteriscis notaverat.

οὐκ ἀρκῇ τούτῳ, ὅτι κατὰ κ. τ. λ. — Ita plures Codd., quorum fide sic primus edidit Corai. — Ante vulgatum erat: *τί ἀρκεῖ σοι; κατὰ φύσιν τὴν σήν τι ἔπραξας; τούτου κ. τ. λ.* Vat. A. *τί ἀρκεῖ τοῦτο* (sic) *τι κ. τ. λ.*

συνεργητικόν. — Hanc formam, quam habet Noster 6, 42., Coraii exemplo restituendam censui pro vulg. *συνεργετικόν.*

In Libr. X.

Sect. 1. φιλ. καὶ στερκτικῆς διαθέσεως. — Antt. Edd. *καὶ στερητικῆς*, consentiente Vat. A. — Vitium scite correxit Gatak.

οὐδὲ τόπου . . . . ἢ ἀέρων εὐκαιρίας. — Eleganter et, ni fallor, vere Corai. in Add. emendavit . . . . *εὐκρασίας.*

παρὰ τῶν θεῶν. — Articulum Edd. usque ad Gatak. habent, posteriores ignorant. — Corai. ad h. l. Ἴσ. γρ. *ὅτι πάντα σοι πάρεστι παρὰ τῶν θεῶν, πάντα σοι εὖ ἔχει καὶ εὖ ἕξει.* quam divinationem veri speciem habere, nemo, opinor, infitiabitur. — Idem V. D. *ὅσα φίλα* malit.

Sect. 3. ἀπαναλῶσαν iam olim revocaveram pro *ἐπαναλῶσαν*, quod Gatak. et sqq. habebant.

Sect. 6. εἴτε ἄτομοι, εἴτε φύσις. — Ita legendum esse, iam dudum VV. DD. viderant pro . . . . *εἴτε φύσεις*, quod est in utraque Xyl. — In sqq. *οὐδενὶ δυσαρεστήσω* debetur Reisk. diligentiae pro *οὐδὲν δυσαρ.* Prior id recepit Coraius. Idem V. D. *τοῦ ὅλου τούτου* scripsit pro *τοῦ ὅλου τοῦ τοιούτου.*

Sect. 7. ὅσα φύσει περιέχεται . . . εἰ δὲ φύσει κακὸν κ. τ. λ. — Ita hunc locum, in quo antea legebatur, *ὅσα φημὶ περιέχεται . . . εἰ δὲ φημὶ κακὸν*, in integritatem restituit Coraii ingenium, e coniectura quidem, sed ea,

quae omnes veritatis numeros habet. — In sqq. pro *εἰς ἀλλοτρίωσιν ὄντων* legendum videtur *εἰς ἀλλοίωσιν ἰόντων*, quod et Coraio placuit. — Porro nunc Editoris Paris. exemplo scripsi *καὶ ὡς γελοῖον* pro *καὶ ὡς γελοῖον*, et *ἐπί τινι τῶν . . . συμβαινόντων* pro vulg. *ἐπί τινι τῶν . . . συμβαίνοντι*, ut dudum scribendum esse videram. Possit tamen, deleto *τῶν*, retineri *συμβαίνοντι*, ut monuit Corai. in Add.

καὶ τοῦ ἑλκομένου ἀέρος. — Articulum, quem antt. Edd. ignorant, e Vat. A. recepimus.

ὅτι ἐκείνῳ σε λίαν προσπλέκει. — Antt. Edd. *ὅτι ἐκεῖνο* — Illud, quod semper probaveram, auctoritate Vat. A. recepi, quum praeivisset Coraius.

Sect. 8. pro *μήποτε μετονομάζῃ* Corai. malit *μετονομάσῃ*.

κἂν ἀπολλύῃς . . . ὀνόματα, ταχέως κ. τ. λ. — Ita emendavere M. Casaub. et Morus vulg. *καὶ ἀπολλύεις . . . ὀνόματα, καὶ ταχέως.* eamque emendationem recepit Ed. Paris. Possis quoque legere: *καὶ ἀπολλύῃς . . . ὀνόματα, καὶ ταχέως.* sed illud praestat.

ἐὰν οὖν διατηρῇς — Ita recte dedit Corai. pro *ἐὰν οὖν διατηρεῖς*.

Sect. 9. passim depravatam, sed sine librorum auxilio ad emendandum difficilem, reddidi ad fidem antt. Edd. descriptam, nisi quod *πόλεμος* pro *πτόλεμος* dedi. *νάρκα* enim in omnibus Edd. antt. legitur, *νάρκη* a Glasg. profectum est. illam autem formam, posterioribus solennem, damnare h. l. non ausim. Vid. Athen. Deipnos. l. 7. pag. 314. ibique Schweighaeuser.— Coraius primum pro *μίμος* scripsit *μῖσος* e coniectura satis probabili, post *ὁπόσα ἀφυσιολογήτως*, denique *τὸ πρακτικὸν* pro vulg. *περιστατικόν*· hanc emendationem non multum aberat, quin reciperem. Idem V. D. *οὐ* ante *λανθάνον* orationi inserendum censuit.

Sect. 10. μέγα φρονεῖ diremtis vocibus primus recte scripsit Corains pro μεγαφρονεῖ.

Sect. 11. ὅτι . . . καταλιπεῖν ἀπιόντα ἐξ ἀνθρ. δεήσει. — Sic omnes Edd. antt. usque ad Glasg., quae ἀπιόντι habet, unde in posteriores, etiam nuperam Paris., manavit.

Sect. 12. ἐὰν δὲ ἕτερά τινα. — Ita omnes Edd. antt. Glasg. autem aliaeque recentt. ἐὰν καὶ ἕτερά τινα.

ἐπεί τοι ἥ γε ἀπόπτωσις ἀπὸ τούτου ἔστω. — Locus aut corruptus aut mutilatus. Coraio scribendum videbatur aut . . . ἀπὸ τούτου αἰσχρόν, aut ἀπὸ τούτου ἐστὶν αἰσχρόν.

Sect. 13. οἱ ἐν τοῖς περὶ ἄλλων ἐπαίνοις ἢ ψόγοις φρυαττόμενοι. — Blanditur coniect. Menag. et Reisk. παρ' ἄλλων, quae ab Edit. Paris. in ordinem recepta est.

ὅταν θέλῃ (τις). — Postremam vocem, Coraii exemplum secutus, orationi addidi.

Sect. 16. ante διαλέγεσθαι, praeeunte Coraio, orationi v. δεῖ inserendam existimavi, quam sq. δια hausisse videtur.

Sect. 17. ὅτι πάντα τὰ κατὰ μέρος κ. τ. λ. — Vat. A., ὅτι πάντα ταῦτα κατὰ μέρος κ. τ. λ., quod nescio an praestet.

Sect. 19. ἀνδρονομούμενοι. — Vox suspecta. Corai. malebat ἀνδριζόμενοι. Mihi quidem magis placet coniect. Reisk. ἁβρυνόμενοι (vid. Hesych. et Phavor. h. v.) aut ἐναβρυνόμενοι. — In fine Sect. Gatak. probabiliter ἐν ὁποίοις reponendum censebat pro ἐν τοιούτοις.

Sect. 21. κἀκεῖνο λέγεται. — Ita primus ediderat De Joly pro κἀκεῖνο γίνεται καὶ λέγεται antt. Edd. Verba γίνεται καί, quae ab h. l. alienissima sunt, non leguntur in Vat. A.

Sect. 22. ἀπελειτούργησας. — Ingeniosam Bernardi emendationem ἀπελιτάργησας (ex Aristoph. Nubb.

1253. s. 1255. Herm.), comprobavit Schneider. in Lex. Gr. Nescio tamen an non recte. Cf. 5, 31. 6, 21.

Sect. 23. pro *ὅτι τοιοῦτο* Corai. malebat *ἔτι τοῦτο*, in sqq. cum Reisk. *ἐν ἄκρῳ ἢ ὄρει.* porro *τὸ τοῦ Πλ.* pro *τὰ τοῦ Πλ.*

σηκὸν ἐν ὄρει, φησὶ, (τὸ τεῖχος) περιβαλλόμενος, καὶ βδάλλων βοσκήματα. — Sic Coraii ingenium restituit locum paene desperatum. Respicit Antoninus Platonis Theaetet. p. 174. D. E., unde *τὸ τεῖχος* aut addendum aut subintelligendum iam alii viderant. Sed quae voc. *περιβαλλόμενος* excipiebant verba, *καὶ βάλλειν βλήματα* (Vat. A. *βδάλλειν βλήματα*), Oedipo indigebant, qui iam, nisi fallor, repertus est. — Vide tamen, an pro *βοσκήματα* praestet eod. sensu scribere *κτήματα.*

Sect. 25. post *παρανομῶν* Coraius excidisse putat *οὖν* et *ἅμα καὶ* in *ἀλλὰ καὶ* esse mutandum.

ὃ βούλεται corruptum est. Reponendum aut *ὃς* aut *ὅτι οὐ βούλεται*, aut, quod Cor. praeferebat *καὶ ὃς οὐ βούλεται*, aut *οὐ γὰρ βούλεται.* Voculam *τι*, quam series orationis flagitabat, post *βούλεται* reposuit Corai.

Sect. 26. *γινόμενα* restitutum debetur Coraio pro *γενόμενα.*

Sect. 28. *καὶ ἀπολακτίζοντι.* — Copulativam, quae a Gatak. et posterioribus Edd. abest, iam olim ex antt. Edd., quibuscum Codd. consentiunt, revocaveram, et in sqq. ex pluribus Codd. *ὅμοιος καὶ ὁ οἰμώζων* dederam pro *ὅμοιον ὁ οἰμ.* Posterius iam De Ioly fecerat.

Sect. 29. *ἐπερώτα* pro vulg. *ἐρώτα* e pluribus Codd., qui Excerpta complectuntur, primus recepit Coraius.

Sect. 30. (*ἢ*) *τὴν ἡδονήν.* — Voculam *ἢ*, quam praetermisere librarii ob similitudinem literarum *H* et *N*, contextui reddidit Ed. Paris.

Sect. 31. nomina propria intacta reliqui, nisi quod Reiskii monitu mutato accentu *Εὐτύχην* pro vulg. *Εὐ-*

τυχῇν scripsi, ut iam Coraius fecerat. Ceterum VV. DD. *Σατυρίωνα* et *Ὑμέναιον* reponendum censuere.

σὺ οὖν ἐν τίνι; — Hanc lectionem non sollicitarim. Vat. A. tamen, *τί οὖν ἐν τίνι;* quo firmari videtur Reisk. coniect., *τί οὖν ἐκτείνῃ;* sive potius, *τί οὖν ἐντείνῃ*, quod Cor. repositum malebat.

ὅ τι ἂν βάλῃς. — Scripsit, ni fallor, Antoninus: *ὅ τι ἂν ἐμβάλῃς.* Aristotel. Magn. Moral. 1, 4. p. 185. C. Laemar. *καὶ γὰρ ἐκείνῳ* (igni) *ὅ τι ἂν ἐμβάλῃς, καταναλώσει.*

Sect. 32. πᾶν δὲ τοῦτο ἐπὶ σοί. — Ita antt. Edd. Sed duo Codd., in quibus Excc. continentur, *πᾶν δὲ τὸ τοιοῦτο*, unus ex eor. numero, *πᾶν δὲ τὸ τοιοῦτον*, quod non displicet.

τίς γὰρ ὁ κωλύσων. — Antt. Edd. *κωλύων.* Omnes autem Codd., qui Excc. servarunt, *κωλύσων*, quod recepit Coraius.

ἀγαθὸν εἶναί σε καὶ ἁπλοῦν. — Pronomen *σε*, antt. Edd. ignoratum, sed a septem Codd. exhibitum, restituit Edit. Paris.

Sect. 33. πρὶν ἢ τοῦτο πάθῃς, ὅτι κ. τ. λ. — Nupera Ed. Paris. . . . *μάθῃς* — quod exemplum sequi non ausim, quippe memor eorum, quae VV. DD. ad Arriani Diss. Epict. 1, 2, 3. et 1, 18, 1. sq. monuere.

οἷόν ἐστι . . . . τοιοῦτό σοι primus dedit Corai. pro vulg. . . *τοῦτό σοι.*

τοῦ σωματικοῦ τοῦ νεκροῦ. — Corai. malit . . . *σωματίου* —

οὐ θραύει . . . ὁ πάσχων αὐτὸ, κακὸς κ. τ. λ. — Pro *θραύει* Corai. malebat *θράττει* i. e. *ταράττει* et probabat M. Casaub. coniect. *πάσχων, αὐτὸς κακός.* Idem primus dedit *εὐθὺς ἐγίνετο* pro *εὐθ. ἐγένετο.*

Sect. 34. Τῷ δεδηγμένῳ. — Ita antt. Edd., Xyl. pr., Lugdun., Casaub. et omnes Codd. (nam haec Sectio inter Excerpta reperitur) praeter Guelferb. In hoc, prout in Edd. Arg. Gatak. aliisque recentioribus,

τῷ δεδειγμένῳ. Neutrum VV. DD. placuit, qui aliud atque aliud coniecerunt, Corai. *δεδευμένῳ* aut *δεδιδαγμένῳ*. Equidem minima mutatione scribo, *τεθηγμένῳ*.

Φύλλα τὰ μέν τ' ἄνεμος χαμάδις χέει — Ὣς ἀνδρῶν γενεή. — Plura neque Edd. antiquiss. neque Codd. MSS. agnoscunt. In Argent. aliisque recentt. Edd. locus hic ex Homer. *Ιλ*. ζ', 147. sqq. interpolatus est.

φυλλάρια pro vulg. *φυλλάριον* et *ἐπευφημοῦντα* pro *ἐπιφημοῦντα* olim e Codd. nonnullis reposueram. Ex iisdem, postquam praeiverat Edit. Paris, receptum *τὰ τοιαῦτα* pro *ταῦτα*. — Articulum *ἡ* quem vocab. *ὕλη* praemissum habent Edd., etiam nupera Paris., auctoritate Cod. Paris. et Guelf. delendum putavi. — Coraii exemplum secutus dedi *κοινὸν ἁπάντων*, quod in novem Codd. legitur, pro vulg. *κοινὸν πᾶσιν*.

Sect. 35. *πρὸς πάντα τὰ τρέφιμα*. — Articulus, quem antt. Edd. ignorant, ex tribus Codd., qui Exce. continent, vocab. *τρόφιμα* restitutus. — Ceterum quum in fine Sect. dentium fiat mentio, suspicio oriri possit, post *τρόφιμα* haec verba intercidisse *καὶ τὸν ὑγιαίνοντα ὀδόντα* (aut *καὶ τοὺς κ. τ. λ.*) *πρὸς πάντα τὰ ἐδώδιμα*. — In sqq. *ἀλήσουσα* pro *ἀλέσουσα*, quod Edd. antt. et Vat. A. exhibent, e tribus Codd., qui Exce. habent, primus recepit Coraius.

Sect. 36. *παραστήξονται* revocatum ex utraque Xyl. aliisque antt. Edd. pro *παραστήσονται*, quod e Gatak. in posteriores Edd. venerat. In sqq. *ἀναπνεύσωμέν ποτε* e monitu Reisk. primus dedit Coraius pro *ἀναπνεύσω μέν ποτε*.

ἀποχώρησιν δεῖ γενέσθαι. — Corai. malebat *γίνεσθαι*. Idem primus post *φύσις* pronomen *σέ* orationi inseruit.

Sect. 37. *οὗτος τοῦτο ἐπὶ τίνα φέρει;* — Iure meritoque placebat Coraio elegans Reisk. coniect. . . . *ἐπὶ τί ἀναφέρει;*

Sect. 38. μόνον διαφέροντα. — Expuli δὲ, quod Edd. antt. inter μόνον et διαφέρονται habent, auctoritate Vat. A.

In Libr. XI.

Sect 2. ἐπὶ δὲ ὀρχήσεως τὸ ἀνάλογον ποιήσας. — Corai. recepit Mori emendat .... ποιήσῃς. Durior sane est vulgata, neque tamen, puto, reiicienda.

Sect. 5 πῶς καλῶς γίνεται, ἢ κ. τ. λ. — Edit. Paris. pro καλῶς habet ἄλλως, quod V. D. ad Arrian. Diss. Epict. 1, 14, 2. restitui iussit.

Sect. 6. καὶ ὅτι, οἷς .... μὴ ἄχθεσθε. — Corai. malit, ut Reisk. coniecit, καὶ ὅπως, οἷς .... μὴ ἄχθησθε, quod omnino aptius videtur.

οὕτω δεῖ ταῦτα περαίνεσθαι. — ταῦτα ex antt. Edd. revocavi, pro quo inde a Gatak. πάντα edebatur.

ἠμελήθην, quod et linguae et metri ratio postulat et supra 7, 38. omnes Edd. habent, iure restituit Ed. Paris.

Θυμοῦσθαι, quod Xyl. 1. aliaeque antt. Edd. habent, quemadmodum supra 7, 38. cunctae Edd., in Argent. depravatum erat in θυμέεσθαι. unde Gatak. effinxit θυμεῖσθαι, quod in posteriores derivatum est. — In fine hui. vers. Corai. primus addidit χρεών, huc translatum e 7, 38.

In sq. v. e Xyl. pr. aliisque antt. Edd. revocavi βίον, quod Argent., Gat. aliaeque in βίου depravaverant.

Pro δι' αὐτῆς τῆς εὐθυῤῥημοσύνης Corai. malebat διὰ τῆς εὐθ., et paulo post, quod Reiskio placuerat, ταύτην pro ταυτί.

ἢ κατ' ὀλίγον. — Antt. Edd. ἤ. Equidem, postquam praeiverat Corai., ἦ, ut scribi voluit Gatak., recepi. Erit tamen, opinor, qui vulgat. ita defendat, ut ad τί ποτε subaudiatur ἄλλο.

Sect. 8. ἀποστραφεὶς ex Ed. princ. aliisque restitui

pro *ἀποτραφείς*, quod ex Argent. in Gatak. aliasque manaverat.

συμπληρωτικοῖς γενέσθαι prior dedit Corai. pro *συμπλ. γίνεσθαι.*

πλεονάκις μέντοι γινόμενενον το κατὰ . . . δυσαποκατάστατον τὸ ἀποχωροῦν ποιεῖ. — Ita Coraii diligentia restitutus locus, qui in aliis Edd. sic legebatur: *πλ. μ. γιν. τὸ κ. . . . δυσαποκαθίστατον προχωροῦν ποιεῖ.* Atque *δυσαποκατάστατον* reponendum esse iam Reisk. observaverat, et *ἀποχωροῦν* pro *προχωροῦν*, quod omnium antt. Edd. est, Vat. A. praebuit, cui, suo iudicio confisus, articulum praefixit Edit. Paris. Nescio tamen, an alterum *τὸ*, quod post *γινόμενον* legitur, rectius deleatur.

Postrema verba huius Sect., *ὁμοθαμνεῖν μὲν, μὴ ὁμοδογματεῖν δέ,* a multis VV. DD. solicitata, nunc pro sanissimis habeo.

Sect. 9. ἀποτρέψαι e duobus Codd., qui Excc. servarunt, primus dedit Corai. pro vulg. *ἀποστρέψαι*, et paulo post e sex ll. *σεαυτόν* pro *ἑαυτόν*, ex uno denique *λειποτάκται* pro *λιποτάκται*, quod fortasse alii Suidae auctoritate defendent.

Sect. 10. τελεωτάτη ex antt. Edd. revocavi pro *τελειωτάτη*, quod Casaub. aliaeque Edd. habent.

Sect. 11. Εἰ οὐκ ἔρχεται . . . τὸ γοῦν κρίμα κ. τ. λ. — Primam vocem *εἰ*, quam Menag. aliique sublatam maluerant, delevit Coraius: quo facto oratio ordine progreditur. Quum tamen Criticum Paris. ne sibi quidem in h. l. restituendo constare viderem, quippe qui in notis *μὴ οὐκ ἔρχεται* proposuerit, atque lectionem vulgatam per negligentiam quandam scribendi, quae anacoluthon h. l. pepererit, defendi posse, eam mutare non ausus sum. In sqq. autem mutato accentu dedi *μενεῖ*, ut Paris. habet, pro *μένει*. Ratio neminem latebit.

Sect. 12. μητε σπείρηται. — Haec verba ex Vat. A.

accessere, primum a De Ioly recepta. Corai. *μήτε σπειρᾶται* dedit.

Sect. 13. οἰκεῖον, καὶ δέχῃ — Antt. Edd. *οἰκεῖον; οὐ δέχῃ κ. τ. λ.* Vat. A. *καὶ δέχοι*, cuius vestigiis insistens locum in integrum restituit Edit. Paris.

Sect. 14 ἀρεσκεύονται, quod oppositi ratio flagitat, debetur sagatitati Mer. Casaub., qui primus sic edidit pro *ἀρεσκεύοντες*, quod utraque Xyl. habet.

Sect. 15. pro *αὐτοῦ φανήσεται*, quae lectio est omnium Edd., Vat. A. firmata, Corai., quod Gatak. reponi maluerat, in contextu dedit, *αὐτὸ φαν.* Non ausim accedere, quum vulgata non spernenda videatur. — In sqq. Coraio legendum videbatur: *ἡ φωνὴ, τοιοῦτον τι ἔχειν, οἷον εὐθὺς ἐν τοῖς ὄμμασι ἐξέχειν.* Mihi etiamnum videtur, haud absurde minima mutatione ita legi posse: *ἐπὶ τοῦ μετώπου γεγράφθαι ὀφείλει εὐθὺς ἡ φωνή, Τοιοῦτον ἔχει, εὐθὺς ἐν τοῖς ὄμμασιν ἐξέχειν, ὡς κ. τ. λ.* — In sqq. Salmasii coniectura, *σκαμβὴ* pro *σκάλμη* scribendum esse, Coraio non displicuisse videtur.

Sect. 16. Κάλλιστα διαζῇν. — Ita corrigendam esse lectionem antt. Edd. *κάλλιστα δὲ ζῇν*, monuerat Gatak. Prior ita dedit Coraius.

καὶ ὁλικῶς. — Pro *ὁλικῶς*, quod in Schneider. Lex. Ed. II. desideratur, sed ab Hesych. agnoscitur, qui *δι' ὅλου* exponit, Reisk. reponendum censuit *ὁδικῶς*, quod Edit. Paris. non improbasse videtur: ipse tamen malit *καὶ μὴ ὁλικῶς.*

γράφοντες ἐν ἑαυτοῖς. — Praepositionem, qua antt. Edd. carent, e Vat. A. restituit Coraii diligentia.

τί μέντοι δύσκολον ἄλλως ἔχει ταῦτα; — Ita Vat. A., quod recipiendum putavi pro eo, quod legebatur in antt. Edd., *τί μέντοι δύσκολον καλῶς ἔχειν ταῦτα.* Non dubito, quin sint, qui malint etiam pro *ἄλλως* scribi *ὅλως*, ut dedit Corai.

καὶ ῥᾴδια ἔστω σοι. — Gatak. coniecturam, pro *ἔστω* olim *ἔσται* scriptum fuisse, comprobavit Edit. Paris.

Sect. 17. Criticus Paris. pro *ὑποκειμένων* reponendum censebat *συγκείμενον*, de quo ipse viderit. Eundem *μεταβάλλον*, ut in antt. Edd. est, corrigentem et Reisk. monitu *μεταβαλόν* scribentem haud cunctanter secutus sum.

Sect. 18. 4. *τήν γε ἕξιν ποιητικὴν ἔχεις.* — Praes. *ἔχεις* e Vat. A. iam De Ioly recepit pro *ἕξεις*, quod antt. Edd. dabant. Vat. pro *ποιητικήν* habet *ἐποιστικην*. Editor Paris. malebat *τήν γε ἕξιν τὴν ποιητικήν.*

5. *πολλὰ γὰρ καὶ κατ' οἰκονομίαν γίνεται.* — Copulativam, quae ab Edd. aberat, e Vat. A. primus recepit Coraius.

7. *πῶς οὖν ἄρης;* primus dedit Corai., secutus vestigia Vat. A., in quo *πῶς οὖν ἄρεις;* pro vulg. *πῶς οὖν ἀρῶ;* quod et ipsum ferri potest, si modo mutato accentu *ἄρω* scripseris et haec verba interlocutori tribueris. Paulo post pro *γενέσθαι* malit Cor. *γίνεσθαι.*

8. pro *ὅσῳ χαλεπώτερα* Critic. Smyrn. malebat *ὡς χαλ.* Non assentior.

9. *ἐὰν διατελῇς εὐμενὴς αὐτῷ.* — Corai. malebat *αὐτῷ ὤν.* Ratio in aperto. Idem V. D. in iis, quae parvo abhinc intervallo sequuntur, *εὐαφῶς καὶ ὁλικῶς* iterum vocem *ὁλικῶς* solicitat et *ὁδικῶς* substituendum putat. Atque *ὁλικῶς* quidem in hoc contextu displicet, sed etiam *ὁδικῶς* parum placet. Vide, an *φιλικῶς* praestet.

ἀλλ' ἤτοι πρὸς μόνον, καὶ ἐὰν κ. τ. λ. — Nondum me poenitet coniecturae a Coraio comprobatae, scribendum esse: *ἀλλ' ἤτοι πρὸς μόνον, ἤ, ἐὰν ἄλλοι τινες περιεστήκωσι* .... et post *περιεστήκωσι* excidisse totam *ῥῆσιν.*

ὥσπερ γὰρ ἡ λύπη ἀσθενοῦς. — Vat. A. *ἀσθενεῖ.*

10. *ἄλλοις μὲν εἶναι τοιούτους.* — Corai. malit *τοιούτοις.* Mihi vulg. recte habere videtur.

Sect. 20. *Τὸ μὲν πνευμάτιόν σου* est ex emend. Coraii. Vulg. *τὸ μήν*, Vat. A. *ὁ μέν.*

παρακρατεῖται ἐνταῦθα ἐπὶ τοῦ συγκρίματος. — Co-

rai. in Add. censuit reponendum περικρατεῖται ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ συγκρίματος. Recte, ni fallor.

καταταχθῇ Ed. pr. et aliae antt. — Argent. κατατάχθῃ. posteriores nonnullae et Vat. A. καταχθῇ.

ἀλλ' ἃ μόνα scribendum viderat Gatak., primus dedit Corai. pro vulg. ἀλλὰ μόνα. Nec dubium, quin aut ἀλλ' ἃ μόνα legendum sit aut ἀλλὰ μόνα ἃ, ut Casaub. dedit.

καὶ τὰς ὀργάς. — Haec verba, quae ab antt. Edd. absunt, De Ioly e Vat. A. recepit.

πρὸς ὁσιότητα scribendum recte iudicaverat Casaub. pro πρὸς ἰσότητα, recepit Coraius. Idem V. D. pro ταῦτα ἐν εἴδει malebat ταῦτα εἴδη. Ratio in promptu.

Sect. 21. οὐκ ἀρκεῖ δὲ τὸ εἰρημένον. — Particulam δέ, quam antt. Edd. ignorant, recepit De Ioly. Eam septem Codd., in quibus Excc. servata, agnoscunt. Octo autem articulum τοῖς, quem idem De Ioly vocab. πλείοσι reddidit, et quinque ὑποστήσασθαι, quod pro ὑποστήσεσθαι recepi.

Sect. 22. pro πτοίαν τούτου Corai., qui laudat Aesopi fab. 301., πτοίαν τούτων malit.

Sect. 23. pro Σωκράτης καὶ τά Corai. Σωκρ. δὲ τα reponendum censebat. — Verba παιδίων δείματα mihi etiamnum suspecta ut e nota marginali orta.

Sect. 25. Τῷ Περδίκκᾳ. — Legendum τῷ Περδίκκου, quod et Coraio placebat, aut fatendum, ipsum scriptorem errasse et Perdiccam eiusque filium Archelaum confudisse. Verba τουτέστι . . . ἀντευποιῆσαι miror a nemine solicitata.

Sect. 26. pro τῶν Ἐφεσίων malit Edit. Paris. τῶν Επικουρείων, prout emendari iussere VV. DD.

Sect. 34. Καταφιλοῦντα τὸ παιδίον δεῖν, ἔλεγεν κ. τ. λ. — δεῖν De Ioly primus recepit, auctoritate Vat. A. et octo Codd., qui Excc. habent, firmatum. — Articulum τούς ad στάχυας antt. Edd. exhibent, Gatak. et posteriores omittunt.

Sect. 37. pro τέχνην δὲ ἔφη Corai. reponi malit τέ-

χνην δεῖν, ἔφη, et, nisi omnia me fallunt, recte ita censuit summus Criticus. Vid. init. Sect. 34.

Sect. 32. τί οὖν οὐ ζητεῖτε; — Sic recte in Ed. pr. Xyl. — Argent. et posteriores negativam ignorant.

In Libr. XII.

Sect. 1. καὶ μὴ τὸ παύσεσθαί ποτε (τοῦ) ζῆν. — Edd. antt. καὶ τὸ μὴ παύσ. ποτε ζῆν. Voculas τὸ μή, monente Gatak., sedes permutare iussi et τοῦ ante ζῆν e Mori coniect. recepi. Praeiverat Criticus Smyrn.

Sect. 2. μόνῳ γὰρ τῷ ἑαυτοῦ νοερῷ μόνων ἅπτεται τῶν . . . ἐῤῥυηκότων καὶ ἀπωχετευμένων. — Plerique ll. MSS., qui Excc. continent, μόνων ignorant. — Erat V. D., qui mallet, ut, omisso μόνων, legeretur: ἅπτεται τῷ ἐξ ἑ. ε. τ. ἐῤῥυηκότι καὶ ἀπωχετευμένῳ. — In sqq. multi Codd. ἐθίσῃς σαυτὸν ποιεῖν.

ἤπου γε omnes Edd. antt. — Gatak. et posteriores ἦπου γε.

καὶ σκηνήν. — Haec a pluribus MSS. absunt. Corai. cum καὶ σκευήν ea permutata malit.

Sect. 3. ὃ ἐὰν χωρίσῃς κ. τ. λ. — Ita antt. Edd. praeter Casaub. et Oxon., in quibus ἐὰν οὖν χωρίσῃς emendatius, sed e coniect. tamen, scriptum, quod recepit Coraius. Huius exemplum h. quidem l. sequi dubitavi, non quod probabam vulgatam, quae ferri nequit, nisi si ὃ pro δι' ὅ (διό) accipias, quod, an in hoc scriptore liceat, vehementer dubito, sed propterea quod et aliter, idque pari fere probabilitate emendari potest, ut διὸ aut ὅταν etc.

ὅσα ἄλλοι ποιοῦσιν. — Antt. Edd. ὅσα ἄλλα. sed oppositi ratio flagitat, ut ἄλλοι reponatur: sequitur enim αὐτός. Corai. dedit οἱ ἄλλοι. sed articulo hic non aegre caremus. Vid. 3, 5.

ὅσα ὡς μέλλοντα ταράσσει. — Antt. Edd. ταράσσεις, Vat. A. ταράσσειας. Casaub. dederat ταράσσει, quem secutus est Corai. Atque ita quidem aut ταράσσει σε egendum.

ἐξῃρημένην (καὶ) καθαράν. — Praeeunte Cor., ora-

tioni inserui copulativam, quam a sqq. literis κα absorptam esse veri est simillimum.

Versum Empedocleum, prout eum exhibent antt. Edd., a quibus Vat. A. non deflectit, nisi quod pro κονῇ habet μονῇ, quod propius ad veram lect. accidit, reddendum putavi. Crit. Smyrn. scripsit κώνῃ περιηγέι, ut Sturz. in Collect. Fragmentor. Empedoclis dederat. Sed vide quae contra Sturz. observavit V. κριτικώτατος, Schaeferus, in Melett. Critt. I. p. 112 sq. — Veram versus scripturam e Cod. Taurinensi Simplicii protulit Amedeus Peyronius:

Σφαῖρος κυκλοτερὴς μονίῃ περιγηθέι γαίων.

ὑπολειπόμενον ἀταράκτως καὶ εὐγενῶς καὶ ἵλεως. — Ex antt. Edd. postliminii iure restitutum ὑπολειπόμενον, pro quo inde a Gatak. ὑπολιπόμενον vulgari coeptum. Pro εὐγενῶς Corai. coniecit εὐμενῶς.

Sect. 4. ὃ μὴ ἅμα [γε] γινώσκων. — Particulam γε, quae iam Menagio videbatur vacare, uncinis inclusi, prorsus delevit Corai. Vide tamen, an in γε γινώσκων lateat γεγωνίσκων, quod Reisk. reponi malebat.

Sect. 5. ἐπὶ πλεῖστον antt. Edd. et Vat. A. Inde a Gat. demum ἐπὶ πλεῖστα invaluit.

αὖθις γίνεσθαι. — Antt. Edd. αὖθι γ. Illud ex Vat. A. primus reposuit Edit. Paris.

εἴπερ καὶ οὕτως ἔχει. — Corai. καὶ astericis notavit, idemque pro οὕτω γίνεσθαι malit οὕτω γενέσθαι.

Sect. 10. Ὁποῖα αὐτὰ τὰ πράγματα. — Sic primus dedit Corai. pro τοιαῦτα τὰ πρ., quod alii minus felici successu tentaverant.

Sect. 13. Πῶς γελοῖος. — Corai. dedit, πῶς οὐ γελοῖος, modestior idem ad 6, 27., ubi in notis tantum significat, se negativam addi malle.

Sect. 14. Ἤτοι ἀνάγκη εἱμαρμένη καὶ ἀπαράβατος τάξις. — Copulativa, quam antt. Edd. praeter Casaub. et Oxon. ignorant, e Vat. A. et septem ll., qui Excc. habent, recepi. Plerique horum, consentiente Vat. A. etiam εἱμαρμένης habent, quod non multum abest,

quin praeferam. Corai. quoque in Add. id probabile censuit.

εἰ μὲν οὖν ἀπαρ. — Particulam *οὖν* e Vat. A. et septem Il., in quibus Excc. perscripta sunt, restitui. — *ἀντιτείνεις* pro vulg. *ἀντιτείνῃς* debetur sagacitati Coraii, qui etiam primus *σαυτόν* pro *αὑτόν* e Vat. A. et quinque aliis adscivit.

ἐν τοιούτῳ τῷ κλύδωνι.—Articulum *τῷ*, qui in Cod. Paris. non legitur, sustulit Corai.

κἂν παραφέρῃ pro vulg. *κἂν περιφέρῃ* praebuit Vat. A., quicum tres alii Codd. consentiunt.

Sect. 15. Ἢ τὸ μὲν τοῦ λύχνου φῶς κ. τ. λ. — Haec cum superiore Sectione connectenda videntur, nec sollicitanda particula *ἤ*. Alioqui facile est corrigere *ἦ*, ut a Coraio scriptum video.

Sect. 16. legendum esse, *ὅτι οὐ κατέκρινεν* in Add. monuit Coraius. Edd. negativam ignorant.

Sect. 17. 18. antt. Edd. verba sic iungunt: *ἡ γὰρ ὁρμή σου ἔστω, εἰς τὸ πᾶν ἀεὶ ὁρᾷν.* Casaub. post *ἔστω*, Gatak. post *πᾶν* punctum maius collocavere. Illum secutus est Coraius, qui tamen *ἔσω* malit, pro *ἔστω*, coll. 8, 28. Equidem, si recte habet Coraiana sectionum divisio, *ἔστω* deletum malim, quum a Vat. A. absit.

Sect. 19. pro *τί μου νῦν ἐστιν ἡ διάνοια;* malim cum Reisk. legere, *τί μοι νῦν ἐστιν ἐν τῇ διανοίᾳ;* quod etiam Coraio placuisse video. Cf. 3, 8. init.

Sect. 22. Ὅτι πάντα ὑπόληψις. — Antt. Edd. c. articulo *ἡ ὑπόληψις*, quem e praecepto Mori delevit Ed. Paris. — In fine sect. nescio an rectius sic interpungatur oratio, *γαλήνη σταθερὰ πάντα, καὶ* —

Sect. 24. μήτε ἄλλως recte scripsit Corai., quum praecedat *μήτε*, pro vulg. *μηδέ*.

ἀπὸ σπέρματος μέχρι ψυχώσεως. — Antt. Edd. *ἀπὸ στερήματος μ. ψ.*, nec varietatis quidquam e Vat. A. enotatum. Pro corrupto vocab. *σπέρματος*, quod reponendum censuerat Gatak., primus recepit Corai. — Id. V. D. *εἰ ἄφνω* dedit, ut legitur in Vat. A. pro *εἰ*

ἄνω antt. Edd. — *καί*, quod inter *ἐναιθερίων* et *ὅτ* exhibent antt. Edd., ibid. agnoscit Vat. A., sed rect sustulit Corai, idque reposuit inter *τὸ ὁμοειδές* et *τὸ ὀλιγοχρόνιον*, ubi etiam Vat. A. illud iterum habet.— Pro *ἡ λύσις* malim *ἡ διάλυσις*.

Sect. 26. ἐῤῥύηκε· τοῦ, ὅτι. — Malit Corai. *ἐῤῥύηκε· καὶ τοῦ, ὅτι*, aut *ἐῤῥύη· καὶ τοῦ, ὅτι*. Equidem non intelligo, cur hic potius ad *τοῦ* copulativam tantopere desiderarit V. D., quam in sqq. ad *τοῦ* bis repetitum.

Sect. 27. Λουσ. Λοῦπος ἐν τοῖς κήποις. — Tria verba posteriora absunt ab Edd. antt., sed ex interpr. lat. Xyl. liquet, ea in Cod. Palat. exstitisse. Vat. A. *ἐν τοῖς κάποις*, unde effingit Corai. *ἐν ταῖς Καπύαις*.

καὶ Οὐήλιος Ῥοῦφος. — Malit Corai., fere ut olim Barberini, *ἐν τῇ Οὐηλίᾳ Ῥοῦφος*.

μετ᾽ οἰήσεως. — Vat. A. *μεταποιήσεως*.

ὁ γὰρ ὑπὸ ἀτυφίᾳ τῦφος τυφόμενος. — Penultimam vocem agnoscunt omnes Edd. antt. praeter Woll. et Mori. Consulto eam omisit Criticus Smyrnaeus.

Sect. 30. καίτοι κἀκεῖνα τὸ νοοῦν συνέχει καὶ τὸ ἐπὶ τὰ αὐτὰ βρῖθον.— Antt. Edd. *καίτοι κἀκεῖνα τὸν νοῦν συνέχει καὶ τὸ ἔπειτα αὐτὰ βρῖθον.* Locum, quem male tractaverant librarii, a Gatakero persanatum existimabam, ideoque, praeeunte Coraio, eius emendationem recepi.

ἐπὶ τὸ ὁμόφυλον τείνεται. Ita dedit Edit. Paris. pro vulg. *ἐπὶ τὸ ὁμ. γίνεται.* neque cunctanter eius exemplum secutus sum.

Scet. 31. τὸ αὔξεσθαι; τὸ λήγειν αὖθις; Corai. malit, *τὸ μὴ λήγειν αὖθις;* Vereor, ut tam facili remedio sanari possit locus, siquid video, admodum corruptus.

ἀλλὰ μάχεται τῷ τιμᾷν ταῦτα τὸ ἄχθεσθαι, εἰ κ. τ. λ. — Vulgatam h. l. retinendam censui, quamvis duriorem, quin, ut verum dicam, durissimam, quippe in qua *ταῦτα* ad *λόγον* et *θεόν*, *αὐτῶν* autem ad *αἰσθήσεις*, *ὁρμάς* etc. referendum sit. Corai. scripsit *τὸ τιμᾷν.* Equidem malim, *ἀλλὰ μάχεται τούτῳ τὸ*

τιμᾶν κ. τ. λ. Post ἄχθεσθαι, praeeunte Coraio, coniecturae Gatak. εἰ pro ἢ reponentis locum dedi.

Sect. 32. εἰ προαίρετά ἐστιν, ἢ ἀπροαίρετα; — Corai. dedit εἴτε προαίρ. ἐστ., εἴτε ἀπροαίρετα, quod probarem, si quid aliud esset προαίρετον, quam usus τοῦ ἡγεμονικοῦ. quod quum non sit, vulgat. retinui, et signum interrogandi post ἀπροαίρετα posui. Iam cogitatione supplenda prior pars responsionis: ἀπροαίρετα. unde sequitur ea nihil esse nisi νεκρά et καπνόν.— Malim tamen, ne quid dissimulem, scribere, ut M. Casaub. coniecit: τὰ δὲ λοιπὰ ἀπροαίρετά ἐστιν· εἰ (δὲ) ἀπροαίρετα, νεκρὰ κ. κ.

Sect. 34. διεγερτικώτατον primus dedit Coraius e Med. 3. (qui id ipsum habet, non διενερτικώτατον, ut typis exscriptum est in Edit. mea priore, quae tot tamque foedis sphalmatis typographicis scatet, ut eam adspicere me pudeat pigeatque) pro vulg. ἐγερτικώτατον.

Sect. 36. verba ἢ τρισί, quae addenda esse coniectando praeceperat Reisk., praeeunte Coraio, in ordinem recepi. — Articulus ἡ ante εἰσαγοῦσα, qui primum in Gat., post in aliis Edd. neglectus erat, ex antt. revocatus.

Date Due

BOSTON COLLEGE
3 9031 01222646 0

